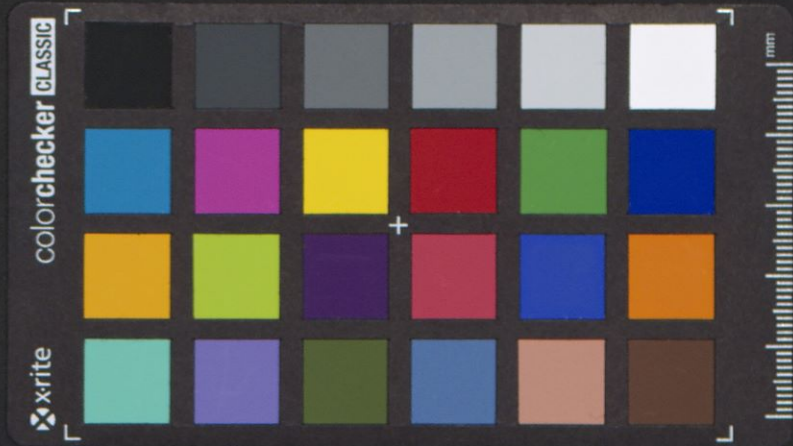

4906. III. S. 2. 2. L.
- 4909

4910

5769 - 5771, 5772

5772

20824 - 38.

R

**Questiones per vtilis librorum
de anima Cum adiectione tex-
tus noue trāslationis Joā-
nis Argiropoli bisantiij
circa questiones.**

Ad Lectorem Epigrāma.

Magnus ab hoc paruo (lector sincere) libello
Nascetur fructus: si tibi lectus erit
Quod magis obtrusum latitans secretius atq;
Obscurum est aperit questio pulchra tibi
Sunt in Aristotelis textu pręgnantia quędam
Sensa magis: dubium quę tenuere suum
Quem nouus interpres lepidō traduxerit ore
Insertum textum: lector ubiq; uides
Nec replicę defunt: non argumenta uacillant
Quę mouet in medijs bellica turba scholis
Vnde queas animę naturam scire stupendam
Vires & functus omne uel eius opus.

Libellus studentes alloquitur studiosos.

Huc adolescentes niueam uos flectite mentem
In me conuertat lumina quisq; præcor
Oscula ferte mihi circundate quæso lacertis
Non sum uulgaris crede libellus ego
Arcanas rerum: & causas te nosse peropto
Et quid sublimi philosophia canit
Nobilior cunctis uenio: præstantior atq;
Dum doceo noster spiritus unde uenit
Cur mancipium: nostro cur corpore merfus
Et cur eternus uiuit in igne micans
Hæc facilis monstro: mæandros optime frangens
Ergo uos mecum pergite calle noua
Hic campus adest floreus fertilior ethna
Hybleo potus; dulcior haustus erit.

1N=030006712

Primo de anima Questio I.

Arca initium librorum de

anima queritur primo. Utrum de anima sit scia tanquam de obiecto proprio et adequato illius scientie. Et in illa questione presupponit unum et quatuor alia. Nam presupponit quod de anima sit scia. Et queritur an ille terminus anima sit subiectum proprium illius scientie. Et non dicitur primo quod omnis scia est scibilis scia. et si voluerimus scire quid sit scia oportet nos scire quid sit scibile. Et tunc triplex

est scibile. Propter quod est quod propinquius terminat actum assensuum ipsius intellectus ut est terminus conclusionis. Et remotissimum est quod remotissime terminat actum assensuum ipsius intellectus ut est res. quia res est extra animam. actus autem assensus in anima est. Et unde illa tria fortuntur eorum nomina in ordine ad actum assensuum ipsius intellectus quod scia dicitur. conclusio autem propinquius terminat actum assensuum ipsius intellectus. quia conclusio est ita prope actui assensui sic quod multi dubitauerunt an assensus esset distinctus a conclusione. Sed termini remote terminant actum assensuum. Res autem remotissime. Et sequitur quod dicitur est inter scibile primum et propinquum. Res enim bene dicitur scibile primum sed non dicitur scibile propinquum. Res dicitur scibile primum quia primo scitur quod ipsa directe per modum obiecti scilicet. Et termini et conclusiones reflexe sciuntur. Et illa distinctio scibilis in propinquum remotum et remotissimum habet ortum ex via moderna. Antiqui non curant illam distinctionem. quia ipsi dicunt quod solum de illo sit scientia quod significat per genera et species ut de rebus universibus. Et fundant se super hoc quod scia est verorum necessarium eternorum impossibiliter se habentium. modo omnia illa sunt corruptibilia propter ea que significant per genera et species. Sed nos dicimus quod de omnibus rebus mundi sit scientia. et distinguimus de triplici scibili. Et scientia est verorum necessarium eternorum impossibiliter se habentium tanquam scibilium propinquorum non autem remotissimorum.

Et non dicitur secundo quod anima capitur duobus modis. uno absolute ut significat alterum principiorum constitutum rei animate. Illo modo anima potius est terminus metaphysicalis quam naturalis. quia illo modo est terminus de principio subiecto. et sic est terminus absolutus et metaphysicalis. Alio modo capitur anima secundum suos actus. Et accipitur sunt duo scilicet informare et mouere. Et secundum illos duos actus capitur duobus modis uno modo respectu a primo actu scilicet informare. Et sic anima dicitur animati anima. et sic dicitur respectu ad id informatur. Alio modo capitur ut supponit per subiecta et connotat ipsam esse primum alicuius operationis vitalis ab ea precedentis et operationis vitales sunt vegetare sentire et intelligere et mouere absolute non est operatio vitalis quia etiam puenit inanimati. Sed mouere tamen ex se ad diversas positiones diuersas hoc est operatio vitalis quia hoc solum competit animalibus habentibus vitam et animam. Et plante solum mouentur ad duas differentias positionum scilicet sursum et deorsum. Sed animalia ad omnem diuersam positionem mouentur. quia in animalibus omnes differentie positionum reperiuntur ex natura rei. sed solum due ex natura rei reperiuntur in plantis. Sed inanimata ad nullam diuersam positionem saltem ex se mouentur. Et sic mouere cum addito ut ex se est operatio vitalis. Illud dicitur moueri ex se ad diuersas diuersas positiones in quo reperiuntur diuersae positiones ex se seu natura rei. Diuersae positiones dupliciter sumuntur in rebus. uno modo ex natura

Scibile propinquum
Remotum
Remotissimum

Scibile primum
Nota

Scientia

Acceptio
nes anime
Duo sunt
actus omne

Nota quod sunt vitales operationes rationes

I. De anima

Die positio
num dupli-
sumuntur in
rebus.

Duplices
operationes
vitales ab
aia pcedit

Quelibet
scientia ob
hanc circa quod
veratur
Conclusio

De aia scia
hanc ut scibi
li remoto

rei. alio modo in relatione ad alia re seu quod ad nos. Ex natura rei sumuntur secundum principia vitalium operationum. Sursum deorsum secundum principium nutritionis. ante et retro secundum principium sensationis. dextrum et sinistrum secundum principium motus progressivi. Principium nutritionis est illud per quod attrahitur nutrimentum et fomentum ut est os in hoieradix in planta. Et sic planta habet sursum versus centrum. Homo autem a centro et a medio. Et sic homo dicitur arbor eversa. Illo modo caput aia hic versus super ponit per suba et ponit ipsam esse principium vitalium ab eo procedentium. Et duplices operationes vitales pcedunt ab aia. Quedam ab aia absque corpore sic est intelligere. quia intelligere pcedit ab aia intellectiva. quia aia intellectiva non est alligata corpori et organo. Alie sunt operationes que pcedunt ab anima merente corpore ut sentire videre palpare. et tales operationes considerantur duobus modis. uno modo in quantum pcedit ab aia et sic considerantur habere. Alio modo in quantum tenet se ex parte corporis. et sic continentur in libris prout naturaliter. Certe quilibet scia habet obiectum circa quod videtur sic unusquisque sensus est unus generis sensibilis. Sic unaquodque scia unius generis est scibilis. Subiectus autem et obiectus habent se sic signum et signatum. Subim ponitur potissime in scia ut arguat esse una quod ex se scia non est una. quia est multi habitus multarum conclusionum. Sed ergo quod habeat unum ex quo arguatur una. Cuius promissum Rur ad questionem quod aia est subiectus prout notitie et de ea est scia tanquam de scibili remoto et remotissimo. Probatur prima pars quia anima est terminus communissimus et in illa scientia consideratur. quia in prout scia videtur circa animam secundum quod ipsa est principium operationum vitalium. Si ergo ipsa debet esse subiectum oportet quod supponat per suba et ponit ea esse principium operationis vitalis. Quia quod in naturali philosophia consideratur habet sub ratione motus et in ordine ad motum consideratur. Et sic aia etiam consideratur habet in ordine ad operationes vitales que nata sunt pcedere ab ea. Et tales operationes quod sunt veri motus sicut nutrire digerere. quia nutritio fit per quandam alterationem et per quandam separationem puri ab impuro. Sed videre est quod motus spiritualis sic etiam intelligere et habet per seipsam. sic etiam moveri localiter pgressive est verus motus. Sed quod de anima sit scientia tanquam de scibili remoto probatur. De eo est scia tanquam de scibili remoto quod potest ingredi conclusiones demonstrabiles in hac scia. sed ille terminus anima potest ingredi conclusiones demonstrabiles in hac scia. ergo de ea est scientia tanquam de scibili remoto. Aliis probatur quia illa est demonstrabilis in hac scia. Vis aia est actus anime. Et demonstratur sic. Quicquid inheret anime est actus anime. sed aia inheret anime. ergo anima est actus anime. Vel sic. Quicquid actuatur anime est actus anime. sed aia actuatur animam. ergo aia est actus anime. Sic etiam de anima est scia tanquam de scibili remotissimo. quia de illo est scia tanquam de scibili remotissimo quod est res significata per conclusiones demonstrabiles in scia. sed illa res que est anima est huiusmodi. ergo de ea est scientia tanquam de scibili remotissimo. Cuius arguitur Alia non est subiectus prout scientie igitur non mala. Aliis probatur quia si esset subim maxime in quantum esset principium operationum vitalium. Sed habet non quia ipsa non potest esse principium operationum vitalium. probatur nullam operationem vitalem potest pducere. ergo. Aliis probatur auctoritate aristotelis habet in libro intractatu de erroribus quod dicit aiam gaudere vel tristari dicere ea ierere vel nere. Et ratione tali. Quicquid pducere debet operationem vitalem debet esse suppositus. sed aia non est suppositum. ergo maior patet per meta. ubi dicit aristoteles. Actus sunt suppositi. minor probatur quia suppositum est res per se subsistens. Alia autem alteri innititur. Cuius negando quod anima

Questio. I.

non posset pducere operationē vitālē. qz principiū vitalium est aia : qz ipsa est qua viuimus mouemur sentimus z intelligimus ex scdo huius. Qñ tunc pbat auctoritate Arist. que dicit aiam gaudere zē. z dicit eā texere vñ nere. Cñ illo. Nota qz duplicia principia pcurrunt ad pducendū operationē vitalem. Quedā principia concurrūt vt quod z tale dicit esse totum cōpositū : qz totū cōpositū est qd̄ producit operationē vitālē. Alia sunt principia que pcurrūt vt quo : Et illa sunt duplicia quedā principalia z quedā instrumētalia. Principalia que sunt mā z forma. Sed instrumētalia sunt que cōcurrunt instrumentaliter ad pductiōz opationis vitalis sicut spēs z organa. Nunc dico qz Arist. in tractatu de errorib⁹ vult qz aia nō producat opationes vitales tanqz principia vt qd̄. Anima tñ pducit opatiōes vitales z est pñ cipiū quo totū cōpositū agit z pducit opatiōes vitales. Ex diuisione aie. Cñ ad probationē dicit qz hoc nō sit simplr verū gactus sit suppositorum. Sed hoc est verum qz actus sunt suppositoz effectiue. qz vñ nullius actiui tatis sunt. qz vniuersalia nō applicāt ad opus. S; act⁹ sunt suppositoz. vel alicuius loco suppositi se habentis. Licet ergo anima nō sit suppositum habet se tñ per modū suppositi in hoc qz agit. Cñ actus sunt suppositoz tanqz principiorum vt quod. Nō sunt tamē esse alicuius alterius tanqz principij vt quo sicut ipius anime.

Cñ Arguit. Anima nō est h subiectū ergo. Antecedēs pbat qz ille terminus aia extendit vel intēdit se ad aliqua de quib⁹ h nō determinat ergo. Antecedens pbat qz extēdit ad aiam orbium celestiu de qbus h nō pñderat. Antecedens pbat pro pñma parte : qz aliqua est aia orbium celestiu : vt pñ pñ celi. Cñ Rñr in negādo qz aliqua sit aia orbium celestiu. vñde nec intelligentia celi dicit anima nec forma informās dī aia que informat ipm celū. Qz itelligētia nō sit aia celi pñ qz talis nō informat celū. mō de rōne aie est qz informet illud cuius est aia. Et sic pñmus actus anime abest. quare intelligentia nō est anima celi. Sed hoc est verum qz intelligentia dī aia celi quo ad vñm actū que est mouere : qz intelligentia mouet celum recte sicut aia corpus. Nec etiā forma informans celū dicit aia. qz talis nō est principium operationū vitalium : sed est principia alterationis. qz per illā formā celum alterat illa inferiora. Alteratio autē nō est operatio vitalis.

Cñ Item celum habet duplicē formā vñaz ab informādo dictā fm quā alterat illa inferiora. Alia est forma a foris manēdo dicta s; quā mouet localiter z in mūdo sunt due forme realiter distincte. Nec hoc est cōtraphm qz vult qz due forme ab informādo dicte nō possunt esse in eodē cōposito.

Cñ Arguit. In sciētia de aia : aia nō est assignāda pro subiecto. ergo. pbat qz si aia esset assignāda pro subiecto maxime scia de aia caperet suā distinctionē ab aia tanqz ab obiecto formali. Sed hoc nō. pbat qz alie scie etiā pñderat z obiectiue versant circa aiam sicut ipsa metaphysica z alie sciētie nāles.

Cñ Rñr pcedēdo qz scia de aia capiat suam distinctionē ab aia tanqz ab obiecto formali. vñ tñ scia nō distinguit simplr ab alia per obiecta formalia : sed penes formalitates formalizās obiecta formalia. Cñ duplex est formalitas obiecti. vñ est formalitas formalizās z est ratio pñderādī obiectū formale. Alia est formalitas formalizata z est ipsum obiectum formale met.

Cñ Arguit cōtra scdaz pñr rñsionis. De aia nō est scia. qz rñsio mala. Alia pbat qz si aliqua maxime scia nālis. Sed hoc nō. pbat qz scia nālis est oium rerū

Mō de pñ cipijs ad opōnē vitālē cōcurrētib⁹.

Act⁹ sit suppositoz.

Intelligētia nō ē aia celi per informatiōz.

Celū duplicem formā habet.

Duplex est formalitas obiecti.

I. De anima

mundi consideratiua. ergo scia de aia nō est scia naturalis. maior est pbi pmo
phicor. minor pbat qz scia de aia solū considerat aiam z operationes ab ea p-
cedētes. C. Rñr. Negādo pñam qz arguit a non distributo ad distributum
respectu ly nālis scia. Si aut maior fieret vlis tunc bñ precauetur. sed tunc
maior erit falsa. qz tunc nō omnis nālis scientia est omnium rerum mundi
consideratiua. sed solum totalis naturalis pbia est omnium rerum mundi
deratiua. qz ipsa considerat motum. modo oē ens mūdi hz attributionē ad mo-
tum. Hic q notādū qz tribus modis aliqd dī hīe reductionē ad motū. C. Es-
fectiue sic sube separe q efficiunt motum. C. Subiectiue sicut entia q sunt
subiecta mae z motui vt entia nālia. C. Terminiue vt sunt entia naturalia q
per motum z actionem naturālē in esse sunt producta.

Aliqd dī
hīe reducti-
onē ad mo-
tū triplicit

C. Arguit. De aia nō est scia g. pbat qz sic maxime nālis. Sed h nō pbat
qz nulla scia nālis considerat res sequestratas a motu z a mā. sed anima est seque-
strata a motu z a mā loquendo de aia intellectiua. ergo scia de aia non est
scia naturalis. minor pbat qz aia itellectiua est experes ois motus z muta-
tionis naturalis qz ipsa indiuisibilis est. mō indiuisibile nō est mobile ex. vi.
phicor. Sed maior pz ex scdo phicor. qz mouentia nō mota nō sunt phisice
considerationis. sed anima intellectiua est mouens nō mota.

C. Rñr. Negando qz aia sit simplr sequestrata a motu z a mā. qz anima in-
tellectiua licet nō moueat p se tñ mouet. z mouentia nō mota nō sunt am-
plius phisice considerationis nisi qz mouent. Et sic anima qzqz nō mouetur
nihilominus tñ est phisice considerationis quia mouet. Et sic quo ad vnum
est phisice considerationis qz effectiue efficit motum.

Aliqd dī
phisice con-
siderationis
tripliciter

C. Un triplicr aliqua dñr phisice considerationis. vno modo qz mouent vt sunt
sube separe. Alio modo qz mouent vt est mā pma. Tertio modo qz mouēt
z mouent vt sunt entia nālia. Et talia extribus censent phisice considera-
tionis. sed illa q mouent solum ex vno. Si ergo anima intellectiua nō esset
mobilis nec moueret tñ nō ēet phisice considerationis. Itē aia humana est mo-
bilis si nō circūscriptiue tñ diffinitiue. qz recte sic aliqd est i loco sic ēt mouet.
C. Arguit. Scientia nālis nō est de illo qd penit sequestratū est z sepatiua cor-
pore. sed aia est huiusmodi g. minor pbat p aristotelē 3° de aia vbi dī qz aliq
fit aia q nec est corpus nec actus corporis seu vñs in corpore. Itē in scdo
de aia dī. Sepatur hoc ab h tanqz corruptibile ab incorruptibili. quasi ve-
lit dicere qz aia sepatur a corpe tanqz ppetuū a corruptibili. z si est separata
a corpore tunc nō est vñs in corpore. C. Respondetur. Negando qz anima
sit penitus separata a corpore. Qñ tñc dī tñ anima intellectiua nō est corpus
nec vñs corporis ex tertio de anima. Ad h dī qz aia intellectiua q ad itel-
ligere z quo ad suas operationes nō est corpus nec vñs a corpe. qz nō indi-
get corpore in suis operationibus. qz ipsa nō est alligata corpi z organo in
suis operationibus. Unde illa anima cēsetur ēē vis in corpe q nō pōt exire
in actū z pducere suas opationes absqz iuuamine corporis. Et sic anima al-
ligata corpori z organo dī vñs in corpe vt aia sensitiua. Sic etiam anima
intellectiua nō indiget corpore ad hoc q intelligat. quia limpidius z perfe-
ctius intelligit qñ est eruta corpore qz qñ est induta corpore.

Notabile

C. Sed ad pñm in scdo de aia dī qz in illa auctoritate Sepat h ab hoc sic p-
petuū a corruptibili. Sepatur hoc scilicet opatio pōne intellectiue ab hoc
scilicet ab operatione pōne sensitiue tanqz ppetuum a corruptibili. qz opa-

Questio . I.

scio pōe intellectiue durat in eternum. sed opatio pōe sensitiue durat solum
interi q anima est induta corpore. ¶ Ratio q anima sensitiua in sua opati
one est alligata corpori z organo sic q actum suū nō potest exercere absq
corpore. ergo qñ est exuta corpe tunc caret corpe z organo. qñ tunc etiam
nō potest in actum. Et sic actus pōe sensitiue est corruptibilis. sed actus po
tentie intellectiue est ppetuus. Et quo ad subaz h nō est intelligendum se
parat hoc ab h qz vna z eadem anima quo ad subam est sensitiua z intelle
ctiua. Sed quo ad actus z operationis intelligendum est.

¶ Arguit de anima nō est scientia g. pbat qz quicquid scitur h est ens. sed
aia nō est ens. g aia nō scit. maior pz p phm sexto meta. De non ente nō est
scia minor pbat qz oē ens aut est ens in aia aut extra aiam. qz aia nō est ens
rōnis g nō est ens in anima. Sed q nō sit ens extra aiam. patet qz idē nō est
extra seipsum. ¶ Rñr. Notando pro illo argumento q illud vocatur ens
inaia cui esse depēdet ab operatione ipsius intellectus. Sed ens extra ani
mam est qd habet esse extra operationem intellectus. Dico g nunc q aia sit
ens extra animam. q anima hz ēē seclusa omni operatione intellectus. vñ
esse aie nō depēdet ab aliqua opatione intellectus. Qñ dicit si est extra aiaz
g idē est extra seipsum. Ad hoc dicit q idē pōt esse extra seipsuz dummo nō
est in seipso sitaliter z circūscriptiue. Cñ illud qd nō est sitaliter z circū
scriptiue in aliquo h dī esse extra illud. Et sic deus z intelligentie dicuntur
esse extra celum qz nō sunt in celo sitaliter z circūscriptiue. Ergo dicitur p
celi. Extra celū nihil est. Intelligit circūscriptiue z sitaliter. Sed entia opti
mam vitā ducētia sunt extra celum qz nō sunt circūscriptiue z sitaliter in
celo. ¶ Unde illud dicitur proprie esse in aliquo qd est circūscriptiue in eo.
Et illud dicitur esse extra locū qd nō est circūscriptiue in eo.

¶ Arguit scia de aia nō est subiectiue in aliquo. ergo nulla est scia de aia. Et
p pñs nulla scia habetur de anima. Añs pbat qz si scia de anima ēē in aliq
maxime in aia. Sed hoc nō. Quia sic seqret q idē esset in actu z pōi respe
ctu eiusdē. Qd est falsum. pbat qz si scia de anima esset subiectiue in aia tñc
aia esset in pōi subiectiua ad illam sciam de anima. z aia esset in actu p illā
sciam. qz talis scia actuat animā z informat eā. Et sic anima est in actu z in
potentia respectu eiusdem scientie. ¶ Rñr pcedendo q aia sit in actu per
potentiam quā hz. qz talis scia actuat eam z ducit eam de potētia ad actum
recte sic albedo actuat parietem. Nihilominus tñ est in potētia subiectiua
ad illam scientiā. Nec actus z potētia subiectiue opponuntur. Et sic mate
ria pma est in actu p formā z in pōi subiectiua ad eam.

¶ Arguit. Aia nō est intelligibilis g nō est scibilis. Quia qcquid est intelli
gibile h etiam habet aliquā spēm intelligibilem in intellectu sed aia nul
lā hz spēm in intellectu. g aia nō est intelligibilis. maior patet qz ois intel
ctio nostra sit p spēs. minor pbat qz nihil habet spēs in intellectu nisi sit sen
sibile z fantasabile. qz fantasmate descinduntur species immediate. Ad
aia nec est sensibilis nec fantasabilis. ¶ Respondetur pcedendo q oē intel
ligibile habet aliquam spēm in intellectu. Intellectus enim nō erit in actū
nisi p spēs qz spēs actuant intellectum z ducūt eum de potentia in actum.
Et anima etiam habet species in intellectu.

¶ Notandū igit q aliquid duplr dī hīe spēs in intellectu. vno modo ali
quid dicitur hīe spēm ppriam in intellectu vt h qd est sensibile z fantasia

Aia scia in
ope suo al
legata est
corpore

Ens in aia
ens extra
animam

Est aliq
ēē extra lo
cum

Aligd du
plr dī hīe
spēs itellu.

I. De anima

bile. et tale potest intelligi intuitiue. Alio modo aliquid dicitur habere spem in intellectu non propriam sed alienam ut illa que non cadunt sub sensu. Sicut deus habet spem alienam in intellectu quia spes effectus a quo deuenimus in cognitione dei. Et talia solum discursiue intelligimus quia habent spem alienam in intellectu. Et anima etiam habet spem in intellectu. quia spes operationis per quam discursiue intelligimus animam. et discurremus ab operatione anime ad cognitionem anime.

Cum omnem scientiam rem esse bonam arbitremur.

Questio. II.

Primum

Omnis notitia sit bona. Quia questio mouetur ex principio textus quando dicitur Honorum honorabilium.

Bonum

Appetitus
Bonum ob
iectum appetitus

Triplex est
bonum

Nota

2 Bonum
moris.

Et sic illa est prima questio textus alius. Et notandum quod bonum est obiectum appetitus. Unde est quod bonum diffinitur per appetitum ut Bonum est quod omnia appetunt. Et appetitus etiam diffinitur per bonum tanquam per suum obiectum ut Appetitus est tendentia rei in bonum extrinsecum vel apparens. Recte ergo sic verum est obiectum intellectus. Sic bonum est obiectum appetitus. Et etiam appetitus secundum rationem boni semper fertur in aliquod. Et si appetitus fertur in malum tamen est secundum rationem boni. Et ergo illa est falsa. Appetitus vult malum. quia tamen vult appetitus vult malum sub ratione mali quod est falsum. Sed illa est bene vera appetitus malum vult quia hoc fit sub ratione boni.

Et nota triplex est bonum. Bonum entis est ens in se inquantum est appetibile. Inquantum enim appetibile est vocatur bonum et nihil supradedit entis. Sed solum est inquantum ens appetibile tunc vocatur bonum. Ratione ergo solum differunt bonum et ens. quia aliquid dicitur ens ab actu essendi seu a forma quia forma dat esse rei et est actus essendi rei ut patet. viij. metaphysice. Quicquid ergo non habet actum essendi et formam hoc non dicitur ens. materia autem prima modicum habet de actu essendi et formam. ergo etiam modice entitatis est. Sed tamen materia prima non simpliciter preexistit ab omni forma sed a forma prius preexistit sed a forma totius non. Et sic sua materialis est forma totius a qua ponitur in specie entis et dicitur ens. Sed aliquid vocatur bonum ab appetibilitate. Inquantum enim appetibile est. et de quanto aliquid est magis appetibile de tanto magis est bonum. Et sic deus est maxime bonus et summum bonum. quia deus est summe appetibilis quia gratia simplicius est appetibilis. Et illud quod est gratia sui et etiam alterius appetibile hoc non est ita bonum sicut illud quod est gratia simplicius tamen appetibile. et hoc est deterius et imperfectius illo gratia cuius appetitur. quia finis melior est ordinatis in finem. Quamquam enim ens et bonum pervertitur tamen ens secundum rationem est prius bono quia bonum est obiectum appetitus et ens est obiectum intellectus. Sicut ergo habet potentia ad potentiam sic obiectum ad obiectum. modo intellectus precedit voluntatem in regno anime quia nihil volit nisi cognitum. quia voluntas de se est potentia ceca sic quod non fertur in aliquid nisi per intellectum illud sit cognitum. ergo sicut intellectus est prior voluntate sic etiam ens erit prius bono secundum rationem. Item intellectus est lumen voluntatis et precedit voluntatem. quia voluntas dependet ab intellectu 3o ethicorum. Bonum moris est secundum quod virtuose et bene operamur seu secundum quod bene viuimus moraliter sicut sunt virtutes morales. quia secundum virtutem bene operamur secundo ethicorum. Sic etiam actus virtutis est bonum moris. Correlarie sequitur quod bonum moris et entis dicitur quia bonum entis est transcendens sed bonum moris non. quia bonum entis pervertitur cum ente. Recte ergo sicut ens est transcendens sic etiam bonum

Questio. II.

nū entis. Sed bonū moris nō puerit eū ente q̄ non est transcendens. Ali-
quid enim est ens quod non est bonum bonitate moris sicut actus diffor-
mis z non bene circumstantionatus. Sicut actus viciōsus est ens z tñ nō est
bonū moris qz fm eū nō opamur virtuose. Et illa que sunt bona bonitate
moris subiectantur in duobus appetitibus scilicet sensitivo z intellectivo.
Sed illa que sunt bona bonitate entis nō subiectant in illis appetitibus.

¶ Bonū artis est res pducta fm inclinationē artis. z sic dom⁹ est bona bo-
nitate artis qz est pducta fm inclinationem artis qz fm ideam pceptā in
mente artificis. z sic domus dicitur bonū artis ex eo qd est talis i re q̄liter su-
it pcepta in mēte ipsius artificis. ¶ Item questio querit virum oīs scia sit
bona nō qrit autez de bonitate moris. quia notū est qd nō omnis notitia est
bona bonitate moris qz nō fm quālibet notitiam vtuose z bene operamur.
Sed fm quālibet notitiam bene speculamur fm virtutes morales.

Sed q̄stio nostra qrit. An omnis notitia sit bona bonitate entis.
¶ Notā dū est vltimo. Ex quo omnis scia est qdam habitus qz habitus tri-
pl⁹ dī esse bonus fm tres ei⁹ habitudines videlicet p̄p̄tudinē formationis
pductionis z vitalis immutationis. qz ad habitudinem iformationis tūc ha-
bitus dicitur bonus ex eo qd informat z actuat subm in quo est. Et sic vnum
qdqz accūs est bonū qz informat z actuat subm in quo est subiectiue. Alio
mō qd ad habitudine pductionis. qz habitus est pncipiū elicitiuū ad pducē-
dū p̄p̄tēs operatiōes ex qbus ipse est pductus. Tercio modo qd ad habitudi-
nē vitalis immutationis qz eleuat ipsam potētiā ad alicui⁹ rei pceptionē.

¶ Rñr ad questionem. Quamqz oīs notitia siue scia sit bona bonitate entis.
¶ Notitia tñ erronea est mala haberi eam. Et hoc fm tertiam habitudinem.
¶ Illa rño pro p̄ma pte pbat qz oīs scia est appetibilis. q̄ oīs scientia bo-
na. p̄na tenet qz nihil appetit nisi bonū. Aliis pbat auctoritate aristotelis
in p̄o meta. Om̄s hoies natura scire desiderant. Et rōne talī qz vniqdqz ap-
petit suā pfectionē. Scia autē z scire sunt de pfectione hominis. ergo etiam
scire z scientia appetitur ab eo. Aliis pbat qz in scire z intelligere p̄stet sum-
ma felicitas vipatet decimo ethic. Item Omne ens est bonum. Scientia
ergo scientia est bona.

¶ Qd aut notitia erronea sit mala hñti eam qz illud est malum alicui quod
distrabit aliqd a suo nālī bono. modo notitia erronea distrabit intellectum
a suo naturali bono quia naturale bonū intellectus est assentire vero z dis-
sentire falso. Il notitia aut erronea trahit intellectum ad assentiendum falso
z dissentiendū vero. Et sic distrabit intellectum a suo naturali inclinatione
idest a suo naturali bono. quare est mala.

¶ Arguit p̄ rñsonē. Nō omne ens est bonū q̄ rño maledata. Aliis pbat qz se-
quitur bene. Omne ens est bonū. malū est ens. q̄ malū est bonū. p̄ns falsus
est q̄ vni pmissarū z nō minor q̄ maior. Qd aut p̄ns sit falsum quia sequitur
bñ. Malum est bonum q̄ malum nō est malum tenet p̄na ex oppositis.

¶ Rñr distinguendo minorem. Aul malū dicat maluz entis vel malū mo-
ris. Si dicit maluz entis tūc minor est falsa qz est vna affirmatiua cui⁹ subz
p nullo supponit. qz malū entis nihil est. qz omnis res mūdi bona est boni-
tate entis. qz bonitas entis est transcendēs q̄ malum entis nihil est. Si autez
dicit malū moris tūc minor est vera sic etiam cōclusio. qz maluz moris ēt est
bonum z hoc bonitate entis sicut actus viciōsus. Nec enī malum moris z

3 Bonū
artis.

Intellect⁹
questionis

Habit⁹ tri-
pl⁹ dī bon⁹

Conclusio

probatio p̄-
ptis

Probatio
scde ptis

I. De anima

malum entis opponunt sed malū moris et bonū moris opponuntur.

CArguit. Si esset ponēda bonitas entis vel ergo clauditur sub limitib⁹ alicuius pñti vel nō. Sed q non clauditur sub limitibus alicuius pñti patet qz ens nō includit sub limitibus predicamētū ergo nec bonitas entis qz cōuertitur cū ente. Hīs pbatur qz ens est transcendens.

CRr̃r qz bonitas entis clauditur sub limitibus alicuius pñti qz recte sicut ens. Et eo qz bonitas entis nihil sup addit entī. Et bonitas entis ē res eiusdem pñti cuius est ens. Sed bonitas moris est res predicamētū q̃lītatis qz habitus et dispositio. Et ens est predicamentale et est in predicamento. Nec transcendētia eius impedit. qz ens nō transcendit oīa pñta quo ad modum significandi quia nō rītat res sub modo significandi omnium pñtorū. S; transcendit oīa pñcamēta quo ad significata. Et recte sic ens transcendit oīa pñta sic etiam bonitas entis.

CArguit. Nō oē ens est appetibile ergo nō oē ens est bonum. Hīs pbat qz nō oē ens mouet p modū finis ergo nō oē ens est appetibile. Hīs pbatur qz aliqd ens mouet p modū mediū ergo nō p modū finis. pñā tenet qz iplicat pñctionem idem mouere p modū mediū et finis. qz sequitur bñ hoc mouet p modū finis ergo nō est ordinabile in aliud. Et sequitur bene b mouet p modū mediū ergo est ordinabile in alterū. Hīs pbatur de potione amara q mouet per modum mediū. quia propterea mouet ad psequendum sanitatē.

CRr̃r qz aliquid mouet per modū finis et mediū diuers⁹ tamen modis et motionibus. qz aliquid mouet pmo p modū finis et post b p modū mediū ppter finem. Et illud qd mouet p modū finis quo b est ordinabile in alterū. Sicut potio amara q mouet p mōz mediū et finis quo. qz est illud quod mediatē psequit sanitas. Sed illud qd mouet p mōz finis gra cui⁹ b nō est ordinabile in alterū vt sumū bonū b mouet p modū finis gra cui⁹. et b nō ē ordinabile in alterum. Nec mouet p modū mediū sed semp p modum finis. sed illud quod mouet p modum mediū et finis b mouet p modum finis quo.

CArguit. Omne bonū b bonificat aliqd. sed aliqua notitia non bonificat. qz aliq notitia nō est bona. minor pbat qz nec bonificat intellectum nec voluntatem nec aliqd aliū. pbat qz nō intellectum. Quia qcquid bonificatur hoc denominatur bonū. sed intellectus nō vocat bonus. qz nō bonificat minor pbat qz intellectus vocat sciens vel ignorans et nō bonus. Alias sequeretur qz de quāto intellectus plus sciret de tāto melior esset. **C**Rr̃r qz notitia aliqua bonificat intellectum. qz intellectus pōt etiā bonificari licet nō bonitate moris tñ bonitate entis. Sed sola volūtas et appetit⁹ bonificatur bonitate moris qz subiectantur subiectiue in appetitu sensitīuo et voluntatiuo. Intellectus etiā cū scia est melior et pfectior accidentaliter qz sine scientia.

CArguit. Cōtra scđam ptem rñsonis Notitia erronea est bona habenti eaz ergo. Hīs probatur quia si nō maxime qz imperficeret hñti eā. S; b nō probat qz ipsa pficit habentem eā. qz recte sic qdlibet accñs pficit suū subiectū et illud qd informat. Sic etiā notitia erronea pficit habentem eam.

CRr̃r qz notitia erronea sit bona hñti eam qd ad pñā habitudinē informatiōis qz informat suū subm et actuat ipsum. Nec b pñdicat questionī seu responsiōi. Sed est mala hñti eā quo ad tertiam habitudinē. quia sic distrahīt intellectum a suo nālī bono. Quia nāle bonum intellectus consistit in assentiendo vero et dissentiendo falso. qz autem assentit erroneo distrahīt

Mō de duplici bonitate

Questio. III.

eum a proprio bono ut patet.

Arguitur. Si notitia erronea non esset bona maxime quod ipsa indispliceret et implicaret habere eam. Sed hoc non. quia stat quod homo habeat notitiam erroneam et tamen propter hoc intellectus eius non implicatur sed perficitur. Sicut Aristoteles in se habuit notitias erroneas de multis. Non enim plures notitias erroneas et propterea intellectus suus non fuit imperfectus. **Respondetur.** concedendo quod aristotelis notitias erroneas quod notitias aliorum philosophorum errantium. Sed tamen obiective habuit illas notitias erroneas non autem formaliter. Nullam enim notitiam erroneam habuit formaliter. Notitia autem erronea implicat subiectum in quo est formaliter scilicet quod assentitur ei.

Arguitur. Nullum bonum nocet habere. aliqua notitia nocet habere. ergo aliqua notitia non est bona. minor probatur de notitia furti quia propter notitiam furti aliquis suspeditur ex quo aliquis male per eas operatur. **Respondetur.** quod notitia furti seu notitia furandi non est mala nec nocet alicui sed actus furandi nocet alicui. Et sic notitia furandi non est detestabilis sed actus furandi.

Arguitur. Aliqua est notitia propter quam aliquis redditur suspectus. ergo non omnis bona. prius est de notitia suspensorum. **Respondetur.** quod non est detestabilis notitia suspensorum de se nec de se redditur aliquem suspectum. Sed actus ille est detestabilis et ille redditur hominem suspectum. Et sic quod ille notitie redduntur male habere non est de se sed est propter actus ad quos inclinant.

Dubatur. quare velle malum sit malum et non intelligere malum. **Respondetur.** notandum secundum egiidum quod differentia est inter intellectum et voluntatem. quia voluntas volendo est motus anime in res. unde amor dicitur ponere amantem extra et locare ipsum in amato maxime si est excellens. ergo amatum non trahitur in conditionem amantis sed in conditionem amati. Unde est quod prohibemur amare vilia ne viles simus. Sed intellectus intelligendo est motus rerum ad animam. et intelligendo malitia intellectus non efficitur malus. Sed potius male sit imale put in intellectu esse habere. ergo non prohibemur scire vilia. quia ex hoc quod vilia scimus non vilescimus cum non trahimur ad conditionem viliam. Sed ipsa vilia nobilitantur que trahuntur ad conditios viliam.

Cum omnem scientiam rem esse bonam arbitremur ac honorabilem.

Questio. III.

Primum. Omnis notitia sit de numero bonorum honorabilium. **Notandum.** quod ex quo in titulo questionis loquitur de bono non honorabili. Triplex est bonum secundum philosophum ethicorum. Bonum honestum

est quod sua vi nos allicit et sua dignitate nos trahit. id est quod propter se et suam ipsam est appetibile si etiam nullum aliud bonum ipsius committat ut summa felicitas summum bonum. Bonum delectabile est quod propter delectationem ei annexam est appetibile. ut potus dulcis est bonum delectabile quia nisi delectatio esset annexa ei nullo modo appeteretur. et talia sunt multiplicia.

Bonum utile est quod est appetibile propter aliud ad quod videtur. ut pecunia. Sic est potio amara quod potio amara non appetitur propter se sed propter aliud ad quod valet ut propter sanitatem consequitur bonum ipsum scilicet potionem amaraz. **Notandum.** unum et idem esse bonum honestum delectabile et utile ut videtur quia

Intellectus
a voluntate
secundum egiidum
differt.

Triplex est
bonum. Bonum
honestum

Bonum delectabile
Bonum utile

Nota

I. De anima

virtus gra suūpſius eſt appetibilis. ergo eſt bonū honeſtū. Etia virtus eſt bonū delectabile: qz delectabile eſt aliqd opari ſm virtutē. Ex quo. n. vtr eſt quedā habitus tūc delectabilis pōt opari ſm eā. z ſic appetit qd hz delectationem annexam. Etiam eſt bonū vtile: qz. v3. ad ſummā felicitatem acquirendam. Sed aliquod eſt bonum vtile quod nō eſt delectabile ſive honeſtum vt potio amara.

Tres ſt termini i motu.

Et nota qz btus Thomas venaf illā diuifionē boni. z dicit qz illa tria bona que ſunt obiectum appetitus hnt ſe ſicut tres termini in motu. qz appetitus dī quidā motus ſpūalis qz eſt quedā tendentia. Et ſic illa tria bona habent ſe ſicut tres termini in motu. Cū tres termini ſunt in motu. ſ. terminus a quo medius z terminus ad quē extrinſecus z terminus ad quē intrinſecus. Terminus ad quē intrinſecus motus eſt vltima pſ mori. Et terminus ad quē extrinſecus eſt ſub quo eſt mobile qñ ceſſat moueri. Terminus autē medio in motu correſpōdet bonū vtile. qz recte ſicut terminus medius in motu ducit in finem ipſius motus. Sic etiā bonū vtile ducit in finem alicuius boni. ſ. in bonum delectabile vel honeſtum. Sed termino vltimo intrinſeco correſpōdet bonum honeſtum. qz recte ſicut in motu terminus vltimus intrinſecus eſt vltimū cōplementū motus ſic etiā bonum honeſtum eſt vltimū appetibile. quia ſuūpſius gratia appetit z ppter nihil aliud. Sed bonum delectabile correſpōdet termino extrinſeco. qz recte ſicut mobile in termino vltio extrinſeco quieſcit ſic etiā in bono delectabili potētia appetitiua quieſcit delectando. Cūde recte ſicut triplex eſt bonū ſic etiā triplex eſt malum. ſ. malum triſteturpe z nociuum. Malum turpe opponit bono honeſto. z eſt qd ſuūpſius gra eſt deteſtandū vt furtum homicidiū adulteriū. Sed malum nociuū hoc opponit bono vtili. z eſt qd eſt deteſtandū z fugiendū pp illud a quo ſeparat ſicut vicia que ſeparant ſumma a felicitate. Sed malum triſte opponit bono delectabili. z eſt quod eſt fugiendū vel deteſtandū ppter triſtitiā ſibi annexam ſicut potio amara.

Triplex eſt malum.

Concluſio.

Iſtis premiſſis reſpōdet ad quēſtionē qz oīs ſcia ſit de numero bonorū honorabilium. Illa reſpōſio eſt de mente pſi in principio huius textus. z probatur ratione tali. qz vnaqueqz ſcia ſuūpſius gra eſt appetibilis z ſua vi nos allicit. ergo eſt bonum honeſtum ſeu de numero bonorū honorabilium z etiā delectabile z vtilium.

Item ſolus deus eſt bonū honorabile ſic qz nō delectabile vel vtile. ſed oīa alia poſt deum ſi ſunt honorabilia tunc ſunt vtilia z delectabilia. vtilia qz ordinātur in deum. delectabilia vō qz habēt quandā delectationem eis annexam. Sic ſcie ſunt delectabiles qz ſunt habitus. Habitus autē importat quandā delectationem ſecum. qz ſignū habitus acquiſiti eſt delectatio vt patet 2º ethicorū. Sciētie etiā ſunt vtilis qz minus principales ſemp ſunt vtilis in ordine ad ſcias principales. principales autem ſemp ſunt vtilis in ordine ad ſummā felicitatem obtinendam.

Arguitur. Aliqd melius z perfectius ſcia nō eſt bonum honorabile. ergo nec ſcia. Alis pbat qz pecunia qualibet ſcia eſt melior: z tñ nō eſt bonū honorabile. Antecedēs pbat: qz pecunia eſt ſubſtātia ſcia vō accidens. mō quelibet ſubſtātia quolibet accidente eſt melior.

Rūdetur negādo qz pecunia ſit melior ſcia ſaltē quo ad appetibilitatē. ſz argumentū pbat qz pecunia melior eſt acciēte quo ad entitatē ſuam. ſcia tñ

Questio. III.

quo ad appetibilitatē est enī magis appetibilis. quīpsa pficit intellectum.

CArguitur Nulla scia est bonū honorabile seu honestū ergo. **A**ns pbat quia qdlibet bonū honestū bonificat moraliter. sed nulla scia bonificat moraliter q nulla scia est bonū honestū. maior pbat qz dicitur bonū a bonificare. minor pbat qz cū scia stat malū z cū nullo bono morali stat malū. **A**ns pbat p secundā pte qz multi sunt homines sciētifici sed tamen viciosi.

Circa qz bonum honestū dī bonū a bonificare entitativē sed nō moraliter. Sed solum bonum moris moraliter bonificat.

CArguitur Nō oīs scia est delectabilis. qz conclusio falsa. pbat qz qdlibet delectabile est alicui delectabile. sed scia nulli est delectabilis q minor pbat qz nec est delectabilis sensui nec appetitui. **A**z nō p mū patet qz nō est pfectio sensus. q nec delectatio sensus. **A**ns pbat qz scia est habitus intellectivus nō autē sensitivus ex. vi. ethicorū. **A**z etiā nō scdōz patet qz bonū delectabile est solū delectabile illi in quo est subiectivē. s. scientia est subiectivē in intellectu z nō appetitui. q nō est delectabilis appetitui. **C**irca pcedendo qz scientia sit subiectivē in intellectu nihilominus est delectabilis appetitui intellectivo. z hoc fit ppter idēpmitatē potētiarū in fundamēto. qz oēs potētie fundantur in eadē essentia scilicet aīa. Et qz ppter idēpmitatē eēntialē hāz potētia rū h pōt fieri. Et sic qzuis scia sit i vna potētia nihilomin⁹ delectatio in alia potentia potest suboriri. Sicut patet in simili. Aliqz hīs aurū in manu z tū delectat in corde. Ergo etiā a fortiori in pposito sic est. ex quo est potentia hāz potētia rū. Est tū notandū qz scia nō est delectabilis sūm qz delectatio sensus sequitur cognitionem sensitivā. modo scientia nō est cognitio sensitiva sed intellectiva qz scientia est habitus intellectivus.

Est aliā alia magis ex eo talē esse putemus: qz vel exactior est: vel rerū est eaz q magis pstabiles magisqz sūt admirabiles: sciam aīe nimirū ob hec utra qz nō iniuriā ponēdā iprimis eē censemus.

Questio. IIII.

phē nālis.

Trum scia de anima excedat omnes alias scientias dignitate z perfectione. **C**illa questio movetur ex littera qz aristoteles dicit in littera. Adagis autē alteram altera aut s. certitudinem aut sūm quidē qz meliorū quidē et numerabilior. Et sic aristoteles in littera reputat sciam de anima valde dignam. Et presert eam alijs scientijs. **C**irca notandū p rñsione capiēdo sciam in se sūm suam absolutā entitatem z quantitatem sic nulla scientia presertur alteri q ad dignitatem z pfectionē qz omnis habitus sunt eiusdem pfectionis ut patet ex 3° meta. Sed capiēdo sciaz q ad sua obiecta vel in relatione q ad aliqua extrinseca tunc vna scia dī eē pfectior alia. Et penes aliqua extrinseca est dignior alia. Itēz pmo rōne obiecti. z sic scientia q versatur circa dignius obm dī esse dignior. Et sic meta^a est dignissima sciarū qz illa vñatur circa dignissimum obm dignior etiā mō. Tū qz nālis pbs etiam vñatur circa dignissimum obiectū qz meta^a z nālis pbs nō drūt penes hoc quia vtrūqz omnes res mundi cōsiderant. Sed tamē adhuc meta^a est pfectior z excedit naturalē

Aliq scia pfectior dī alia.

I. De anima

matemata

Conclusio

phiam. quia versatur circa dignius obiectum digniori modo quia absolute
meta. versatur circa dignissimum obm sed nalis phia contracti: qz sub rone
motus vsatur circa summum bonum. Scdo mo vna scia dignior z perfectior
est alia ratione modi pcedendi. z sic meta. dicit dignior alijs scientijs qz hz
certior mo pcedendi qz aliqua alia scia qz pcessus certitudinis soli meta.
est reseruat. Tercio vna scia dicitur dignior alia quia ipsa versatur cir-
ca res p rationes absolutas. i. per rationes minus connotatiuas. sic meta.
iterum dicitur dignior alijs scientijs. qz meta. est de rebus per rationes ab-
solutas z nulla scientiarum magis pter meta. vsatur sic circa res per rones
sub aliqua ptractione accidetal. qz vnaqzqz abscindit pte entis qzto meta.
Etiam gramatica abscindit prem qz ptrahit ens qz considerat ens cognatum.
Sic logica considerat ens sub rone q est vltis falsa. Sed meta. ens in contra-
ctum sciat. Quare dicitur qzto meta. Meta. solum e de ente inquantum ens.
Quarto modo vna scia dicitur dignior z perfectior alia quia pferat suu ob-
iectum p rones positivas z alia pferat suu obm p rones puiatiuas. Et sic
ppando ad inuice scientiaz de pleno z sciaz de vacuo tuc scientia de pleno
dignitate z pfectione pferit scie de vacuo. Quinto modo vna scia dr di-
gnior z perfectior alia q magis appropinquat vltimo fini seu magis propin-
quius ducit ad vltimu finem. Sic moralis phia docet inuenire vtutes q frenat
viri passiones qbus frenatis homo pot i speculari circa summum bonum z pte
plari sumo bono. z circa diuinam eentia q pstitit finis hoibz qz summa felicitas.
Hic sic statibz. Rur ad qstione q qz copamus sciaz de aia ad alias scias
nales tuc scia de aia excellit ceteras scias naturales dignitate z perfectione
Probat illa responsio auctoritate phi in textu dicentis. magis autem alteraz
z. Et pbat rone tali z pmo q scia de aia est dignior rone obi qz aliqua alia
scientia nalis. qz scia de aia versatur circa dignius obm qz aliqua alia scia
nalis. qz ipa rone obiecti dignitate z perfectione pferitur alijs scientijs na-
turalibus. Et qzqz scia libroz phicoz versatur circa aiam nobiliori tamen
modo scia de aia versatur circa aiam qz scia phicoz. qz scia de aia versat cir-
ca aiam put ab ea pfit pgredi operationes vitales. Sed scia libroz phicoz
vsat circa aiaz rone motus. ergo scientia de aia versat nobiliori modo circa
animam qz scia libroz phicoz. Etiam scia de aia excellit alias scientias di-
gnitate z pfectione. qz p rones minus pnotatiuas pferat aiam qz aliqua
alia scientia. Quia scia nalis considerat ens mobile. Sed scientia de anima
pferat aiam put pnt egredi opationes vitales. Et sic per rationes minus
connotatiuas etia scia de anima excedit alias scientias dignitate z perfectio-
ne rone finis. qz in h qz scia de aia pferat aiaz tunc magis appropinquat vlti-
mo fini qz vltimus finis est summa felicitas. Adodo summa felicitas cosi-
stit in actu speculatiuo potetie intellectiue seu ipsius anime intellectiue.
Simpliciter tamen loquendo de oibus scientijs tuc meta. excellit omnis
alias scientias dignitate z perfectione. Sic etia rone finis tunc moralis phi
losophia excedit sciaz de aia. quia plus ducit ad finem qz scia de anima. Sz
inter scientias nales scia de anima plus ducit ad finem qz aliq alia scien-
tia qz in actu aie z intelligentie pstitit summa felicitas.
CArguit. Scia de celo z mundo est scia nalis z tuc pcellit sciam de anima ro-
ne obiecti dignitate z pfectione. pbat qz scientia de celo z mundo est de
nobiliori obo qz pns scia. qz de celo z mundo. modo celum est nobilius ob-

Questio. IIII.

Vivens no vno iure pfer Aug⁹
quo ad ee simplr no q ad ee vtile

iectus q anima. pbat qz celū est cā z anima est effectus. cā aut est nobilior effectus. Aliis pbat qz celū est cā oīum inferiorū vt dī in de celo z mundo.

¶ Rñr qz celū capit duob⁹ modis vno modo p orbe tñ. Illo mō vnaqueqz res aiata excedit celū in pfectione. qz cuilibet rei aiata plura pducata pfectionalia pueniūt qz celo vt esse viuere intelligere cognoscere p essentiaz.

¶ Alio modo capit p orbe cū intelligētia ei appropriata. Illo mō celū est bñ pfecti⁹ anima intelligētia ei appropriata. Illa dī forma celī nō ab informando sed a foris manēdo.

¶ Cū celū hz duplicem formā. vnā informantē z fm illā formā alterat illa inferiora z influit in illa inferiora. Preter illam formā habet vnā formā appropriatā z dicīt intelligētia. Et necesse est ponere illā formā appropriatā. qz alias celū nō posset moueri localiter. Et sic ab illa forma mouet localiter.

¶ Qz aut celū nō posset moueri localiter qz celum est res inaiata z est in suo loco nāli. g tunc quātum de se tñ quiescit. Si ergo debuerit moueri localiter oportet qz ab aliquo extrinseco moueatur.

¶ Primo modo capiēdo celū z sic scia de celo versatur circa celum. Et si etiam celum capetur scdo mō nihilominus tñ scientia de anima excederet sciam de celo. qz nobiliori modo scia de aia versatur circa aiam qz scientia de celo circa celum. qz scia de celo versat circa celum prout est mobile ad vbi.

¶ Scia autē de aia circa animā. put ab ea pñt pgredi opationes vitales. ¶ Arguit. Scia octauī libri phicoz ē dignior illa scia g. pbat qz circa dignius obiectum vsatur qz circa pñm motorem.

¶ Rñr qz licet scia octauī libri phicoz vsatur circa dignius obm qz scientia de aia tñ scia de aia digniori mō vsatur circa suū obm qz scia octauī libri phicoz circa suū obm. qz scia de aia versatur circa animā prout ab ea pgrediuntur opationis vitales. Sz scia octauī libri phicoz versatur circa pñm motore put mouet pñm mobile motu circutionis vel locationis.

¶ Operationes autem vitales pfectiones sunt motu locali seu circutionis. ¶ Arguit. Scia nō sortit dignitatē seu nobilitatem ex nobilitate obiecti. g pbat aliqua scia est de aliq obiecto z tñ nobilior est illo obiecto. pbat quia scia q est de albedine nobilior est qz illud obiectū scilicet albedo. pbat qz illa scientia q habet de albedine est accñs aīe albedo corporis. Accñs autē aīe est nobilior accñte corporis ratione subiecti. qz in nobiliori subo accñs hz esse a subo. sic etiā mobile esse.

¶ Rñr qz argumētum tñ probat qz quelibet scientia capit suā dignitatē z pfectionem ab obiecto. qz scientiam stat sepe pfectionē obiecto. sic scia q est de subiecto aliquo reali est perfectior qz h obiectum videlicet accñs reale qd est pfectioni subiecto accidens recte sic sonitur suum esse a subiecto sic etiam suam dignitatē. De quanto ergo accidens in nobiliori subiecto est de tāto dignius. Quāqz tamen scientia suā dignitatē capit arguitur ab obiecto.

¶ Arguit. Aliq scia est vtilior illa g melior. Aliis pbat scientie meta. sunt vtiliores pñti scie g. Aliis est phi 3° topicoz. melius est pauperem ditari qz philosophari. p scias aut meta. aliquis pot ditari. g scie meta. sunt pauperi vtiliores. ¶ Rñr cōcedendo qz ditari sit pauperi melius qz philosophari. Sed simpliciter tamen nō est melius. Nec illa psequētia valet Aliqua scientia est vtilior illa. ergo aliq scientia est melior. qz inter tria bona bonum vtile est minimum bonum. ars g meta. paupi vtilior est sz simpliciter nō est vtilior.

¶ Arguit. Nulla scia excedit alia in pfectione. pbat qz nec finite nec infini-

vt ph de mure in do
mo alig et pane
Que st acs
ceptiones
celi

Celū hz du
plicem for
mam

Nota

mechanie

¶ Rñr qz argumētum tñ probat qz quelibet scientia capit suā dignitatē z pfectionem ab obiecto. qz scientiam stat sepe pfectionē obiecto. sic scia q est de subiecto aliquo reali est perfectior qz h obiectum videlicet accñs reale qd est pfectioni subiecto accidens recte sic sonitur suum esse a subiecto sic etiam suam dignitatē. De quanto ergo accidens in nobiliori subiecto est de tāto dignius. Quāqz tamen scientia suā dignitatē capit arguitur ab obiecto.

¶ Arguit. Aliq scia est vtilior illa g melior. Aliis pbat scientie meta. sunt vtiliores pñti scie g. Aliis est phi 3° topicoz. melius est pauperem ditari qz philosophari. p scias aut meta. aliquis pot ditari. g scie meta. sunt pauperi vtiliores. ¶ Rñr cōcedendo qz ditari sit pauperi melius qz philosophari. Sed simpliciter tamen nō est melius. Nec illa psequētia valet Aliqua scientia est vtilior illa. ergo aliq scientia est melior. qz inter tria bona bonum vtile est minimum bonum. ars g meta. paupi vtilior est sz simpliciter nō est vtilior.

¶ Arguit. Nulla scia excedit alia in pfectione. pbat qz nec finite nec infini-

¶ Rñr qz argumētum tñ probat qz quelibet scientia capit suā dignitatē z pfectionem ab obiecto. qz scientiam stat sepe pfectionē obiecto. sic scia q est de subiecto aliquo reali est perfectior qz h obiectum videlicet accñs reale qd est pfectioni subiecto accidens recte sic sonitur suum esse a subiecto sic etiam suam dignitatē. De quanto ergo accidens in nobiliori subiecto est de tāto dignius. Quāqz tamen scientia suā dignitatē capit arguitur ab obiecto.

¶ Arguit. Aliq scia est vtilior illa g melior. Aliis pbat scientie meta. sunt vtiliores pñti scie g. Aliis est phi 3° topicoz. melius est pauperem ditari qz philosophari. p scias aut meta. aliquis pot ditari. g scie meta. sunt pauperi vtiliores. ¶ Rñr cōcedendo qz ditari sit pauperi melius qz philosophari. Sed simpliciter tamen nō est melius. Nec illa psequētia valet Aliqua scientia est vtilior illa. ergo aliq scientia est melior. qz inter tria bona bonum vtile est minimum bonum. ars g meta. paupi vtilior est sz simpliciter nō est vtilior.

¶ Arguit. Nulla scia excedit alia in pfectione. pbat qz nec finite nec infini-

¶ Rñr qz argumētum tñ probat qz quelibet scientia capit suā dignitatē z pfectionem ab obiecto. qz scientiam stat sepe pfectionē obiecto. sic scia q est de subiecto aliquo reali est perfectior qz h obiectum videlicet accñs reale qd est pfectioni subiecto accidens recte sic sonitur suum esse a subiecto sic etiam suam dignitatē. De quanto ergo accidens in nobiliori subiecto est de tāto dignius. Quāqz tamen scientia suā dignitatē capit arguitur ab obiecto.

¶ Arguit. Aliq scia est vtilior illa g melior. Aliis pbat scientie meta. sunt vtiliores pñti scie g. Aliis est phi 3° topicoz. melius est pauperem ditari qz philosophari. p scias aut meta. aliquis pot ditari. g scie meta. sunt pauperi vtiliores. ¶ Rñr cōcedendo qz ditari sit pauperi melius qz philosophari. Sed simpliciter tamen nō est melius. Nec illa psequētia valet Aliqua scientia est vtilior illa. ergo aliq scientia est melior. qz inter tria bona bonum vtile est minimum bonum. ars g meta. paupi vtilior est sz simpliciter nō est vtilior.

¶ Arguit. Nulla scia excedit alia in pfectione. pbat qz nec finite nec infini-

¶ Rñr qz argumētum tñ probat qz quelibet scientia capit suā dignitatē z pfectionem ab obiecto. qz scientiam stat sepe pfectionē obiecto. sic scia q est de subiecto aliquo reali est perfectior qz h obiectum videlicet accñs reale qd est pfectioni subiecto accidens recte sic sonitur suum esse a subiecto sic etiam suam dignitatē. De quanto ergo accidens in nobiliori subiecto est de tāto dignius. Quāqz tamen scientia suā dignitatē capit arguitur ab obiecto.

¶ Arguit. Aliq scia est vtilior illa g melior. Aliis pbat scientie meta. sunt vtiliores pñti scie g. Aliis est phi 3° topicoz. melius est pauperem ditari qz philosophari. p scias aut meta. aliquis pot ditari. g scie meta. sunt pauperi vtiliores. ¶ Rñr cōcedendo qz ditari sit pauperi melius qz philosophari. Sed simpliciter tamen nō est melius. Nec illa psequētia valet Aliqua scientia est vtilior illa. ergo aliq scientia est melior. qz inter tria bona bonum vtile est minimum bonum. ars g meta. paupi vtilior est sz simpliciter nō est vtilior.

¶ Arguit. Nulla scia excedit alia in pfectione. pbat qz nec finite nec infini-

¶ Rñr qz argumētum tñ probat qz quelibet scientia capit suā dignitatē z pfectionem ab obiecto. qz scientiam stat sepe pfectionē obiecto. sic scia q est de subiecto aliquo reali est perfectior qz h obiectum videlicet accñs reale qd est pfectioni subiecto accidens recte sic sonitur suum esse a subiecto sic etiam suam dignitatē. De quanto ergo accidens in nobiliori subiecto est de tāto dignius. Quāqz tamen scientia suā dignitatē capit arguitur ab obiecto.

¶ Arguit. Aliq scia est vtilior illa g melior. Aliis pbat scientie meta. sunt vtiliores pñti scie g. Aliis est phi 3° topicoz. melius est pauperem ditari qz philosophari. p scias aut meta. aliquis pot ditari. g scie meta. sunt pauperi vtiliores. ¶ Rñr cōcedendo qz ditari sit pauperi melius qz philosophari. Sed simpliciter tamen nō est melius. Nec illa psequētia valet Aliqua scientia est vtilior illa. ergo aliq scientia est melior. qz inter tria bona bonum vtile est minimum bonum. ars g meta. paupi vtilior est sz simpliciter nō est vtilior.

I. De anima

te. Qz nō finite qz non est certa pportio excessus inter res spē dntes. modo pns notitia differunt spē ab alijs. imo si vna species in infinitū proficeretur tunc nō attigeret pfectionem alterius vt patet. viij. meta. Qz etiam nō ifini te qz nulla scia humana est infinite pfectionis. sed qlibet scia excedit aliam per suam pfectionē z sic nō infinite sed poti⁹ finite. qz pfectionem est finita. Cū vna spē seu vna scia dī excedere aliā finite z etiam infinite. i. in proportionabiliter z absqz proportionē. quia si vna spē proportionabiliter excederet aliā tunc vna posset attingere pfectionem alterius qd est falsum. Si enim vna spē in infinitū pficeretur tūc nunqz posset attingere pfectionem alterius. Sz vna spē seu vna scia nō excedit aliaz infinite. i. absqz termino. sed sic finite vna species excedit aliam. qz nulla res est infinite. i. sine termino perfectior alia nisi solus deus.

Uerū enim omni ex parte atqz oīno difficillimū est: fidem aliquam de ipsa tandem accipere.

Questio. V.

Truz scia de anima sit de numero difficiliorum. Cū illa qstio mouetur ex textu. quia in principio textus dī. Nō aut z penitus difficilior est accipe aliquā fidē de ipsa. Et sic aristoteles in littera generat sciaz de aīa z reddit eā difficile. Sup h qrit q questio. An sit de numero difficiliorum.

Difficultas
z facultas

Cū notandū ex q loquimur h de difficultate q difficultas sic diffinitur. Est possibilitas attingendi aliqd cū mag conatu z labore. Sed facultas est possibilitas attingendi rerū zē. Correlarie sequitur q nō est facile vel difficile nisi sit possibile. z sic celuz attingere digito non est facile vel difficile quia non est possibile. Et facultas z difficultas pueniunt in h q sunt cum labore. qz labori annexa est tristitia. Deus aut nō agit cū tristitia. g etia inanimatis nō puenit. qz tristitia sequitur potētiā sensitīuā. quia causat ex apphensio ne alicuius cōsequētis. Inaiata aut nō hnt potētiā sensitīuā. g etia pprie facultas vel difficultas nō accidit eis. Correlarie sequitur scdo: q nulli acci dit facultas vel difficultas nō agat cū labore. laboriatur est annexa tristitia. Illis autem que non agunt cum tristitia nec accidit labor nec facultas nec difficultas.

Difficultas
In potētijs
actiuis z
passiuis re
periuntur

Cū notandū q difficultas repit tā in potētijs actiuis qz passiuis. q ad potētiā actīuā oritur difficultas. qz vītus actīua modicū excedit potētiā resistētiā. z sic ergo ex modico excessu potētiē actīue super resistētiā oritur difficultas agēdi. Difficultas aut ex pte passi⁹ oritur ex h q potētiā actīua nimīū excedit potētiā resistētiā ipsius passi⁹. Et sic ex nimio excessu potētiē actīue sup resistētiā passi⁹ surgit difficultas in potētijs passiuis.

Intellect⁹
questionis.
Cōgscendi
difficultas
duab⁹ d ca
usis oritur.

Questio qrit nunc. Utrū scia de aīa sit de numero difficiliorum id est An difficult sit cognoscibilis a nobis. Cū notandū q difficultas in cognitioni bus nris qū potētiā cognoscēs est nimis debil z nō pōt se eleuare de faci li ad pceptionē cuiuscūqz obiecti. z sic difficulter cōgscim⁹ deū. Et tal diffi cultas surgit ex pte potētiē cognoscētis z nō de qz ille est maxime cōgscibit qz maxie entitatis. Sz ex pte potētiē cognoscētis est difficultas in ea q est ni mis debil sic q nō pōt eleuari in cognitionē dei qz potētiā nra cōgscitiā solū

Questio. V.

elevat in cognitio illarum rerum directe et intuitiva quod subiacet sensui et versuant de se fantasmata quod fantasmata hoc est obiectum interius nostre intellectus. Sed in cognitione illarum possumus nostra cognitiva difficulter elevat quod non offert se sensui. Intellectus enim interius quod est in corpore sequitur sensum. Alio modo difficultas in nostris cognitionibus surgit ex parte obiecti. quod obiectum in se est modice cognoscibilis quod est minime entitatis. Et sic materia prima est difficulter cognoscibilis quod est minime entitatis quod res tantum habet de entitate quantum habet de actu essendi et forma. Ad materiam primam modicum habet de actu essendi et forma. Solus enim materiam primam in analogiam ad formam cognoscimus. Et recte sicut entia superant se in entitate sic etiam in cognoscibilitate. Et sic in genere subiecti prima causa est maxime cognoscibilis quod maxime entitatis. sed materia prima est minime cognoscibilis. Sed post hoc intelligente sunt maxime cognoscibilitatis.

Circa ad questionem quod scia de anima est de numero difficiliorum quantum est ex parte cognoscens et non quantum est ex parte cogniti. Illa ratio est de more philosophi in libro primo. probat ratione tali quod potentia nostra cognitiva non potest de facili fieri in aliquid nisi sit propinquum sensui. Illud autem est propinquum sensui quod est subiectum circumstantiis individuantibus et appendentibus materie quod idem est. Anima autem non est subiecta hoc et nunc nec circumstantiis individuantibus ergo. Et sic anima est nimis elongata a sensu cum ipsa non est immersa appendentibus materie quod multiplicat de se species et deinde fantasma quod est immediatum obiectum intellectus. Item illud est difficulter cognoscibile a nobis quod non est proprium spiritum intelligentem sed per alienam spiritum intelligitur. Sed anima non per propriam essentiam intelligitur sed per alienam quod per spiritum effectus et operationis et solum discursive a nobis cognoscitur per operationem et etiam reflexe.

Circa. Alia quantum est de se tunc est magne cognoscibilitatis quod ipsa est magne entitatis quod ipsa est infima intelligentiarum. modo intelligente sunt maxime entitatis. **C**irca. Nulla est scia difficilis ergo. Aliis probat quod si esset difficilis vel haberet ea vel non haberet ea. Non primum quod habet scias delectat per ea et perficitur per eam quod non est difficilis ei. Non secundum quod scia quod non est in alio non est ei difficilis probat quod talis scia adhuc non est quod non est difficilis quod adhuc est acquirenda. Etiam scia quod est in uno non est difficilis alteri quod impossibile est aliter habere tale sciam. Ex quo accipis non potest migrare de subiecto in subiectum. **C**irca. Si scia est difficilis quod ad acquisitionem non habet ea et hoc de scia quod est. sed quo ad passionem nulla est difficilis quod unaquodque iocunde possidet et delectabitur. et scia quod acquiritur a non habet eam licet non in numero tamen in specie. Et sic scia quod in uno est alteri est difficilis quod ad acquisitionem. Ex quo scia anima est elongata a sensu tunc scientia eius difficulter acquiritur.

Circa. Scia de anima non est difficilis. Aliis probat quod illud non est difficile ad cognoscendum cuius scibile est coniunctum scienti. Sed scibile ipsius scientie de anima est coniunctum ipsi scienti. scia de anima non est difficilis. minor probat quod anima est semper presens sibi ipsi et sic est coniuncta sibi ipsi. maior probat quod nihil est difficile ad cognoscendum nisi suum scibile elongatum sit a sciente. Aliis probat quia sepeate propter hoc sunt difficilis cognitionis quod sunt remotissime a sensu.

Circa. Notando quod aliquid dicitur alteri coniunctum dupliciter. Uno modo secundum entitatem. Alio modo secundum capacitatem et modum cognoscendi. Ad hoc ad hoc quod aliquid cognoscatur faciliter absque conatu tunc requiritur quod ipsum sit alteri coniunctum secundum capacitatem et modum cognoscendi.

Alia autem sunt coniuncta potentie secundum capacitatem et modum cognoscendi quod se offerunt

Conclusio

Nota

Aliquid aliter esse coniunctum pertingit dupliciter

I. De anima

sensui et sunt appropinquata sensui. Anima autem sic non est coniuncta scienti quia non offert sensui. quia solus illa offert se sensui que sunt subiecta dimensionibus mae et accidentibus sensibilibus quibus anima est expressa. Sed anima est bene puncta scienti quia ad essentiam. sed talis punctio non tollit difficultatem in cognitionibus.

Arguit. Huius notitia non est difficilis probatur quia nec ex parte cognoscibilis nec ex parte cognoscentis. probatur quia est notitia facilisimo facillima quantum est ex parte rei cognite. et etiam ex parte posite cognoscentis. prout tunc quia idem est cognoscens cognitum et cognoscibile quia semper anima. Si ergo ex parte unius est facilius et etiam ex parte alterius. Etiam probatur sic syllogistice. Scia de anima est de numero difficiliorum ex parte cognoscentis. et cognoscens est cognitum. ergo scia de anima ex parte cogniti est difficilis. **Contra.** quia illa anima non valeat. Scia de anima est facilis ex parte cogniti et cognoscens est cognitum ergo scia de anima est facilis ex parte cognoscentis. quia a termino appellante suam rationem ad eundem non appellatent suam rationem. quia ly cognoscendum in minore non appellat. sed in conclusione appellat. Quia ly ex parte facit terminum appellare suam rationem quia includit quando appellatorem rationis quia valet tamen sic secundum. Et sic scia de anima ex parte cognoscentis. scilicet sub ratione cognoscentis est de numero difficiliorum. Sed ex parte cogniti. scilicet sub ratione cogniti est de numero facilliorum.

Arguit. Scia de anima adhuc non est difficilis ergo. Huius probatur. Quia illud quod cognoscit se perpetue cognoscit se sine difficultate. Sed intellectus cognoscit se perpetue ergo. maior probatur quia difficultas fit cum quadam violentia. Modus nullum violentum est perpetuum ut patet ex parte celi. Sed minor probatur quia ipsa est subiecta perpetua et eterna. ergo perpetue se cognoscit.

Contra. Quia illud quod cognoscit se perpetue non cognoscit se sine difficultate. Et etiam quia intellectus cognoscit se hoc est sine difficultate et est facile. Sed quia intellectus devenit in cognitionem eius et ipsius anime et acquirit cognitionem anime hoc est difficile. quia anima cognoscit se reflexe et non solum se sed et spiritus. et sic duo cognoscit.

Arguit. Quantum ex parte anime cognoscibilis scia de anima est difficilis ergo ratio nulla. Huius probatur quia scia de materia prima est difficilis quantum est ex parte cognoscibilis. et etiam de anima prout tunc quia anima ita modicum habet de entitate sic materia prima. Huius probatur quia anima etiam est ens in potentia sic materia prima. Huius probatur per philosophum tertio huius ubi dicit quia anima in principio sue creationis est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum per hoc vult quod sit in pura potentia ad omnia intellectibilia.

Contra. Negando quod anima sit ita modice entitatis sic materia prima quia anima est ens in actu formali quod non est materia prima. Sed hoc est verum quia anima habet conditionem materiae prime. quia recte sic materia prima est in potentia ad omnes formas in se recipiendas sic intellectus non possibilis est in potentia ad omnes species intellectuales in se recipiendas. Et ergo dicitur 3° de anima quod intellectus sit possibilis quodammodo anima. **Commentator.** Intellectus postquam est novum genus materiae tertio de anima recte sic materia prima de se est expressa omni forme. sic etiam intellectus possibilis a principio sui esse est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum. quia intellectus ille est denudatus ab omni eo quod intelligit aut suum intelligere.

Ad 2um. Anima sortitur conditionem materiae duplici. Primo stricte sic materia est in potentia ad recipiendum in se omnes formas. Sic etiam anima in se est recipe omnes species rerum. Secundo modo large sic materia prima antequam recipiat formam in se nihil ipsius forme habet. Sic etiam intellectus antequam intelligit rem est denudatus a re. et ergo intellectus nihil est eorum quod intelligit ante suum intelligere.

Anima sortitur
conditionem
materiae duplici

Questio. VI.

Et cauendum est ne nos pretereat: vtrum vna sit eius ratio vt animalis an vniuscuiusq; sit alia ratio vt equi: canis: hominis: dei. Alia aut vniuersale nihil est: aut posterius: et quicquid itidez aliud communiter predicatur.

Questio. VI.

Vtrum vniuersale sit prius aut posterius suo singulari. Cuius questio mouet ex textu: aristoteles dicit in littera. Aut vlt nihil est aut posterius suis singularibus. Cuius nota q triplex est vlt. Sin causando essendo et findo. Vlt in causando. Est qd eq p vlt actione est ca multoz effectuu. Sic deus et ma pma qz de in causando est vlt actiuu. Ma aut pma est vlt in causando passiuu. qz ipa substat eq pmo pductioni plurim effectuu. Cuius singulare aut qd opponit huic est singulare in causando. Et est qd eque pmo et vlt actione est causa vnius effect. Adodo si in titulo qstionis qrit de illo vlt et singulari. Tunc dico q vniuersale in causando est prius quocunq; singulari in causando quia causa semp est prior suo causato. Etia si singularis causa ab eterno fuisset cu vniuersali isto in causando. Nihilominus tñ illud vlt est prius prioritate nature.

Cuius aliud est vlt in significando. Et est cōceptus eque pmo plurim representatiuus. Vel terminus vocal vel scriptus ritans sub illo cōceptu. Sed singulare qd opponit huic vniuersali. Cuius cōceptus representatiuus vnius solius rei vel cōceptus q est incommunicabilis pluribus sic sortis pauli. Adodo si in titulo qstionis qrit de illo vlt et reali. Tunc dicendū q tale vniuersale est in rez natura et est posterius suis singularibus. loquendo de prioritate perfectionis pbatur hoc qz res pfectius intelligitur qñ intelligit singulariter qz vniuersaliter. ergo singulare erit pñs vlt prioritate pfectionis et vlt posterius. Aliis pbat qz qñ res intelligit singulariter tñ res intelligit sic in se est. S; qñ res intelligit vltiter tunc nō intelligit sic res in se est qz res in se nō est vniuersalis. Si aut voluerimus loq de pōitate formationis. Et sic est dubium. An tale vlt loicū sit prius vel posterius suis singularibus. Unde b; beatum thomā tale vlt est prius suis singularibus prioritate pfectionis. quia originalis nostra intellectio fm eum est vniuersalis et nō singularis.

Cuius beatus thō. putauit q res pmo intelligent vltiter et tunc per lineaz reflexā sup actū sensus et sup fantasmatē derelicto in sensu. Intellectus intelligeret singularia. Etia dicit tertio de aia. Qz singulare intelligit per lineam reflexam. Et rō beati thō. fuit qz originalis nra cognitio est abstractiua q etiam vniuersalis nra cognitio est. vltis qz cognitio abstractiua est vltis. Aliis patet q intellectus originali cognitione abstrahit ab omni mā. Et sic originalis nra cognitio est abstractiua. Qz aut intellectus abstrahat ab omni materia originali intellectione. Quia intellectus originali intellectione intelligit et erit in actum fm q est ens. Sed intellectus est oino immaterialis. Etia in sua intellectione originali abstrahit ab omni materia. et post b; vlt intelligit. Cuius tñc obijceretur beato thome. Tñ intellectus intelligit originali cognitione sicut sensus ei representat. Sed sensus ritat rem singula-

Triplex est
vniuersale

Singulare
in cādo

Alii signifi
cādo
Singulare
in findo

Questio

Opinio b.
thome

Probat ra
tionē

Reprobat
opionē b.
thome

I. De anima

rius qz fantasma qd est sub hic z nunc zc. Beatus tho. solueret h z diceret. Bñ esset qñ h nō esset cōtra naturā intellectu. Ad qñ nām intellectus esset qz deberemus rem intelligere sicut sensus ei repñtaret.

Respondit
ad qñem,
Incidentali
motam

Soluit ra-
tionem
S. thome

Duplex est
abstractio

Platonis
opinio de
vli i eēdo
Ratio p^a

Ratio 2^a

Opinio
thome de
vli i eēdo

Sed breuiter ille modus. b. thome. nō pñat vie moderne. Respōdet g aliter qz loquendo de positate formationis tunc singulare id est cōcept^{us} singularis est pñ vnuerfali. Et h loquēdo de cōceptu singulari vago z sub h et nūc. post hoc p viā abstractionis ab h z nunc intelligit vlt. g singulare est pñus vnuerfali. Aliis pbat qz intellectus originali cognitione intelligit sicut sensus ei rñtat. Sensus aut rñtat rē ei singulariter qz fantasma rei qd est sub hic z nunc. Nec vñ illa pñā nec rō beati tho. Originalis nra cognitio est abstractiua quia ab omni mā g est vñ. qz nō omnis nostra cognitio abstractiua est vnuerfalis. S; cognitio abstractiua q abstractit a materialitate fantasmat^{is} z ab appēdētijs mae. Illa est vnuerfalis. Sed illa q solū abstractit a materialitate fantasmat^{is} illa non est vñ. Hoc est verū qz in omni nostra cognitione intellectus abstractit a mālitate fantasmat^{is} g habemus intellectum agentem q h facit z abstractit spēm immaterialem de fantasmat^{is}. S; intellectus nō in omni intellectu abstractit ab hic z nūc z appēdētijs materie. Cūde duplex est abstractio. Quedam a materialitate fantasmat^{is}. Et illa est in omni intellectu. qz spēs recipitur sine omni materia in intellectu. Alia est a mālitate fantasmat^{is} z etia ab appēdētijs materie. Et illa est vñ. Item Singulare in .iij. de aia capitur pro actu intelligendi vel intellectu singulari. Et sic illud singulare per lineam reflexā intelligitur reflexe. hoc est verum zc.

Tertū est vnuerfale in essendo. De quo sunt tres opiniones. Cūa platonis. Alia beati tho. Tertia modernoz. Plato enim posuit vñ in essendo z reale pñ hunc modū. qz in qlibet specie ponit quidam ideam exemplarem distinctam z separatam a quolibet indiuiduo ad quam natura respiciens producit indiuidua. Tales ideas z formas exemplares plato dixit esse ingenerabiles z incorruptibiles eternas. Et de illis dixit esse scientiam z de nullis alijs rebus. Quia scia est verorum necessariorum impossibiliter se habentium. modo omnes alie res sunt pñgentes z mutabilitati subiecte. g de nullis rebus pñt esse scia nisi de illis. Cūc sic ad saluandam scientiam de rebus ipse posuit illa vñ. Alia rō qre posuit illa vñ qz nisi talia vñ ponerent tunc nō esset maior rō qre ille effectus pducetur z nō alter effectus in illis inferioribz. qz natura de se est illimitata z in determinata ad producēdum h vel aliud. Qz autē ille effectus pducit z nō alter. Surgit ex h qz natura respicit ideā illi effectus. Nō autem ideam alterius effectus. Cū g ex terra putrida pducit glis z nō rana. Ratio est qz natura respicit ideam gliris. ad illius intuitum pducit glirē z nō ranam. Sed h nihil est. Ex pte. n. p^a dispositionis mae venit qz ille effect^{us} pducit z nō alter effect^{us}.

Alia est opinio. Thome. Et ille dixit vñ in essendo z reale. Et est quedā natura vnuerfalis. qdam quiditas pñnūcata pluribus vel pñnūcabilis pluribus pñnūcata iphs indiuiduis distincta tñ ab eis. Et talis qditas nec est glis nec spēs s; pñcipiū generis vñ spēs. Propter enim est cōmunicata pluribus pñm mām z formā distinctis tunc est pñm generis sicut aialitas. S; pro ut est cōcāta pluribus pñm mās tñ distinctis z sic est pñcipiū spēs. Sic illa est falsa s; beati Thomā. Homo est humanitas. qz humanitas est ps hominis

Questio. VI.

qz homo dicit humanitatem & ultra h̄ mām. Tale enim v̄se nec est vñū nec plura s̄m beatum Thomā. Sed vtrūq; ei accidit. Est enim plura inquantū est in pluribus indiuiduis. & est vñū inquantū intelligitur esse in vno idiui duo. Et s̄m se est infinitū. Sed simpli p mām in quā recipitur.

CAntig hodie exites qui sectantur illā viām beati thome mouent h̄ motū uo ad ponendū tale v̄se qz nisi poneretur tale v̄se tūc oīa v̄lia loīca essent ficta qz sic nihil eis cornderet cum nullam haberent ex pre rei correspondētiā. Sed breuiter nostri cōceptus vniuersales non sunt ficti qz habent correspondētiā in re licet nō vniuersaliter tñ singulariter. Nec cōceptus vocat v̄lis q̄ ad rītatum qz rītāt rē v̄sem. Sed vocat v̄lis q̄ ad modū representandi. qz rītāt v̄liter. Et ḡ antig decipiūt qz putāt qz cōceptus vocet v̄lis qz rītāt rem v̄sem. sed h̄ nō est. Sed solum vocatur v̄lis q̄ ad modū representandi qz cōfuse & vniuersaliter representat.

CAlia est opinio modernorū. Nō nullū v̄se in essendo sit ponendū qz om̄e qd est id eo est qz vñū numero est. Cū nō est necesse ponere illa v̄lia cum omnia saluanda saluari p̄nt absq; p̄sitione horū v̄lium. Et singulare quod opponitur huic vniuersali dicit singulare in eēdo. Et est trāscendēs in viā moderna. Si ḡ loqmur de illo vniuersali in q̄stionis titulo tūc tale v̄se nihil est. & p̄ n̄s nec est p̄us nec posterius suis singularibus. qz quicquid est hoc est singulare qz singulare in essendo est trāscendēs.

Cōtra vniuersale & singulare in cādo. Arguitur Nulla v̄lia sūt p̄ora suis singularibus ḡ. pbat qz si aliq̄ maxie deus & intelligentie & vocet x ab Tunc arguo sic a & b sunt p̄ora singularibz. et a & b sunt singularia. ergo sunt p̄ora seip̄s. minor patet qz quicquid est singulare est &c.

Cōtra distinguēdo de ly singularibus an vtrōq; capitur p̄ causā singularibus tūc minor est falsa. Si autē capitur vtrōq; p̄ singulari in eēdo tūc maior est falsa. Si autē in maiori cap̄t p̄ singulari in cādo & in minori p̄ singulari in eēdo tūc p̄missa eēnt vere & cōclusio falsa. s̄ tūc fieret equocatio. Arguitur. Alē i cādo nō est p̄us suo singulari in cādo. qz quicquid ic̄i pit esse cum suo singulari in causando in eodē instāti nō ē p̄ius eo. Sed sic est de v̄li in cādo ḡ. pbat p̄ scdā pre qz generetur s̄or in h̄ instāti tūc v̄se in cādo incipit esse in eodē instāti. qz vez est dicere qd de nūc est cū sorte in hoc instāti & immēte ante h̄ nō fuit cuz sorte in eodem instāti.

Cōtra distinguēdo an ly hoc instāti determinat incipit tunc illa est falsa deus incipit esse cū sorte in hoc instāti. cum enī ly h̄ instās debet deponi in exponētibz recte sic incipit. Si autē determinat ly eē tunc est vera cum ly h̄ instāti nō debet deponi. Et sic debet exponi. Deus est in hoc instāti & immediate ante h̄ non fuit in h̄ instāti. Nec illa p̄sequentia valet deus incipit esse in eodem instāti cum sorte. ḡ deus incipit eē cum sorte. qz arguitur ab inferiori ad superius cum incipitur & desinit.

CArguitur. Notiora sūt alioquo mō essenotiora. sed v̄lia in causando nullo modo sunt notiora ḡ minor pbat qz nec sunt notiora nobis nec p̄ ente. Mō p̄mū qz solū sensibilia sunt notiora nobis. Nec scdm qz primo entī eē līter sunt omnia. ḡ vñū nō est sibi notius alio.

Cōtra qz v̄lia in causando sunt notiora p̄mo entī & omnia sunt ei equaliter nota quantum est ex parte cognoscentis. quia deus equaliter omnia cognoscit. Et quantum est ex parte cognitorum tunc non omnia equaliter

Rō thomi
starum

Solutio

Moderno
rū opinio de
v̄li eēdo

Arguit cō
tra cōclusio
nez p̄mam

I. De anima

cognoscuntur. Et sic vnum cognoscitur perfectius vel magis s'm q' maior
ris entitatis et perfectionis est ex hoc etiam perfectius cognoscitur.

Arguit. N' nullū est v'le in causando. pbat' q' q'dlibet v'le in causando d'z
coagere suis causis p'ticularibus. Sed nihil coagit caus' p'ticularibus. ergo
nullum est v'le in cādo. minor pbat' q' v'le in causando nec coagit poten-
tia finita nec infinita. Nō potentia finita q' alias aliter coageret q' esset. Nō
etiam potentia infinita. q' tunc sequeretur q' agens p'ticulare indifferenter
quemcūq' effectum posset producere. q' agens particulare habet potenti-
am infinitam ei coagentem. ergo expedit quamlibet potentiam resistuam.
Et per cōsequens quēlibet effectum potest producere.

Cōfirmat. Si agens vniuersale coageret rebus a caus' singularib' se'qret
q' vniū p'rium nō posset agere in aliud. pbat' sequela q' p'ma cā q'ntū coagit
agente vel vni p'riori in actiuitate tantū coagit passo vel alteri p'rio in resis-
tentia. z sic eq'lis erit p'portio agentis vel patientis q' infinita. Adodo a p-
portione equalitatis non fit actio. **Respondetur** concedendo q' agens
vniuersale coagit cuilibet cāe p'ticulari. Immo nulla cā p'ticularis potest
in actum nō coagente p'ma cā. Quia vnaq'q' cā p'ticularis dependet a p'ma
causa in actu p'mo z in actu secundo b' est in esse z in agere.

Cōsequenter dicat q' infinita potētia p'ma cā coagit cause p'ticulari. sed cā
p'ticularis non recipit coactionem p'me cāe infinite sed finite. Quia omne
receptū ad modū recipientis recipit. Et recte g' sicut cā sc'da z particularis
est finite perfectionis z essentie. sic etiam finite recipit coactiōz p'me eē s'z
si infinite recipere coactiōz p'me cause tunc argumētū haberet p'cessum.

Ad cōfirmationē R'ir q' p'portio maior vel minor in agentibus z patien-
tibus siue actionibus z passionibus sumitur penes agentia dependentia z
p'ticularia. Sic etiam maior z minor actiuitas attenditur p' actiuitatem agē-
tium p'ticularium z dependentium. quia ab eodem sumit' maior z minor
proportio seu actiuitas a quo sumit' nēcitas z cōtingentia in rebus. S'z ne-
cessitas vel contingentia attenditur penes nēcitatē causarum p'ticularium
z dependentium. Sic etiam maior z minor actiuitas vel proportio.

**Arguit q'
cōclonem
secundam**

Contra sc'dam responsonem de vniuersali lo'to. **Arguit.** Singularis non
est prius vniuersali p'ortate perfectionis g' etiā sc'da r'isio nulla. N'is pbat' q'
res nō p'fectius cognoscit' per cōceptum singularem vel cognitionē singula-
rem q' vniuersalem. pbat' q' cognitio singularis nō est p'fectior cognitione
v'li g'. N'is pbat' q' Quēcūq' sunt eiusdē speciei specialissime illorum vniū
nō est p'fectius alio. s'z cognitiōes singulares z v'les sunt eiusdē spēi spālīs-
sime g' vna nō est perfectior alia. maior patet ex. ix. metha. minor est p'bi 3.
metha. **R'ir** q' omīs cognitiōs sunt b'n eiusdē spēi in p'sto q'litatis v' acti-
onis vel passionis. Sed in p'sto relationis tunc nō sunt eiusdē spēi. sed vna
est perfectior alia s'm q' vna p'fectius eleuat z vitaliter imminuat animam.
Adodo cognitio singularis p'fectius ducit in cognitionem rei q' cognitio
vniuersalis. q' cognitio v'lis solū cōfufe ducit in cognitiōz rei. Sed singula-
ris p'ticulariter z determinate. quare erit perfectior.

Arguit. Res nō p'fectius cognoscitur singulari q' v'li g' singulare non est
prius vniuersali p'ortate p'fectionis. N'is pbat' q' res p'fectius cognoscit'
cognitione vniuersali. pbat' q' ipsa p'fectior est singulari. pbat' q' entior est
g' p'fectior. Ab eode ad idē. N'is pbat' ex p' metaphisice. Et rōne tali. Quia

Questio. VI.

cognitio de q̄nto cōmuniōr de tāto cōfusior z de tanto entior. Sed cognitio v̄lis cōmuniōr est singulari ḡ. maior patet qz de q̄nto cōmuniōr de tāto minus p̄git eam falli z decipi. ḡ de q̄nto cōmuniōr de tanto entior est. C̄r̄r q̄ sit idem cognitioz esse perfectiorē z certiorē qz ex alio attenditur certitudo cognitionis z ex alio perfectio cognitionis. Perfectio maior vel minor cognitionis attenditur vno mō penes accessum z recessum ad cognitionem prime cause. Sed cognitio singularis magis accedit ad cognitioz p̄me cause qz cognitio vniuersalis. ergo etiam cognitio singularis erit perfectior vniuersali. C̄r̄r certitudo cognitionis sumitur ex infallibilitate. sic q̄ illa cognitio vocatur certior quia minus contingit eam falli z decipi. Recte sicut illa veritas est euidentior qua min⁹ cōtingit dicere falsū. De q̄nto aut cognitio fuerit cōmuniōr de tanto minus contingit circa eam falli. ḡ etiam euidentior erit sed non perfectior.

C̄r̄r. Singulare nō est prius v̄li quo ad formationē ergo adhuc sc̄da responsio nulla. An̄s pbat qz cognitio v̄lis est prior singulari q̄ ad formationē ḡ. pbat qz originalis nostra cognitio est v̄lis. pbat auctoritate beati Thome. Et rōne tali qz nostra cognitio est abstractiua ḡ est v̄lis. p̄na tenet quia p̄na abstractiua dicitur v̄lis. An̄s pbat qz originalis n̄ra cognitio abstrahit a m̄a z m̄litate fantasmatis. ergo vniuersalis.

C̄r̄r. Negādo illam p̄nam. Originalis n̄ra cognitio est abstractiua ergo v̄lis. qz nō omnis cognitio est vniuersalis. Sed solū illa q̄ abstrahit ab hīc z nūc z a cōcūstantijs indiuiduantibus.

C̄r̄r. Cognitio v̄lis p̄or est singulari ḡ v̄le est p̄us singulari q̄ ad formationē. An̄s pbat qz cognitio v̄lis est p̄or cognitione singulari determinata pbat qz si cognitio singularis determinata esset nob̄ possibilis tūc v̄li mō formaret. qz intellect⁹ p̄ itelligit singulr vage post hoc v̄li p̄ abstractioz vltimo aut singulariter determinate. C̄r̄r Compando v̄le ad singulare determinatū tūc v̄le est prius singulari q̄ ad formationē. ex eo qz cōceptus singularis determinatus. Si esset possibilis tūc vltimo formaret. Sed in r̄sio ne q̄ dicimus qz singulare sit p̄us v̄li q̄ ad formatioz tūc cognitio v̄lis comparatur ad singulare vagū. z sic ḡ singulare vagū hoc est p̄us v̄li q̄ ad formatioz. Ex eo qz intellectus originali cognitione intelligit singulariter vage.

C̄r̄r. Originalis n̄ra cognitio est vniuersalis ergo. An̄s pbat qz intellectus originali cognitione abstrahit ab hīc z nūc z ab appēdētis m̄ae ḡ originalis n̄ra cognitio est v̄lis. An̄s pbat qz intellectus abstrahit ab oī m̄a. ḡ etiā ab hīc z nūc z ab appendētis m̄ae. Illa p̄na tenet qz hīc z nūc z appendētie m̄ae consequitur m̄a. Ubi ergo non reperitur materia ibi etiā nō reperiuntur materie appendētie.

C̄r̄r. Cōcedēdo qz intellectus originali cognitione abstrahit ab omni materia z etiā abstrahit ab hīc z nūc s̄m eē cōcūstantiarum indiuiduantūz sic qz nulla spēs q̄ recipitur in intellectum z est sub h̄ z nūc s̄m esse. Est tamē sub h̄ z nūc s̄m r̄itare. Recte sicut cōceptus d̄r v̄lis s̄m r̄itare z non s̄m eē. Sic etiam intellectio prima z originalis est sub h̄ z nūc z sub cōcūstantijs indiuiduantibus quo ad r̄itare. Non autem s̄m esse.

C̄r̄r. Tertiā r̄sionē Arguit. Ille reale est ponēdū. ḡ m̄ale dictum est qz nihil sit. An̄s pbat qz res v̄lis est ponenda. Qz omne diffinibile est vniuersale sed aliqua res est diffinibilis. ergo aliqua res est vniuersalis.

ad hunc
modum

Nota

Cōceptus
v̄lis d̄r quo
ad rēp̄sēn-
tare z nō q̄
ad esse
Arguit ḡ
opinionez
modernoz
vbi 3^a

I. De anima

Conclusio
ponitur

Circa qd si diffinibile capit vniformiter pro diffinibili ppinquo tunc maior est vera qz sola spes diffinitur tanqz diffinibile ppinquuz. Sed tunc minor est falsa. Si autem vtrobiqz capit pro diffinibili remoto tunc maior est falsa videlicet qd omne diffinibile sit vniuersale loquendo de diffinibili remoto.

Circa qd si intelligibile est vlt. aliq res est intelligibilis. ergo aliq res est vniuersalis. maior pbat qz sensus est singularium. Solus aut intellectus est vltuz ex scdo huius. **C**irca qd illud dictu. Intellectus est vltuz ly vltuz no regit ex vi cae malis circa qua. ergo intellectus no est vltuz obiectine. Ac si obiectine vsaret circa res vltas. Sz intellectus est vltuz vt ly vltuz regit ex vi cae formalis. qz intellectus est vltuz. i. intelligit p conceptus vltas. Et sic ly vltuz no est obiectum intellectus sed medium q intellectus fert in rem.

Circa qd si hoc neccio est aial. sed nullus ho singularis neccio est aia. qd ho vltis. **C**irca qd si ly neccio in maiori capit in p impone tunc maior est falsa. Si aut ca in scda impone tunc pna no vz. qz arguit a suppone materiali ad suppone psonale. Qz in maiori termini supponit maliter sz in clusione psonaliter. Nec valz mixtio ex maiori de sensu coposito z minori de sensu diuiso seu de melle.

Circa qd si hoc est aial z no singulare qz nec for nec plato. qd vlt.

Circa qd si plato pueniunt in aialitate. z non singulari ergo vlt.

Circa qd si concedo qd pueniunt in animalitate. sed tn illa non oportet dari propter suppoz cofusam tm. Alio dr qd for z plato pueniunt in animalitate singulari z illa aialitas est coceptu aialis qz p illi ritat equaliter.

Circa qd si spes reru sunt eterne. viij. methaphyze. Et hoc no pot saluari de indiuiduis. ergo erunt ponede spes reales vltas preter ipsa indiuidua.

Circa qd si illa derigore loice sit falsa. spes sunt eterne. sed soluz intelligitur loicaliter qd conceptus speciuoci sunt eterni. i. qd sint perpetue z eterne habeant ex pte rei correspondentiam. zc.

Questio. VII.

Trum Coplexe significabilia sint poneda. **C**irca qd ista est iter coplexu significabile. Significabile coplexe z coplexe significabile. Coplexu significabile est qlibet oio q ritari pot p alia quid. Sed significabile coplexe est qdlibet ens ritabile p aliqua oioz. Sed coplexe significabile est res significabilis p aliqua oionem sic q per nullam eius ptem. Et sic qdam opinabant qd tale coplexe significabile esset ponendum. Et motiu eorum h fuit qz multe ppoes sunt vere ergo ex correspondencia rei z p pns oportet considerare sicut ppositos representant. propositio nis aut coplexe ritant. qz etiam oportet aliqd coplexe significabile correspondere. Alias no esset pportio inter significans z significatum.

Circa qd istis pmissis. Circa ad qstioz. Qz quamqz coplexum significabile z significabile coplexe sit ponendum tn coplexe significabile non est ponendum primum patet. Scdm pbat qz si coplexe significabile esset ponenduz tunc seq ret qd aliqd esset z no esset ens qd est falsum. qz sic tollent transcendentia entis. qz sic esset aliqd qd ronem entis subterfugeret. pbat qz si esset coplexe significabile ponendum tunc esset illd qd significaretur p illam tota oratione ens est z p nullam ptem. z p pns aliqd significet p illam totam oratione. Ens no posset significare. z p pns etia esset aliqd quod ronem entis subterfuge.

Coplexum
signabile
Sigble co
plexu
Coplexe si
gnificabile
Opinio
Ratio
Conclusio

Questio. VII. et VIII.

retur qz illud qd significat per illam orationem zc.

Etia pot ex alio probari qz coplexe significabile no sit ponendum quia ni hil esset coeternu vel pductum ab eo. Si pmi hoc est impossibile. Q: po nere veritates deo coeternas error est vt clamat articulus parisiensis. Nec etiam sunt producte qz tunc sequeretur qz deus vnam rem solu pducere non posset nec corrumpere qd derogaret sue maiestati. probatur sic quia si essent coplexe significabilia poneda tunc ad pductioz vnius rei infinite res pro ducerentur z ad corruptioz vnius rei infinite res corruperentur. pbatur sic. Inductiue qz pducatur for tunc infinite ppositioz incipiunt verificari vt for est homo for scribit for currit zc. qz cuilibet propositioni correspondet aliqua res q non est significabilis per eius prem. Et qz distincte ppositioz sunt g etia distincte res significant per eas. Et sic relinquit qz ad gñatioz for tis infinite res gñantur. Sic ad corruptioz sortis infinite pponum veritates corrumpere zc. Quare deus vnam rem nec corrumpere nec producere posset qd derogaret sue maiestati. quare illa opinio relingitur refutata.

Non solu aut ipsius qd est cognitio pferre vr ad perspiciedas eoz causas accidetiū: que p se sub stantijs: vt in mathematicis cōfert. Quid est rectū z quid curuū vel quid linea quid superficies ad co gnoscendum qd rectis anguli trianguli sunt equa les. Nam ipsum quid est: ois est principiū demon strationis: sed ecōuerso etiam accidētia magnā asse runt opem ad illud perspicendum.

Questio. VIII.

Trum Accidētia magnam partem cōferat ad cognoscēdū qz quid est. Cilla questio mouetur ex textu. quia ari stoteles in fine tractatus de erroribus prophemizatur ad scdm de ani ma. Et dicit qz velit determinare de quiditate ipsius anime. Et dicit qz ani mam no cognoscim nisi p operationē z p actum z per potentiam. qz opera tio arguit formam. Adō operatio z actus sunt accētia z super h dicit qz ac cidētia magnā pte pferat ad cognoscēdū qz quid est. Et sup h mouet qstio. Cillatādū. Accētia caput du. Uno mō in p^a impōne p illo qd inheret alicui enti in actu. Alio mō in scda impōne p termino accēti. Sic etiam quid in titulo qstionis caput dupliciter suo mō. Uno mō in p^a impōne p substantia rei. Alio mō in scda impōne p pdicato qd statiuo z essentiali. Et fm hoc tex tus hz duplicē intellectū. Uno mō reale capiēdo accētia z qz quid in pma impōne. z tal intellectus real est de mente pbi. Alium hz intellectuz loicalē. Et ille est extraneus z pegrinus capiēdo accētia z qz quid in secunda impōne. Et sic est minus prinens ad ppositū. Et fm illum intellectum realem querit questio. Utrum cognitio accidētium realium cōferat ad cognitionem sub stantiarum. Sed fm intellectum loicalem qrit. Utrum pita accidētia du cunt in cognitionem pitorum essentialium.

Nota

Accidens
dupl'r acci
pitur
Quid ē cō
siderat dū
pliciter

Intellect
questionis

Ecce p^o

¶ Istis pmissis. Rñr ad qñtionē sñ intellectus realem. qñ accñia realia multum conferunt z magnam prem ad cognoscendum qñ qd est substantia rei. Ex cognitione accñitū realium homo pōt deuenire in cognitionem subar. ¶ Illa rñtio est de mente pñi hñc in textu. circa finem tractatus de errorib^o. Et pbat rñtio p inductionē qñ p transmutationē pñi deuenit in cognitionē sube qñ mñe pñe. qñ ipsi viderūt qñ laz aliq forme sunt in aliquo subiecto z post hñc alie. Qñ transmutatio arguit mñz ex primo pñicoz. Adodo transmutatio alterationis est qualitas: transmutatio augmentationis est quantitas. ¶ Item p operationem z actum deuenimus in cognitionem sube qñ ipsius forme. qñ opatio arguit formā. viij. metha. qñ nō opat nō hñat formā cū pñm omnis opationis z actiuitatis est forma. qñ mñ pñma nullius actiuitatis est. qñ pñcindit a forma qñ est principium actiuitatis z operationis.

Nota

¶ Item 3° pñicoz dicitur. Qñ ignorato motu nece est ignorare mñz mñ motus est accñs. ¶ Itē ex figura z dispōe rerum nos cognoscimus res z nō p suas qñitates qñ quiditates rerum latent nos. pbat Rñtio rōne tali qñ intellectus noster solū cognoscit subam ex accñtibus qñ accñia prem cōferunt ad cognoscendū qñ qd est. Aliis pbat qñ intellectus itelligit accñia z subar: pñe sensus rñtat ei. Sensus autē solū rñtat intellectui accñia z nō subam. ergo intellect^o pñ itelligit accñia z tñc p viā abstractionis deuenit in cognitionē sube. Qñ autē sensus solū rñtat intellectui accñia patet quia suba nō est sensibilis qñ etiam nō pōt eam repñtare intellectui. Sed solum accidens est sensibilis. qñ sensus sentit illud solum quod claudit in obiecto eius. Sed suba nō clauditur in obiecto sensus: ergo etiā nō sentit subar minor pbat qñ illd nō clauditur in obto qñ variato ipse sensus nō variat suū iudiciū. Sñ stat subam variari absqñ hoc qñ sensus variat suū iudiciū. Sicut in sacramēto altaris facta cōsecratione suba panis mutatur vi cōsecrationis in corpus xpī. z sensus iudicat eodē modo de hostia post cōsecrationē hñc ante. Itē de sacca alba viua z mortua iudicat eodē mō sensus. qñ solū cognoscit accidens. Nec ppter ea cognoscit abstractiue sed cōcretiue. qñ cognoscit accidens sub hñc z nūc qñ simpliciter vage cognoscit. Sensus autē rñtat intellectui accidens. sic etiā intellectus primo itelligit accñs z p viā abstractionis z qñ discursiue intellectus venit in cognitionem subarū ab ipñs accñtibus. Ergo egidi us appellat omnem nostram cognitionē subarū discursiua qñ est ab accñtibus. Quia prehabita cognitione intuitiua accñtis intellect^o deuenit in cognitionem subarū. Sequitur correlarie qñ suba solū a posteriori cognoscit a nobis qñ cognitio substantie p accñia illa est a posteriori. quia cognitio cause p causatum est a posteriori. Adodo accñs est causatum substantie in genere cause mñlis qñ accñdētia sunt in suba tanqñ in causa mñli subiectiua. ¶ Itē intellectus nñ pōt cognoscere subar nisi p accñdētia. qñ intellect^o nñ nō pōt pfundare qñditatem z subam alicui rei eam in se cōscēdo. qñ qñitates rerū latent nos. qñ qñitates z sube rerū sunt velate z obnubilate. Quia accñdētia velant subam z quiditatem rerum. sic qñ intellectus noster nullius rei qñditatez z subam potest intueri. Sed solum a posteriori p accidens in intellectus deuenit in cognitionem substantiarum.

Conclusio
secunda

¶ Rñr scdo localit qñ p pñdicamēta accñilia deuenim^o in cognitionē pñtoz essentialiū. Ad illū sensus qñ in hñc qñ cognoscim^o aliqñ pñtum accñile inesse alicui subiecto tunc etiā cognoscimus qñ pñtum essentialē inest subiecto

Questio. VIII.

quia ex eo qd scio qd risibile accidentaliter pdicatur de homine tunc statim venio in cognitionem pñti essentialis qd risibilitas est effectus anime rationalis. Adodo effectus ducit in cognitionem cause.

¶ Arguit. Accñia nō ducit in cognitōz sube. Si pbat suba ducit in cognitionem accidentis qd non econtra Alias fieret circulatio. Aliis probatur qd suba est cā accñtis. Adodo p causam cognoscimus effectum. Itē Suba ingreditur dñonem accñtis ergo ducit in cognitionem accidentis.

¶ Rñr cōcedendo qd suba ducit in cognitōz accñtis. Sic etiam econtra accidens ducit in cognitionem substantie. Sed b est dñersimode. Qd suba ducit a priori in cognitionem accñtis qd est causa accidentis. Sed accñs a posteriori ducit in cognitionem sube. qd causatum a posteriori ducit in cognitionem cause. Adodo accidens est causatum substantie.

¶ Arguit. Si accñia duceret in cognitōz sube. Uel ergo illa accñia sunt magis cognita vel nō. Nō scdm qd nullum ignotū ducit in cognitōz notū. non pñm qd accñia aliq ducunt in cognitōz subarum z tamen nō sunt magis sed minus nō sicut spēs accñtiuz in aia vel species itelligibilis vñ sensibilis.

¶ Rñr Notādo qd duplicia accñia ducūt in cognitōz sube. Quedā ducūt in cognitōz sube sub esse cogniti z vt quod Et illa sunt notiora substantia. Alia sunt qd ducūt in cognitōz sube sub esse cognitionis z vt qd. z hoc nō est notū substantia. sicut sunt spēs itelligibiles vel sensibiles vt spēs albedinis vel nigredinis. spēs accñtis in vñte intellectus discurrentis tñc ducunt in cognitōz sube. Sz i pñia vñte solū suba dñē i cognitōz accñti a qē dñcia.

¶ Arguit. Nullū posteri ducit in cognitionem prioris. Sz accñs est posteri suba. qd nō ducit in cognitōz sube. minor pbat qd accñs est effectus sube qd posteriorius. **¶** Rñr cōcedēdo qd accñs sit posteri suba z posteriorius bene ducit in cognitōz prioris notitia qd est. sed nō notitia qd est. Unde duplex est notitia. scilicet qd est z qd est. Notitia qd est qd effectus ducit. scilicet p suā cāz. Et in tali notitia pñs ducit i cognitōz posteriori. Alia est notitia qd est z est qd effectus ducit in cognitōz cāe. Et in tali notitia posteriorius ducit in cognitionem prioris.

¶ Arguit. Accñs nō ducit in cognitōz sube a posteriori. pbat qd aliquod accidēs est cā sube. Adō cā ducit in cognitōz effectus a pñi. pbat qd calor solis pducit in cognitōz effectus ignē in speculo cōcauo. z talis ignis est suba. Etiam gallina p calozē pducit pullum. z in calore est causa substantie.

¶ Rñr. Negando qd accidēs sit cā sube p se. sed bene est cā instrumētāl. Et negandum est qd calor solis pducit ignem circa speculū pcauū. Sz calor solis producit caliditatē qd sufficienter pducta p modū nālis seqle sequit forā ignis. Et sic caliditas est terminus caloris solis z nō forma ignis. sic etiā gallina p calozē tanqz p cām instrumētalem pducit pullū. Adō dico qd cā p se ducit in cognitōz effectus nō aut instrumentalis. **¶** Et nō qd fm byridanū. Accñia etiā ducūt a priori in cognitōz sube. qd accñia dupliciter possunt cōsiderari. Uno modo quo ad eoz subas a qbus veniūt causaliter. Alio modo quo ad eoz subas qd pducunt z qñ sunt causa pñm educūt in cognitionem substantie a posteriori. Scdo modo a priori fm Byridanum.

¶ Arguit. Si accñia duceret in cognitōz sube seqret qd cognitio sube eet intensibilis. pñs autē est falsum. Sequela pbat qd cognitio solū accñti facit ad cognitōz sube. qd cognitio plurimū accñtiū facit cognitōz intensiorem substantie. pñia tenet qd vnūqz accñs facit vnūqz dñm cognitionis sube

Duplicia
accñia in
cognitōz
sube ducūt

Notitia est
duplex

Accñia du
pñr pñdera
tur

II. De anima

Sed falsitas sequele pbat qz cognitio sube est in subiecto indiuisibili q ipsa est indiuisibilis. z per pns non est intensibilis. Quia intensio fit per appositionem gradus ad gradum.

Confirmat. Sequeret q nulla suba pfectissime posset cognosci ex quo cognitio substantie fit per cognitioz accntis. qz infinita accnta vni accidunt vt patet pmo phicoz. infinita autem sunt ignota. **C**ontr cedendo q cognitio substantie est intensibilis qz qn aliqd cognoscit p vnuz accntis tuc cognoscit aliq modo. Et qn cognoscit p plura tuc pfectius cognoscitur. z cognitio sube est diuisibilis intensiue. z illud qd est diuisibile intensiue h bn pot esse indiuisibile. Sed diuisibile extensiuum h no pot esse indiuisibile.

Cad confirmatioz dicit pcededo q nulla subaz pfecte nos cognoscimus sed solum in gte. Quia illud cognoscit subam pfectissime qd cognoscit subam oibus modis qbus est cognoscibilis vt qd cognoscit subam infinite.

CArguit. Si accnta duceret in cognitioz sbe sequeret q aliqd ageret vltra gduz sue pfectionis. pbat qz notitia accntu pducit nobiliores effectum qz ipsa est. pbat qz ipsa pducit notitia subaru. Ad. notitia subaru pfectior est. pbat qz illa notitia pfectior est cui obiectu est pfectius. Sz obiectu notitie sube est pfectius ergo est pfectior. **C**ontr q aliqd pot agere vltra gduz sue pfectionis in vtute m alicui pfectionis. Sic cognitio accntis ducit in notitiaz sube in vtute intellectus discurrens qz discurret ab accedentibz ad sbas.

CArguitur. Suba no ducit in cognitioz sube g nec accntis ducit in cognitioz ne sbe. pna t3 quia maiore puenientia inter subaz z subaz qz iter accntis z substantia. Aliis pbat qz asin no ducit in cognitioz hominis.

Contr cedendo bn q maior est similitudo sube cu suba fm pfectioz z entitatem qz sube cu accnte. No autem fm ritatioz. qz accntis h est simile substantie fm imitationem licet no quo ad perfectionem.

Confinit Liber Primus de anima: z sequitur Secundus.

Dictis hisce que a maioribus de aia nobis tradita sunt: redeamus rursus oportet atqz enitatur velut ab initio determinare quid anima sit.

Questio. I.

Arca secundum

de anima qrit pmo. **C**ontr anima sit substantia. **C**ontr aristotiles in hoc scdo de aia. psequit qditate aie fm ppiaz opione. Sed in tractatu de erroribz fm opioz alioru z successiue de pticula in pticula inuestigat z venat qditate aie. **M**o eni inuestigat quo aia sit sba. scdo quo aia sit act corpus 3o qd sit act corpus organici phisici. Querit q gntio. **C**ontr aia sit substantia. **N**otandū est q duplr capis substantia. **C**no mo respectiue z sic dicit a substantia do. z illo mo dicit respectu ad accntis. **I**llo mo no dicit suba no qd substat ali cui accnti. illo mo ille terminus suba est de pnto relationis. z sic de no est sba qz deo nulli substat. sed ma p maxie est suba qz maxime substat. Et esse

Substantia
accipit
dupl
pliciter

Questio. I.

subam est inspectionis illomodo. Alio caput suba absolute vt dicitur a substantia do. et sic caput dupl. vno modo p quibet essentia et sic vt. inu sicut ens. illo suba caput in diffinitione nois nomen est psonationis significans subam cu q litate ppria vel coi vt pz in remigio. Alio caput suba pprie et tunc est res p se subsistens vel ps rei p se subsistens vel est apta nata p se subsistere. illo mo suba caput in pposito et etia qn diuidit in maiz forma et totu copositu. Et est res p se subsistens ibi tagit totu copositu. Et est ps rei p se subsistens ibi tangitur ma et forma educta de potius qz tal no est apta nata p se subsistere. qz eel lius forme solum est inheres. qz ee ei soli depedet a ma sic q extra materia no habet ee. Sz forma humana tagit ibi apta nata p se subsistere qz esse eius no dependet a ma qz extra ma ita bn pot esse sicut in ma. q ad operari non dependet a corpe et a materia nec q ad esse qz opari sequitur.

Et istis pmissis. Rur ad qstione. Qa aia est suba. illa responsio est de mete phi in b sedo. Et pbo rone tali. qz quicqd per generationem acquiritur est suba. Sed vnaqz anima acquiritur p generationem. ergo vnaqz anima est suba. qz aia est terminus formalis gnationis. sed totu copositu est terminus totalis gnationis. Un aia est illud q ma et totu copositu gnan vt patet pmo phicoz. Et omnis ps essentialis sube est suba. aia est pars eentialis substantie. ergo est substantia. Et quicqd dat esse rei simplr est suba. aia dat esse rei simplr gaia est suba. minor pbat quia illud dat esse simplr rei qd dat esse rei in predicamento sube. Mo b facit aia. Accns no dat esse simpliciter rei sed esse tale vel tantum.

Et arguit. Aia no est substantia ergo. Ans pbat qz quicqd est in subiecto b no est suba. Sz aia est in subiecto. ergo no est suba: minor pbat qz aia est in ma ergo est in subiecto. maior patet qz pprium est sube no esse in subiecto vt patet ex pmissis. Et respondet. Negado q aia fit subiecto. qz esse in subiecto realiter est inherere accidentaliter. Sz aia no inheret accidentalr. qz illud dicit inherere accidentalr qd cu illo cui inheret constituit rem de predicamento accntu. Sed aia no inheret accidentaliter qz no constituit rem cu illo cui inheret de pmissis accntu sz de pmo sube. Aia bn inheret sed no accidentalr sed essentialr. Quin? modus essendi. Inq est modus inherens diuidit sz q ali quid dupliciter inheret scilicet essentialiter et accidentaliter.

Et arguit. Omnis suba est p se exis. sz ania no est p se exis qz innitit alteri scilicet mae. g no est suba. Et rur q aliquid existere p se intelligit dupl. vno modo inquat existit opponit inherere accidentaliter. Illo ois suba est res p se exis qz nulli ibet accntu. Alio intelligit aliquid p se existit put ly p se existit opponit inherere. Illo mo no ois suba p se existit: qz etiam aliqua inheret.

Et arguit. Quicqd aduenit enti in actu est accns. sz aia aduenit enti in actu. gaia est accns. minor pbat qz aia aduenit mae dispoite. Ma aut dispoita est ens in actu qz habet in se formas p qs actuat. Maior patet p comen tatore sedo huius. Qui ponit dnam inter forma subalem et accntalem. Forma subalis aduenit enti in potetia. Sed accidentalis enti in actu.

Et rur. Negado q aia adueniat enti in actu. Illa est dnam inter gnationes et alias spes motus hm phm. s. meta. qz gnatio fit in ente in potetia qz in ma pma. Sed alie spes motus sunt in ente in actu qz in toto coposito. Et consequenter est concedendu q anima adueniat mae dispoite. Sed ma dispoita no est ens in actu qz nihil est ens in actu salt formalis mae. qz qn aia in fun

Secdo absolute et dupliciter

Conclusio

Itē forme sbales sub statiali inherent: accntales vo accidēt. Aliqd p se existere intelligitur dupliciter

Notabile

II. De anima

ditur tunc omnes forme precedentes expellunt a mā sic qd sit resolutio vsqz ad materiā pīmā vt patet pmo pñicoz. z in eodē instanti qd forme pcedētes expellunt tunc aīa introducitur: z sic mā caret forma subali qñ aīa aduenit māe. ergo solum fit in ente in potentia.

Arguit. Quicqd successiue gñat h nō est suba. Sed aīa est huiusmodi g minor pbat qz aliq est mā extrusa qd habet infinitas pres. Adodo extensum nō pōt in instanti gñari. **Conr.** Negando qd aīa successiue gñatur qz gñatio aīe est subita z instantanea qz gñatio aīe est inter terminos pñictorios. Et aliq forma successiue bene augmētatur sic forma educta de potentijs materie. Sed nulla gñatur successiue. Et sic forme brutales postqz fuerint educte de potentijs māe tūc successiue augmentantur. quia semper ad acquisitionē noue ptis in corpore noua ps anime ad generatur. Sed illa non est generatio acquisitio noue ptis aīe sed est augmentatio. qd habet qñdam ptialem generationem. qz in brutis sic est qd ad acquisitionē in eo partis corpis etiam noua ps aīe acqritur. Sed in hominibus ad augmentationem noue partis corpis aīa noua partē informat sed nō noua ps aīe ad gñatur qz anima humana nō est extensa sed aīa brutalis est extensa ad extensionē corporis. Et sic etiā oportet qd ad augmentationē corpis aīa augmētatur. qz esse aīe brutalis dependet a corpore z est inherens.

Arguit. Si anima esset suba maxime forma. Sz h nō. pbat qz aīa est mā. pbat qz qcqd est ens in pura poī est mā. Sed aīa est ens in pura poī. Sz aīa est mā. minor pbat qz aīa est ens in poī ad recipiēdū in se spēs. maior pz qz esse in potentia est ppria cōditio materie.

Conr. qd aīa sit forma z nō est mā sz pñicipat bene cōditionis māe. qz intellectus possibilis est nouū genus māe sū cōmentatorem. Recte enī sic mā pōt in se recipe formas oīz rerū sic intellectus possibilis pōt in se recipe spēs oīz rerū. **Arguit.** Alia est totū cōpositū g nō est forma. Anī pbat qz hō z sū intellectus g aīa est totū cōpositū. Anī pbat p pñm. ix. ethicorū. Ildō est maxime suus intellectus. **Conr.** qd nū vult qd pñcipalior ps hoīs sit intellectus. qz per intellectū hō distinguit ab alijs oībus animalibus brutis.

Arguit. Si aīa totū cōpositum differrent. Vel g solū numero vl etiā spēs. Ildō solum numero qz eoz rō nō est vna. ergo etiā drnt plusqz numero. Si autē drnt spēs tunc nō pnt esse eiusdē pfectionis qd est falsū. Anī pbat qz nulle due spēs pnt ēē eiusdē pfectionis. qz spēs rerū hnt se mox numeros. Recte g sicut duo mille numeri pnt esse eq̄liter magni. Sic etiam mille due spēs pnt esse eiusdē pfectionis. **Pro illo est notandū** qd duplices sunt species scilicet cōicantes z nō cōmunicantes. **Cōmunicātes** sunt qñ vna est de essentia alterius z qñ vna includit aliā. z tales pnt esse eiusdem pfectionis. **Alię** sunt spēs nō cōicantes z sunt qñ vna nō icludit aliā nec vna est de essentia alterius. De illis spēbus verum est qd impossibile est duas spēs vniuersi esse eiusdem pfectionis. Recte sicut impossibile est duos gradus in latitudine vniformiter diffomes esse eiusdem intensiōis.

Item illa sunt eiusdē pfectionis intensiue qñ vnū nō est pfecti⁹ alio. Sz illud est pfectius alio extensiue qz vnū gñat plurius seu a pluribus hz suam pfectionē qz reliquū. z totum cōpositū est pfectius extensiue qz forma.

Substantia nō actus est z pfectio. talis igit cor

Duplices
sunt spēs
cōicantes

nō cōicā
tes

Questio. II.

poris est pfectio atq; actus. sed cū pfectio atq; act⁹ bifariam dicatur vt diximus: quidam enim est vt scientia: quidam vt contemplatio: patet animam actum esse perinde atq; scientiam.

Naz cū substantia tripliciter dicat vt diximus: q^d dam. n. est forma: quedā materies: quedāz id q^d ex vtriusq; cōponit. et materia q^dez ē: vt p³: potētia. forma aut actus: Aratūq; id sit q^d ex vtriusq; corpore inq; et aīa cōstat: corpus profecto nō est actus aīe: sed ipsa corporis alicuius actus est.

Questio. II.

Prum Aīa sit actus primus corporis. C³ Arist. inuestigat et venatur dione aīe de particula in pticulā. z sic querit questio. An aīa sit actus primus corporis. Itē Actus z potentia opponunt. Quot modis ergo dicat vnum oppositor tot modis z reliqui. C³ Notādū est q^d p illo termino act⁹. Ille termin⁹ act⁹ ca⁹ quattuor modis. Vno⁹ actus dī esse motus vel opatio. z poī dī esse pncipiū illius motus vel operationis vel q^d pducit illum motum vel operationez. Illo⁹ actus z potentia capiūtur in dione mot⁹ 3° p³icoz. Al³dot⁹ est act⁹ entis in poī. Alio mō actus ca⁹ p forma alicui rei inherēte. S³ poī ca⁹ p subiecto illius forme z sic ca⁹ actus q^d dicitur. Actus est qui separat z distinguit tertio hui⁹. Illo modo albedo est actus z paries potētia. 3° capitur actus pro illo q^d pducit opatiōz z poī p illo q^d terminat illaz opatiōz. Illo⁹ dicim⁹ deū ēē purū actū q^d deus solū pducit opatiōz z nullā terminat. Sed oīa cīra deū illomō sunt cōposita ex actu z poī q^d oīa sunt nata agere aliqd z cū h⁹ termināt aliquā opatiōē. Quarto ca⁹ actus p illo q^d actuali est⁹ z poī p illo q^d pōtēse. Et illo mō poī adhuc ca⁹ dupl⁹. vno⁹ vt excludit actum potentie. z sic capitur p illo q^d nō est pōt tū esse. z sic actus z poī sunt p³uatiue opposita. Alio mō vt nō excludit sed indifferēter hūe sit hūe nō sit z tū pōt esse. Illo modo actus z poī h⁹it se adinuicē sicut inferius z superius.

C³ Itē. Questio q^drit. An aīa sit actus corporis. Notādū p illo termino corporis q^d corpus capitur du⁹. vno mō vt est de pnto q^dntitatis z sic dicit trīnā dimēsiōz scilicet lōgitudinē latitudinem z pfunditatē. z hoc abstractiue capiēdo. S³ cōcretiue est res h⁹is trīnā dimēsiōz. Alio modo vt est de pnto sbe Et sic capitur dupl⁹. vno mō vt est in recta līnea pntali z dicit rē cōpositā ex mā z forma. z sic regit ex vi p³is q^d dicim⁹ act⁹ corporis. Alio mō capit vt est in līnea collateralī z tunc est subā in corporea z capit p mā organizata. z regit ex vi cause formalis. C³ Item tertio p illo termino actus p³mus q^d aliqd dī esse act⁹ p³mus q^dtuor modis. C³ Vno mō q^d est omni alio p³us z simpl⁹ oīa entia pcedit. z sic solus deus est actus p³mus. Sed vnūq^dq; post deum est actus scōs q^d habet aliqd actum ante se. Secōdo in ordine ad māz q^d p³mo

Act⁹ acci-
pit q^dtrū
pliciter

Corp⁹ q^dti
tate
Corp⁹ i sbe
In recta li
nea.
In līnea
collateralī.
Aliquid dī
act⁹ p³mo q^d
drupliciter

II. De anima

actuat et disponit matrem et ipsum primum est in materia. Illo modo qualificatione dispositio que disponunt et organizant matrem sunt actus primus quia primo sunt in materia. et illo modo forma substantialis est actus secundus quia forma substantialis non est in materia nisi mediatis et qualitatibus disponitibus matrem pro introductione forme. quia actus actiuus sunt ipse patiente predisposito. Tertio aliquid de actus primus ratione perfectionis quia ipse perfectus est quod aliud secundum eandem materiam conueniens. Quarto aliquid de actus primus in operatione ad operationem ab eo precedentem. Illo modo forma est actus primus sed operatio precedentis a forma est actus secundus.

Conclusio
prima

Nullis sic premissis. Rursus per duas propositiones. Prima. Anima est actus corporis capiendum actum secundo modo per forma et corpus per materiam organizatam. probatur illa ratio. Quicquid inheret corpori est actus corporis. sed anima inheret corpori. ergo anima est actus corporis capiendum actum secundo modo. Vel sic. Quicquid est forma inherens corpori est actus corporis. sed anima est forma inherens corpori. ergo anima est forma corporis. maior pars quod illud est forma inherens corpori quod corpus vniuersum mouet sentit et quiescit.

Conclusio
secunda

Secundo. Rursus quod anima sit actus primus corporis capiendum actum primum tertio modo vel quarto modo. probatur quod inter omnes formas que sunt in materia tunc anima est perfectior. ergo ipsa est actus primus tertio modo via perfectionis. Et ergo calor naturalis excluditur et qualificatione dispositiones que licet sint in materia non tamen sunt actus primus. Anima etiam est actus primus in relatione ad operationes ab ea precedentes que operationes sunt actus secundum. Sed anima est principium illarum operationum. Quicquid est primum operationum ab eo procedentium est actus primum. Sed anima est huiusmodi quia est primum quo operationum. ergo ratio. Cuius. Anima non est actus corporis. Aliis probatur quod si esset actus corporis vel corpus de primo subiecte vel quantitatis. non secundum quod corpus de primo quantitatis est accidentis. Anima autem non est actus accidentis. Etiam non primum quod corpus de primo subiecte est compositum ex materia et forma si esset. ergo illud corpus tunc plures forme essent in eodem composito.

Cuius. Quod anima sit actus corporis de primo subiecte. Non autem put corpus est in recta linea sed put est in linea collateralis. quia tunc dicitur materiam organizatam.

Arguitur. Si anima esset actus corporis marie quod informaret corpus. Sed hoc non probatur quod si informaret corpus tunc sequeret ex anima et corpore fieret unum per se quod est falsum. probatur quod ex corporeo et incorporeo non potest fieri unum per se. sed anima est incorporea et corpus est corporeum. ergo ex anima et corpore non potest fieri unum per se maior patet quod illa que primo diuidunt aliquod genus ex illis non potest constitui unum.

Modo corporeum et incorporeum primo diuiduntur in genus substantia. Recte ergo sic extrinseci et intrinseci non potest constitui unum secundum sic. nec ex corporeo et incorporeo. Cuius. Precedendo quod ex corporeo et incorporeo non potest constitui unum secundum. sed negandum est quod corpus hoc in proposito sit corporeum quia causa hoc corpus per materia organizatam. Modus materia organizata non est corporea quia ipsa non est composita ex materia et forma. sed ipsa est incorporea et ponit sub se incorporeum in linea collateralis sinistra.

Arguitur. Aliquod est anima que non est actus corporis. probatur quod anima intellectiva. probatur auctoritate et ratione. Auctoritate per philosophum 3° de anima. Anima intellectiva non est corpus nec corpus actus. Et ratione tali quod anima intellectiva non inheret corpori ergo non est actus corporis. Aliis probatur quod illud cuius esse non dependet a corpore hoc non inheret corpori. sed esse anime intellective non dependet a corpore. ergo non inheret corpori. maior pars quod illud quod inheret alicui illius esse dependet ab illo cui inheret. minor probatur quod solius esse forme educte dependet a materia. modo anima intellectiva non est eductiva de potentijs materie. Cuius. Quod anima intellectiva utique sit actus corporis

Questio. II.

quia inheret corpori et est in corpore. Sed ad philosophum dicitur quod tunc vult quod anima intellectiva non sit corpus nec actus corporis seu vis in corpore quia ipsa non utitur corpore in suis operationibus. Illud dicitur esse vis in corpore et actus corporis proprie quod est alligatum corpori et organo et quod non potest in operationibus nisi mediante corpore. Modo anima intellectiva potest in operationem absque corpore.

CAd rationem quod anima intellectiva inheret corpori actu. Et argumentum probat quod esse anime intellective non solum est inherens sed etiam subsistens quod esse eius non dependet a corpore. sed tamen actu esse eius est inherens. Illud autem cuius esse solum est inherens dependet secundum esse ab illo cui inheret. Modo esse anime intellective non solum est inherens. sed etiam non dependet a corpore secundum esse. Forme autem educte de potentiis materiae dependent a corpore secundum esse. quod esse illorum solum est inherens. Recte sicut esse accidentis.

CArguitur Ex anima et corpore non fit unum per se. Aliis probatur quod ex quibuscumque fit unum per se ex illis fit unum absque medio. Sed ex anima et corpore non fit unum absque medio ergo. minor probatur quod ex anima et corpore fit unum mentibus qualitativis dispositionibus. quia anima nunquam unius materie nisi precedant qualitativae dispositiones disponentes materiam pro introductione anime. quod actus actiuorum sunt in parte. et.

CRespondetur Ex anima et corpore fit unum per se absque ullo medio quia unio non est superaddita ipsis. Et qualitativae dispositiones non sunt unio unius sed bene sunt unio disponentes quia disponunt materiam ut uniatur ei forma. Sed unio principalis materie cum forma est materia quia unio est relatio que non est distincta a rebus unitis.

CArguitur Anima non est actus primus tertio modo via perfectionis. probatur quod anima non est perfectior actus respectu aliorum actuum secundum existentiam. Aliis probatur quod deus est actus secum inexistens et tamen anima non est perfectior deo. quia deus est intimior rei quam res sibi ipsi.

CRespondetur quod anima sit actus primus tertio modo via perfectionis quod anima est perfectior inter omnia illa que inexistunt materiae et corpori et hoc informando materiam seu ei inherendo. Modo deus non informat materiam nec ei inheret. ergo argumentum non habet progressum.

CArguitur Qualitativae dispositiones sunt actus inherentes materiae cum anima et tamen sunt perfectiores anima. sed anima non est actus primus secundum tertium modum. Aliis probatur quia sunt causa anime. ergo sunt perfectiores anima. anima tenet quod causa perfectior est suo creato. Aliis probatur quod ducunt animas de potentia materiae. **C**Respondetur Negando quod omnis causa sit perfectior suo effectu. Sed hoc est verum de causa efficiente principali. modo qualitativae dispositiones disponentes materiam pro forme introductione sunt causa instrumentales et minus principales.

CArguitur Anima non est actus primus corporis quarto modo. Aliis probatur quod multe sunt operationes vitales que non procedunt ab anima. probatur quod in decollatione hominis ibi caput movetur et lingua et tamen tales motus non procedunt ab anima. probatur quia anima tunc est exuta corpore ergo non procedunt ab anima.

CRespondetur Concedendo quod in homine decollato anima non est in capite nec in lingua. Caput tamen et lingua moventur in virtute anime que noviter erat in eodem capite. et sic eadem qualitativae dispositiones et eidez spiritus vitales sunt in capite que prius erant quando anima fuit. a quibus adhuc movetur caput et lingua.

Nota

II. De anima

Antiquorum opiniones de Anima.

Sic animam ueteres dixerunt: Democritus ignem
Leucippus cum Pythagora globules athemales
Mentem Anaxagoras: putat Empedocles elementa
Aera Diogenes: numerum Plato uimque mouentem
Thales: Altimæon quoddam immortale: uaporem
Heraclitus sed aquas Hippus Cxtiasque cruorem
Doctus Aristoteles hanc corporis explicat actum

Altera autem alteram in eodem: scientia inquam contemplationem generatione precedit. Quapropter anima primus est actus perfectioque corporis naturalis potentia vitam habentis.

Si igitur commune quod omni anima sit dicendum: ipsa perfectio prima primus actus est corporis naturalis: cuius partes sunt instrumenta.

Questio. III.

Quas diffinitiones anime Aristoteles ponit

Nota quomodo anima dicatur actus corporis

Corpus organicum

Primum Dico anime sit bona qua dicitur. Anima est actus primus corporis organici phisici uitæ habentis in posse. **Unde** Aristoteles in libro diffinitio animæ duabus diffinitionibus. **Prima** est anima est actus primus et ceterum et illa dicitur successive uenire est phisica. **Secunda** dicitur talis. **Alia** est qua uiuimus mouemur sentimus et intelligimus. **Et** illa dicitur anima datur habere partes partitinas anime. quia quidam est anima uegitativa et secundum illam animam uiuit. **Et** quidam est anima sensitiva et secundum illam animam sentit. **Et** est quidam anima intellectiva secundum quam animam intelligit. **Et** datur in genere causæ formalis. **In** hoc quod dicitur quod. **Et** Aristoteles demonstrat primam dicitur anime per secundam quia demonstrat sic. **De** quo uiuimus sentimus mouemur et intelligimus est actus corporis organici. sed anima est huiusmodi. ergo. **Et** est demonstratio propter quod quia medium importat causam formalem. **Sed** prima dicitur datur in genere causæ materialis. quia dicitur corporis quod est causa materialis in quo. **Et** nulla dicitur est non datur per quod dicitur in ea corporis actus. ibi actus causa secundo modo et uerum tamen sic forma inherens. **Ibi** intelligentia excluditur quia non est anima orbis quia non est anima inherens orbis: Quamquam enim intelligentia sit forma celi non tamen est anima quia non est forma informans celum. **Ad** hoc quod aliquid forma informat aliquid subiectum operis. quia sit prius dispositum quilibet tantum quantum celum est expressum. quia non suscipit peregrinas impressiones. **Dicitur** propter actus primus. **Ibi** actus primus capitis tertio uel quarto modo quia anima quarto modo producit de se operationes. et sic in relatione ad operationes ab ea precedentes ipsa datur actus primus. **Dicitur** corporis. et ibi corporis est de prius subiectum in sinistra linea et collateraliter a bonis. et dicitur materiam organizatam. et regitur ex vi causæ formalis quia anima est causa formalis ipsius corporis. **Etiam** hoc corporis potest esse de directa linea hoc quod regitur ex vi prius. quia anima est prius corporis in linea recta. **Dicitur** organici. **Pro** quo. **Notandum** quod corpus organicum est quod habet diuersas partes diuersimode complexiones. uel quod habet diuersa organa ad diuersa officia deputata. Sic anima

Questio. III.

Intellectiva z sensitiva habet corpus organicum quod diversimode est complexio-
plexionatum. qz manus pedes caput diversimode complexionantur. Sed
anima vegetativa habet soluz corpus quod habet diversa organa ad diver-
sa officia deputata qz habet radicē tanqz os p qz radices extrahit alimētū.
Et habet ramos ad deferendū fructus z hz folia ad tegendū fructus. Et na-
tura organizat corpus diversū dispōib^o z organis vt illud corpus sit aptum
anime z vt anima possit exercere suas opatiōs. quia anima est alligata cor-
pori z organo. Ad distinctas opatiōs aie requirunt distincta organa. Itēz aia
pregit corpus organicū qz aia est alligata corpi z organo z diversas opera-
tiōs pōt pducere ad diversas aut opatiōs requiruntur diversa organa. Correl.
sequit qz forma elemētōoz nō est aia qz elemēta nō sunt diversimode cō-
plexionata. qz ipsa nō sunt diuisibilia in ptes diversaz rōnū. Correl. sequit
qz intelligētia nō est aia celi nec etiā forma iformās celū qz celū nō est corp^o
organicū s; simplex. Dī pñci. Ido q notādū q corp^o pñciū est corp^o p nāz
pductū. z aia solū ē act^o corpis pñci. i. corpis p nāz pducti qz aia nō ē act^o
corpis artificialis saltē in quātū artificiale est. qz corp^o in quātū artificiale est
nullā formā subalē in se hz sed soluz formā accitē ei p artificē impressam.
qz ars z artifex nullā nouā formā subalem introducit sed solum accitālē.
sed nā introducit formā subalez. z q aia est actus corpis pducti p naturāz.
Et si aliqd corpus ēē artificiale z nāle tunc aia est act^o corpis pducti put
corpus nāle z nō artificiale. qz put illud corpus artificiale est tunc solum hz
formā accidentalem de quarta spē z nullam subalem. Dī vitam hñtis i po-
tentia. Ido q notādū qz vita est duplex scilicet pma z scda. vita p^a est ania
meta. vita scda est opatio aie. z illo modo capis in dione aie. z sic aia est act^o
corpis vitā hñtis in pñci. i. opatiōz vitālē p ipsam aiaz in pñci. i. propinqua.
Ido q Notandū q aliqd dī esse in pñci dupli ad pducēdum opatiōs vi-
tales. Uno modo aliqd est in pñci. pñci q vt illud qd pōt in opatiōz vitalem
absq; pñci transmutatione in eo facta. Alio modo aliqd dī ēē in potētia re-
mota ad pducēdum opatiōs vitales. vt qd nō pōt in opatiōz vitales absq;
qz pñci transmutatione in eo facta. Alia ē act^o illius corpis habentis vi-
tam. i. opatiōz vitalem in pñci. pñci q. sic qz ipsuz corpus potest in actum z
opatiōz vitalem absq; l; qz fiat pñci transmutatio in eo. Correl. sequit qz for-
ma embrionis nō est aia sit etiā materia eius qz ltercūq; organizata quia em-
brio seu materia embrionis nō hz vitā scdam in pñci. pñci sed remota.
qz si embrio debet in opatiōz vitales tunc oportet qz fiat transmutatio in em-
brione videlicet qz embrio deperdat illam formā z acgrat aliam. tunc alia
acquisita pōt in opatiōz vitalem absq; pñci transmutatione.
Cū itis sic stantib^o pma dīo aie sic intelligitur. Alia est actus pñci z h inter
formas qz inexistunt materie. corpis organicū. i. corpis hñtis diversa organa
ad diversa officia deputata. pñci id est per naturam pducti. vitam scili-
cet scdāz id est opatiōz vitalem habentis in potētia scilicet pñci. id est
aia est actus corpis illius qd est in potētia pñci ad vitam scdam. id ē
tale corpus pōt in opatiōz absq; pñci transmutatione.
CS scda dīo intelligitur sic. Alia est scilicet pñci subale qz viuim^o sentimus
mouemur z itelligim^o. i. q aliqd sentit viuim^o mouetur vel itelligit. Dicit sba
le propter calorem nālem qz calor naturalis est qz viuim^o. qz sedes aie est
calidū z humidū z ablata caliditate z humiditate amplius non viuimus

Notabile
forma ele-
menti non
3. anima
Intelligen-
tia nō 3. aia
Corpus
phiscum

Vita ē du-
plex
Alia ēē in
pñci ad vi-
talē opera-
tionem in-
telligit du-
pliciter

Forma em-
brionis nō
est anima
Nota

Intellect^o
pñci diffō-
nis anime

Intellect^o
scda diffō-
nis anime

II. De anima

et sic calor est qui viuimus non in est per se subale sed accille. et numerus plus debet mutari in numerum singularem. Alias rediret opinio platonis falsa qui posuit unum intellectum in pluribus hominibus. Etiam ly debet capi per vel omnia ista argumenta nulla sunt et per se solui per iam dicta.

Conclusio

Quibus permixtis. Rur ad quod dicitur quod dicitur anima est bona. Illa responsio est de mente per in hoc scdo. Cuius arguitur non omnis anima est actus corporis organici ergo. probatur quod aliquod anima est actus arboris. modo arbor non est corpus organicum probatur quod corpus organicum est quod habet diuersas partes diuersimode complexio natus. Dis autem partes arboris sunt eiusdem rationis. Cuius quod arbor sic fit corpus organicum quod habet diuersa organa vel partes ad diuersa officia deputata.

Notabile

Arguitur aliquod est anima quod non est actus corporis organici. probatur quod anima intellectualis probatur quod ipsa non exercet suas operationes mente corpore et organo quod ipsa non est alligata corpori et organo sed est eleuata super omnia corpora. Cuius uno modo concedo quod anima intellectualis non exercet illam operationem quod est intelligere mente corpore et organo. Et sic licet quod ad illam operationem non sit actus corporis tamen alias operationes quod sunt videre sentire exercet mente corpore et organo. Et sic quo ad alias potestas ipsa est actus corporis organici. Alio modo dicitur quod licet anima intellectualis quod ad operari non sit actus corporis organici tamen quo ad esse est actus corporis organici quod est in corpore organico etc.

Arguitur nulla forma simplex requirit corpus organicum. Sed anima est forma simplex maior probatur quod forma et sui compositum dicitur esse proportionata ad inuicem. quod anima sequuntur corpora per aristotilem in suis physionomis. sed forma simplex et corpus organicum non sunt proportionata quod simplex et corpus non proportionatur. Cuius quod licet forma et anima quod ad esse sit simplex tamen quod ad potestas et operationes est multiplex quod multas operationes potest producere. Et sic ipsa requirit corpus organicum quod ad suas operationes ne ipsa sit expressus suarum operationum. quia ad diuersas et distinctas operationes requiruntur distincta organa.

Arguitur anima non est actus corporis physici. probatur quod si sic sequeretur quod anima esset natura. Sed anima mouet ad omnem directionem positionis est natura. Sed anima mouet ad omnem directionem positionis. Sed anima non est natura. maior probatur quod omnis motus naturalis vel est sursum vel deorsum. probatur quod omne mouens naturaliter aut est grue aut leue. Si est grue tunc a natura deorsum. Si leue tunc sursum a natura mouet. Cuius quod omnis motus naturalis quod fit ad motum elementum predominantis in re naturali ille est sursum aut deorsum quod omne elementum aut motus sursum aut deorsum. Cuius autem naturalis motus ad omnem directionem positionis si fit secundum animam et non secundum motum elementum predominantis. Confirmatur anima est actus arboris. arbor autem non est corpus physicum. probatur quod non est corpus naturale et a natura productum sed ab arte. probatur quod arbores plantantur ab arte. Cuius quod arbor incitatur sit bene res artificialis completiue tamen est res naturalis et producitur per naturam.

Arguitur anima est actus corporis vitalis in actu. Sed male dicitur in potest. probatur quod anima est actus corporis vitalis in actu. et anima est vita. Sed anima est actus corporis vitalis in actu quod ipsa anima. Cuius quod anima debet esse actus corporis vitalis in actu. scilicet secundum operationem vitale in potest per se quod non oportet quod corpus actualiter agat sed sufficit quod potest agere. Sed vita prima semper habet in actu. hoc probatur argum.

De intellectu non contemplatiua quod potestas nondum quicquid est manifestum. Sed videtur hoc anime genus esse

Questio. III.

diuersum. Idq; solum perinde atq; perpetuum ex eo quod accidit se iungi separariq; potest.

Questio. III.

Trum In eodez homine sint plures forme sbales ponende: Materiam pñtis qñtionis est opinata. Et pp varietatē opinionū ipsa trahit in difficultatē. Una eni repit opinio q fuit ipso anaxagore z anaxamadre. Tales dixerūt q in qñlibz re eēt oēs forme sbales omniū rer. qz dixerūt q qñlibz esset in qñlibz. Et sic in hoie dixerūt eē oēs formas sbales omniū rerū. Qñ tūc fuit qñtū ab eis quare tunc hec res magis denominat ab illa forma qz ab alia. Ipsi dixerūt q res denominaret ab illa forma que magis apparet in corpore z q pduceret suas opatiōs. Fundamētum eorum fuit qz ex hoie fit cadauer z ex lapide cōcutit ignis. modo hoc nō posset fieri nisi forma cadaueris prius fuisset in mā hois. Nec ex lapide posset cōcuti ignis nisi forma ignis prius fuisset materia in lapidis. Cū hec opinio nō cōsonat veritati z reprobatur. qz forma sbalis est pñm rei nālīs. Si g oīs forme essent in vna re tunc talis res hñt infinita pñcipia. quod nō est verū cū omnia pñcipia vñius rei sint finita. Cū Item si quolibet esset in quolibet tūc oīs gñatio z corruptio pñrent qz nulla fōa de nouo gñaret vel corrumpereť s; oīs forma prius fuisset. Cū alia est opinio Platonis q posuit tres formas in homine. s. nutritiua sensitua z intellectua. Et posuit eas loco z subiecto distinctas. qz nutritiua posuit in epate. Sensitiua in corde z intellectiua vel rationalem in cerebro. Aristotiles reprobatur illam opios h in littera qz in qñbet pte corpis aial sentit z nutrit. g falsuz est q aia sensitua soluz sit in corde z falsuz est q aia nutritiua solū sit in epate. sed aia intellectiua nō est in cerebro qz ipsa est eleuata super oē corpus z est tota in toto z in qñbet pte tota. Aristotiles in littera spāliter pbat q aia sensitua sit in qñbet pte p aialia annolosa qz qñ illa diuidunt in ptes z cū ille ptes pun guntur tūc adhuc saltant z sentiunt. Cū alia est opinio cōmetatoris q dixit q in qñbet mixto essent qñtuor forme elementares sū esse remissum. z super hoc vñq; mixtū hñt suā formam sū q mixtū esset. Sed hoc nihil est qz forme elementares nō manēt in mixtis. qz si manerent in mixtis seqret q nullū mixtū moueret vel si moueret tunc violēte moueret z nō nāliter. pbat qz si manerent in mixtis tunc forma leuis traheret sursuz sicut forma ignis z aeris. z fōa gñis vt terre traheret deorsuz. z mixtū nec possz sursuz nec deorsuz moueri. vel si moueretur tunc violēte moueret qz cū resistentia intrinseca. Cū itē si forme elemētoz manerēt in mixtis sequeret q forma cuiuslibz mixti pduceretur in ente in actu. qd est p mām gñationis. qz si manerent in mixto tūc mā semp eēt ens in actu p illas formas. Itē in mixtione mistibili alterantur z corrumpuntur vi actionis z passionis etiā inter se ex dione mixtionis p rōnem. g mixtionis esset q aliquod mistibile maneret in mixto. Cū alia fuit opinio grūda q dixerūt q tot forme essent in aliq re q p dīcata q dīratiua dicerent de hac re. z sic in homine eēt qdaz forma sū quā diceretur aial z qdā forma sū quā diceret hō zc. Sed h nō pōt stare. qz si seqretur q deo hñt infinitas fōas in se qz infinita p dīcata q dīratiua pñtur de deo z sic falsuz est dicere q fōe multiplicatū s; multiplicatoz p dīcatoz q dī-

Anaxago-
re z anaxa-
madre opi-
nio
Motiūz
illozū

Reprobat
Anax.
Opinionē

Platonis
opinio
Nota quō
Arist. repro-
bat plato.
opinionē.

Opinio
cōmetatoz
Reprobat
cōmetatoz
opinionez

Alia opio
Reproba-
tio

II. De anima

Motiuus

Opio scotistarum

Conclusio

**Auctoritas
tib' z rōni
bus p̄clo-
nez probat**

tationum. Motiuus eorum fuit qz p̄dicata q̄ditatiua sumunt a formis. z q̄ p̄ba
ij. meta. p̄bat statū in ḡie cāe formalis p̄ p̄dicata q̄ditatiua. ab vna at forma
nō p̄nt sumi plura p̄dicata q̄ditatiua. Cāta fuit opinio scotistarum que po
nunt tres formas in quolibet homine scilicet formā corporeitatis p̄ quā ali
qd dī corp'. z formā sensitīuā q̄ est corruptibilis. z formā intellectīuā q̄ est per
petua. Sz forma corporeitatis manet fm eos in genito z corrupto. quia cūz
homo moritur tunc bñ manet corpus sicut pus. Forma sensitīua est corru
ptibilis. qz sepatur hoc ab hoc tan qz perpetuum a corruptibili.

Cātis opinionib' sic statib'. Rñr ad q̄stīōz qz in vno hoīe est tñ vna for
ma subal' z nō plures. q̄ claudit in se oēs p̄fectiones omniū iferiarum forma
rum. Illa rñsio est beati thome marfilij biridani aristotelis in lī sc̄do de ania
q̄ dicit qz vegetatiuū sit in sensitīuo sic trigonū in tetragano. sensitīuū in intelle
ctiuo sic tetraganū in pentagano. Et p̄bat rōne sic. qz si plures forme eēnt in
vno hoīe sequerē qz vnus hō esset plures res. p̄bat qz forma dat corp'. plu
res aut forme dāt plura esse. z sic hō ab vna forma esset vnum ens a plurib'
formis plura entia. falsum aut est lī dictū qz vnus homo sit plures res. ergo
etiā falsūz erit dicere qz in vno hoīe essent plures forme. z illa est probatio
beati thome. Sc̄do p̄bat qz in eodē hoīe nō p̄nt esse plures forme qz vnaq̄
z forma determinat sibi certā p̄portīōz imateria z certam dispōēs materie.
z p̄portīōz z dispōēs mae p̄ diuers' formis sunt ita desperate sic qz nul
lo modo in eodem subiecto se mutuo compati p̄nt. ergo etiā diuersē forme
nō p̄nt esse in eodem subiecto. qz diuersē forme requirunt diuersas dispōēs
māe. z diuersē māe nō p̄nt esse in eodē ergo. C̄ Probat rōne qz si diuersē
forme essent in eodē cōposito z plures sint sensitīua intellectīua vegetatiua
tunc sequerē qz aliquid esset in genere z tñ in nulla sp̄e qd est falsūz qz nō ē
gen' p̄ter ḡiis sp̄es. vij. meta. Illis p̄bat qz si aīa intellectīua distingeret a sen
sitīua tunc an ḡiatiōz aīe intellectīue esset aliquid cōpositū q̄ mā esset forā sen
sitīua z lī cōpositū esset aīa qz suba corpea aīa sensitīua z tñ nulli' sp̄ei. qz
nec hō nec asin' qz oīs sp̄es cōstituitur a forma specificā. mō tale cōpositum
nō hz formā specificā sed solū generificā. q̄ se q̄ret qz eadē aīa est intellectu
na vegetatiua z sensitīua z diuersimode noīant fm diuersas eius operatio
nes vitales. Implicat qz in vno homine sint plures forme. quia plures forme
multiplicant vnitatem rei qz est ergo vnitatē. qz p̄mum enim aliquid hz plures
formas tūc nō est vnū sed plura. Itē cōmētator in de substantia orbis. Cūz
subiectum habere plures qz vna formam subalem est impossibile.

C̄ Arguit In hoīe sunt plures forme. p̄batur qz forma humana z forma ca
daveris. p̄bat qz ex hoīe fit cadaver. q̄ forma cadaveris pus fuit in homine.
Alias nō videtur quō aliquid pōt fieri ex alio nisi pus fuisset in eo.

C̄ Rñr cōcedēdo qz ex hoīe fit cadaver. sed p̄pterea nō sequitur qz forma ca
daveris pus fuisset in hoīe seu mā hominis. Sed ipsa educitur de potentijs
māe p̄ p̄mā alteratiōz māe z dispōz. qz tā diu sit actio in māim hominis q̄s
qz resultat forma cadaveris. z sic mā hoīs nō est faciata omni forma sed ipsa
pōt in se recipere plures formas. z q̄ p̄ alteratiōz z dispōitiōz ipsa potest re
linquere formam humanam z recipere in se formam cadaveris.

C̄ Arguit In q̄libet mixto sunt forme subales elementoz. sed hō est mix
tum q̄ in hoīe sunt plures forme. maior p̄bat qz mixtū ḡiatur ex elemētis. Cū
q̄ q̄n sunt p̄ q̄n nō sunt. Si p̄m tunc elemēta manerēt in mixto. Si sc̄dm tūc

Questio. III:

aliquid componeret ex his q̄ nō sunt. ¶ Rñr Negando q̄ forme substantiales elementorū sunt in mixtis. q̄ repugnat mixto q̄ aliq̄ forma subalis elemētorū sit in eo. q̄ q̄libet pars mixti est mixta s̄m aristotile. Sed in mixto sunt bñ q̄litates similes q̄litatibus elemētorū reduce tñ ad t̄pamentum. z sic s̄m esse remissum sunt in mixto nō aut̄ s̄m esse intēsum. z mixtū ḡiatur ex elemētis q̄ nō sunt. q̄ q̄ncūq̄ aliqd generat tūc ḡiatur ex illo qd nō est generatur tñ ex aliq̄ qd fuit. Et sic ly elemētis ampliat h. mixtum generatur ex elemētis. quia ly generatur ampliat pro illo quod est vel fuit.

¶ Arguit Admixtū motu motu elemēti p̄dñantis q̄ in mixto est elemētus. An̄s pater p̄ celi. p̄na tenet q̄ alias mixtū nō posset p̄dñari nisi esset in ipso.

¶ Rñr q̄ illa de rigore loice est falsa sed sic intelligit mixtum mouet ad motū alicui q̄litate p̄dñantis in eo q̄ est filis q̄litate p̄dñanti in aliq̄ elemento.

¶ Arguit In vno hoīe sunt plures foīe subales q̄. An̄s pbat q̄ ab eodē hoīe mine veniunt plures opatiōs specificē diffictē. q̄ in hoīe sunt plures forme subales. p̄na tenet q̄ vna forma nō pōt diuersas opatiōs exercere. q̄ idem inquitū idē zc.

¶ Rñr Idē nāliter agens mēte eodē instrumēto. z in materia eodē mō p̄dīposita. pducit solū vna opatiō. q̄ agentia naturalia sunt imitata ad vñū. mō aīa p̄ diuersa organa tanq̄ instrumenta producit diuersas opatiōs. Item agens liberum pōt diuersas opatiōs pducere quia hoc nō est determinatū ad vñū sed ex se pōt in vtrūq̄ opposito. S̄ agēs naturalē mētibz diuersi instrumentis potest diuersos effectus producere.

¶ Arguit Transmutatio arguit mām p̄ p̄ficorum. sic etiā opatio arguit formā. sed q̄ diuersē opatiōs pcedūt ab hoīe. q̄ etiam erunt ibi diuersē forme q̄ diuersē opatiōs arguunt diuersas formas.

¶ Rñr cōcedendo q̄ opatio arguit formas q̄ p̄ncipiū oīs opationis z actiuitatis est forma q̄ nihil opat z agit nisi forma. S̄ tñ p̄les opatiōs nō arguit plures formas q̄ vna foīa p̄t plures opatiōs pducere. z sic opatio arguit formā z nec vnam nec plures. vna forma mētibz pluribus instrumentis potest diuersas opatiōs producere.

¶ Arguit Ab eodē homine sumuntur plures cōceptus essentialēs z illi nō p̄nt sumi nisi a diuersi formis q̄. minor pbat q̄ nō p̄nt sumi a mā quia mā est eadē in oībz ḡiabilibz z corruptibilibz. Nec a p̄prietatibus accidentalibus sumunt q̄ solū cōceptus accidentalis sumitur ab illis. Nec etiam ab vna forma q̄ ab vna forma abstrahitur solū vñ cōceptus essentialis. q̄ idem inquitū idem semper est natum facere idem.

¶ Rñr cōcedēdo q̄ cōceptus essentialēs diuersimode formantur ab eodē homine z cōceptus essentialis nō sumitur p̄cise a forma s̄ sumit ab opatione forme z a cōt cōueniētia essentiali vñ rei cū alia. Et sic in homine reperiuntur diuersē opationes essentialēs procedentes forma scilicet rationare sentire vegetare s̄m q̄s etiam diuersi essentialēs cōceptus fabricantur.

¶ Arguit in eodem homine ultra formam specificā est ponēda vna alia forma q̄ dī forma corporeitatis difficta a forma hoīs. pbat q̄ idē corp⁹ manet in hoīe mortuo sic viuo q̄ erit vna forma. s. corporeitatis s̄m quā hō dicit corpus post mortē.

¶ Rñr q̄ duplex est forma corporeitatis. Vna est s̄m quam aliquid dicitur corpus in p̄nto sube. z talis nō manet in homīe viuo z mortuo. Alia est forma corporeitatis s̄m quā aliquid dicit corpus in p̄nto quantitatis. z talis manet in hoīe viuo z mortuo. q̄ post mortē homo habet ita bene trinā dīmēsiōz sicut ante mortē. Vnum z idēz accīs bñ manet in genī

¶ Rñr cōcedēdo q̄ cōceptus essentialēs diuersimode formantur ab eodē homine z cōceptus essentialis nō sumitur p̄cise a forma s̄ sumit ab opatione forme z a cōt cōueniētia essentiali vñ rei cū alia. Et sic in homine reperiuntur diuersē opationes essentialēs procedentes forma scilicet rationare sentire vegetare s̄m q̄s etiam diuersi essentialēs cōceptus fabricantur.

¶ Arguit in eodem homine ultra formam specificā est ponēda vna alia forma q̄ dī forma corporeitatis difficta a forma hoīs. pbat q̄ idē corp⁹ manet in hoīe mortuo sic viuo q̄ erit vna forma. s. corporeitatis s̄m quā hō dicit corpus post mortē.

¶ Rñr q̄ duplex est forma corporeitatis. Vna est s̄m quam aliquid dicitur corpus in p̄nto sube. z talis nō manet in homīe viuo z mortuo. Alia est forma corporeitatis s̄m quā aliquid dicit corpus in p̄nto quantitatis. z talis manet in hoīe viuo z mortuo. q̄ post mortē homo habet ita bene trinā dīmēsiōz sicut ante mortē. Vnum z idēz accīs bñ manet in genī

¶ Rñr cōcedēdo q̄ cōceptus essentialēs diuersimode formantur ab eodē homine z cōceptus essentialis nō sumitur p̄cise a forma s̄ sumit ab opatione forme z a cōt cōueniētia essentiali vñ rei cū alia. Et sic in homine reperiuntur diuersē opationes essentialēs procedentes forma scilicet rationare sentire vegetare s̄m q̄s etiam diuersi essentialēs cōceptus fabricantur.

¶ Arguit in eodem homine ultra formam specificā est ponēda vna alia forma q̄ dī forma corporeitatis difficta a forma hoīs. pbat q̄ idē corp⁹ manet in hoīe mortuo sic viuo q̄ erit vna forma. s. corporeitatis s̄m quā hō dicit corpus post mortē.

¶ Rñr q̄ duplex est forma corporeitatis. Vna est s̄m quam aliquid dicitur corpus in p̄nto sube. z talis nō manet in homīe viuo z mortuo. Alia est forma corporeitatis s̄m quā aliquid dicit corpus in p̄nto quantitatis. z talis manet in hoīe viuo z mortuo. q̄ post mortē homo habet ita bene trinā dīmēsiōz sicut ante mortē. Vnum z idēz accīs bñ manet in genī

¶ Rñr cōcedēdo q̄ cōceptus essentialēs diuersimode formantur ab eodē homine z cōceptus essentialis nō sumitur p̄cise a forma s̄ sumit ab opatione forme z a cōt cōueniētia essentiali vñ rei cū alia. Et sic in homine reperiuntur diuersē opationes essentialēs procedentes forma scilicet rationare sentire vegetare s̄m q̄s etiam diuersi essentialēs cōceptus fabricantur.

¶ Arguit in eodem homine ultra formam specificā est ponēda vna alia forma q̄ dī forma corporeitatis difficta a forma hoīs. pbat q̄ idē corp⁹ manet in hoīe mortuo sic viuo q̄ erit vna forma. s. corporeitatis s̄m quā hō dicit corpus post mortē.

¶ Rñr q̄ duplex est forma corporeitatis. Vna est s̄m quam aliquid dicitur corpus in p̄nto sube. z talis nō manet in homīe viuo z mortuo. Alia est forma corporeitatis s̄m quā aliquid dicit corpus in p̄nto quantitatis. z talis manet in hoīe viuo z mortuo. q̄ post mortē homo habet ita bene trinā dīmēsiōz sicut ante mortē. Vnum z idēz accīs bñ manet in genī

¶ Rñr cōcedēdo q̄ cōceptus essentialēs diuersimode formantur ab eodē homine z cōceptus essentialis nō sumitur p̄cise a forma s̄ sumit ab opatione forme z a cōt cōueniētia essentiali vñ rei cū alia. Et sic in homine reperiuntur diuersē opationes essentialēs procedentes forma scilicet rationare sentire vegetare s̄m q̄s etiam diuersi essentialēs cōceptus fabricantur.

¶ Arguit in eodem homine ultra formam specificā est ponēda vna alia forma q̄ dī forma corporeitatis difficta a forma hoīs. pbat q̄ idē corp⁹ manet in hoīe mortuo sic viuo q̄ erit vna forma. s. corporeitatis s̄m quā hō dicit corpus post mortē.

¶ Rñr q̄ duplex est forma corporeitatis. Vna est s̄m quam aliquid dicitur corpus in p̄nto sube. z talis nō manet in homīe viuo z mortuo. Alia est forma corporeitatis s̄m quā aliquid dicit corpus in p̄nto quantitatis. z talis manet in hoīe viuo z mortuo. q̄ post mortē homo habet ita bene trinā dīmēsiōz sicut ante mortē. Vnum z idēz accīs bñ manet in genī

¶ Rñr cōcedēdo q̄ cōceptus essentialēs diuersimode formantur ab eodē homine z cōceptus essentialis nō sumitur p̄cise a forma s̄ sumit ab opatione forme z a cōt cōueniētia essentiali vñ rei cū alia. Et sic in homine reperiuntur diuersē opationes essentialēs procedentes forma scilicet rationare sentire vegetare s̄m q̄s etiam diuersi essentialēs cōceptus fabricantur.

¶ Arguit in eodem homine ultra formam specificā est ponēda vna alia forma q̄ dī forma corporeitatis difficta a forma hoīs. pbat q̄ idē corp⁹ manet in hoīe mortuo sic viuo q̄ erit vna forma. s. corporeitatis s̄m quā hō dicit corpus post mortē.

¶ Rñr q̄ duplex est forma corporeitatis. Vna est s̄m quam aliquid dicitur corpus in p̄nto sube. z talis nō manet in homīe viuo z mortuo. Alia est forma corporeitatis s̄m quā aliquid dicit corpus in p̄nto quantitatis. z talis manet in hoīe viuo z mortuo. q̄ post mortē homo habet ita bene trinā dīmēsiōz sicut ante mortē. Vnum z idēz accīs bñ manet in genī

Notabile

Duplex ē
forma cor-
poreitatis

II. De anima

to et corrupto loquendo de accidentibus extrinsecis quae forma non determinat sibi in materia. **¶** Arguitur In eodem supposito sunt plures forme subales quae etiam in eodem homine possunt esse. Aliis probatur quod arbor ferens poma et pira est idem suppositum et tamen in se sunt diuersae forme subales. Quod sit idem suppositum quod est idem continuum. Sed quod sint diuersae forme probatur quod ibi est una forma secundum quam produciunt poma et alia secundum quam produciunt pira. **¶** Rursum Negando quod talis arbor sit unum suppositum et unum continuum saltem substantiale. Sed quod aliquid dicitur idem suppositum subale et continuum ab una forma subali. Sed argumentum probatur quod talis arbor sit unum continuum in predicamento quantitatis quia una extensione extenditur. sed non est idem continuum substantiale cum habeat in se diuersas formas.

¶ Animatum autem quibusdam omnibus insunt potentiae dicte quibusdam nonnullae sunt et quibusdam una tantum inesse videtur: atque potentias anime diximus has nutritiuum: sensitiuum: appetituum: loco motiuum atque intellectiuum.

¶ Querendum autem est verum horum unumquodque sit anima an anime pars: et si pars utrum hoc pacto ut sit separabilis ratione solum: an etiam loco.

Questio.

V.

¶ **Trum** potentiae anime sint tamen quinq; ab inuicem et ab anima realiter distinctae. **¶** Item materia partium questionis est suspecta et opinata quia beatus thomas et egi dius aliter sentiunt de materia partium quod moderni. Unde beatus thomas. sensit quod ponere anime essent distinctae ab anima et inter se ab anima quod potentia est quidam qualitas et passio fluens ab anima. quod ex informatione et unione ipsius anime ad corpus tunc fluunt ipse ponere ab anima: et sic ponere anime non sunt anima sed quidam passiones et effectus ipsius anime. et hoc est commune omnibus partibus quod fluunt ab anima ex unione ipsius ad corpus. Et differunt ponere anime secundum beatum thomas. quod quidam sunt in anima tamen quidam sunt in toto composito subiective tamen. Tamen tales ponere sunt in anima subiective tamen quod sunt ad actus quod anima potest exercere absque corpore sic potest intellectiva et volitiva. Sed ponere quod sunt ad actus quod anima non potest exercere absque corpore tales secundum eum sunt in toto composito subiective tamen sicut potest sensitiva vegetativa. Et ergo etiam interim quod totum compositum est tunc tales ponere sunt. Sed quoniam totum compositum non est tunc tales ponere secundum eum corrumpunt. Sic et interim quod anima est unita corpori tunc potest in actus per tales partibus quod sunt subiective in toto composito. Sed quoniam segregat a corpore tunc perdit illas potentias. Et sic ponere anime non sunt anima sed sunt aliquid medium inter essentiam anime et obiectum. sunt enim illud quo anima potest in actum et obiectum eius. **¶** Item Beatus thomas. habuit aliquod motiuum per se. Primum quod actus et potest opponitur et ex opposito diuiditur ens et sic in quatuor partibus potest est actus tunc de alio predicamentum est potest. Aliter autem quod est anima in proposito est de parte subiecti. ergo potentia erit de alio parte. et per partem erunt distinctae res anima et potentia. quod res unius partium non potest esse res alterius partium. **¶** Secundum motiuum quod si potentia anime esset anima sequi

Opinio
S. thome

Ponit dif
ferentia inter
partes anime

Primum
motiuum S.
thome
Secundum mo
tiuum

Questio. V.

retur q^a aia semp oparet s^z poiaz. quia recte sicut aia semp dat eē p seipsam
semper oparet s^m suā poiaz q^a poī esset aia z ipsa aia met. Sed breuiter
ille rōnes nulle sunt. Quia enī nulla est. q^a si act^o z potētia essent in diuersis
p^oitīs nō oporteret p^oterea q^a essent realiter distincte. q^a res vnius p^oica-
menti pōt esse res alterius p^oitū. Nec etiā scda rō pbat aliquid. q^a ad hoc q^a
anima opet s^m potētiā tunc requir^o q^a aia sit cōiuncta actui. Alia aut nō est
cōiuncta actui nō obz aie sit p^ois z g^o nihil pbat. obiectū at nō est semp p^ois.
g^o etiā aia nō semp opatur s^m poiaz. C^osta opinione sic stante est. Morādū
p^oissione q^a poī in p^oposito est illud q^d natum est pducere opatōz. Vel est
illud mēte q^a aia pducit actū vel opatōz: vñ aia illa pōt pducere opationes
z p cōsequēs aliq^a poī z sic q^orit questio. In illa poī sit distincta ab anima.
C^opro q^a Morādū q^a duplex ē potētia. q^da est p^oncipalis z est q^a dirigit. Alia
est instrumentalis z est q^a dirigitur. z poī vñua q^a video est duplex p^oncipa-
lis est anima. Instrumentalis est corp^o seu organū vel spēs mēte q^a sit visio.
Sicut in fili ignis habet duplicem poiaz calefaciendi p^oncipalē z est forma
ignis. Instrumentalis z est caliditas. Questio nō q^orit de poīz instrumenta-
libus aie sed p^oncipalib^o. q^a clarū est q^a poī instrumentalis nō est aia. z sic po-
tētia in p^oposito capis p p^oit^o mor^o vel opationis. s^z actus est mor^o v^o opatio.
C^ostis p^omissis R^our q^a poīe aie sunt t^om q^aq^a nec ab aia nec iter se realiter
distincte. pbat q^a poīe aie nō sunt distictē ab aia z in hoc q^a pbat q^a non
sunt distincte ab aia tūc etiā pbat q^a nō sunt distincte inter se. q^a quēcūq^a vñ
z eidem sunt eadē illa iter se sunt eadē. pbat q^a nō sunt distincte iter se q^a ve-
gitatim sensitū z intellectū sunt d^orie essentialis cōpositi z rei. ergo dicunt
alteram p^ote essentialē formālē rei. z p p^ois vegetatū dic aiam vegetatiuā
sensitū aiam sensitūā. Intellectū aiaz intellectūā. vñ si sensitū p^onotaret
poiaz supadditā aie tūc nō esset d^oria eēntialis aialis cū nō cōnotaret alterā
p^ote essentialē aial. Dis enī d^oria essentialis d^oz cōnotare alterā p^ote essentialē
rei. C^oscdo pbat h^o idē q^a si poīe aie eēnt distincte ab aia seq^oret q^a aliquod
aliud p^oter hoīez esset felicitabile. pbat q^a tūc separata poī ab aia nihilomin^o
poīa oparet z pduceret opatōz. sicut si caliditas eēt separata ab igne nihilo-
minus pduceret calefactōz. Ex q^a g^o poī intellectūa est distincta ab anima p
aduersariū sepe g^o ab aia. ea aut sepata ab aia ipsa poī intellectūa nihilomi-
nus pōt in opatōz sicut intellectōz. z p p^ois ipsa erit felicitabilis quia felici-
tas in actu intelligendi cōsistit. z p p^ois felicitas esset bonū a^oterius z finis
alterius q^a hoīs q^d est p^o p^oim. j. eth. C^ostem si ponere essent distincte ab ani-
ma tunc operatio argueret poiaz z nō formā q^a po^o pducit opatiōz. In
signū g^o illius q^a po^o aie seu forme nō sit distincta ab anima z forma tunc di-
cimus q^a opatio arguat formā z aiaz z nō potētiā. C^oprobat p^oma ps q^a tūc
quinq^a sunt poīe aie. q^a tot sunt poīe aie quot sunt opatiōs q^a aia pōt pro-
ducere. sed quintuplices sunt opatiōs q^a aia pōt pducere. g^o etiā tūc quinq^a
erunt poīe. maior patet q^a q^a dicim^o q^a quinq^a sunt poīe vegetatiua sensiti-
ua zc. tūc illa est vna locutio ab effectib^o. q^a v^z tūc quinq^a sunt potētie ani-
me. i. anima pōt quintuplices opatiōs pducere. a q^abus quintuplicib^o opa-
tionib^o ipsa denominat quinq^a nominib^o potētiarū. z ille po^o sunt vna
res fundamētal^o q^a fundant i eadē eēntia aie. Et quiq^a po^o sunt i aia nō rea-
liter s^z p^oloicāle p^odicatiōz q^a p^odicant acciliter de anima. recte sicut d^o q^a al-
bū sit in aiali. Quinq^a g^o sunt po^o aie scilicet vegetiua zc. Et appetitiua in-

Solutio
primi mo-
tūi.
Solutio
secundū
Potentia

Potentia
p^oncipalis
instrumē-
tales

Conclusio
Q^o potētie
nō sint disti-
cte ab aia
pbat tripl^o

Q^o tūc quinq^a
q^a sunt potē-
tie probat

II. De anima

cludit in se volituum. et h' loquimur de appetitu aiali. q' po^a appetitua nalis non est po^a aie q' etiā cōuenit inaiatis talis po^a appetitua. Et potētia loqⁿ di etiā est po^a aie sed includitur in intellectuā. q' intellectua habet sibi cōiū etiā potētia loqⁿdi. ex eo q' nihil loquitur nisi habeat intellectum. Et potētia comedendi includit in appetitua. Et solum diuersitas rationis cadit inter po^a anime et inter aiaz sed nulla realis. q' alia rōne rītat hoc nomē potētia et alia rōne hoc nomē aia. Item de duabus potētijs determinat phs secundo huius. Sed de tribus tertio huius.

Arguit Potētie aie sunt realiter distincte inter se q' rōo mala. Aliis pbat q' nisi eēnt disticte inter se sequeretur q' vna et eadē po^a posset vnā opatōz instantanee pducere et aliā tpaliter. Sed h' v' esse in cōueniens q' po^a est ita potēs sup vnā opatōz sic super reliquā. Sequela pbat q' po^a producit intellectōz instantanee et pducit motū in tpe. Si q' po^a intellectua et motiua sunt vna po^a sequitur ppositum. Rñr cōcedēdo q' vna et eadem po^a pōt vnā opatōz pducere instantanee et aliā tpaliter. et aia de se est ita potens super vnā opatōz sicut sup aliā. Sed q' pducit vnā instantanee et aliā tpaliter h' surgit ex pte pducibiliū. q' nā rei pducibil' nō patitur qñq' q' producat subitō et instantanee et sic mot' nō pōt subitō produci q' hoc est cōtra nām mot'. Etiam defectus qñq' est ex pte correqitoz. et sic potētia sensitua nō pōt suas opatiōs pducere instantanee q' ipsa indiget corpe et organo in suis opationib'. et ppter illa corpalia nō pōt in instāti in actū sic po^a intellectua.

Argi Potētia sensitua realiter distinguit ab intellectuā q' Aliis pbat q' qñq' sic se hnt q' vnū manet reliq' nō manente illa sunt realiter distincta. s' sic est q' stat po^a intellectua manere et sensitua nō. q' sunt realiter distincte minor pbat q' qñ aia intellectua est exuta corpe tunc po^a intellectua manet et sensitua nō. q' po^a sensitua solū cōpetit aie in corpore. Rñr Negando q' qñ aia intellectua est exuta corpe q' tunc po^a sensitua non maneat. imo po^a sensitua manet. q' illud qd est v' fuit po^a sensitua h' manet sicut aia. Sed qñ aia intellectua exuit corpe tunc po^a sensitua nō manet q' ad actus eius sed corrupit q' ad actus. sed q' ad essentia manet. ergo dicif scdo hui'. Sepet hoc ab hoc tan q' ppetua corruptibili. qd solum verum est quo ad actus illarum po^aiarum. q' act' potētie intellectue sunt ppetue sed sensitue actus durant solū interi q' aia est induta corpore. cū ipsa sensitua potētia pregrat corpus et organum in suis operationibus.

Arguit Po^a sensitua realiter distinguitur ab intellectuā. pbat q' oē māle realiter distinguitur ab immāli. s' po^a sensitua est mālis et intellectuā imālis. q' realr distinguitur. minor pbat q' po^a sensitua recipit in se rē māliter. q' est mālis. qñ tenet q' omne receptū ad modū recipiētis recipitur. Aliis pbat q' recipit in se spēm sensibile q' est mālis q' sub dimētionibus mae.

Rñr Negando q' po^a sensitua in homine sit mālis loqⁿdo de potētia sensitua pncipali q' est aia. Sed hoc verū est q' potētia sensitua istrumētāl illa est mālis sicut organum et spēs sensibiles nō recipiuntur in po^{am} sensitua pncipalē v' h' capif. Sed recipiuntur in po^a sensitua istrumētālē. i. in organū. et tunc sensus agens aduertit illas spēs et celebrat suam sensatiōz. Sic species visibiles nō recipiunt in aiam sensitua s' in neruū opicti in anteriori pte cerebri qui neruus est organū visus.

Arguitur qñq' distinguitur loco et subo illa realr dist. s' sic est de po^a aie

Notabile

Questio. VI.

g. minor pbat qz po^a visua distinguitur a potetia auditiva loco z subiecto. pbat qz po^a visua hominis est in oculo sed auditiva est in aure z visua no pbat qz frustra esset po^a visua in aure ex no qz posset in actum videndi.

Circa illegando qz po^a auditiva z visua saltem principales distinguuntur loco z subiecto qz potetia visiva instrumentalis est in oculo qz est organu z dispositio organi. Sic etiam potetia auditiva instrumentalis est in aure vt organum.

Confirmat Potetia vegetativa pcedit realiter sensitiva z intellectivam g adhuc pone ante realiter distinguunt. Anis pbat p p^m in libro de aialib⁹ vbi dicit qz embrio pmo vivat vita plate postea vita animalis.

Circa qz p^h tñ vult qz embrio prius exercet operatioes pone vegetative qz sensitive z intellective.

Circa qz pone aie sunt realiter distincte ab aia. pbat qz opatioes insunt aie mediatis potetijis ergo pone aie distinguuntur ab anima. Anis pbat qz opatioes non pnt inesse aie nisi mediatis potetijis. pbat qz nullum variabile in sua essentia inesse invariabili. Sed operatio est variabilis in sua essentia z anima invariabilis g. maior pz auctoritate beati thome.

Confirmat Pone sunt in aia sz aia no est in aia qz idē no est in seipso. g po^a distinguunt real⁹ ab aia. **C**irca illegando qz opatioes insunt aie mediatis potetijis. qz po^a no est mediu iter opatione z aiaz vt beatus thomas nitebaf⁹ cere. Synos itellegim⁹ solu po^a esse mediu iter opatione z aiaz sz real⁹ no est mediu. **C**ad confirmatione d^r qz pone no sunt realiter in aia sz solu p pdicatione. sic albu d^r esse in hoie qz pdicat accidentaliter de homine.

Circa qz pone aie z aia realiter distinguunt g. Anis pbat qz quicqz sic se hnt qz vnu multiplicat alio no multiplicato illa realiter distinguunt sed sic est qz pone aie multiplicantur qz plures sunt. sz aia no multiplicat g realiter distinguunt. **C**irca illegando qz pone ante multiplicent. qz potentie anime non sunt plures realiter nec multe. Sed ad illum sensum sunt multe qz anima potest multas operationes pducere a qbus multis operationibus ipsa aia denominatur multis noibus potetiaru. Et sic illa est locutio ab effectibus. Potentie anime sunt plures qz pnt plures operationes pducere.

Cetera aut aie partes separabiles quide no esse vt quida asseruerunt ex his que diximus patet. Ratione No differre non obscurum esse videt. Sensitivu naqz ratio diversa est a ratione principij operandi si quidem diversa sunt sentire ac opinari z vnu quodqz dictorum similiter.

Questio. VI.

Trum Potentie anime distinguantur per actus z obiecta. **C**irca p^h qstio no pt qz de distinctioe reali qz po^a aie sunt real⁹ idēificate in eade essentia aie z et iter se. Sz ipsa qrit de distinctioe ronis qz sola d^ria ronis cadit iter eas sz qz po^a d^r ples esse. z sic opz qalq distinctio ronis cadat iter eas. qz iter q nulla distinctio cadit

II. De anima

**Intellectus
questionis**

Obiectus

**Obiectus
potentia
duplex
generis
causae mouet**

**Conclusio
Triplex
conclusionem
probat**

**Duplex est
finis**

nec realis nec rationis illa non potest pronunciari pluraliter. Dis autem distinctio rationis illa est per opationem intellectus. Et sic queritur quod. An potest anime sint distincte per actus et obiecta. id est. An cognoscantur distincta ratione per actus et obiecta. et sic omnis distinctio potentialiter est rationis et surgit ab actu intellectus. **¶** Pro quo notandum quod obiectum in proposito est illud quod potest mouere potentiam. illud autem potest mouere potentiam quod potest de se descendere spiritum et vitaliter immutare ipsam animam. Et ad hoc quod aliquid sit obiectum tunc sufficit quod est vel potest esse. et sic hoc nomen obiectum habet ampliare per illo quod est vel potest esse. Et obiectum in duplici genere causae mouet potentiam. In genere causae efficientis quia effectiue ducit potentiam ad actum. in genere causae finalis quia potest ferri in obiectum tanquam in finem. et hoc actus est de perfectione ponere. quia quoniam potest diiuncta est actui est perfectior quam quoniam non est coniuncta actui. quia quilibet res est perfectior quam est coniuncta suo fini quam quoniam non est. **¶** Istis sic premissis. Rursum ad questionem. Quia potentia cognoscuntur distincta ratione per actus et obiecta. et hoc tripliciter per tanquam per finem. secundo arguitur. 3° diffinitive. Probatur illa ratio per quod distinguantur per actus et obiecta tanquam per finem quia distincte ponere sunt ad distinctos actus sicut ad distinctos fines quia actus est finis potentiae. quia potentia ordinatur in actum tanquam in finem ut patet. item. meta. ubi dicitur visum habemus ut videamus sed non videmus ut visum habeamus. modo visus dicitur potentia et videre actus. Etiam potentia distinguitur per obiecta ratione tanquam per finem quia potentia mouetur in obiectum et ferri in ipsum tanquam in finem in ipso quiescendo. Unde obiectum hoc etiam non semper mouet potentiam in genere causae efficientis sed etiam in genere causae finalis. quare. **¶** Secundo probatur quod potest distinguuntur per actus et obiecta arguitur vi argumentationis. quia per quandam argumentationem et discursum possumus concludere distinctio potentiarum per actus et obiecta ut sic videlicet ponere potest indistinctos actus et indistincta obiecta. ergo arguitur distinguuntur per actus et obiecta. **¶** Istis probatur quia potentia sensitiva ut sic potest sentire et intellectiva non ergo potentia sensitiva distinguitur per actum arguitur ab intellectiva. quia ut sic potest in aliquo actu in quem potest intellectiva ut sic non potest. sic etiam per obiecta distinguuntur arguitur. quia potentia intellectiva ut sic potest ferri in aliquid obiectum in quod sensitiva ut sic non. ergo potentia intelligit a sensitiva arguitur per obiectum. **¶** Istis probatur quia intellectus ut sic potest intelligere antiphrasim et sensus non potest sentire eam. quare. **¶** Tertio probatur quod diffinitive distinguantur per actus et obiecta quia aliud nomen actus et obiecti ingreditur dictionem vni potentiae quam dicitur alterius potentie. ergo diffinitive potentie distinguuntur inter se per actus et obiecta. **¶** Istis probatur quia intelligitur quod est nomen actus ingreditur dictionem potentiae intellectiue et nullius potentiae magis ingreditur dictionem: sic etiam ens quod est nomen obiecti ingreditur dictionem potentie intellectiue et nullius magis. quia potentia intellectiva est que intelligendo ferri in ens. ergo aliud nomen actus et obiecti ingreditur dictionem potentiae intellectiue quam alicuius alterius potentiae. Sic etiam potentia visiva est que nata est videre colorem ibi aliud nomen actus et obiecti ingrediuntur dictionem potentie visive quam alicuius alterius. Item potentia auditiva est que in audiendo fertur in sonum. **¶** Arguitur Potentie non cognoscuntur distincte per actus et obiecta tanquam per finem. **¶** Istis probatur quia actus non sunt fines potentiarum ergo probatur quia si essent fines potentiarum sequeretur quod actus essent meliores potentibus. quia finis est melior ordinatis in finem. **¶** Rursum quod finis gratia cuius sit melior ordinatis in finem non autem finis quomodo actus est finis que potentie et non gratia cuius. **¶** Pro quo Sciendum ut etiam habetur in philosophia quod duplex est finis scilicet gratia cuius et quo. Finis gratia cuius sortitur

Questio. VI.

plura noia. vocatur eni finis rei gñate. finis pexis opationi. finis pmaria te
tione intentus. Et est aliq res ppter qua opatio fit seu ad cui intuitu actus
z opatio fit. z talis res pexitur opationi z dirigit z regulat operantem z mo
uet agentem seu cam efficientem vt attingat opatioz quatum ei possibile
est. Sic regnu celoz est finis gra cui illius actionis videlicet darois ppter
deu qa regnu celoz mouet me ad dadu ppter deu vt valea ipsuz adispici.
Finis q etia noiatur multis noib. finis sub fine. finis scdaria intetione intetus
z finis opationis z est illud qd terminat ipsaz opatioz z q pducto cessat ipa
opatio vt vltima ps operationis. Exi gra. Si conuenire aliquem q irer mi
hi vsus gota z sic ego essem finis gra cui ille irer. sed vterius passus illius
ambulationis est finis quo. Sic etia rex mittit edificare castrum tuc rex est
finis gra cui edificat castru: s; castru est finis q. qz illo pducto cessat opatio.
CArguit. Quetiq sunt vnu z ide no distinguuntur p se inuic. sed sic est de
actib. z potetis. minor pbat qa itelligere est actus posse itellectiue z est po
tetia itellectiua meta. pbat qa itelligere est itellectus. pbat qz generare est
generans ex primo pbicoz. g itelligere est itellectus a simili.
CArguit q itelligere capit duob modis. Vno adiectiue. z sic dicit actum
itelligendi p modum fluxus z fieri. z sic itelligere z itellectio vnuz z ide
sunt sed drnt in modo significandi. qz vnu p modum hitus z getis significat
z aliud p modum fluxus z fieri. z sic capitur in pposito. Alio mo concretine
z sic itelligere est suba itelligens. z sic dicit subam cu actu itelligendi.
Allo modo itelligere est itellectus. Recte sicut generare est generans.
CArguitur Si rñsio esset vera sequeretur q ecotra actus deberet distingui p
potentias qd est falsuz. sequela pbat. Sicut cuilibet termino iportati pote
tiam corndet nome actus sic etiam ecouerso cuilibet termino imoportanti
actum nomen posse. g etiam ecotra actus deberet distingui per potentias
qz no videtur ro diuersitatis. CArguit Negando q actus econtra cognosca
tur distincti per potetias. z ro est illa quia res cognoscuntur distincte p illd
qd est notius. modo posse non sunt notiores actib. sed econtra actus sunt
notiores potetis. qz actus sunt pores potetis sm cognitioz quia ducunt
in cognitioz potentiarum.
CArguit Potetie no distinguunt per obiecta arguitiue g. pbat qz si distigue
retur p obiecta arguitiue maxime qz possit itellectiua ferretur in aliqd obm
vt in antixpm in qd possit sensitiua ferri no pot. Sed hoc no pbat qz possit itel
lectiua in nihil ferri pot nisi p spem. sed antixpe nullam spem habet in itelle
ctu. ergo etiam no potest in eum ferri potentia itellectiua.
CArguit q antixpe habet spem in intellectu si non propriam tamen alienam.
CArguit idem est obiectum diuersaz potetiaru. g potetie no distinguuntur
per obiecta. Antecedes pbat qz lac est obiectu potetie visive z gustatiue.
CArguit q duplex est obiectum potentie. s. materiale z formale. Obiectum
formale est res sumpta sm certam roz pñderadi put aliqua potentia pot fer
ri in eam. z sic lac est obiectum formale potentie visive in quantum est colo
ratum. sed in quatu est saporabile est obiectum potetie gustatiue. in quatu
calidu vel frigidu est obiectu formale potetie tactiue. S; obiectu male est
res sumpta sine tali rone cñsideradi sic lac absolute sumptu. mo per obiecta
formalia posse distinguunt sed no penes malia. imo magis penes formalita
tes formalizates oppositoz foialiu h e penes rones pñderadi in aia.

Finis gra
cui hz va
ria nomi a

Finis qm
tis dr noi
bus

Intelliger
accipitur
dupliciter

Duplex e
foiale obz
materiale

II. De anima

Nam vt plante nōnulle diuise seiuncteq; vidē
vinere: ppter ea qđ aia que est in istis actu quidē in
vnaqua; plāta est vna: potētia xō plures: sic z cir-
ca alias videmus aie differentias fieri: cū incidunt
animātiū ea que insecta vocamus. vtraq; nāq; par-
tium z sensum habet z motu loco cietur.

Questio. VII.

Prum In qualibet parte corporis animati sit tota anima.
Nota in vna re animata est duntaxat vna anima
in q̄libet p̄s auditū est. Et sic q̄rit q̄stio. An illa aia q̄ est in re aiata sit tota
ptes c; pte corpis aiati b̄ v̄it in dubiū. Cōmōdū p̄nōne qđ duplices s̄
cōpōrōis. Quedā sunt ptes eēntiales z sunt ex qđ eēntialit̄ cōstituit totū
inuisibitū vt mā z forma. Illie sunt ptes quantitatie z sunt ptes extēse z di-
uissibiles sicut medietas terria q̄ta rē. modo q̄stio nō q̄rit de p̄tibus essen-
z Itē Notandū qđ totū capitur duob; modis. Uno mō kathegreumatice
r̄b̄ du; vno mō. v; tñ sic ens h̄ns ptes z b̄ qñ ponit circa terminū s̄ntem
em diuissibiles vt totū s̄r est in domo. Scđo v; tñ sicut ens p̄fectū. z b̄ qñ
ponitur circa terminū s̄ntē rē indiuisibile vt totus deus est in hostia. id est
p̄fectus deus est in hostia. CAlio mō sinkathegreumatice. Et v; tñ s̄m al-
bertum sic quelibet pars quantificatiua. Et quidam dicunt qđ totū capiat.
tertio modo p̄tīm kathegreumatice z p̄tīm sinkathegreumatice. z tunc v; tñ
sic b̄ z nihil ipsius quā hoc. Sed breuiter hoc nō est bene intelligibile
qđ totū d; capi p̄tī kathegreumatice z p̄tī sinkathegreumatice z tñ deberet
valere sicut hoc z nō ip̄s qui hoc. q; ly totū. nō includit singularitatem.
Et si deberet capi p̄tī kathegreumatice z p̄tī sinka. tunc d̄et sic capi quan-
do caperetur sinkathegreu. quia tunc includit sinkāma z kathegreuma.
CNotandū qđ aia est duplex. Quedam extēsa z diuissibilis z talis est edu-
cta d̄ p̄tīs m̄e. Et educi de p̄tī m̄e est formā generari in materia vtute
agentiū naturalū ad quā m̄e ex se est in p̄tī. Correlarie sequitur qđ si aliqua
m̄e p̄disponeret p̄ agentia n̄alia pro educatione forme azimne z aliqua alia
forma introduceretur p̄ p̄tīaz diuinam. Illa forma sic introducta nō esset
educta de potentijs m̄e. cū vtute agentium n̄alium nō fuisset in m̄e p̄du-
cta. CAlia est aia indiuisibilis nō extēsa nec dimensionib; subiecta sicut
aia humana q̄ est expars ois dimensionis z p̄ p̄tīs ois diuissibilitatis z ex-
tensionis. Et talis nō est educta de potentijs m̄e q; talis forma vtute agen-
tiū naturalū nō p̄t p̄duci in materia. q; agētia naturalia sua vi nō p̄t p̄du-
cere ita nobilē formā q; illa forma est immaterialis sed oia agentia n̄alia
sunt materialia. CMaterialē aut sua vi solū p̄ducit materiale z nunq; imma-
teriale. Alias ageret vltra gradū sue p̄fectionis. S; forma humana de foris
aduenit materie a datore formarū. ppter ea tñ nō creat s; ḡiatur quia crea-
tio fit absq; subiecto. mō aia humana solū p̄ducit in subiecto p̄disposito
vt in materia p̄disposita. Et m̄e p̄disponitur p̄ forma z aia vt ipsa anima

Intellectus
questionis
Duplices
sunt eēntia-
les ptes cō-
pōrōis quāti-
tatiue
Totū acci-
p̄t p̄tīm
Kathegore-
matice et
dupliciter
2° accipit
sinkathego-
rematice.

Duplex
aia reperit

3^a ē indiuisi-
bilis
Nota cur
aia indiuisi-
bil de p̄tī
m̄e nō sit
educta

Questio. VII.

possit exercere suas opatiōes z ne ipsa sit ex ps suarum operationum qñ sine materia predisposita z organizata nō pōt exercere suas opatiōes. qz aia est al ligata corpi z organo in suis operationibus. Et dñā est inter pdispositionez mae p forme humane receptione z forme educte de potētis mae. qz forma educta de potētis mae nēcio pducitur ad pusā dispōz materie sic q natura liter pōt nō pducī materia sufficienter predisposita. Sed forma humana qñ tūcūqz etiam materia sit sufficienter predisposita p agētia naturalia pro eius dem receptione nihilominus non potest produci.

Item nullo mō pōt nālter teneri q forma humana sit educta de poten tijs mae. qz si esset educta esset mālīs qz quicquid educitur hoc est mālē. sed forma hūana nō pōt eē mālīs qz sic nō esset necē ponē intellectū agētē ad h q homo intelligat. Questio nunc qrit. An in qlibet pte corpis sit tota anima. Albertus sentit qñ aiato esset vna aia z illa solum esset in corde tamen in flueret alijs pti corpis. Inde est q qñ aia de corde nō in fluit alijs parti bus corporis tūc alie ptes relinquuntur tanqz mortue z in nullā opatiōz pñt sicut tpe somni qñ meat z vie obstruunt p vapores a stomacho eleuatos sic q species vitales de corde nō pñt muti ad organa sensuū exteriorum. Sed hoc dictum nullū est ipsius alberti qz aia vtiqz est in toto corpore in hēsiue s; si esset appropriata corpori sicut intelligētia orbi tunc bene pbarēt aliqd.

Itē sic pmissis. Rñr ad qñē q loquēdo de aia indiuisibili tunc in quali bet pte corpis est tota aia capiēdo tota kathēgrematice z tñ v3. sicut ens pfectū. pbat rñō qz talis aia est indiuisibilis. Ad indiuisibile quocūqz se di uerit totaliter se diuertit. g illa est tota in qlibet pte corpis. Itē talis aia dat cuilibet pti corpis esse z viuere qz qlibet ps hoīs viuīt z est. g etiā est in qli bet pte corporis. S; loquēdo de aia diuisibili tunc in qlibet pte corpis est tota aia capiēdo tota hāce sed nō fin hāce. pbat qz in qlibz pte corpis est aia hñs ptes loquēdo de aia diuisibili. g in qlibz pte corpis est tota. qz totūz v3. tñ sic ens hñs ptes. Sed nō in qlibz pte corpis est qlibet ps aie. qz in buro ps aie q est in pede nō est in alia pte g. Correlarie sequit p q qlibz ps ho minis est hō qlibet ps aia. est aia qz hō est res pposita ex mā z foia hūana. Adodo qlibet ps hominis est cōposita ex mā z forma humana. ex eo q aia est in qlibet pte corpis aiati. Sic etiā de aiali. Correl. scdo q ille q interficit digitū interficit s; talis nō pñt vt homicida qz nō interficit totūz hoīez sed ptialem. Ille aut q interficit totum hoīez pñt vt homicida.

Arguit Aia nō est tota in qlibet pte corpis aiati g. pbat de aia humana sensitiua sic visua vl auditiua. pbat qz talis nō est i tota pte corpis. g nō est i tota in qlibz pte corpis. Ans pbat qz aia hūana seu vna qz aia est i illo in q opatur. sed aia sensitiua v3 visua vel auditiua nō opat in qlibet pte corpis. g nō est in qlibet pte corporis. maior pbat qz aia humana p opatōz z vtutē est in loco sic etiā intellectuā. sic q dicuntur in illo loco in q applicant ad opus minor pbat qz aia visua ē alligata corpi z organo in suis opationibz. Rñr illegādo q aia solū sit in illa pte corpis in q opat q aia nō est in lo co p suā opatōz sed p suā essentiā. p opatōz aut suā cognoscit bñ esse i loco. Arguit Seqret q idē gesceret z moueret qd implicat qdictōz. sequela pbat qz ponat casus q vna man hoīs moueat z pes gescat tunc Arguitur sic man mouet. g aia in manu mouet. pñā t3 qz motus nob zē. z ex illa par te sequit pes gescit. g aia in pede gescit. z sic eadē aia mouet z gescit.

*Maē pdis
positio alr
se h3 respe
ctu forme
educte z n
educte.
Foia hūa
na de pñt
maē n edu
citur
Opinio al
berti*

*Dicti Alb
tū pbat*

Conclusio

*Queliber
ps hoīs est
homo.*

II. De anima

CRñr Megando illaz pñaz. Anima in pede quescit gñia gescit qñr ab inferiori ad supñ cñ distributione superioris quia ly gescit includit negatiõz. **C**õfirmat si sic sequeretur qñ idẽ moueret motibus dñijs. sequela pbat z ponatur qñ aliqñ mouet vnā manū fursū z aliā deorsū sit tunc in illis manib⁹ us esset anima tunc moueretur fursū z deorsū.

Notabile

CRñr qñ nō est incōueniēs qñ vnū z idẽ moueat motib⁹ dñijs dñmodo mo⁹ vno motu p se z alio p accñs vel ambob⁹ p accñs. mō anima mo⁹ p accñs ad motū corp⁹. s; moueri p se motib⁹ dñijs est ipossibile z incōueniēs. **C**Arguit Si aia intellectiua esset in qñlibet pte corp⁹ maxime iō qñ iformat quālibet pte corp⁹. sed h̄ est falsum. falsitas pbat qñ si sic vel ḡ eq̄ pmo iformaret oēs ptes vel aliqñ p pñs z aliqñ p pñterius. nō pñ qñ pñs iformat ptes dispositas qñ indispositas. sed aliqñ ptes sunt prius dispositæ qñ alie sicut ptes cordiales. **C**Rñr qñ si oēs ptes corp⁹ sunt eque dispositæ tunc anima iformat eque pmo oēs ptes corp⁹. qñ nō iformat vnā partem ppter aliaz. Sed qñ ptes nō sunt eque dispositæ tñc citius iformat ptes dispositas sicut ptes cordiales qñ ptes q̄ tarde disponunt. z ḡ iformatio aie est successiua qñ p pte post ptem. sed gñatio eius est instantanea anima iformat ptes corp⁹ p dispositionem eoz z qñ cñ motu z alteratione z sic successiue. z qñ nō oēs ptes pñt eque pmo disponi ergo.

CArguit Si aia intellectiua esset in qñlibet pte corp⁹ sequeretur qñ eadẽ aia esset in capite q̄ est in pede. s; h̄ falsus est qñ tunc sequitur qñ caput z pes eēnt idẽ. pbat illa sunt eadem qñ hñt easdem ptes essentielles. pes z caput habent easdem ptes essentielles. ḡ sunt idẽ. maior patet qñ ppter diuersas ptes formales distinguuntur res. **C**Rñr qñ illa dicuntur idem q̄ habent adequate eandem ptem formalem. mō pes z caput nō hñt eandem ptem formalem adequate. ergo etiam anima nō est adequate in capite z in pede sed in toto. **C**Arguit sequeretur qñ idẽ distaret a seipso z esset in diuersis locis. seq̄la pbat qñ eadẽ aia est in capite z in pede z ista sunt diuersa loca z distant a se inuicem. ergo eadem anima in diuersis locis distat a seipsa.

CRñr qñ argumētū pbat qñ aia sit bñ in distantibus a seipsis: quia in capite z in pede q̄ distāt a seipsis. sed anima nō distat a seipsa.

CArguit Nō qñlibet ps hois est hō. ḡ male dictum est in rñsione qñ quelibet ps hois sit hō. Aliis pbat qñ si qñlibet ps hois esset hō seq̄ret qñ vnus homo esset infiniti hoies. seq̄la pbat qñ quilibet h̄ infinitas ptes integrales. z qñ quelibet est hō ergo. **C**Rñr qñ hō capitur duobus modis. vno modo vt est nomē nāe. z sic dicit cōpositum ex m̄a z forma. z illo mō qñlibet pars hominis est hō. z sic cōcedendū est qñ vn⁹ hō sit infiniti homines. Alio modo est nomen suppositi. z sic cōnotat totalem seu abnegatiõz innitentie. Illo mō significat rem p se subsistentē nulli alteri inherenti. z sic nulla ps hominis est hō qñ nulla ps actu subsistit sed vnaq̄q̄ innitit toti cōposito. z sic est de pñdimento relationis z supponit p re cōposita z pnotat abnegatiõz cuiuslibet inuitentie. **C**Arguit Sequit bñ qñlibet ps hois est hō. ḡ qñlibet ps sori est sor. pñs falsus qñ h̄ nomen sor est impositiu ad bñdum totam rem z nō ptem rei.

CArguit Si qñlibet ps aialis esset aial sequeretur qñ aliqñ esset aial qñ nō h̄et sensus tactus. pbat de osse animalis qñ est ps aialis z tñ nō sentit dñ tagit. **C**Rñr cōcedēdo qñ os sit aial qñ est ps aialis. os habet potētiā sentiēdi z nō h̄z actū sentiēdi qñ nō h̄z mediū z organū sentiēdi. quia mediū

hō accipi
tur dupli

Questio. VIII.

sentiendi est caro mō os nō hz carnem. z sic os hz animam sensitivam sed nō vadit in actum qz deficit inorganis.

Arguit p rñone sequeretur qz crines z yngues essent aialia qz sunt partes aialis. pbat qz ad extractiōz crinis aial sensit dolorē. qz est ps anialis pñia tñ vbi est sensus tactus ibi est aia sensitiva. **Contra** Negando qz yngues z crines sunt ptes aialis sed sunt superfluitates aialis qz cāntur ex vaporibus z fumositatibz. z licet ad extractiōz crinū aliqs sentiat dolorē nō tñ ppterea sequit qz crines sūt ptes aial qz crines nō sentiūt s; illud qd sentit est aial.

Arguit Si aia eēt in qlibet pte corpis seqreretur qz abscisa manu abscideretur ptes aie. seqla pbat qz abscisa manu abscindit illud qd est in manu. Alias seqreretur qz abscisa manu aia staret sine subiecto. pbat qz abscisa manu illa aia adhuc est vel qz est in manu vel nō. **Mo** qz tunc nō esset in subo vel esset in alio subiecto. z p pñis accñs migraret de subiecto in subiectū. qz nō sit in manu abscisa. qz tñc aia abscisa nūhilominus esset aial vel homo.

Contra qz abscisa manu in hoīe tñc aia est in reliq pte corpis z nō migrat de subiecto in subiectū. qz tunc aliqd migrat de subiecto in subiectum qñ vadit in aliqd subiectū in quo prius non fuit.

Quare de alimēto de generatione primo dōm esse videt. **Nutritiva** nāqz aia z ceteris inest z pma est et maxime cōmunis aie vis et potētia: qua cūcta viuentia viuunt cuius sunt opatiōs officinae generare nutrimentū qz vti. **Sec. n.** opatio maxime oīum operationū viuentibus est naturalis.

Questio. VIII.

Prum Generare sibi simile fit naturalissimū operū in viuentibus. **Aristoteles** volēs determinare de potētijs aie in h scdo de aia determinat de duabz. s. vegetatiua z sensitiva. **Nōn** dū po^a vegetatiua est p^a inter quāqz potētijs aie cuius act^o p^m est generare sibi simile. Et sic qrit questio de actu pmo potētie vegetatiue.

Nōndū qz qdruplicia sunt viuentia sūm qz qdruplex est vita. quedam sunt viuentia qz viuūt vita vegetatiua z illorū tres sunt operatōs scilicet nutrire augmētare z gñare. Alia sunt qz viuūt vita vegetatiua z sensitiva tñ. z talia ppter illas tres operatōs qrtaz hñt opatiōz scilicet sentire. Alia sunt que viuūt vita vegetatiua sensitiva z sūm locum motiua. sicut animalia perfecta habentia alimentum distās z illa hñt quintam operatiōz. qz mouet localiter progressiue. Alia sunt qz viuunt vita vegetatiua sensitiva sūm locum motiua z intellectiua. z illa hñt sextam operatiōz ad illas scilicet intelligere. Et vita appetitiua clauditur in sensitivam z intellectiuam.

Item qstio qrit nūc de omnibz illis opationibus viuentium An inter omīs illas opatiōs gñare sibi simile fit nālissimū opm in viuentibz. **Mo** qz notandūz qz duplex est opatio nālis z artificialis. **Nālīs** est qz fit a p^m qd ē nālī gratia assimilationis alic. **Artificialis** qz fit ab arte tanqz a pncipio. z talis operatio nō fit ad assilandū sibi passum sed ad pducēdū artificiātū tale quale conce-

Generare
sibi simile ē p
m^a act^o aie
vegetatiue
Quadrup
plicia sūt
viuentia

Intellect^o
questionis
Operatio
naturalis
artificialis.

Aligd op^o
alio dī nā
lius tripli-
conclusio

ptum fuit fm̄ ideā in mente artificis. ¶ Item vnum opus dicitur naturalis alio tripliciter. Uno modo idē magis necius agentis z operanti. Scdo. i. perfectius z nobilius. Tercio. i. magis intentus a nā per modum finis.

¶ Istis sic pmissis Rñr ad qstioz q nāissimū opm in viuētibz est generare sibi simile loquendo de nāitate fm̄ 3^m modū. pbat illa rñō qz opatio nālis est q fit a pñ^o qd est nā ad affilandū sibi passūz. mō inter oia opera ipsoz viuētiū nullum fit a nā ad affilandū sibi passūz vel gñare sibi simile. Unde nutritio non fit ad affilandū sibi passūm sed fit ad cōseruādū nutritum. Nec augmentatio fit ad affilandū sibi passūm sed fit vt res attingat debitam qntitatem. Nec vlla sensatio fit ad aff. si. pas. sed fit av hñdū cognitōz de sensibili. Nulla etiam intellectio fit ad aff. si. p. sed fit ad habendum cognitōz de intellectu. Nec mouere localiter sed fit ad psequendū alimentū. qz aial qd hz alimentū. sibi distās hz motū lōlē pgressiū p quē psequit alimentū. Sz solum gñare sibi simile fit ad affilandū sibi passūz. g est nāissimū opm in viuētibz. ¶ Itēz gñare sibi simile est operatio magis intēta a nā p modū finis qz aliq alia opatio g. Itē nā magis intendit cōsuare spēm in esse qz indiuiduū. sed p gñare sibi simile cōseruat spēs in esse. sed p nutritioz cōseruat indiuiduū in esse. mō nā magis est sollicita circa spēs qz spēs est ps vniuersi vñ natura itēdit nutrire indiuiduū vt p indiuidua sustineant spēs in esse. Sed gñare sibi simile nō est nāissimū opm loqndo de nāitate fm̄ pñū modū qz gñare nō est magis necm viuēti sz nutrire. qz absqz nutritione nō pōt indiuiduū in esse cōsuari sed absqz gñare sibi simile aial pōt subsistere. Si loqndo de naturalitate fm̄ scdm modū tunc itelligere est nāissimū opm in viuētibz qz itelligē est nobilior z pfectior opatio qz respectu nobilissimi obiecti est qz respectu dei.

¶ Arguit Nutrire nō est nāli^o gñari pmo mō g. Anz pbat qz idē nō ē nālius seipso. sz idē est gñare z nutrire g. pbat p scda pte qz generare nō est aliū qz generās z nutrire nō est aliud qz nutritiō. mō idē est generās z nutritiō.

¶ Rñr qz capiēdo cōcretiue nutrire z gñare tunc idem est generare z nutrire qz tunc generare est generās z nutrire nutritiō. Ad idem est generans z nutritiō. Sz h capim^o generāē adiectiue z etiā nutrire adiectiue vt generare capit p actu z nutrire etiā p actu. Illi autem sunt distincti actus.

¶ Arguit Generare est naturalissimū operū p mō g. pbat qz gñare est op^o magis nāle qz nutrire g. Anz pbat qz illd est magi nāle qd fit rōne alicui^o itri feci. sz sic est de gñatione sibi filis z nō de nutritione g. maior pbat qz gñare sibi simile fit p abctioz seminis abintra. sed nutrire fit p apporatioz nutrimenti ab extra. ¶ Respon det nutritio obiectiue fit ab extrinseco qz p apporatioz nutrimenti. sed tñ effectiue fit ab intrinseco qz mēte calore naturali.

¶ Argi Nutrire nō ē op^o nāle g. Anz pbat qz nullū nutrire ē necm viuēti g. Anz pbat qz nec illd qd fit i illa hora nec illd qd fit i alia hora g. ¶ Rñr qz illa ppo Nutrire ē necz viuēti pcedit i sēu pposito put tñ vñ. h ppo ē necia viuēs nutrit. Sz i sēu diuiso ē falsa. qz nllz nutrit ē necz viuēti qz nec h nec aliū zc.

¶ Cōfirmatur Stat multa aialia sine nutritione diu in esse pmanē. g non est necm viuēti. Anz p cōmentatorem q dicit q sunt multa aialia q possunt ēē sine nutrimento sicut vrūdo q iacet p totam yemē sine nutritione z qz plura alia. ¶ Rñr vtiqz omne aial nutrit interi qz viuit z nō pōt permanere ad na naturale tps absqz nutritione. Et rō huius est quia vniqzqz animalibus calorem in se z humidum radicale in qbus cōstitit vita animalis. Si g nō ap-

Questio. IX.

plicaret cib⁹ seu extrinsecum humidū tunc calor naturalis ipsi⁹ aial ageret
tandē in humidum radicale qd cōsumeret ipsuz humidū radicale sic q cō-
tingeret aial mori q cōsumpto humido radicali aial morit⁹. q sedes aie est
humidū radicale. Ad ad argumētū dico cōcedēdo q aliq aialia p aliq d tē-
pus pnt viuere absq nutrimento extrinsecō sic rane z yundines. quia talia
aialia tpe yemis modicū hnt caliditatis z multū humiditatis z sic nō indigēt
cibo siue alimento ab extra sed sufficit eis humidum qd in seipsis hnt. z sic
hnt alimētū eis cōiunctū. Sz tpe vñali tunc calor nālis in eis intēdit z tūc
qrūt enā alimētū ab extra. Sz tpe yemis calor in eis est remissus qren indi-
gent alimento ab extra. Als talis calor posset extingui p nimā humiditatez.
CArguit Nutrire nō est opus naturale g. pbat q nutritio non est naturalis g
nec nutrire. Als pbat q nutritio est violēta g nō est naturalis. Als pbat q
cōuersio alimēti in subaz aliti est violenta. sed nutritio est cōuersio alimēti in
subaz aliti g maior pbat q talis cōuersio est violenta nutrimento. g est violē-
ta. Ab inferiori ad sup⁹. Als pbat q p illā pueris alimētū corripit z gne
fursū trahit qre zc. CRr q pueris alimētū in subaz aliti nō est violēta sed
nā z ipa bñ violēta ē alimto vt pbat ratio sz nō est violēta illi q ali ē nā ipi.
CArguit Contra rñsionē in se. Bñare sibi sile nō est naturalissimū opm in vi-
uētibus fm 3^m modū. pbat q si sic maxie ex pte finis sed l^o nō. pbat q finis
nutritionis est nobilior q finis gñationis. pbat q finis nutritionis est ad
cōseruandū seipm in esse. sed cōseruare seipm in esse est nobili⁹ q cōseruare
alterum in esse puta spēm ad qd finis generationis g. minor pbat q qlibet
fm dictamē recte rōnis magis appetit se cōseruare q aliud vt patet. viij. z. ix.
erb. Ordinata caritas icipit a seipsa. CRr q finis nutritionis est nobilior
ad naturam pñcūlarem q finis gñationis q fm nām particularem vnaq.
q res pro mouet suum propriū bonum z appetit se in esse cōseruare.
modo finis nutritionis est ad cōseruandū ipsam rem in esse. sed finis gñā-
tionis est nobilior q ad nām cōez fm quā res p mouet bonū z decorē vñ-
uersi. mō finis gñationis est p bono vñuersi q ad cōseruandū spēm in esse q
est pñcipal ps vñuersi. Itē vnaq q res hz duplicem nām seu vñā nāz q du-
pli se hz. l^o enim res nām ppria z est fm quā res appetit bonū suū ppriū.
z hz naturam cōmunē z est fm quā res appetit bonū cōe z decorē vñuersi.
CArgi Nutrire adhuc est nobili⁹ q gñare. pbat q illud est nobili⁹ qd non
est p dictamen recte rōnis q illud qd est p huiusmodi. sz nutrire nō est p di-
ctamē recte rōnis sed gñare vt pbat de gñare extra mñmonū qz phibitū ē.
CRr q gñare sibi simile de se nō est phibitū. qz gñare sibi sile est descēdē
semē qd de se nō est malū. sed descēdere semē z gñare sibi sile nō cū debiti
circūstantijs est inhibitū vt gñare qñ nō opz vbi nō opz. z sic ppter idebitas
circūstantias tunc qñq est phibitū sed in se nō. Sic etiā nutrire est phibitū
cū idebitis circūstantijs vt nutrire qñ nō opz cū qd nō opz vbi nō opz sic tpe ieiunij.

Questio. IX.

Trum Potentia nutritiua augmentatiua z generatiua sint
potētie aie vegetatiue. Cñdū p rñsione q tres
sūt act⁹ aie vegetatiue foialr difficti sic nutrire augmētare z generāre si
bi sile q act⁹ st ad diffictos fines qz gñare sibi sile ē ad pducēdū suū sile. nu-
trire ad restaurādū opditū. sz augmētare ē vt res attigat obitā qñtitatē. Et drnt

Ratio cur
animal nā-
lem termi-
nū sine nu-
tritione rō-
sequi non
possit.
Notabile

Dr Quia
In pcedē-
tis qñstōis
textuz d pō-
vegetatiua
dictuz est.
Qui st opa-
tōis offitū
re gñare:
alimētoqz
vt Ideo qz
qrūt vtrum

II. De anima

Actus augmen-
tationis ab
actu nutri-
tionis differt.
Sunt tres
sunt aie ve-
getative ac-
tus ita zars
potentie
Nutritio
Comunit
Proprie

Coditōs ad
nutritio nē
requisite

1. Cor^m
2. Core^m.

Augmēta-
tio ppe.

Augmēta-
tio a nutri-
tione differt.

Ad augmē-
tationē tria
requirunt.

Generatio
cōit ppe.

Conclusio

augmentare et nutrire quod augmentare non conuenit rei semper interi quod uiuit quod regit calorem nalem intensus. Et nutrire conuenit rei semper interi quod uiuit quod non regit adeo intensus calorem nalem sicut augmentare. Et iuuenes solum augmen-
tantur et non senes quod in iuuenibus calor nalis est intensus sed in senibus est re-
missus. Recte igitur sicut tres sunt actus aie vegetatiue sic etiam tres erunt poten-
tie aie vegetatiue. quod cuius est actus eiusdem est potestas. una autem illarum potestatum
est potestas nutritiua. Illa augmentatiua. tertia potestas generatiua. et sic ergo quod
fit. In ille tres potestates sunt potentie anime vegetatiue.

Notandum quod nutritio capit duobus modis. vno modo cōiter tunc nu-
trio est cōuersio vnius subiecti in aliam sicut flamma nutritur ex oleo et ignis ex co-
bustibilibus. et sic conuenit tamen viuētibz quod non viuētibz. Illo modo pro-
prie ut est conuersio alimenti in substantiam aliam facta ab anima mediante
calore naturali ad restaurandum deperditum. Illa dicitur est causalis quia da-
tur per quattuor genera causarum. Dicitur alimenti ubi tangitur causa malis
Dicitur cōuersio ubi tangit causa formalis. Dicitur facta ab anima mediante calore
naturali tangitur causa efficiens. Dicitur ad restaurandum deperditum causa finalis.

Et ad nutritiōem requiritur aliquid cōditōs. pma quod alimentum siue nutrimentum
in principio debet esse dissimile seu prius rei alite. Ratio quod illud quod alit et
nutritur agit per similitudinem videlicet per calorem nalem in alimentum. modo simile non
agit in simile. Secundo requiritur quod ipsum alimentum et nutrimentum deesse inter se
simile et prius rei alite qui posset cōuertere in substantiam aliam. Ratio quod alimentum de-
bet restaurare deperditum in animali et cōuertere in substantiam aliam siue animalis. Ex
illo sequitur quod deesse alimentum deesse a principio esse dissimile rei alite sed in fine
simile facta alteratione et transmutatione. Ex illo sequitur correlarie quod nullum pur-
elementum alit et nutrit quod nullum tale potest cōuertere in substantiam aliam propter nimiam
prioritatem. quod vniuersum quod elementum habet similitudinem in summo sed in animali est cali-
ditas ad substantiam reducta. ergo etiam alimentum non potest cōuertere in substantiam rei
alite. Sequitur etiam quod nullum venenum nutrit quod nullum potest cōuertere in substantiam aliam.

Notandum inter quod augmentatio capit duplici. vno modo cōiter et sic est per excessum
quantitatis maioratio. et sic conuenit tamen animalis quod maioratio. Illo modo proprie et
tunc est cōuersio alimentum in substantiam aliam facta ab anima mediante calore nalem ut
res attingat debitam quantitatem. Et dicitur augmentatio et nutritio. per in causa effi-
ciente instrumentali. quod causa efficiens instrumentalis nutritionis est calor
remissus. Sed calor instrumentalis augmentationis est calor intensus. Se-
cundo ex parte finis Nutritio est ad alium finem quam augmentatio. quod nutritio est ad re-
staurandum deperditum in animali. Sed augmentatio ut res attingat debitam quantitatem.

Ad augmentatiōem requiritur per quodlibet per auctum sit aucta. verum de parte qua-
titatiua. quod augmentatio deesse fieri per quantitatiuam auctum quia alimentum
recipit in quolibet preter auctum. preter autem aliquid augmentant per inter susceptiōem
alie per iuxta positionem 3° quod aliquid adueniat aucto ut alimentum quod mediante ali-
mento fit. tertio quod auctum maneat post augmentatiōem. Item generatio capit
tur duplici. vno modo cōmunitur ut est alicuius subiecti de non esse ad esse productio et
sic non capit in proposito. et sic mures generantur ex terra putrida. Illo modo proprie
et est alicuius substantie per propagationem seminis de non esse ad esse productio.

His sic statibus. Rur ad quantitatem quod capiēdo nutritiōem proprie generatiōem et augmē-
tatiōem tunc potentia nutritiua generatiua et augmentatiua sunt ponē aie vegetati-
ue. probatur quod cuius est actus illi est potestas. Nihil in de sono et vigilia. sed nutrire

Questio. IX.

generare et augmentare sunt actus anime vegetative. Et etiam possunt nutritiva augmentativa et generativa sunt potestates anime vegetative. Aliis probatur quod solus animal nutritur in virtute anime vegetative. Animal solus generat sibi simile de se in virtute anime vegetative. ergo.

Consequitur Nutritio est in polis et non est operatio anime vegetative. Aliis probatur quod restauratio depeditur est in polis et est nutritio. Aliis probatur quod depeditur restauratur est ipse redire sed depeditur ipse est redire. quod depeditur est corruptum quod non potest redire. **C**onsequitur concedendo quod depeditur potest redire licet non idem in numero ut probatur argumens sufficit tamen quod idem in specie.

Nota

Consequitur Augmentatio est impossibilis. Et Aliis probatur quod augmentatio quod sit per nutritum est impossibilis. Et Aliis probatur quod in tali augmentatione proprie quilibet pars aucti debet augeri ut pars ex parte de generatione. Aliis hoc est impossibile quod quilibet pars aucti augeatur. probatur quod pars malis aucti non potest augeri. probatur quia augmentatio fit per inter susceptum. modo sic non est de parte mali quia talis non est porosa.

Consequitur concedendo quod quilibet pars aucti augeatur quod potest vegetativa est in qualibet parte corporis. Sed partes males sic sunt ossa augmentantur per iuxta positionem. Sed alie partes aucti sunt formales ut sunt partes porose et carnee augumentantur per intellectus susceptionem.

Consequitur Partes superiores aucti non augentur et non quilibet pars augeatur. Aliis probatur quod non videtur quomodo nutritivus ad partes superiores venire possit. probatur quia si possit sursum venire maxime per motum. Sed hoc non. probatur ut talis motus est naturalis vel violentus. Non naturalis quod illud nutritivum est que tendit naturaliter deorsum. Nec etiam violentus. quod tunc sequeretur augmentatio esset motus violentus. **C**onsequitur quod augmentatio sit motus naturalis illi quod augetur. et augmentatio bene precedit motus violentus. quod violentum est alimento quod trahitur sursum ad caput. et talis attractio precedit augmentationem et est motus violentus. Item conversio alimenti substantiam alluti illa est naturalis.

Consequitur Tria sunt potestates anime vegetative. probatur quod tria sunt actus anime vegetative. et etiam tria sunt potestates anime vegetative. una tenet quod potestates multiplicantes sunt actus. Aliis probatur per philosophum in libro secundo de anima quod dicitur quod generare sibi simile et alimere uti sunt actus ponere vegetative. et sic philosophus duos actus commemorat. **C**onsequitur tres sunt actus anime vegetative formaliter distincti sed materialiter distincti sunt tria duo actus quod materialiter. Intelligere et augmentare sunt unus actus quod ambo sunt alimere uti. sed formaliter distinguuntur quod sunt ad distinctos fines quod nutrire est ad restaurandum depeditum. sed augmentare est ut res attingit debitam quantitatem.

Consequitur Potestas nutritiva non est potestas anime vegetative. probatur quod non habet organum quod non videtur quod sit illud. **C**onsequitur quod quilibet pars animalis est organum potestatis nutritive seu vegetative quod quilibet pars animalis est organum potestatis nutritive quod potestas nutritiva est in quilibet parte animalis. et etiam quilibet pars animalis nutritur.

Consequitur Plures sunt potestates anime vegetative quam tres. probatur quod adhuc est una potestas attractiva expulsiua retentiva digestiva. que omnes sunt potestates anime quod concurrunt in nutritione et augmentatione.

Consequitur concedendo quod potestas attractiva expulsiua etc. sunt potestates anime vegetative sed comprehenduntur sub nutritiva. quod in omni nutritione concurrunt quidam potestates attractiva quidam expulsiua quidam retentiva quidam digestiva. quia nutritio fit secundum hunc modum quod primo attrahitur alimentum per potestatem attractivam post hoc alimentum digeritur et alteratur per potestatem digestivam. et tunc purum ab impuro

II. De anima

separatur et distinguitur per potentiam retentiuam, et tunc impurum expellitur per potentiam expulsiuam.

Determinatis autem his: primum de omni sensu communiter: deinde de vnoquoque dicamus: sit itaque sensus. Cum mouetur atque patitur aliquid.

Questio. X.

Primum Sensus sit virtus passiva. Questio querit de secunda potentia anime videlicet de sensitiva. Notandum

Tres anime vegetatiue in qua intellectiua et sensitiva per operationes distinguunt. Ostendit per potentiam anime non sunt distincte realiter sed ratione

per distinctionem quod dicta est inter animas potentias anime et vitas. Unus tres sunt anime. scilicet vegetatiua intellectiua et sensitiva. Et ille anime distinguuntur secundum suas operationes. Unus anima est quod operatur nec tamen per corpus nec per qualitatem corpoream ut anima intellectiua sed ipsa bene agit per qualitatem spiritualem et intentionalem ut per spiritum intelligibilem. Alia anima est quod operatur per corpus non autem per qualitatem corpoream sed per species intentionales decimas ab objecto. Sed tertia anima illa operatur per corpus et qualitatem corpoream sicut anima vegetatiua quod operatur per corpus viuens et qualitatem corpoream quod per qualitates reales corporis viuents et per calorem naturalem. Sed quicquid sunt potentie anime quod realiter non distinguuntur sed solum ratione et hoc per actum et obiecta sua. quod potentia vegetatiua solum versatur circa obiectum ei coniunctum quod circa alimentum quod est ei coniunctum. Unus potentia vegetatiua agit in alimentum ad restaurandum deperditum in animali vel ut res attingat debitam quantitatem. Sed potentia sensitiva versatur circa obiecta distans ab ea non autem circa quicquid obiecta distantia ab ea sed solum circa obiecta distantia corporalia quod sunt immersa materię et accidentibus sensibilibus. Sensus enim nihil sentit nisi quod est immersum accidentibus sensibilibus. Sed potentia intellectiua versatur circa obiecta quod distant quod ens est hoc est obiectum intellectus. Et ille due potentie agunt in res ab eis distantes realiter per similitudinem tamen eis presentes et eis coniunctas. quod omnis cognitio fit secundum quandam similitudinem. Sed potentia appetitiua versatur circa obiectum quod distat ab ea per modum finis quod obiectum mouet per modum finis. et talis non est cognitio sed presupponit cognitionem. Sed potentia secundum locum motiua versatur circa obiecta quod distat ab ea tanquam terminus motus et mutationis. Et ille due potentie differunt a sensitiva et intellectiua quod versantur circa obiecta distantia non tamen ipsas coniunctas intentionali quod non sunt potentie cognitiue. Sed potentia sensitiva et intellectiua versantur circa obiecta distantia ab eis tamen intentionali coniuncta.

Nota d qua druplici vita Quattuor sunt accipios sensus

Quarta est quadruplici. Quod est vegetatiua tamen. Alia est vegetatiua et sensitiva tamen. Alia est vegetatiua sensitiva et secundum locum motiua. Alia est vegetatiua sensitiva secundum locum motiua et intellectiua.

Intellectus questionis

Notandum inter quod sensus capit quattuor modis. primo per animam sensitiva tamen et sic bruti dunt a vegetabilibus tamen per sensum. id est animam sensitivam. Secundo capit per organum sentiendi. et sic capit per posterius. Deficiente nobis aliquid sensu. id est organo necesse est nobis deficere sciam illius sensus. Tertio capit per actum sentiendi scilicet pro dispendio media sub qua sensus exit in actum. et sic sensibile positum supra sensum non facit sensatorem. id est actum sentiendi. Quarto capit per aggregatum ex anima sensitiva et organo. et sic capit sensus quod dicimus quod tamen quinquaginta sunt sensus exteriores. et sic capit hoc quod illo modo sensus vadit in actum. Et sic querit questio an illo modo sensus sit virtus passiva.

Questio. X.

Contra ista pmissis. Rñr ad qñs qd sensus sit vtus passiuus patet illa responsio
 auctoritate phi. ij. huius. Determinari at his dicam. pñter de oi sensu: sensus
 aut i ipso moueri aliqd z pati accidit sicut dictu e. vt eni qda alteratio ee in
 sentiēte. Itē sensus pñstiri qda pati z moueri. Et pbat rōne tali quia quic-
 quid recipit in se aliqd subiectiue qd pñs nō habuit patit ab eodē. s. sensus
 recipit aliqd subiectiue in se qd pñs nō habuit g. minor pbat qz spēs reci-
 pit in se qz necesse ē qz si sensus debuerit exire in actū z pducere actū sentiē-
 di qz suscipiat in se spēs qz sensus p spēs receptas ab obo exit in actū qz spēs
 sunt in sensu exteriori p mōz velocis transitionis sed in sensu cōi pmanēt.
 z g sensus cōis indicat de sensibili in absentia. Itē qd alterat patit. s. sen-
 sus alterat qz itē rationaliter p spēs in se receptas g. Sensus tñ nō est mere v-
 tus passiuus sed etiā actiuus. qz als esset mā pma qz pducit actum sentiendi.
CArguit Sēsus nō est vtus passiuus g. pbat qz est vtus actiuus g nō passiuus p
 qz actiuū z passiuum distinguunt gñē. mō illa ppo est imminēte z p se vā fm
 pñm p poster. v vñū genus negat de alio. **C**Rñr qz vñū genus genera-
 lissimū bñ pōt de alio pñdari absqz reduplicatione sed cuz reduplicatione
 nō. qz pñta distinguūtur penes suos modos fñdi qz exprimit signū redupli-
 catiū. Et g illa est imminēte z per se vā nullum actiuū in quātū actiuū est pas-
 siuū in quātū passiuū. **C**Arguit Si sensus esset vtus passiuus sequeretur
 qz vegetatiua esset nobilior poñ sensitua. pbat qz omne agens est nobilius
 suo passio. sed poñ vegetatiua est vtus actiuus z sensitua passiuus.
CRñr cōcedēdo qz poñ vegetatiua est poñ actiuus qz ipsa solū actiue hz se
 qz ipsa cōuertit alimētū in subam aliti z descendit semē. z in hoc qz habet se
 actiue tunc bñ nobiliorēz cōditōz qz poñ sensitua hz in quātū hz se passiuē.
 Sed alias nō est nobilior ea sed poñ sensitua est nobilior vegetatiua taz ex
 pte modi ex eundi in actū qz ex pte obiecti. qz poñ vegetatiua solum vñat
 circa obiectū cōiunctū z solū agit p qñtātē corpē qd nō facit poñ sensitua.
CArguit Aliqs sensus semp est vtus actiuus g nō mala. Anis pbat qz sensus
 visus basilisci pbat qz basiliscus semp agit z corrūpit hoīem p visum suū.
 Similiter pñ pbari de visu mulieris mēstruose qz visu suo corrūpit speculū.
CRespondetur qz accidit visui basilisci qz semp agit z interficit. quia basi-
 liscus habz in se mām neruofam z illa petit exitum in ptibus ipsius basilisci
 poros. z qz oculus est multum porosus z subtilis g p oculūz petit exitū z sic
 visus basilisci interficit hoīem qñ de p accis. Quātū eni de se est tūc nō cor-
 rūpit hoīem sed solū corrūpit hō qz ibi mā neruosa petit exitum. Sic etiam
 p oculos mulieris mēstruose exit mā neruosa z vapores neruosi z humo-
 res qui inficiunt speculū. Unde pñs in de somno z vigilia dicit. Et in spe-
 culis enim valde puris est cū mēstruis superuenientibus mulieres spici-
 ant in speculo fit superficies speculi velut nubes sanguinea. z si qui de nouū
 fit speculū nō est facile abstergeri maculam. si vero vetus facile.
CArguit Si sensus esset vtus passiuus sequeretur qz lederet z corrumpere in
 sensatione. pbat qz qd patit reali transmutatione h patitur corruptiue. s.
 sensus patit reali transmutatione. g patit corruptiue. minor pbat qz qñ ma-
 nus frigida ponitur ad aquā calidā tunc realr calefit. g sensus patit realiter.
CRñr Negando qz potētia sensitua realr patitur sed solum intentionalr z
 spūalr per spēs intentionales z spūales qz recipiuntur in organum sensus z
 tales spēs sunt spirituales in ordie ad obm. s. in relatiōe ad spēs intelligibiles

Conclusio

Auc.

Ratio p^a

Ratio 2

Notabile

Sensus se-
 tiēdo nō pa-
 tit realr s.
 intentiona-
 liter

II. De anima

tunc sunt m̄ales qz sunt sub dimēſionib⁹ m̄ae. Sed spēs intelligibiles nō qz tales sunt abstracte a dimēſionib⁹ m̄ae. Per hoc dī ad argumentum qz sensui accidit qz quādoqz realiter transmutatur vt quādo manus calefit. qz si esset manus mortua nihilominus caleſceret. sic etiā manus non calefit in quantum sentit sed in quantum frigida est.

Arguit Si sensus esset virtus passiva maxime qz pateretur p spēs sensibiles multiplicatas ab obo. sed hoc nō pbatur qz nulle sunt tales spēs. pbatur qz qd est sensibile hoc est m̄ale. sed nulle spēs sunt m̄ales. ergo minor pbatur qz oēs spēs sunt spūales. Cōfirmatur Si sensus pateretur a spēbus multiplicatis ab obiecto maxime qz tales spēs agerēt in sensu. S; hoc nō pbatur qz nullū in extēſu z m̄ale pōt agere in extēſum z m̄ale. S; spēs multiplicata ab obiecto sunt inextēle z im̄ales. Sed potētia est qddā extensum z m̄ale. ergo etiā spēs non pōt agere in potētia. maior pz qz agens z patiens dnt cōmunicare in mā ex pūmo de gēratione. Cōfir qz nulle spēs sunt sensibiles sunt tñ sensibiles in gēne qz spēs nō sentiūtur. sed spēs sunt illud quo aliqd sentitur vt oīm. z sic spēs in sensatione pcurrunt vt quo nō aut vt qd. Cōd pfirmationē qz nullū inextēſum z im̄ale agit alteratione pprie dicta in extēſum z m̄ale sed bene alteratione iproprie dicta z spūali. sic etiā spēs multiplicata ab obiecto actione spūali agunt in sensum nō aſit realiter.

Questio. XI.

Cur mota
sit questio

Trum Ad sentiendum requiratur sensus agens. Cōtra qstio mouetur ex pcedēti qstione qz dictū est qz sensus sit vtus passiva. z sic qrit qstio an sensus sit vtus etiā activa an ēt active cōcurrat in sensatione vel an solum cōcurrat passivē.

Prima cā
plus i cau
ſatū influit
Secunda.

Diversitas
i effectib⁹
ex pte cāz
secundaz
evenit.

Cōnotandū qz pma causa pncipalissime concurret in omni actione active vt attestatur autor de cāis. Prima cā plus influit in effectū qz quēcūqz scda. Et patet h qz nulla cārū scdarū pōt exire in actū z agere aliquaz opatōz nisi coagente prima cā. qz oēs cāe scde dependent a p^a in esse z agere cū omnia dicūt pma cām sint ei suo ordinata eēntialiter vt pz. ij. metaphice. z sic gneſſe est pma cām active cōcurrē ad actiōz cuiuslibet cāe secūde z pncipaliter. Et qz pma cā cōcurrat active in omni actione tñ ad pductōz illi⁹ vt illius effectus indiuidual nāliter pducti opz pma cāz determinari z limitari p cās pncipales z scdas. qz tota diversitas in effectib⁹ nālibus surgit ex pte causa rā scdarū z pncipalium z nō ex pte pme cāe qz pma causa semp eodē mō agit. Et g pducti ille effect⁹ in istis inferiorib⁹ z nō alter nō surgit ex alia z alia actione prime cause sed surgit ex pte cāz ppinqrū z pncipalium. Unde recte sicut opz māz pma z determinari z limitari p qūlitas dispōs vt illa forma pducatur in ea z nō alia. qz sū se est indrīs ad omnes formā. qz nō est qd nec qle nec quātū. vij. meta. sic etiā opz pma cām limitari z determinari per cāz scdam z pncipalem. S; hoc est imperfectionis qz mā p^a determinat z limitat qz ipsa determinat z limitat pp defectū actualitatis qz defectio actualitatis reddit māz pma illimitatā qz ipsa erit infinite passibilitatis. sed qz pma causa determinat h est ei pfectionis. qz ipsa determinat pp suā vltatez z infinitā potētiā in agendo. z simplr loqndo tūc pma cā pōt supplē oēm actualitātē cāe scde z pncipalis z pōt quēcūqz effectum se sola producere. quia qd pōt cā pma cū scda hoc pōt se sola. S; nāliter loqndo tūc p^a cā agit p

Questio. XI.

scdas cas pñcales z determinat z limitat ad pductiōz illi vel illi effect.

Cistis sic pmissis. Rñr qd ad sentiendū requirit sensus agens ad illum intellectum qd sensus active cōcurrat in sentiendo. Et pbat. rōne qd si sensus nō cōcurreret active in sentiendo tunc seqret qd pposito obiecto organo z spē immēte fieret sensatio qd est falsuz. qz ad h qd fiat sensatio nō sufficit solum obiectū z spēs qz stat qd obiectū sit pñs z spēs multiplicata ab obiecto in organo. sensus z tñ adhuc nō fieri sensatiōz vt patet expiētia. z qd ad hoc qd fiat sensatio requirit sensus agens videlicet qd sensus active concurrat. Concurrat aut tunc active. sensus qñ aduertit spēs decisas ab obiecto. z sic si debuerit fieri sensatio receptis speciebus tunc opz qd aduertentia sensus sit ibi. i. qd sensus aduertit illas species z tunc fit sensatio. sensus aut tunc aduertit spēs dñ spēs vitali imutāt. Itē sic se hz intellectus ad itelligibile sic sensus ad sensibile. 3. de aia. sed intellectus pcurrit active ad intellectū qd ē sensus ad sensatiōz. **C**Arguit pñs nullibi determinat de sensu agēte in h scdo de aia. qd etiam nullus erit sensus agens. pñs tenet qz alias diminute determinasset de pñi sensatiua pñs in hoc scdo de aia. **C**Rñr qd aristoteles satis in h scdo determinauit de sensu agente. In h qd dixit. Alia est actus corporis in gñe cāe efficiētis. qz aia est pñcipiū effectiū oīuz opationū z actiū. Itē in genere cāe formalis qz informat corp. **C**Itē in tertio de aia inuit hoc. Sic se hz intellectus ad itelligibile sic sensus ad sensibile. Itē intellectus agēs est qd ē sensus agēs. **C**Arguit Seqret qd sentire esset agere qd est falsuz. pbat qd sentire soluz est pati. pbat qd quicquid est in se aliqd recipere h est pati. sed oē sentire est in se aliqd recipere. qd oē sentire est pati. minor pbat qd sentire ē sensatiōz in se scipe. **C**Rñr qd sentire capitur duobus modis vno mō sentire est sensatiōz producere. z illo mō sentire est agere z est de pñto actionis. Alio mō est spēs in se recipere z sic est pati vt pbat argumētū z est in passione sed sentior z intelligor sunt in relatione qz dicūt obiectū sensationis vel intellectiōis. quia illud sentitur qd est obiectum sensationis. z sic relatiue significant. **C**Arguit Si sensus esset vñs actiua gageret in obiectū extrinsecū siue nō. Nō pñm qd sensus nihil noui pducit in obiecto. qd nō agit in obiectū. Aliis pbat qd als seqretur qd visio fieret extra mittendo. Nec etiā scdm qd pñi sensatiua illuminat obiectū. g agit in ipsuz. Aliis pbat de oculis cattoz cū qb pot fieri visio in tenebris. z h io qd obm illuminat a tali sensu. pñat qz illuminare est agere. **C**Rñr qd sensus sit vñs actiua qz agit producendo actum sentiendi sicut qñ aduertit spēs. Et sensus nō agit in obiectū extrinsecū qz sensatio nō est actus trāiens sed immanēs. Et pñter est dicēdū qd oculi cattoz agunt in obiectū z illuminant obm h est p accēs qz hñt lumen eis cōiunctū z cōnatū. z sic rōne lūmis pñati tūc oculi cattoz splēdēt sed de se nō seu de p se. **C**Arguit Sensus nō pducit active sensatiōz qd rño mala. Aliis pbat qd si sensus pducere active sensatiōz vel g in pñtia obiecti tñ vel in pñtia. z absentia idifferenter. Nō scdm qd per h dñt sensus exterior ab interiori. quia sensus interior pot pducere sensatiōz in pñtia z absentia obiecti indrñter. non pñm qd tūc sequeret qd bruta nō pñt memorari obiecto absenti qd est falsuz. **C**Rñr qd sensus exterior solum exit in actū in pñtia obiecti. sed sensus interior exit in actum bñ in absentia obiecti. qd sensus interior nō sentit p spēs immēte receptas ab obiecto sicut sensus exterior. Itē sensus interior sentit p species rehuatas in fantasma. Et g sensus exterior solū exit in actū in pñtia

Conclusio

Sentire bi
sarie dicit

Nota

Difert sensus exterior ab interiori.

II. De anima

obiecti qñ spēs multiplicānt immēre ab obiecto. sed obiecto absente tunc
sensus exterior nullas pōt hēre spēs. qz species non manent in sensu exteriori
sed sunt ibi per modū velocis transitionis. g etiā nō pōt exire in actū. Et cō
sequēter est dicendū qz bruta bñ pñt memorari obiecto absente qz memora
re nō fit sñm sensum exteriorem sed interiorem. Et de rōne memorie est qz fi
at in absentia obiecti. quia memoria est pteritoz cum tempore preterito.
CArguit Si sensus ēēt agēs tūc sequerēt qz idē ēēt agēs z patiens respectu
eiusdē qd est inconueniens. pbat h qz sensus est agens respectu sensationis
qz pducit sensatōz. z etiā est patiens respectu eiusdē sensationis in quan
tum in se recipit illā sensatōz. CArguit nō est inconueniēs qz idem respectu
eiusdem sit agēs z patiens nō adequate. z sic sensus mētibz spēs z sen
satione nō est agēs sed solus est patiens. h nō est incōueniens qz idē sit agēs
z patiens respectu eiusdem. sed esset in cōueniens qz idem esset agēs z pa
tiens adequate respectu eiusdem zē.

Atqz propriū id sensibile dico quod alio sensu
sentiri nō potest: et circa quod error fieri nequit.

Questio. XII.

Prum Sensus possit decipi circa suū propriū obiectum.

¶ Notādū pñsione qz solū vñ cognitīua pñt decipi
circa suū obz z sic deceptio solū cōuenit pñsīs cognitīuis. z qz volū
tas nō decipit qz nō est cognitīua. CAn duplex est vis cognitīua i nob Sē
sitīua z decipit circa suū obz. Intellecta decipit circa argumēta sophistica.
CExqz qz sensus est vis cognitīua tūc qñtō an possit decipi circa suū p
priū obiectū. CPro q notādū qz pñs cognitīua tūc decipit qñ indicat alr
qz de re est. z sic sensus decipit circa suū obiectū nihil aliū est qz sensus indi
care aliter de obiecto qz in se est. CAn duplex est iudiciū sensus. Vñ z est
quo iudicādo de obiecto in vñ rōne obiecti z in cōfusa subsistimus z sic ta
le iudiciū cōsistit in cognitione obiecti sñm gñalē z vñm rōz obiecti. z in
tali iudicio nunqz cōtingit sensus decipi. z sic sensus vñs nūquam iudicat
de aliquo qui iudicet illud esse coloratū als exiret līmites sui obiecti qd est
falsum quia vnaqueqz pñs manet infra līmites sui obiecti. Unde quicquid
sensus vñs videt sub rōne coloris videt. Aliud est iudiciū sensus spe
ciale z est quo sensus fert in suū obiectū sñm spālem rōz obiecti. vt qñ vñs
fert in obiectū sub rōne albi vñ nigri. Et h iudiciū sensus est singulare qz sin
gulare vagū qz sensus. solū singulariter vage sentit qz sentit rem sub h z nūc
sub circūstātijs indiuiduātibz. g dñ 2º huius. Sensus sit singulariūz. Intel
lectus vñm. CNotādū pñter qz qñstio pñsupponit qz sensus hēat vñm p
priū obm circa qd versat z tūc qñt. An possit decipi circa h. Pro q nōndūz
qz illū est obiectū pñiū pñte circa qd vt sic illa pñi vñs z nulla alia vt sic z
color est pñiū obiectū vñs qz circa colorē vñs vt sic vñs z nulla pñi ma
gis. z coloratū nō est pñiū obz vñs sñ color qz sensus vñs fert in colorez
z nō in coloratū. qz sensus ille nō fert in subam sed solū in accñs quia solūz
accñs claudif in obiecto sensus z nō suba. pbat illud nō claudif in obo sen
sus q variato sensus nō variet suū iudiciū. mō variata suba alba sensus
vñs nō variat suū iudiciū g minor pbat qz sensus vñs iudicat eodez mō

Vis cogni
tīua sēsitī
intellecta.
Potentiā
decipi
Duplex ē
iudiciū
Sensus

Obz pñs

Qñtēdit sñ
stātiāz n ēē
sensibile sñ
accidens.

Questio. XII.

de vacca alba viva et mortua. Item sensus visus iudicat eodem modo de hostia in sacramento altaris facta transubstantiatione sic non facta transubstantiatione. accente variato sensus variat suum iudicium. ergo accens claudit in obiecto sensus. sed propterea non sequitur quod sensus cognoscit abstractivum quod abstractivum cognoscere habet solum concenit intellectui. sed sensus cognoscit concretivum. non autem concretivum. quod cognoscit substantiam et accente. sed sic concretivum quod cognoscit accens sub habet et nunc et singulariter vage. Cuiusmodi sunt stantibus. Rursus ad quoniam sensus nullo modo potest decipi circa suum obiectum in vi iudicio. Nec potest decipi circa suum obiectum in speciali et particulari sententia tribus conditionibus. probatur primo per partem quod possumus est adequata et limitata limitibus sui obiecti sic quod limites obiecti exire seu transcedere nullo modo potest. modo si possumus decipi circa suum obiectum in vi iudicio tunc possumus exire limites sui obiecti. ut si possumus visum non iudicaret suum obiectum coloratum sed saporosum quod illo modo visus est circa obiectum alterius posse quod auditivum. Ergo si nulla possumus potest transcedere et exire limites sui obiecti tunc etiam nulla possumus potest decipi circa suum obiectum quod ad iudicium visus. Probatur per secundam partem quod sensus non decipit stantibus illis tribus conditionibus. prima est illa requiritur ex parte organi. requiritur enim quod organum quiescit et sit bene dispositum. et si aliquis stans in nave iudicat arbores moveri et frangere ex eo quod organum eius movetur. Sic etiam febricitans iudicat dulcia amara quod organum eius est infectum. Secundo requiritur quod medium sit bene dispositum et uniforme et sol de mane apparet ruber et tamen non est rubens. Unde quicunque spiritus multiplicans ab obiecto per aliquod medium tunc in cursu medij deficiat ruitat res minorem quam est. sed in occursum medij rariores ruitat res maiorem quam est. Tertio requiritur quod obiectum non nimium distet sed sit bene applicatum. Unde de quanto aliquod obiectum magis distat de tanto minus apparet esse. quod visio sit per pyramidem radiosam cuius conus est in oculo et basis in re visa. De quanto autem obiectum plus distat de tanto conus erit minor et basis maior. De quanto autem res subtiliori cono videtur de tanto minor apparet.

Arguitur Sensus decipit circa suum proprium obiectum. probatur per de sensu visus qui iudicat lucidum visum per nigrum rubeum. sic sole de mane qui tamen non est rubens.

Rursus quod sit ex indebita dispositione medij: unde lucidum visum per nigrum vel densum apparet rubeum. quod lucidum multiplicat de se spiritus ad organum visus et etiam nigrum. et sic propter confusionem specierum sensus de nullo horum iudicat sed iudicat de aliquo medio colore videlicet rubeo.

Arguitur Auditus decipit circa suum obiectum. probatur quod homo iudicat quicquid eius delectabile quod porcum vel canem iudicat indelectabile ergo auditus hominis decipitur.

Rursus quod arguitur nihil probatur quod delectatio non est iudicium sensitivum sed sequitur iudicium sensitivum. Sed delectatio est iudicium appetitus. modo appetitus non decipitur circa suum obiectum quod non est vis cognitiva.

Arguitur Olfactus decipit circa suum obiectum: probatur quod canes iudicant cadaverum dulcia quod ad eorum odores et tamen homines iudicant ea vetida. sed homines non decipiuntur per canes. Rursus quod canes non iudicant cadavera esse dulcia sed amara. et ipsi delectantur in eisdem ergo ipsa comedunt. Sic etiam de azino cum tribus.

Arguitur Gustus decipitur ergo. probatur quod febricitans iudicat cibaria esse amara que tamen non sunt amara. Rursus quod defectus sit ex parte organi quod organum non est bene dispositum sed est infectum.

Arguitur Tactus decipit. probatur quod quando aliquis peritrat balneum tunc iudicat aqua calidiora quam postea est. Confirmatur digitis cancellatis sensus tactus

Conclusio

Tribus conditionibus servatis sensus circa se sibi non decipitur.

II. De anima

iudicat vnū pisum esse duo g. C. Rñr q qñ homo intrat pmo balneum tñc organum eius est bene dispositum z sic iudicat de aqua calida sicut est. Sz quando ad tempus est in balneo tunc organum calefit z indisponitur. z de qñto plus calefit de tanto iudicat aquam esse frigidiorē. C. Ald secundū. Rñr q ibi obiectum nō sit bñ applicatū qz qñ pisum est positum iter duos digitos cācellatos tunc pisus nō est bñ applicatū sensui qz nō eq̄liter dirigit spēs ad sensū qz a duab⁹ medietatib⁹ dirigit spēs ad sensum z ad organum. C. Arguit Sensus decipit circa suū obiectum q ad iudiciū vlt. pbat qz sepe visus iudicat colozē vbi tñ nō ē coloz sic in iride. C. Rñr pcedēdo q vi sus iudicat aliqd coloratum qd tñ nō est coloratū ppter ea tamen nō decipitur. sed h iudicaret aliqd nō sub rōne coloris sed sub rōne soni vel odoris. tunc deciperetur quia tunc exiret limites obiecti.

C. Arguit Sensus agit pure nāliter circa suū obiectū g etiā nō pōt errare nō stātib⁹ pditionib⁹. pbat qz actio nālis est regularissima cū dirigit ab agē te nō potēte errare. C. Rñr q illa q agit nāliter vt nāliter distiguit s violen- tum nō possunt errare. mō sensus nō agit sic nāliter sed agit nāliter vt natu- raliter distiguit s voluntariū. qz sensus nō libere exit in actum s nāliter. qz positis spēs in sensū sensus nāliter exit in actum z nō pōt nō exire in actū. Item sensus est agens naturale. z qz h hoc dirigit ab agente infallibili nō potente errare. Ipsum tñ agēs nāle pōt errare. qz agēs infallibile non dirigit agens naturale ad pducendū illum effectum quē agens infallibile intendit sed quē agēs nāle ex sua limitatione pōt pducere. recte sicut ois diuersitas in istis inferiorib⁹ surgit ex diuersitate carūz ptiē. z scdāru sic etiā ois error.

Comunia nō sunt hec: mot⁹: quies: numerus: figura: etiam magnitudo.

Questio. XIII.

Trum

Trum. qñqz sunt sensibilia communia scilicet magni- tudo. figura. numerus. motus z quies. C. Motādum pro rñsione q quinqz sunt sensibilia cōia s m pbum in hoc secun- do de anima. q sensibilia cōia dñt nominari in abstracto vt etiā aristo. nōz minat ea. z sic magnitudo est sensibile cōe z nō magnū. sic etiam figura z nō figuratū. qz sensus sentit magnitudinem z figuram z nō magnum z figura- tum. quia sensus solum sentit accidens z non substantiam. qz sensus sentit illud quod clauditur in obiecto sensus z nō substantia. ergo ē sensus nō sentit sub- stātiā sed solū accēs. Qz aut suba nō claudat in obiecto s solū accēs pz. qz a dimutatioz sube sensus nō variat suū iudiciū sed ad mutatōz accidentis sensus variat suū iudiciū. ergo solū accēs claudit in obiecto sensus z nō substantia. ppter ea tñ non sequit q sensus sentiat abstractiue ex quo sentit solum accēs z nō substantiam. sed sensus sentit cōcretiue. nō aut sic cōcretiue q sentiat substantia cū accēte. s sic q sentiat accēs sub h z nūc z sub circūstātiā indiuiduātib⁹ q cognitio vaga est cōcretiua. Cñ sensus solum per quēdam discursū q a singulari ad singulare deuenit ab accētibus in cognitōz suba- rū. sic ois ex figura z dispōe lupi deuenit in cognitōz lupi.

C. Itē sensibile h⁹ sua diuisione diuidit in sensibile p se z in sensibile p acci- deno. Sz sensibile p se s m biridanū est ad cui⁹ mutatōz necesse est aliquem

Notabile

Monitō-
nē qre no-
mina sensi-
biliū com-
muniū po-
nant in ab-
stracto z nō
in cōcreto.

Nota

Sensibile
per se s m
Biridanū

Questio. XIII.

sensum variare suū iudiciū. z sic albedo est sensibile p se visus quia ad mutatoz albedinis nece est sensus visus variare suū iudiciū. Sed fm beati thomam sensibile p se est qd impmit ppriā spēs sensui vt albedo. Sed semper accidens fm biridanum est ad cui⁹ mutatoz nō oportet aliquē sensus varia re suū iudiciū vt cleonis fili⁹ sz pfm in lra. z sic suba vt cleonis fili⁹ est sensi bile solū p accūs. Sz fm be. tho. est qd nō impmit spēm ppriam sensui sed solum spēm alienam vt substantia q solū impmit spēm alicui⁹ accūtis ppi sen sui. Et sensibile p se diuidit in sensibile ppriū. z cōe. Sensibile ppriū fm biridanuz est ad cui⁹ mutatoz nece est vnum sensum solum variare suum iudiciū. z sic colorē sensibile p se ppriū visus. qz ad mutatoz coloris soluz vñ sensus variat suū iudiciū vt sensus visus. Sed fm beatum thomam est quod per se primo. cōuertibiliter impmit spēm sensui vt color qz qcquid vide tur est color. z qcqd est color hoc natū est impmere spēs sensui visus. Sensi bile cōe fm birid. est ad cuius mutatoz nece est plures sensus variare su um iudiciū sicut magnitudo qz ad mutatoz magnitudinis nece est sen sus visus z tact⁹ variare suū iudiciū. Sed fm. b. tho. qd per se fm nō p se pmo. i. cōuertibiliter impmit spēm sensui vt magnitudo. qz qcqd sentitur seu impmit spēm sensui hoc est magnitudo vel est sub magnitudine seu in magnitudine. sed tñ nō ois magnitudo est sensibilis seu nō ois magnitudo impmit spēm sensui. sic magnitudo q esset absqz caliditate z frigiditate vel absqz colore. Cñ nullū sensibile cōe fm propriam spēm sentit sed semper sentit sz spēm alicuius sensibilis pprii. qz sensibile cōe hoc immutat sensus gratia alicui⁹ sensibil⁹ pprii vt gra coloris caliditatis vel frigiditatis. nihilo minus tamen ppriā spēm impmit sensui alias nō esset sensibile p se. qz nullū accūs pōt aliquā spēm impmere alicui sensui nisi mēte quantitate sic etiā qntitas ppriā spēm impmit sensui. Cñ si color esset in aliq subiecto a quo qntitas esset ablata iste color nō esset visibilis qz color solū extense multipli cat de se spēs. Item patet etiā alias quia visio fit p piramidem radiosaz cuius con⁹ est in oculo z basis in re visa. Adō in colore nō pnt fundari ba sis q nō est in subiecto mēte qzitate qz bas solū hz fundamētū sup qzitate. Cñtis pmissis Rñr ad qstioz q tñ quiqz sunt sensibilia cōia magis consue ta z vsitata z irreducibilia scilicet magnitudo zc. probat quia sensibile cōe est ad cuius mutatoz nece est plures sensus variare suum iudiciū. inō ad mutatoz illoz quinqz plures sensus variant suum iudiciū sic ad magnitu dīnis mutatoz sensus visus variat suum iudiciū sic etiā sensus tactus qz tango nunc puū pus tetigi magnū. Et inter illa quinqz sensibilia tria sentiū tur ab omnibus sensibilibus sicut numerus qes motus. sed magnitudo z fi gura solum sensu tactus z visus. Et si sunt plura sensibilia cōia qz illa quinqz reducunt ad hec quinqz vt dyaphoneitas densitas leuitas z asperitas. Cñrñ Si rñō esset vera sequeretur album esse sensibile cōe. pbat qz pōt pc pi a plurib⁹ sensibilib⁹ q. pbat qz pōt pcpi a visu sortis psonis ciceronis z isti sunt ples sensus. Cñrñ Megando q albū pcpiat a pluribus sensibi libus saltem specificis distinctis. Sed arg^m bene probat q albū pcpiatur a pluribus sensibilibus mālter distinctis. qz oēs visus in genere visus sunt eiusdē spē qz oēs circa idē obiectum vñant. Sed sensus visus solū mālter distinguunt in gñe visus lz in gñe aialis pnt distigui spē vt visus hois z eq. Cñrñ magnitudo nō ē sensibile p se. q nō ē sensi. cōe. Cñtis pbat qz qcqd ac

Sensibile
per accūs
scōz birid.

Sensibile
ppriū scōz
Birida.

Sensibile
commune
secundum
Birida.

Distēdit q
sensibile p
spēs sensibi
lis proprii
sentiat

Conclusio

II. De anima

Non quare
aliquid dica-
tur sensibile
per se

Nota

Non quomodo
intellectus per se
intelligat

cidit sensibili per se non est sensibile per se. scilicet magnitudo accidit sensibili per se
et minor probat quod magnitudo accidit a 3° quod est sensibile per se. quod res unius pri-
us accidit rei alterius prius. Confirmat illa propositio est per accidens vera magnitudo
est sensibile. scilicet magnitudo non est sensibile per se. prius tenet quod si magnitudo esset
sensibilis per se tunc illa esset in aliquid modo dicendi per se magnitudo est sensibilis.
Alius probat quod stat subiectum per aliquid supponit absque hoc quod predicatum verificetur de eo.
Circa Negando quod magnitudo accidat sensibili per se sed magnitudo accidit
sensibili proprio bene sic nigrum vel albo hoc probat argumentum. Sed ad secundum
dicitur quod aliquid non dicatur sensibile per se quod hoc nomen sensibile predicatur de illo
cuius est sensibile in propositio per se vera. Sed aliquid vocatur sensibile per se quod ad
mutatos eius necesse est aliquid sensus variare suum iudicium. Vel etiam dicitur
quod sensibile sit genus ad magnitudinem et predicetur de eo in secundo modo dicendi per se.
Arguitur Numerus non est sensibile contra hoc. probat quod numerus non est aliquid sensibi-
le. scilicet non est contra sensum. Alius probat quod numerus non precipit a sensu contra hoc est sensibilis. alius
probat quod solus precipit ab intellectu. probat per philosophum primo philosophorum qui dicit. Si nulla
esset anima intellectiva nullus esset motus. Confirmatur numerus solus precipit
per rationem discretivam. sed sensus exterior non est ratio discretiva. ergo non precipitur
numeris. minor probat quod solus intellectus discernit. quod alias brutum etiam discerneret
numerum quod non est verum quod tunc brutum etiam numeraret. Circa Negando quod
numeris solum precipit ab intellectu sed numeris etiam precipit a sensu. quod numeris capitis hoc per
multitudine. modo sensus cognoscit magnitudinem. Sed hoc est verum quod sensus
merum non cognoscit secundum suam formaliter sed solus intellectus. quod formaliter ratio di-
cretiva aie inter res numeratas. modo sola anima intellectiva discernit inter res
numeratas. quod discernere inter res numeratas sit per conceptum quantis quod sunt co-
gnitiones viles. modo sensus non sentit per cognitiones viles sed solum per hic et nunc.
Per hoc etiam patet ad confirmatos quod confirmatio tamen probat quod numeris hoc formaliter ra-
tione solus precipit ab intellectu et non a sensu. quod formaliter ratio numeri est ratio
discretiva. modo solus intellectus est discernere inter res numeratas.
Arguitur Si numerus esset sensibile contra se sequeretur quod plura essent sensibilia
contra hoc quod quilibet probat quod omnis numerus est plures unitates. et quilibet unitas est sensibile
commune. scilicet numerus erit plura sensibilia maior probat quod quilibet unitas est cognoscibilis
a plibus sensibilibus. Circa recte sic numerus est unum ratione aggregatio-
nis et aggregative est unum sic etiam est unum sensibile commune aggregative.
Arguitur Numerus non est intelligibilis contra hoc est sensibile. probat quod sic tunc intel-
lectus per se intelligeret quod est per philosophum primo et secundo topicorum. Circa quod in-
tellectus potest bene per se intelligere unum conceptum sed non diversis conceptibus. et
sic est quod intellectus numerat tunc sub conceptu unius quantis intelligit plures uni-
tates quod intellectus sic numerat quod primo cognoscit unitates et post hoc aliam et
tunc format quotientes et sub conceptu istius quotientis intelligit plures unitates.
Arguitur Figura non est sensibile per se contra hoc nec contra sensum. Alius supponit ad inferius nega-
tive. Alius probat quod omne sensibile per se est in tertia specie per se. scilicet figura non est in
tertia specie quantitas sed in quarta. scilicet non est sensus per se. maior patet quod omne sensus per se est
passio vel passibilis quantitas. Circa quod omne sensibile per se proprium sit in tertia specie contra hoc.
Arguitur Motus non est sensibile contra hoc. probat quod motus non potest de se multiplicare
species ad sensum. scilicet non potest sentiri. Alius probat quod motus est res successiva et est in
continuo motu et fieri et corrumpi contra hoc est species. et per prius multiplicat ad sensum.
Prius tenet quod cessante causa cessat et effectus. Circa recte sicut motus consi-

Questio. XIII.

fit in continuo fieri & corrupti sic etiam species. nihilominus tamen aliquae species de
ueniunt ad sensum. quia species ita diu generantur & corrumpuntur donec aliquae de
ueniunt ad sensum. sed species quae primo multiplicantur a motu & obiecto tales non
deveniunt ad sensum sed tales descendunt de se alias species & corrumpuntur. & igitur
species multiplicata ab obiecto non curando an obiectum sit permanens vel suc
cessiuum sunt continua generatio & corruptio in medio donec diuenerit ad sensum.
Arguitur Quies non est sensibile coram. Aliis probatur quia quies est privatio motus igitur
non est sensibile coram. Aliis probatur quia sensibilia coram debent esse entia posita.
non privatio nihil est. Rursum concedendo quod quies sit privatio motus quia quies est sensi
bile coram privative. quia privative sentitur quod aliquid quiescit per hoc quod non movetur.

Atque non recte dixit Empedocles et si quod idem
censuit. lumen ferri atque extendi tandem inter terram
et continens nosque id ipsum latere.

Questio. XIII.

Primum Lumen multiplicet per medium successive vel in instanti.
Cuius questio movetur quia ad videndum colores requiritur lumen
ut patet in una questione sequenti quia color non videtur nisi sit actus & illumi
natus per lumen solis. Et sic queritur questio. An lumen est.

Ad id quod notandum quod tria sunt inter lumen & lucem. Lux est quedam qualitas in
pressa corpori luminoso a qua qualitate corpus videtur lucidum. Sed lumen
est qualitas multiplicata seu derivata in medium ab ipso lucido a qua quali
tate medium videtur lucidum. & lumen non est species mediante qua fit visio. Sed dif
ferentia est inter species mediantibus quibus fit visio & inter lumen. primo quia lumen
recipitur in medium & in aerem & non in organum. & lumen etiam denominat medium &
aerem lucidum. Sed species recipiuntur in organum & non in medium sed per medium
subito vadit ad organum. & ergo species non denominant medium sicut lumen.
Secunda differentia quia species descendunt per lumen ab obiecto. quia nisi obie
ctum esset illuminatum & actum per lumen solis species non possint multiplicari
ab obiecto. Tertia differentia est quia species descendunt a colore sed lumen a lucido.
Cuius sic premissis. Rursum ad questionem quod medio existeret perfecte dyaphano tunc
ita species mediante qua fit visio quod lumen multiplicatur instantanee ita quod pro eo
dem instanti tempore est illuminatio aeris multiplicatio specierum & visio. Illa ratio
est de mente egrediendi circa hanc 2^{am} de anima. Sed probatur ratio quia obiectum quod sine re
sistentia agit producit suam actionem in instanti. sed lucidum producit lumen ad me
dium sine resistantia quoniam medium est perfecte dyaphonum. Sic etiam color produ
cit species & multiplicat de se species ad organum absque resistantia quoniam medium est
dyaphonum. ergo medio existeret perfecte dyaphano ita lumen quod species multiplicatur
instantanee. Alio modo probatur. quia omnis successio in motu & in actione
illa surgit ex resistantia ut patet 3° philosophico. ubi si nulla est resistantia ibi nulla est
successio. Unde notatur medio existeret perfecte dyaphano quia si medium non esset per
fecte dyaphonum sed opacum tunc successive lucidum produceret de se lumen
Quia tunc cum resistantia multiplicaret lucidum de se lumen. quia sic opacitas me
dij resisteret. non quod resisteret lumen sed opacitas resistit dyaphaneitati & lumen
praequirat dyaphaneitatem ad sui diffusioem. & sic ergo opacitas illa resiste
ret quare tunc lumen successive multiplicaretur. Sed medio existeret perfecto

Non de spe
bus
sensibilibus

Lux
Lumen

Species visio
bilis dicitur tri
plex a lu
mine

Conclusio

Ratio prima

Ratio secunda

II. De anima

Notabile.

¶ Dicit dñs
iter appli-
catōez luci
di z multi-
plicationē
luminis

¶ Arguit istā
nō solū po-
tēte infinite
conuenit.

diaphono tunc nulla est resistentia. q̄re tunc etiam tā lucrū q̄ spēs visibilis multiplicat instantanee. Ita q̄ p eodē instāti t̄p̄is oia illa tria sūt videlicet illa lūminatio aeris multiplicatio sp̄erū z visio. S̄z tñ vnū s̄m mām est p̄us alio q̄ vnū est cā alterius. q̄ illuminatio aeris est cā multiplicatiōis sp̄ez. q̄ nisi mediū esset illuminatū colō nūq̄z descinderet z multiplicaret de se spēs. recte sic fantasma nūq̄z descinderet de se spēs itelligibiles nisi illuminaret p̄ intellectū agentē. sic etiā color nūquā scidēt de se spēs nisi illuminaret p̄ lucrū sol. z multiplicatio sp̄erū est cā visionis. z sic vnū est p̄us s̄m nāz alio. q̄ vnū est cā alterius. ¶ Dñs cā est p̄or suo effectū s̄m nām. S̄z tñ oia in eodē instāti t̄p̄is sūt licet nō in eodē instāti nāe. Et dñs est inter applicatiōz lucidi z inter multiplicatiōz luminis q̄ applicatio lucidi est q̄dā preparatio ad luminis multiplicatiōz. z nō est multiplicatio sed p̄cedit multiplicatiōz z est successiua multiplicatio lucidi. q̄ aut sit p̄ asportatiōz lucidi vter q̄ sol ascendat super nostrum emispiū z hoc sit successiue q̄ per motū locale. z sic q̄ lucidū asportat successiue vt q̄ sol ascendat sup̄ nostrū emisperiū. Applicatio lucidi etiā sit per remotiōz obstaculi vt per remotiōz alicuius fenestre vel alterius q̄ impedit illuminatiōz z hoc etiā sit successiue. Applicatio lucidi etiā sit p̄ nouā gēatōz lucidi vt q̄ aliqd̄ nouum producit lucidum z hoc etiā sit successiue q̄ successiue aliqd̄ lucidum pducitur. sed oia illa p̄cedunt illuminatiōz. Sed posita applicatiōe lucidi tūc lucidū diffundit de se lumē instantanee medio exīte dyaphono.

¶ Arguit p̄ rñsōz. Si lumē multiplicaret in instanti seq̄retur q̄ agens finite posse fieret infinite posse. p̄bat q̄ q̄libet corp⁹ lūminosum h̄ est finite po^e. Si q̄ in instanti multiplicaret de se lucrū tūc fieret infinite po^e. p̄bat q̄ solū infinite potēte cōuenit in instanti agere z nō finite. ¶ Rñr q̄ in instanti agere nō solū cōuenit infinite posse sed cōuenit vnicuiq̄ q̄d agit sine resistentia q̄ ois successio in actione z motu surgit ex pte resistentie. ablata ergo resistentia nulla erit successio in actione. q̄ etiā lucidū in instanti pōt de se diffundere lumen ablata resistentia mediū videlicet opacitate. S̄z potentia arguit in finita penes l̄ q̄ nullo termino claudis nec positūo nec priuatiūo.

¶ Arguit Lumē nihil q̄ nō multiplicat instantanee. Alñs p̄bat q̄ nec est corpus nec nō corpus. Nō p̄m per p̄m in hoc sc̄do de anima dicentē lucrū nō est corpus nec defluxus corpis. Nec etiā est nō corpus. q̄ lucrū est longum latū p̄fundū sic subiectū q̄ est corp⁹. ¶ Rñr q̄ corpus capit dupl̄. vno mō vt est de p̄ito sube. z sic lumē nō est corpus. Hoc vult aristotiles. Alio mō est de p̄ito q̄ntitatis. z sic lumē est corpus q̄ est longum latū z profundum.

¶ Arguit lumē multiplicat successiue ergo rño mala. p̄bat q̄ lumē multiplicat p̄ applicatiōz lucidi. sed applicatiō lucidi est successiua vt patet an̄ rñsio nē. q̄ ē i lumē multiplicat successiue. ¶ Rñr q̄ applicatio lucidi p̄cedit multiplicatiōz luminis q̄ posita applicatiōe lucidi tūc lucidū diffundit d̄ se lumē.

¶ Arguit Nulla alteratio est instantanea seu fit in instanti. sed multiplicatio luminis est alteratio. q̄ nō est instantanea. maior p̄z. iij. p̄hicor. minor p̄bat q̄ multiplicatio luminis est alteratio mediū. q̄ mediū alterat p̄ lucrū z illuminat. ¶ Rñr q̄ nulla alteratio pprie dicta q̄ fit cum resistentia est instantanea modo multiplicatio luminis nō est alteratio pprie dicta q̄ fit cū resistentia. s̄z est alteratio improprie dicta q̄ fit absq̄ resistentia. z talis potest fieri in instanti sic etiam productio scientie in anima.

Questio. XV.

Arguit nulla actio rei dependentis est instantanea. s; multiplicatio luminis est actio rei dependentis. q; non est instantanea. maior probatur quia omnis actio rei dependentis est limitata. q; successiva et non instantanea. p;na t; q; talis esse limitatio rei dependentis. minor probatur quia multiplicatio luminis solus producit a re dependentem. **R**ur q; nulla actio rei dependentis q; sit cu; resistentia est instantanea Actio tamen rei dependentis que sit absq; resistentia potest esse instantanea.

Cuius igitur visus est pceptiuus idest visibile. Visible vero est color et ad quod oratione quide; explicare ac dicere licet.

Questio. XV.

Trum Color sit p se p^o visibilis et sit proprius a deq;tu ob; visus. **A**de q;tu color g;at ex q;litatib; p;mis q; albedo q; e; extre m^o color g;at ex frigiditate q; e; mater albedinis. Nigredo e; extrem^o color ex caliditate. sed medij colores ex cōcursu illarū carū pductiuarū extremorū colorū s; in q; cōtingit in infinitū sumere cās pductiuas extremorū colorū. sic etiam in infinitū cōtingit pducere medios colores.

Atem notādū q; color sic describitur est q;litas q; nā est ducere poss; visuam de pōi ad actum. Vel est q;litas scda pducta ex q;litatibus primis eductiua potētie visuē de potētia ad actū. et sola pō visuā versatur circa colorem et h; inter potētiās sensitiuas. q; potētia intellectiua etiam v;atur circa colorem.

Notandū p;ter q; ly p se capis dupli. vno mō in p^a impōe et sic v; h; nō p alterū. Alio mō q;rit in scda impōe et tūc p se v; tūc h; pō p se vera. Et s; in hoc questio pōt dupli itelligi. vno mō capiēdo p se in p^a ipositione tūc q;rit q;stio. U. color sit p se p^o visibilis. i. vtrū color sit per se visibilis et nō per alterum. Alio mō q;rit vtrum hec ppositio sit p se p^o vera color est visibilis.

Atem sic premis; **R**ur ad q;stioz q; q;rit. Utrum color sit per se p^o visibilis sub distinctione distinguēdo an ly p se capis in p^a impōe v; in scda Si capitur in p^a impōe tūc color nō est p se visibilis. s; in scda impōe tūc est p se visibilis. **P**robatur illa rō q; q;qd p aliud videtur h; nō est per se visibilis le capiēdo p se in p^a impōe. sed color est p aliud visibile q; nō est per se visibilis. maior claret. s; minor pbat q; color videtur p spēm ei; multiplicatam a colore q; spēs est alia a colore. Uū color nunq; posset videri nisi ipse multiplicaret de se species. q; sensus visus solum exit in actum per species.

Probatur rō p secunda pte q; hec est per se p vera color est visibilis probatur q; in ea est talis habitudo extremorū et. Et est p se primo vera q; est cōtexta ex terminis cōuertibilibus q; visibile et color sunt termini cōuertibiles q; ois color est visibilis et econtra. **Q**uerit nunc q;stio. Utrum color sit proprium a deq;tu obiectū visus. **P**ro q; est notādū q; illud d; propriū a deq;tu obiectū pōe alicuius in qd pō fertur et in nihil magis. et hoc obiectum adequat sibi potētia. et nullū tale est q; nulla pō habet propriū a adequatū obiectū interi q; nō est cōiuncta actui. **R**ur q; hec propō color est propriū a adequatū obiectum visus de rigore loy;ce est falsa. pbat q; ois affirmatiua cuius vnū extremorū p nullo supponit est falsa. sed illa est vna affirmatiua cuius vnū extremorū p nullo supponit. q; est falsa. Sed cōceditur ipsa capiēdo ly est in actu s;gro v; tūc v; ille terminus color significat pro-

Generatio
colorum

Color

In p^a im
positione
per se.

In 2^a im
positione

Intellect^o
questionis

Conclusio
dat sub di
stinctione.

Questio
Ob; d; p
priū a de
quatum
Responso

II. De anima

primum & adequatum obiectum visus. i. sciat oē illud in qđ poti visua ferri p̄
qđ poti visua in nihil fertur nisi sit color vere vel apparens.

Arguit Color est p se visibilis capiēdo p se i scda impōe. pbat qđ si color nō
est p se visibilis maxie p alterū sic p spēs. sed h nō pbat qđ color nō p̄t de se
descidere spēs p qđ videt. pbat qđ vī tales spēs etiā sunt visibiles vī nō. nō
p̄m qđ nihil videt nisi color. mō tales spēs nō sunt color. Nec 2^m qđ qcquid
offert se visui h est visibile. sed tales p^o offerūt se visui g. ma. patet. mī. etiā.

Contra Negādo qđ tales spēs sint visibiles sed ille spēs sunt quo aliqd videt
& nō sunt illud qđ videt. Cū in visione duo cōcurrūt vnum cōcurrūt ibi vt
qđ & est obiectū scilicet color. Aliud cōcurrūt ibi vt quo & est spēs. Et p̄ter
dōm est qđ illud qđ p̄ offert se visui h est visibile. verū est de illo qđ offert p
modum obiecti & cogniti & nō per modū cognitionis.

Arguit h Dec ppō color est visibilis nō est p se p vera g nō mala. Aliis pro
batur qđ si esset p se vera tūc oīs color esset visibilis. qđ ppō p se vera suppo
nit vnā de oī. s. falsuz est qđ oīs color sit visibilis. pbat qđ color vltime spere nō
est visibilis. **Contra** Negādo qđ vltima spera hēat colorem qđ oīs color ge
neratur ex q̄litatib⁹ p̄mis. mō vltimū celū nō hz q̄litates p̄imas.

Arguit illa Color est visibilis nō est p se p^o vera g. pbat qđ ppō p se p^o va
est qđ est p se p vera & est cōtexta ex terminis cōuertibilib⁹. mō illa nō est cō
texta ex terminis cōuertibilib⁹. pbat qđ terminus ampliatiu⁹ & nō amplia
tiu⁹ nō sūt t̄mī cōuertibiles. mō sic ē h qđ visibile ē t̄mī apliati⁹ & color nō.

Arguit Adhuc illa nō est p se p̄mo vera color est visibilis ergo nō mala.
Aliis pbat qđ nō est cōstituta ex terminis cōuertibilibus. pbat qđ aliqd est
visibile qđ nō est color. pbat qđ visio est visibilis & t̄mī nō est color. pbat ali
quis videt visioz suaz. g. visio est visibilis. Aliis pbat qđ aliquis videt se & actū
suuz. g. aliqz videt visioz. Aliis pbat qđ p sensum cōem interiozem.

Contra qđ visio non sit visibilis saltem sensu exteriori. sed bñ verū est qđ ipsa
cognoscibilis est p sensuz cōem interioz. qđ tal iudicat nō solum de obiectis
sensui exteriorum sed etiā de actibus. & visio nihil est nisi spēs multiplica
te vt ipis mētib⁹ sensus pducit actū videndi.

Arguit Distantia est visibilis & t̄mī nō colorata. qđ nullo colore est colorata.
Contra concedendo qđ distantia sit visibilis & est sensibile commune & est
colorata quia distantia nō est aliud nisi res distās & sicut ista est colorata sic
etiam distantia. Cū recte sicut p̄pinqtas est res p̄pinqa sic distantia est res
distans. quia relatio nō est suo fundamento cōdistincta. modo tam distā
tia qđ propinqtas est relatio.

Arguit Distantia est visibilis & t̄mī nō colorata qđ nullo colore est colorata.
Contra cōcedēdo qđ distantia sit visibilis & est sensibile cōe & est colorata qđ
distantia nō est aliud nisi res distās. & sicut ista est colorata sic etiam distantia.
Unde recte sicut p̄pinqtas est res p̄pinq sic distantia est res distās quia rela
tio nō est suo fundamēto p̄distincta. mō tā distāna qđ propinqtas est relatio.

Color aut omnis motiuus est eius qđ est perspi
cuum actu: & id est ipsius natura. Quapropter non
est visibile absq; luce: sed omnis vniuscuiusq; co
lor in lumine sane videtur.

Questio. XVI.

Et vero non vniuersa visibilia in lumine sunt visibilia: sed soluz vniuscuiusq; proprius est color. Nonnulla nāq; in lumine quidem non videntur in tenebris autem efficiunt sensum.

Nunc tñ patet id inq; quod in lumine videtur esse colorem: quo circa sine lumine nō videtur: hec est enim sane coloris ratio esse inq; eius motuum quod est perspicuum actu.

Questio. XVI.

Trum Ad vidēdū colores requiratur lumen propter mediū vel propter colorem. Item Color de se non est visibilis nisi sit illuminat⁹. q; color fm se solū est in potentia visibilis sed redditur actu visibilis per lumen. ergo lu^m requiritur propter colores z nō ppter mediū. C^olla q̄tio mouet qñ sine lumie nō pōt fieri visio q̄rit. An ad vidēdū colorē requiratur lumē ppter mediū vel ppter colorem. C^olla dum de materia pñtis q̄stionis sunt due opinioniones. Una est Commentatoris q; lumen requiratur ppter mediū. Ratio est q; lu^m requiritur ppter illud qd̄ actuat z informat lumē. sed ipsum mediū actuat a lumine. q; lu^m requiritur ppter mediū. Unde lumen h̄ actuat mediū q; medium h̄ vocat illuminatum a lumine q; lu^m est subiectiue in medio. q; etiā denominat mediū z actuat ipsū recte sic forma suū subiectū. C^olla ē opio auēpote z lōdorij z aristotelis qd̄amō. Et est q; lumē regit ppter colores z nō ppter mediū. C^olla fm illam opionē. Rñr ad q̄stioz q; ad vidēdū colores requiratur lumen ppter colores z nō ppter medium. Probat rñs q; sicut se habet intellectus agens ad fantasma sic se habet lumē ad colorem. sed fantasma nō potest de se descendere spēm sine intellectu agēte ipsum actuante. Sic etiam color nō pōt de se descendere spēm sine lumine ipsum actuāte. q; ad vidēdū colores requiritur lumē ppter colorē z nō ppter medium. Q; enim medium esset multum illuminatum z color nō nullo mō fieret visio. Sed qñ color est illuminat⁹ siue tunc medium sit illuminat⁹ siue nō nihilomin⁹ erit visio.

C^olla color ille solū est in positi visibilis z de se nō est visibilis nisi sit illuminatus z sic color ille reddit⁹ actu visibilis ppter lu^m qui color de se solum est in potētia visibilis. q; relinquitur q; ppter colores requiritur lumen.

C^olla pbat q; si lumen regit ppter mediū z nō colorē sequeretur q; de qñ to mediū esset peius illuminat⁹ de tāto min⁹ oculus videret. mō stat q; mediū nullo mō sit illuminat⁹ z tñ adhuc videt oculus. q; oculi catiorum videntur in mere tenebris ppter lumē ipsi cōnatū z tñ medium nullo modo est illuminat⁹. C^olla ad rōnes cōmentatoris dicit cōcedēdo q; lumen etiā requiratur ppter mediū. q; si mediū debet esse illuminat⁹ tñ regit lumē. S; tñ ad vidēdū colores tñ lumē regit ppter colores z nō propter mediū ex eo q; color nō pōt videri nisi sit illuminatus z actuat⁹ per lumen. Sed color qñq; pōt videri medio nō illuminato ergo. C^olla iter pbat respōsio q;

Color si v^t
sine lumie

Opinio
Comētato
ris

Opinio
Atempo.
Respōsio

pbatio 2^a

Rō Comē
tatoris sol
uitur

Rñsonis
pbatio 3^a

II. De anima

color nō pōt videri nisi sit illuminat⁹ ⁊ actuatus p lumen quātūcūq; etiā medium sit illuminat⁹ ergo. pbat⁹ aī⁹ qz color nō pōt de se descindere spēs nisi sit illuminat⁹ ⁊ actuatus p lumen. ḡ etiā nō pōt videri nisi sit illuminat⁹. Aī⁹ pbat⁹ qz recte sic fantasina nō pōt de se descindere spēs ad intellectum nisi sit illuminat⁹ ⁊ actuat⁹ p intellectū agentem sic etiā nec color pōt de se descindere spēs ad visum nisi sit illuminat⁹ p lumen. qz sicut se hz fantasina ad intellectum sic color ad sensum. Cū recte sicut fantasina descendit de se spēs qñ est illuminat⁹ p intellectum agentem ⁊ alias non. Sic etiā color descendit de se spēs qñ est illuminat⁹ per lumen.

Arguitur Aliq sunt visibilia sine lumine. ḡ ad videndū nō requiritur lumē Aī⁹ pbat⁹ qz oculi cattoz de nocte vidēt⁹ ⁊ tñ ibi est puatio luminis.

Duplex ē
lumē. s. cō-
natū ⁊ ex-
trinsecum

Rñr cōcedēdo qz oculi cattoz de nocte vidēt⁹ ⁊ tñ ibi est puatio luminis. ne qz cū lumine eis gnatū. Sed verū est ppter nullum extrinsecum lumine videntur. qz de nocte est puatio luminis extrinseci sicut e lumē diei. s. ppter lumen sibi innatū videntur. sic etiā squame piscium ⁊ liq quercina putrida de nocte videntur nō ppter aliqd extrinsecum lumen sic est lumen diei sed propter aliqd lumē innatum siue incorporatum.

Nota de
lumine
stellarum

Arguitur Stelle in celo sunt visibiles sine lumine. ḡ ad videndū colorem nō requirit lumē. Cōfirmatur lumē impedit visōz. ḡ nō regitur. Aī⁹ pbat⁹ qz lumē solis impedit visōz stellarū. Rñr qz stelle celi videntur cum lumine qz vnaqz stella pputi habet lumen licet sit debile. Et qz aliquis in puteo vidit in die stellas h nō est sine lumine sed est cum lumine qz cum lumine pputo stelle. Et argumentum pbat qz sine lumine solis vidēt⁹ stelle in die in puteo tñ cū pputo lumine videntur. Et qz stelle in celo extra puteū in die nō videntur hoc est ppter maius lumē qd obfuscet minus lumen.

De hoc ad cōfirmatiōz dī cōcedēdo qz excellens lumen impedit visōnem. tamen eque bñ ad videndū aliquod regitur lumē pportionatū visui.

Arguitur Nullū lumē requiritur ad videndū colorem. ergo ad videndū colorem nō regitur lumē. Aī⁹ pbat⁹ qz qd cūq; lumine dato sine illo pōt videri color ḡ. Aī⁹ pbat⁹ qz dato illo lumine tūc p aliud pōt videri color.

Rñr qz ille due stāt simul in veritate. Nullū lumen requiritur ad videndum colorem. ⁊ ad videndū colorem regitur lumen. quia in secūda ly lumen stāt cōfūse tñ rōne ly regitur ḡ. scda cōceditur. nec valet illa cōsequētia nullū lumē regitur ad videndum colorem. ad videndū colorem requiritur lumē. ḡ qd regitur ad videndū nō requiritur ad videndū. quia plus est predicatum minoris qz fuit distributū a pre subiecti. maioris.

Arguitur Ad videndū colorem nō regitur lumē ḡ. Aī⁹ pbat⁹ qz nec regit⁹ vt causa nec etiā regitur vt nō cā. Qz nō p^m patet qz nec requiritur vt causa efficiens nec mālīs nec finalis. Qz nō p^m qz lumē nihil efficit qz nec medium nec colorem nec visū nec aliqd aliud. Nō colorem qz cā debet esse prior cāto. sed lumē est posterius colore in medio.

Rñr qz lumē regitur vt cā efficiens sine qz color nō potest videri qz im- possibile est colorem videri nālīter absq; hoc qz sit illuminat⁹ ⁊ actuat⁹ p lumē ⁊ fouificat ⁊ actuat colorem vt possit de se descindere speciem.

Arguit⁹ Ad videndū colorem regitur lumē ppter mediū p qd sit visō ḡ nō ppter colorem. Aī⁹ pbat⁹ qz qlibet act⁹ est ppter illud cui⁹ est act⁹. s. lumē ē act⁹ mediū seu dyaphoni. ḡ lumē regitur ppter mediū. minor ē pbi i textu.

Questio. XVII.

Circa qd lumē regit ppter mediū. qz si mediū dē esse illuminatū z actuātū tunc regitur lumen. Sed tamen ad vidēdum colores tunc requirit lumen ppter colores z nō ppter mediū. ex eo qd color nō pōt videri nisi sit illuminat⁹ z actu⁹ per lumē. sed color potest videri medio nō illuminato. Et qz vis lumen requiratur ppter colorem lumen tñ nō est subiective in colore nec in oculo. qz fulgor q appet in oculo nō est in oculo ex p de sensu z sensato sed lumē est subiective in medio qz denominat medium illuminatū. **A**rguitur Quilibet color est actu color. ergo quilibet color. est visibilis p se psequentia tenet qz ppter h qd color est in pō tūc recipit lumē z si est in actu nō recipit lumē. Sz aīis est autōis p pectivē. **C**irca cōcedēdo qd quilibet color est actu color sed tñ nullus color est actu visibil sine lumine. sz absqz lumine est solū in pōi visibilis. Sz p lumē color reddit visibil. qz postqz fuerit actu⁹ p lumē tunc descendit de se spēs qz immutat sensus visus. **C**onfirmat Quilibet color est p se visibilis q nō est visibilis p alterūz vide licet p lumē. Aīis pz pcedētē qstioz. **C**irca qd color nō est ex pte visibilis vt per se valet tñ sicut nō per alterum. Sed color est per se visibilis capiens do per se in secūda intentione vt dicit ppōz per se veram.

Questio. XVII.

Trum

Quādo cāpana pulsatur sit idem sonus quem quilibet nostrum audit. **C**irca illa qstio querit de scdo sensu exteriori qz de sensu auditus z sonus est obz audit⁹. Et qst qstio de sono An idem sit sonus quem zc.

Notādū est qd son⁹ sic describit⁹ est qūitas scda ex corpe cōcutiente z concusso in aere intercepto gñata alteratiua audit⁹ de pōi ad actum. Et ad soni pductioz requirunt nāliter tā. s. pcutiens pcutsum z medium z illa tā sunt re vel ratione distincta. qz qñqz vñum z idem est mediū z pcutsum vt si aligs moueret vgam z fortiter pcuteret eam in aere tunc aer est mediū z pcutsum. Et necesse est illa tā cōcurrere ad soi pductioz qz si vñū de fuerit nō pōt pducī son⁹. Et si vacuū esset tunc nullus son⁹ posset produci in eo qz nullū mediū esset in eo. qz mediū soi est aer mō nullus aer pt esse in vacuo.

Concl. sequit qd in speris celestib⁹ nō pōt gñari sonus aligs. vt tñ pto imaginabaf qz ipse imaginabaf qd ex reuolutione corpoz celestū cāret dulcissima armonia. Sed h nō est qz in speris celestibus nō est mediū qz non est aliquis aer q regit ad soi pductioz. qz etiam nullus sonus pōt ibi produci.

Circa pter illa tā. que nāliter cōcurrūt ad soi pductioz tunc etiam tā formaliter cōcurrūt z requirūt. 1° formale est qd illa corpa aliquāliter sint plana z leuia 2° qd talia corpa aliqūl sint pcaua sic qd inter latera hoz corpoz qdā aer interceptat q cōfrigit. z ex fractione illi⁹ aeris cātur son⁹. z talis son⁹ est in aere subiective z formaliter sz in corpore pcutiente effectiue sic sanitas est i medicia. 3° formale est qd corpa sint aliqūl dura alias non causarēt sonū.

Notandū est pter qd duplex est sonus. s. real⁹ z spūalis. Realis sonus est qualitas scda ex corpore pcutiente z pcutso in aere intercepto gñata zc. qz inter latera pcutientis z pcutsi interceptif qdā aer q aer cōfrigit z ex refractione illius aeris gñatur sonus. Alius est son⁹ spūalis z est spēs multiplicata a sono reali. Et dñt spēs coloris z soi. p^o qz species coloris multiplicatur instantanea sed species soi successiue. quia species soi subiective sunt in

Descriptio Soni.
Ad soni pductionez requirunt tria

In vacuo nō fit sonus
Destruitur vna opinio platōis
Mō tria fō malī ad fō ni nāl pductionē requiruntur

Son⁹ real⁹ spūal
Spēs coloris duplī a spēs soni differūt.

II. De anima

Nota

Conclusio

Nō in q̄ sit
Son⁹ s̄bie
ctive z i q̄
effectiue

aere. Recte igitur sicut aer multiplicatur successive sic etiam species soni. In signum illius tunc vetus sicut pellit aerem sic etiam sonum. Sed species coloris non sunt subiective in aere sed instantanee multiplicantur per medium. et igitur non debent esse in medio propter instantaneam multiplicationem. et igitur etiam vetus non pellit species coloris cum aere. Secunda dicitur quod species coloris solum multiplicantur accidentaliter et pyramidally sed solum multiplicantur circulariter et orbiculariter. Et igitur aristotelici in ista affligat sonum lapillo in aqua plecto. quod quoniam lapillus percussit in aquam tunc multi giri generantur et de quanto giri plus extenduntur de tanto debiliores sunt. Sic etiam a sono producantur plures species orbiculariter et circulariter. et de quanto species solum plus multiplicantur de tanto debiliores sunt quod aer resistit multiplicationi solum.

Conquidlibet premissis. Rur ad questionem quod idem est sonus realis quem quilibet nostrum audit campana pulsante. sed non est idem sonus spiritualis quo audimus. probat illa ratio quod sicut se habet visus ad visibile videlicet colorem. Sic auditus ad audibile videlicet sonum. Sed est idem color realis quem quilibet videt. igitur etiam est idem sonus realis quem quilibet audit. Probat per secundam partem quia non est eadem species ipsius soni qui venit ad auditum plurimum hominum. quod tales species soni vel sonus est accidens. modo idem accidens non potest esse in diversis subiectis. et igitur non est idem sonus spiritualis quo audimus. id est per eandem species soni non omnes audimus sed unusquisque per suam speciem propriam.

CItem sicut non est idem color intentionalis et spiritualis qui nosstrum plures audiunt. Et talis sonus spiritualis non auditur quod non coexistit in auditione ut quod significat quod et sic non est illud quod auditur sed illud quod aliquid auditur. et quoniam sonus auditur quod non est quod species successive veniunt ad organum. Et sic stat quod antequam species veniat ad organum quod tunc sonus sit corruptus.

CArguitur Sonus nihil est ergo questio presupponit falsum. Aliis probatur quod nec est subiecta nec accidens. igitur nihil est. Aliis probatur quod non accidens. quod esse accitens est in aliquo subiecto. sed sonus non est in aliquo subiecto igitur minor probatur quod nec est in medio nec in corpore percussente nec in corpore percusso. Quod non in medio probatur quod tunc etiam deberet concedi quod medium audiret et non campana. probatur quod illud dicitur dici audi in quo est sonus igitur sonus est in medio. igitur medium debet dici audiri. maior probatur quod accidens denominat suum subiectum. Respondetur quod sonus sit formaliter in aere tanquam in subiecto. quod sonus nihil aliud est nisi fractio aeris sed talis fractio in nullo alio est nisi in corpore fracto. et sic est in aere quod fragilis ex collisione corporis percussantis et percussis. Sed effectiue solum sonus est in corpore percussente et percusso. Unde recte sicut sanitas que consistit in equatione humorum et in debita proportionem quantitatuum formaliter est in aiali sic in subiecto. Sed effectiue dicitur esse in medicina: sic etiam est de sono. Sic etiam medium sicut aer auditur formaliter: sed campana solum effectiue auditur. Recte sic medicina dicitur sanitas effectiue.

CArguitur Si idem esset sonus realis quem quilibet nostrum audit sequeretur quod idem sonus esset intensus et remissus: probatur ponendo eodem casum quod solum sit prope campanam et plato multum distet ab ea tunc solum iudicat sonum intensum et plato remissum. Si igitur est idem sonus sequitur propositum. Confirmatur in eodem casu ulterius quod talis sonus sit valde excellens sonus tunc sequitur quod talis sonus sit saluarius et corruptivus. patet quod corrumpit auditum. quod excellens sensibile corrumpit sensum. Sed saluarius propter quod ducit ipsum de potentia ad actum.

CRur Negando quod idem sonus sit intensus et remissus. sit solum prope campanam tunc solum iudicat sonum intensum sic etiam est. et sit plato remote distans a causa

Questio. XVIII.

pana tunc iudicat sonum remissum. Sed propterea non est remissus. quia pro male iudicat. ipse enim decipitur propter distantiam a loco.

Circa hoc ad confirmatorem dicit concedere quod idem sonus sit saluatiuus et corruptiuus respectu diuersorum. et sic sonus est saluatiuus respectu unius qui distat et corruptiuus respectu ipsius qui prope est. et non est inconueniens quia non fit respectu unius.

Circa arguitur Sequeret quod equaliter distantes equaliter deberent iudicare eundem sonum quia sic distantia non impedit. Sed hoc est falsum quia stans ad preteritum ad quam fiat ventus intensius percipit sonum quam ex opposito distans. **C**irca Rñr quod equaliter distantes a sono equaliter iudicant etiam eundem sonum ceteris paribus. modo in casu argumenti cetera non sunt paria. quia ventus ille percipit sonum et species soni ab uno ad alium quia species multiplicat de se species cum motu locali. quia illa est differentia inter species coloris et soni.

Circa arguit Si sonus audiret vel ergo per multiplicatorem reale vel spirituale. sed nullum illorum. non reale quia sensibile positum supra sensum non facit sensationem. et non spirituale probatur quia tunc sequeretur quod ventus non posset impedire sonum probatur quia non impedit species coloris. ergo etiam non impedit species soni.

Circa Rñr quod spiritualiter sonus multiplicat de se species et non est simile inter species coloris et soni. quia species coloris subito et instantanee multiplicantur et non possunt impediri per ventum. Sed species soni multiplicatur successive et magis temporaliter ergo impeditur per ventum imo multiplicantur et deferuntur secundum quod aer deferretur quia sunt in aere subiective. ergo etiam recte sicut aer pellit hinc inde sic etiam species soni. Item species soni multiplicantur cum motu locali et deportantur secundum quod aer deportatur quia sunt in aere subiective.

Circa arguit sonus qui non est auditus gratia mala. Aliis probatur quia sequitur bonum sonus non est. et non audit a superiori negato ad inferius. **C**irca Rñr Negatio patet quia arguitur a non amplo ad amplum cum distributione amplius quam patet non videtur. quia audiri intelligi sentiri ampliant terminum precedentem pro illo quod est vel fuit.

Circa Notandum quod ad quolibet sensationem requiruntur ista tria. scilicet obiectum medium et organum. Obiectum auditus est sonus. sed medium est aer. sed organum auditus est quedam meringa in profunditate auris in qua species soni recipiuntur et huic meringe quedam aer est coplantatus quod aer quicquid per aerem exteriorem mouetur et tunc generatur tinnitus in aure.

Sit autem olfactus etiam per medium: ut aerem aut aquam. Fratrem animalium ea: que in aquis degunt: videntur odorem sentire: tam habentia: quam non habentia sanguinem sicut et ea: que versantur in aere. Horum namque nonnulla odorem alimenti percipiunt animus: perguntque ad ipsum.

Questio. XVIII.

Primum

Odor multiplicetur per medium reale vel spirituale. **C**irca Nota quod quodammodo sensu videtur de olefacto et quod olefactus obiectus est odor. Et sic querit questio. An multiplicetur per medium realiter

II. De anima

Non alig se
sus sua sen
sibilia per
media ex
tranea sen
tiant.
Alig vo p
coniuncta
Discretio
Odoris

Opinio
Aui.

Opinio
Lomen.
Conclusio

Experientia

Probatio
pcedens p
ilitudinez

¶ Spūalr. Itē Arist. suat hūc ordinē i b scdo de aia determinauit de sensib' ex
teriorib' q' ponit pmo illos sensus qui sentiunt p media extranea z iter il
los tres sensus olefactus est vltimus. Et illi tres sensus sentiunt per aerem
vel aquam sed gustus z tactus sentiunt per media extranea z coniuncta. qz
per carnem ergo vltimo de illis agitur.

¶ Notandū nūc p rīssione q' Odor sic describitur est q'ltas scda ex cōmixtio
ne sicci p'dnantis cū humido a calido digerente causata alteratiua olefactus
de potentia ad actum. Un odor non est siccitas z humiditas sed est q'ltas
gīata ex siccitate z humiditate per hoc q' siccitas z humiditas in aliq' cor
pore a calido digeratur. z de q'nto siccitas z humiditas sunt magis digesta
a caliditate de tanto corpus est magis odoriferū. Et odor z sapor conueni
unt in hoc q' ambo gīantur ex cōmixtione sicci cum humido. Sed differūt
quia sapor habet humiditatem pro dominio sed odor siccitatem.

¶ Item due sunt opiniones de mā p'itis questionis. Una opinio ipsius
Aui. q' auicēna sensit q' odor multiplicaret p mediū realiter z sumpt
h' ex expientia. qz videmus q' spēs multiplicatur a thure cum qua dam fu
mali euaporatione. g' multiplicantur realiter. Etiam nō posset saluari quare
res plus feterent in estate qz in yeme nisi odor multiplicaret realiter. Alia
est opinio cōmētatoris q' odor multiplicet p mediū spūaliter z intētiōalr.
¶ Itis sic stādbus. Rñr ad q'stiōz q' odor multiplicat spūaliter p mediū z
nō realiter nisi per accidens q'qz. pbat' illa rñ q' odor nō multiplicatur
realiter nisi cum quadam fumali euaporatione q' est aliquid sube corporis
odoriferi. z sic q'ncūqz odor multiplicatur realiter tūc aliqd sube descendit
a corpore odorifero. Alias accūs mīgret de subiecto in subiectū. Adō odor
sepe multiplicat de se spēs absqz fumali euaporatione. ergo odor multipli
cat de se spēs spūaliter z intētiōalr z non realiter. pbat' aīis quia aliqua
corpora odorifera multiplicantur de se spēs ad organum pscius z tamē nō
cūz fumali euaporatione. qz talis fumosa euaporatio non habet locum in
aqua qz talis euaporatio est calida z sicca z aqua humida z frigida z sic aq
nō p'mittit q' aliquid corpus descīdat de se fumales euaporationes. ¶ Itē
Si odor semper multiplicaretur realiter tunc oporteret q' semper descīde
retur aliquod substantie cum odore reali a corpore odorifero quia quedaz
fumalis. z sic contingit q' corpus odoriferum resolveretur in nihilum quia
posset nūmum de substantia descīdere. modo videmus q' muscatum vel
aliud corpus odoriferum ad multos annos multiplicat de se species z tamē
nihil substantie ipsius ab eo descīditur.

¶ Item vultures z tigrides venerunt per quingenta miliaria ad deuorandū
corpora mortuorum in bello troiano. ergo talia corpora spūaliter mul
tiplicauerūt de se spēs z nō realiter. quia nō fuisset possibile q' per tantā di
stantiam odor fuisset multiplicatus realiter.

¶ Item sicut se habet color ad vīsum z sonus ad auditum sic se habet odor
adolefactū. s; color z sonus multiplicat de se species spūalr. g' etiā odor. Sz
scda ps cōclusionis pbat' qz a corporibus odoriferis q'qz resoluunt qdā fu
males euaporationis q' sunt aliqd de substantia corporis odoriferi cū qbus
fumalibus euaporationib' qdam odor realis deportat quia tales fumales
euaporatiōes etiā sunt corpora odorifera. Sed tñ hoc accidit corpori odo
rifero q' descīdit de se fumales euaporatiōes. qz nō omne corpus odorife

Questio. XVIII.

rum facit sicut corpus odoriferum in aqua. qz in aq̄ nō potest esse fumalis euaporatio cū ipsa sit cōtraria. z sic corrūp̄t per aquā si aliq̄ in ea esset.

CArguit Qdōz nō multiplicatur ergo nec realiter nec spūaliter. **A**ñs. pbat qz odor manet fixus in loco z multiplicat de se spēs. z p̄ p̄ns nō multiplicat.

CRespondet qz in illa ppō odor multiplicat odor stat p̄ reali odore q̄ terminat sensum olefactus. Sed qñ dicimus qz odor multiplicatur ibi odor stat p̄o odore spūali qz recipitur in sensum olefactus.

CArguit Si odor multiplicaretur realiter sequeretur qz sensibile positum supra sensum faceret sensatiōz. qz odor realis q̄ est sensibilis multiplicatur ad organum sensus. **C**Respondetur qz utiqz odor qñqz multiplicat realiter ut qñ multiplicatur cum quadaz fumali euaporatione. Sz tñ odor nunqz multiplicatur realiter vsqz ad organum sensus olefactus.

CArguit Qdōz nō multiplicatur spūaliter ergo. **A**ñs. pbat qz si sic sequeretur qz aliq̄d ageret vltra gradū sue p̄fectionis. pbat qz odor realis causat odorē spūalē q̄ odor spūalis est p̄fectior reali ergo. pbat qz omne spūale est p̄fectius reali. **C**Respondetur in negādo qz odor spūalis sit p̄fectior reali. quia nō oīa spūalia p̄fectiora sunt realibus. sed verum est qz spūalia q̄ nō dependēt a materialibus in esse illa sunt p̄fectiora mālibus z realibus. modo odor spūalis dependet ab odore reali in esse. ergo nō est p̄fectior eo.

CArguit Si odor multiplicaretur spūaliter z realiter sequeretur fieri cōtradictionem. qz sequitur bene odor multiplicatur realiter in medio. ergo sensibiliter. z ex alia parte odor multiplicat spūaliter. ergo nō sensibiliter vbi est manifesta contradictio.

CRespondetur qz odor nō multiplicat realiter z spūaliter ad idē subiectum z s̄m idē. qz ad fumalē euaporationē multiplicat realiter s̄z sine fumali euaporatione multiplicatur solum spūaliter.

CArguit Si odor multiplicaret spūaliter sequeretur qz homo inter cetera aīalia deberet melius odorare. p̄ns est s̄ p̄m in textu dicentem prauē odorat homo. z seq̄la pbat qz homo est aīal magis capax specierū spūalium odoris cū sit subtilioris cōplexionis. **C**Respondet cōcedēdo qz homo peius odorat inter cetera aīalia. qz organum olefactus sunt due caruncule ad modū duorum capitū māmillarum in anteriori parte cerebri. modo cerebrius hominis hoc est frigidissimum z fluidum. z qz odor gūaret a calido ex cōmixtione ficii a dominio cum humido. z sic qualitas cerebri que est cōiūcta organo olefactus cōtrariat odorē. qz cerebrum est nimis frigidum z humidum z odor magis habet de siccitate. ergo sensus olefactus non ita immutatur ab odore. Et natura nō errauit qz posuit cerebrum circa organum olefactus licet p̄iuratur olefactui. quia cor est calidissimum membrum animalis z cerebrum frigidissimum. z sic cerebrum ponitur ad frigerandum cor quia vapores ascendentes a corde ad cerebrum condensant z recipiuntur a cerebro. z sic fit frigeratio cordis.

De tangibili aut et tactu eadem ratio est. Nam si tactus non vnus sit sensus. Sed plures: necesse est et ea: que tactu percipiuntur plura sensibilia esse. Dubitationē autē iste locus habere videtur. Dubi

II. De anima

tabit autē nō iniuria quispiam. Vtrum plures sint tactus an vnus tm̃.

Questio. XIX.

Vtrum Sensus tactus sit vnicus sensus vel plures. **Que-**

Sensus ta-
ctus

Dis sensus
alicuiusque
tatis

Probat in-
ductiue

Notabile

Tact' dua-
rum p'ietatu
est p'cepti'

Intellect'
qōnis

Sensus ac-
cipit tripli-

Conclusio

stio qrit de sensu tactus q sentit p mediū intraneum
z cōiunctū qz p carnē. **Notandū** q sensus tact' est sensus p quē
pcipim' aliquā q̃litate puiā vel mediā q̃litate iter q̃litates pmas. z fm sen-
sum tactus pcipimus caliditatem vel frigiditatem seu tepeditatem.

Notandū pter q vnusqzqz sensus est pceptiuus alicuius cōtrarietatis z
qualitatum mediarum inter hanc cōtrarietatem. z q etiā necesse est organū
vnusculiusqz sensus esse sub dispōe mediā q̃litate p'ietatum quarū ipse sen-
sus est indicatiuus. z sic organū sensus visus est sub dispōe mediā inter al-
bum z nigrū. Organū aut sensus olefactus est sub dispōe mediā interse-
torem z odorem suauem. Sed organū auditus est sub dispōe mediā inter
sonū acutum z obtusum. Sed organum gustus est sub dispōe mediā inter
dulce z amarū. Et ratio est illa qre h oportuit. qz si organum sensus esset ni-
mis intense vel remisse sub dispositione alicuius qualitatis tunc sensus nō
esset indicatiuus omnium rerū q in objecto eius clauderentur. patet quia
si sic tunc organum de facto esset limitatum ad certam qualitatem sic q aliā
qualitatem non posset in se recipere. Exempli gratia. Si organum tactus
esset intense sub dispōe caliditatis sic q intense esset calidum tunc sensus
tactus nō posset percipere frigiditatem. Sic etiam si organum tactus esset
maxime frigidum tunc sensus tactus nō sentiret caliditatem vt claret expi-
entia. Si q tactus debet sentire caliditatem z frigiditatem necesse est qz orga-
num eius sit sub dispositione mediā inter caliditatem z frigiditatem quia tūc
organum eius nō est limitatū ad vnā q̃litate s; aliam q̃litate. z potest
vtrāqz in se recipere. Et sensus tactus est duarum p'ietatum perceptiuus
quia siccitatis z caliditatis humiditatis. z frigiditatis. z sic etiam oportet
organum eius cōsistere sub duabus dispositionibus medijs: ex eo quia ipse
est duarum cōtrarietatum perceptiuus.

Item q̃stio qrit An sensus tactus sit vnus vel plures. Et hoc ponitur in
dubium qz sensus tactus habet plures actus eque perfectos fm diuersas
dispōes mediij qz vnum sensum fm quem iudicat de caliditate z frigidita-
te. alium fm quem iudicat de siccitate z humiditate. **Modo** impossibi-
le est qz vna z eadez pōi habeat plures actus eque perfectos. qz vnus act'
perfectus adequat sibi totam potentiam. ergo etiam videtur qz sensus ta-
ctus non sit vnus sed plures.

Nota Sensus capitur tripliciter. Uno modo pro aia sentiente vel tagēte
z sic solū vnus est sensus tactus in animali sicut vna est aia. z sic est vnus
sensus. Alio mō p organo z aia simul z iterum est vnus sensus. Et sic sensus
tactus capis illis duobus modis māliter. z sic nō est ples sensus materialr.
Tertio modū capis p aia z organo z dispositione mediā. quia sensus exit
in actū. z sic est pceptiu' alicui' cōtrarietatis. z sic est ples sensu foaliter.

Quibus pmissis. Rur ad q̃stionem qz sensus tactus materialiter est vn'
sensus s; foaliter est duo sensus. pbat illa rñio qz impossibile est vnus sen-

Questio. XIX.

sum simul & semel h're plures actus eque pfectos. sed sensus tactus potest simul & semel h're duos actus eque pfectos. ergo etia est duo sensus formaliter distincti. maior patet qz vnus actus pfectus adequat sibi positiu. minor probat qz sensus tactus simul sentit humiditatem & frigiditatem & no eodem actu. qz remota frigiditate aque per aliquam potentiam adhuc tactus sentit humiditatem eius. ergo diuersi actibus eq pfectis iudicat sit & semel de caliditate & siccitate frigiditate & humiditate. Item capiendo sensum tactu tertio mo seu formaliter tunc sensus tactus consistit sub duabus dispositionibus medijs. qz sub vna inter caliditatem & frigiditatem sub alia autem inter humiditatem & siccitatem. modo vnus sensus consistit solum sub vna dispo media. ergo etiam sensus tactus no est vnus sed plures.

CItem Quilibet sensus vnus sub vna dispo exit in actum. Sed sensus tactu erit sub duab' dispoib' medijs i actu. qn e vn' sensus sz ples formaliter. **C**Arguit Capiendo sensum tactus scdo mo no est vn' sensus ergo. Aliis pbat qz capiendo eu p aia & organo est plures sensus. Aliis pbat qz pla sunt organa sensus tactus. q illo mo sensus tactu est plures sensus. Aliis pbat qz ossa caro sanguis nerui spūs sunt organa de huietia ad sensum tactus & illa & illa sunt plura organa. **C**Item qz organu tactus sit vnum. quia organum tactus est quidam neruus expansus per totum corpus animalis ad modum rethys & ille neruus etiam est caro sed no simpliciter sed caro neruosa. Sed medium tactus est caro simpliciter & pura & no neruosa circundans tale neruum. Et sic sensus tactus habet medium coniunctum organo eius & sic ergo caro ossa spiritus non sunt organum tactus.

CArguit Capiendo sensum tactus scdo modo no est sensus vnus q. Aliis pbat qz si sensus tactus esset vnus sensus maxime qz neruus extensus p totu corpus esset organum sensus. Sed hoc est falsu pbat qz caro est organu tactus ergo. Aliis pbat p phm scdo de animalibus dicente. Caro est organum tactu sic pupilla organu visus. **C**Item veru est qz caro neruosa est organum tactus qz radicat in corde qz in aliis in cerebro. sed caro simpliciter & pura non est organum tactus sed medium circundat talem carnem neruosam que est organum.

CArguit Ubicunqz debet esse tactus ibi debet esse organu eius. sed tactus est in qlitatibus pte corporis & no neruus sed caro. qz erit organu tactus minor pbat quia in cerebro est tactus & tamen ibi no est neruus.

CItem qz licet in cerebro no sit neruus est tñ aliqd proportionabile neruo. qz ibi sunt cartilaginee & ille sunt proportionabiles neruis. Unde organum tactus est neruus vel aliqd proportionabile neruo. Sic etiam mediu tactus est caro simpliciter & pura vel aliqd proportionabile huic & sic pisces habent sensum tactus & tamen non carne nec neruū. sed habent aliqd proportionabile neruo vel carni.

CArguit Si sensus tactus esset propterea plures sensus qz est plurium qlitatu perceptiu' nūc seqret qz visus etiam esset plures sensus. probat qz visus etia pcepit plures contrarietates. patet qz albu nigrū magnum &c.

CItem qz sensus tactu ideo no dicit plures sensus qz pcepit plures contrarietates. sed ideo qz pcepit plures contrarietates sub pluribus dispositionibus medijs. modo licet visus sit plurium contrarietatum perceptiuus non tamen sub pluribus dispositionib' medijs. sed sub vna dispositione media

Mo d' organo tactus
Mediu tactus

Nota

Itē organu tactu ē neruus vel aliqd neruo proportionabile.

Mo cur tactus dicat plures sensus

II. De anima

que est inter albu z nigrum. Et licet sensus visus sentiat magnu z paruum hoc tamen est sub colore.

Arguit Si sensus tactus esset duo sensus vel g differrent numero vel spe nō p^m qz ex quo sunt in eodem tunc vnus superflueret. Nō etiam spē. qz sic nō essent imperfecte qd tñ est falsum. qz sensus tactus sentit ita bene vnam cōtrarietatem sicut aliam. Sz pbat q nō essent eq pfecti qz entia diuersaz specierū nō hñt eandē pfectionem. **Respondet** q illi plures sensus tactus drñt spē qz hñt distinctos actus circa distincta obiecta. z vnus est perfecti- or alio vt ille q pcipit caliditatē z frigiditatem. qz tales sunt qualitates acti- ue. sed siccitas z humiditas sunt qualitates passiue. z sic talis sensus tactus non est ita perfectus qui est circa illas qualitates.

Questio
Descriptio
Saporis

Dubitat ex quo gustus quidā tactus est scdo huius quo gustus z tactus differant. **Notandū** p illo dubio q obiectum gustus est sapor. z sapor est qualitas scda est cōmixtione siccī cum humido a domino a calido digeren- te causata alteratiua gustus de potentia ad actum.

Nota quo
tact cū gu
stu pūciat

Unde tactus z gustus cōueniunt quia hñt idem mediū z idē organum lz nō adeqte. vñ mediū tactus est caro sic etiam gustus. Et organum tactus est neruus expansus per totū corpus. sed neruus expansus per linguam est or- ganum gustus. Et caro simpliciter in lingua non est medium gustus sed ca- ro in lingua vna cum humore saliuāli. Et sic ergo gustus quidam tactus est est scdm pñm scdo de anima. qz gustus est pñalis tactus quo ad organum z etiam quo ad medium.

Nō dñā ta
cr a gustu

Sed tactus z gustus drñt qz obiectum formale gustus est sapor. sz obie- ctum tactus est tāgibile. z lz habet sub se illas qualitates calidum humidū frigidū siccum. z sapor fundat in humido a dominio. z sic sapor in hoc q est humidus tunc etiam est obiectum tactus.

Quino aut vt aer et aqua sese habent ad visum et auditum atqz olfactum. Sic caro ac lingua sese ad huius instrm sensus habere videntur. Atqz neqz ibi profecto: nec hic perceptio sensus fiet: cū instru- mētum sensus a re sensibili tangitur.

Questio. XX.

Duplex ē
intellectus
questionis

Trum

Sensibile positum supra sensum nō faciat sensationē. **Alia** qñtio duplicem sortit intellectū. Vno mō sic i- telligit vtrū Sensibile positū supra sensus faciat sensatōz. i. vtrū sen- sus possit pcipe qlitatē q est in organo seu dispōne organi. Vñ organū vniū cuiusqz sensus est sub aliq dispōne media pñariāz qlitatū quaz ipse sensus est iudicatiuus. z sic qñt vno mō qñtio. Vtrū sensus possit sentire illam di- spōnem mediam sub q est organū. Alio mō itelligit qñtio. Vtrū sensibile po- situm supra sensum faciat sensatōz. i. vtrū aliqd extrinsecum sensibile posi- tum supra organum sensus immutat sensum z ducat sensum de potentia ad actum.

Conclusio

Ad qz sensibile positum supra sensum nō faciat sensatōz. pbat illa rño qz sensus nō potest pcipere qualitatem in organo seu dispositione organi sub

Questio. XX.

qua sensus erit in actu. Nec pot sentire aliqd extrinsecu sensibile immidia
te positu supra organu sensus. qd sensibile positu supra sensum no facit sensa
tio. Ans pbatur qz sensus no pot sentire qltatem z dispositionem in orga
no sub q sensus erit in actu. pbatur qz ois sensatio fit per qndam receptio
nem specieru ad organum sensus. Necesse est aut omne recipiens esse nuda
tum a natura recepti. q etiam sensus no pot sentire qltatem mediam que
est in organo sensus. cum ab illa qltate organu sensus no fit denudatum.
Ex quo sequitur correlarie q sensus no potest sentire aliquam qualitatem
existentem extra organu sensus similem qualitati que est in organo sensus.
Sicut visus no pot videre albedine vt duo tria quattuor vel quinq. Sed
solum videt illam albedinem q excellit albedinem in organo sensus visus
sicut albedinem intensam vt fer vel septe. z ab illa albedine intensa organu
visus est denudatu. z sic etiam talem potest in se recipere. Sed albedinem
remissam non pot in se recipere qz ab illa organum visus non est denuda
tum. Et organum visus nullum habet in se actu colorem. z hoc fm esse in
sensum sed solum in potentia. Sic etiam organu auditus. Sic etiam orga
num tactus. Unde organum tactus hz in se qualitates pmas no fm esse in
sensum sed remissum. q etiam sensus tactus no sentit qltates pmas fm esse
remissum sed soluz fm esse intensum. qz ab illis qualitatibus organu ei est
denudatu. q etiam sensus no possit sentire qltatem extrinsecam seu sen
sibile extrinsecu coniunctu z supra positum im mte organo sensus. pbat qz
ois sensatio fit p medium qz ad sentiendu semp requiritur medium. qn antez
sensibile esset im mte positu supra sensum seu organu sensus tunc non esset
aliqd medium p qd possit fieri sensatio. q etia tunc no fit sensatio. Et pz l
inductiue qz ois sensatio fit per mediu. qz visus auditus olfactus sentiut
per media extranea vel aerem vel aquam. Sed gustus z tactus sentiunt p
media intranea organis eoz coniuncta qz per carnem sentiunt. Et aristotiles
h in lra in h scdo de aia recitat opintone democritus qui sensu qd ad visionē
no requiritur medium. qz fm eu medium impedit visiones. qz dixit. Et si inter
nos z celum esset vacuum z no aer tuc viderem muscam in celo. Etia p va
cuu nulla pot fieri sensatio qz sensatio nuqua fit nisi species deueniunt ad
organu. Per vacuum aut no pnt multiplicari species ad organum. q etiam
per vacuum nuquam potest fieri sensatio.

Arguit aliqd est sensibile supra sensum positum qd th sentit. Ans pbat qz
digitus positus supra organu visus sentitur qz tangit. Rñr cōcedendo q
digitus positus supra oculum vel organu visus tangit. qz no ponit supra or
ganum tactus sed supra medium tactus. sed talis digitus no videtur quia
ponitur supra organum visus z ergo no est cōtra rñsonem.

Arguit Qlibet sensibile est perfectius suo sensu. q etia qdlibet sensibile
positum supra organu sensus sentitur. Ans pbat qz sensibile reducit sensuz
de posia ad actu. q est perfectius sensui. pna pbat qz de quanto pficiens p
pinquius est suo sensibili de tanto magis perficit ipsum.

Rñr q duplex est pficiens. Quoddā est qd pficit rem ex suinatura z im
mediate. z hoc debet esse cōiunctu huic qd pficit vt aia totu cōpositu pficit.
Aliud est pficiens qd no pficit rez im mte z ex sui natura sed mte hē sen
sibile. qz mediantibus spēbus pficit sensum. Et tale no dz esse coniunctum
im mte ipsi perfectibili vel huic quod perficit.

Onedit q
sensus no
possit qlt
tate orgāo
existentes
sentire.

Nota

Probat q
sensus sen
sibile extri
secu orgāo
immediate
sup positu
sentire no
possit.
No opio
nez demo
criti

Duplex ē
perficiens

II. De anima

CArguit Nullū sensibile debet distare a sensu ḡ. **A**ns. pbat qz nullū mouēs z motū dñt distare. ḡ nec sensus z sensibile. **A**ns est aristotelis. vij. p̄h̄y corū mouēs z motū dñt esse simul p̄ indistantiam. Sed p̄na pbat̄ quia sensus habet se vt motum z sensibile vt mobile.

CR̄r qz mouēs vltimū z motū nō dñt distare. modo sensibile non est mouens vltimū sed spēs decise a sensibili. z tales nō dñt distare a sensu z organo eius sed dñt esse simul cum sensu.

CArguit Amaritudo vel dulcedo est sensibilis z tñ positum supra sensus facit sensatōz ḡ. **A**ns pbat qz p̄cipit a sensu gustu si supra ponitur lingua seu carne in lingua. modo organū gustus caro in lingua est.

Organum
gustus

CR̄r ad h̄ simplr in lingua nō sit organū gustus sed medium. caro autem nervosa expansa p̄ lingua z organum gustus. Sed caro simpliciter z pura est medium. modo si supra carnem videlicet nervosam poneretur amaritudo vel dulcedo talis nō sentiretur.

CArguit Infirmitas vel frigiditas est sensibilis z tñ posita supra organum tactus tā ḡtur z sentit. pbat qz posita supra carnem vt in pede vel manu.

CR̄spōdet qz organū tactus nō sit caro simplr sed nervus expansus per totū corp⁹ que nervum caro circūdat. zñ supra talē nervū poneretur aliqua frigiditas vel infirmitas talis nō sentiretur.

Dulchroz
pubium

, Dubium,

Nota

CDubitatur Utrū Excellens sensibile corrūpat sensum. **R**̄r ad hoc dubium qz excellens sensibile corrūpit sensum. z ibi sensus capit pro proportionē m̄ae sub q̄ sensus exit in actū. pbat illa r̄sio quia vnusquisqz sensus exit in actum sub q̄dam proportionē m̄ae q̄litate p̄riarum quarū ipse sensus est iudicatiuus. sed excellens sensibile h̄ corrūpit z destruit illam proportionēz mediā sub q̄ sensus exit in actum. ḡ etiā excellēs sensibile corrūpit sensus. minor pbat qz sicut in simili Lordis forit p̄cussis destruit z corrūpit tota p̄portio z armonia q̄ est in instrumento musico. sic etiā excellēs sensibile qd excellē aḡit in sensus destruit totam p̄portōz mediāz sub qua sensus exit in actum. qz qñ sensus plus patitur ab obiecto q̄z natus est pati tunc fit que dam lesio organi. leso aut organo calor naturalis spūs z humores mittuntur ad organum seu ad locum lesum z dolorosum. z tunc organum sensus redditur ip̄portionabile obiecto sic qz tota p̄portio z dispositio materie sub qua est organum destruitur z corrūpitur. z per p̄ns etiam illa corrūpta sensus nō potest exire in actum.

CItem excellens sensibile corrūpit proportionē mediā sub q̄ sensus in actum. probatur qz qñ excellens sensibile nimis excellens aḡit in sensum tñc sequitur lesio organi. qz hoc excellens sensibile ledit organum. organo autē leso tunc cōfluunt species z color z humores. z quoz cōfluxu destruit p̄portio z dispositio mediā sub qua est organum.

Sensum aut nullum aliū esse preter hos qnqz. **V**isum inqz auditum: odoratum: gustum: z tactū: ex hisce profectio que nunc deinceps dicemus: credere quispiam potest.

Questio. XXI.

Questio. XXI.

Prum Quinq; sunt sensus exteriores. **C**irca illa questione est notandum qd sensus nō dicuntur exteriores qz organa eoz sunt in superficie corporis z in exteriori pte corporis. qz organū nullū sensus est in exteriori pte corporis. vñ organū visus nō est oculus s; est neruus opticus in anteriori pte cerebri. Nec organum auditus est auris s; meringa in aure. Similiter nasus nō est organū olefactus sed due caruncule in anteriori parte cerebri ad modum duorū capitū mamillarū. Sed sensus dicuntur exteriores duab; de cāis. primo qz immēte immutantur a sensibus exterioribus absq; alio sensu mēte. sicut visus exterior videt visibile immediate sine alio sensu mēte. Sed sensus dicuntur interiores ideo quia non immēte immutantur a sensibus absq; alio sensu mēte. Sed solum immutantur z pēpiunt sua obiecta mētib; sensibus exterioribus. z sic immutatis sensibus exterioribus tunc etiam immutantur sensus interiores. quia sensus exteriores sunt fenestre z foramina per q omnis cognitio sensitiua venit ad sensus interiore. Quia pmo sensatio fit in sensu exteriori z hoc imperfecte z tunc secundo in sensu interiore z hoc cōplete. Ex h; sensus interior nō immutat nisi immutatis sensib; exterioribus tamen sensus interior indicat bene de aliquo de quo nō sensus exterior. qz iudiciū sensus interioris in plus extendit se qz iudiciū sensus exterioris. qz sensus interior indicat de actibus sensum exteriorē z cum hoc de obiectis. S; hoc est verum qd nihil sentitur per sensus interiores nisi aliquo modo sit sensatum p sensum exteriorē licet nō totaliter. ex eo qz ois nra cognitio sensitiua incipit a sensibus exterioribus. Alio mō sensus dicuntur exteriores quia organa eoz apparent in extremitatibus corporis. z in extremitatibus corporis sunt vestigia q ducunt ad organa sensuum exteriorum. Sicut organum visus habet vestigium in extremitate corporis quia actum zc. Sed sensus interiores nō habent vestigia in extremitate corporis que ducunt ad organa eorum ergo etiam nō vocantur exteriores.

Circa istis premis. Rñr ad qstionem q tñ quinq; sunt sensus exteriores capiēdo sensum exteriorē pro aia z organo simul ad illum sensum. Omne animal pfectum nō orbatū h; quinq; sensus exteriores. pbaf illa rño qz tot sunt sensus exteriores quot sufficiunt ad sentiendum oia sensibilia tam cōmunia qz ppria. sed tñ quinq; sufficiūt ad sensationem vel sentiendum oia sensibilia. ergo etiā tñ quinq; sunt sensus exteriores.

Circa probat aliter p sufficientiam quinq; sensuum exteriorum. qz ois sensus sentit suum obiectum aut per medium intrinsecum z cōiunctū z h; dupliciter. Aut est in qlibet pte corporis z sic est tactus. aut solum in vna pte corporis z sic est gustus. Aut p mediū extrinsecum z hoc tripli. Aut talis sensus est de natura aeris dominio z sic est auditus. aut est de nā aque a dominio z sic est visus. aut est de natura vtriusq; z sic est olefactus.

Circa dicit notant in rñone omne aial pfectū nō orbatum ppter apes z formicas q carent sensu auditus. Vñ etiā capiēdo sensus p aia z organo fil. qz si sensus capetur p aia tñ sic solum vnus esset sensus exterior. quia solū vna anima. Si autem caper p aia organo z dispōne media sub qua est organū tunc essent sex sensus. qz sic tactus esset duo sensus. quia organum tactus est sub duabus dispōib; medijs sub vna inter siccitatem z humiditatem sub alia inter caliditatem z frigiditatem.

Quid sit qre sensus exteriores dicant z ponit duas causas
Prima
Sensus dicuntur interiores
Sensatio exterior in interiorē pcedit

Nota

2^a cā qre sensus dicantur exteriores

Conclusio
Ratio

Sufficientia quinq; sensuum exteriorum

Notabile

II. De anima

Affectus

Non quæ
sum aialia
affixa petri
habeant

Non an tal
pa habeat
visum

Non d resu
cōi z eius
organo

Arguit plures sunt sensus exteriores q̄ quinq; pbat qz affat' etiā est sen
sus exterior z tñ nō est de illis. An pbat qz hz organū sensitivū ē est sensus.
An pbat qz affat' hz ligūā p orgāo. z ligūa est organū sensitivum. An p
batur per p̄m scōo huius dicentis. Natura vtitur lingua in duo officia.

CRñr qz affatus nō sit sensus sed tenet se ad pte intellectiua. qz nihil potest lo
qui nisi habeat intellectum. Et affatus idē est qz locutio z est exp̄ssio vocalis
illorum que abintra cōcepta sunt. nihil autē cōcipit nisi habeat intellectum.
ergo etiam affatus tenet se ad partem intellectiua. Et intellectus in affatu
seu in locutione vtitur organo. qz intellectus visus operationibus si sibi ex se
cōueniūt nō vtitur organo sed in alijs operationibus q̄ sibi nō ex se cōueniūt
vtitur organo.

Arguit Sic nullū aial perfectū nō orbatū habet illos quinq; sensus g. an
pbat qz nec sōr nec plato. pbat qz p̄o nō hz oēs quiq; sensus azini. ergo nō
hz oēs quiq; sensus. CRñr qz illa ppō cōcedit ad illum sensum. Omne ani
mal nō orbatum pfectū habet oēs quinq; sensus exterioris vt ly sensus ex
teriores distribuitur p gñibus singulorum. z sic v3. tñ omne aial pfectum
habet oēs sensus exteriores. i. de q̄libet gñe sensus aial hz vnus sensum.

Arguit Nō omne aial pfectū hz de q̄libet gñe sensus aliquem sensum g.
An pbat qz nō omne aial hz pōnāz elicitiua. z talis est alicui' gñis sensus si
cutaialia affixa petris. CRñr cōcedēdo qz aialia affixa petris nō habent po
tentiam elicitiua qz nō hnt sanitatē perfectam. Szouis hz pōnāz elicitiua
qz ex figura z dispōe lupi pōt elicere inimicū lupi. Sed animalia affixa pe
tris solū hnt sensum tactus. qz talis necessarius est aiali z sine illo impossibi
le est animal viuere. qz sensus tactus est fundamentū oium sensuū in corpe
z ergo ablato tactu auferuntur omnes alij sensus.

Arguit Nō omne aial pfectū hz oēs sensus exteriores. pbat de talpa qz
talpa nō hz sensum visus. CRñr qz vtiq; talpa habeat sensum visus sed ta
men tectum cū pelle qz sub qdam pellicula hz visum. qz talpa nutrit in tria
z sic natura subordinauit ei q̄ndaz pelliculā ne oculi ledant ppter grossiciē
terre. Et talpa de necessitate nō hz visum sed soluz pro decore vniuersi quia
visum habem' vt videamus de nutrimentis. modo talpa habet nutrimentū
sibi cōiunctum. ergo nō de necessitate indiget visu.

Arguit Duo sunt sensus tactus g ples qz quiq; An pbat p p̄h in textu.
CRñr cōcedēdo qz sensus tact' sit ples sensus capiēdo sensum p anima z
organo z dispōe mae sub q̄ sensus exit in actū. qz sensus tactus sub duabus
dispositionibus medijs exit in actū. ergo etiā est duo sensus. sz capiēdo sen
sus p aia z organo vt h capis sic est vnus sensus qz vnū organum habet.

Arguit Quiq; sunt sensus exteriores passiui z cuiuslibet corrdet vn' acti
uus. g videt qz sint decē sensus. CRñr cōcedēdo qz quiq; sunt sen. ext. acti
tñ actiui nō dnt realit' a passiuo qz vn' z idē sensus in numero est actiu' z pas
siu' actiu' inquantū pducit sensatiōz. sed passiu' inquantū recipit in se spēs.

Arguit Sensus cōmunis est sensus exterior z tñ nō est aliqs de illis qui
qz. An pbat p p̄a pte qz sensus p̄is hz idē orga' cū sensu tact'. sz sen. tact'
est sen. ext. g ēi sēsus p̄is ē sē. ext. maior pbat qz neru' exp̄sus p totū cōp' est
orga' vtriusq; CRñr cōcedēdo qz sensus cōis itior z sensus extior hnt idē
organū qz neruus inquantū est exp̄sus p totū corp' aialis est organū tactus z
idem neruus vel aliqd cōsimile neruo est organum sensus cōis. nec ppterea

Questio. XXII.

sequit qd sensus cōis interior sit sensus exterior qz hñt idem organū. qz idē
pitas organi nō arguit simpliciter sensus. Alias gust⁹ z tactus essent idem
sensus. Differūt enim sensus cōmunis interior z sensus tact⁹ exterior. qz li
cet habeant idē organū tamē nō adēqte. Item sensus interior cōis sentitur
actum z obiectum sed exterior solum obiectum.

Arguit In quibet animali sunt quinqz sensus exteriores. sed plā sunt ani
malia qz quinqz. qz etiā plures sunt sensus exteriores qz qnqz. **Cur** qz qnqz
sensus exteriores oīum animalū cōueniūt spē spālissima inter se sic qz oīs
sensus visus tam in homine qz in azino sunt eiusdem speciei spālissime z
hoc in gñe sensus. qz sensus visus in hoīe z azino vñant circa idem obiectū
per idem mediū eodem modo. ergo sunt eiūsdē spālissime. Sed in gñe ani
malis differūt spālissima qz sensus visus in homine est ania cū organo. sed
sensus visus in azino est etiā aia cū organo. **Modo** aia humana cū suo or
gano dñt specificē ab anima azini cū suo organo.

Notandū p finali mā de singulis sensibus quid sit obiectū mediū z orga
nū vñusculūqz sensus exterioris qz ad oēm sensatōz cōcurrūt illa tā. **Unde**
obiectū visus est color. Sed organū visus nō est oculus qz duo sunt oculi.
Modo si oculi essent organū visus tunc sensus visus iudicaret quālibet res
esse duas res ppter dualitatē oculorū. Sed organū visus est neru⁹ opticus.
Pro q sciendum q opticus est qdam neru⁹ cōcau⁹ protensus a cerebro
ad pupillam oculorū. q neru⁹ est diuisus in anteriori parte capitis in duas
partes q partes crucifixe interfecant se z vna pars pñdit ad vñū oculū z
alia ps ad aliū oculū. z per illas partes deferunt species ab oculis ad ner
uū optici spēs crucifixe interfecāt se fm q partes illi⁹ nerui interfecāt se z
in pñcto celebrat visio. Sed mediū est aer vel aqua. Sed obiectū audit⁹ est
son⁹ q nīpū aliū est nisi fractio aeris. Sed organū audit⁹ est quedam merin
ga in aure cui qdam aerem complantat⁹ q qñqz mouetur ab aere exteriori z
tūc generat tinit⁹ in aure. Sed mediū est aer. Sed obiectum olefactus est
odor. Et organū eius sunt due caruuncule ad modū duorū modū mammil
larum in anteriori parte cerebri q caruuncule inspirando aperiunt sed respi
rando claudunt ergo aial olefacit inspirando. **Sed** mediū est aer vel aq.
Sed obiectum gustus est sapor. Sed organum eius est neru⁹ expansus per
linguam. Sed medium gustus est duplex scilicet intrinsecum z extrinsecum
Intrinsecum est caro porosa in lingua. sz extrinsecum est humor saluialis.
Sed obiectum tact⁹ est tangibile sicut caliditas frigiditas siccitas humidi
tas. Sed organum eius est neru⁹ expansus per totum corpus animalis ad
modum rethīs. Sed medium est caro.

Cuz aut sentiamus nos videre ac audire: necesse
aut visu sentiamus videre: aut alio sensu.

Questio. XXII.

Trum **Præter** qnqz sensus exteriores sit ponēdus sensus cōis
interior. **Modū** pñtione dāda q sensus cōis alia
rōne vocat sensus z alia rōne cōis. **Locat** enī sensus iō qz recipit in
se spēs sine mā sz nō sine pñtione māe qz sub h z nūc. Et h est de rōne sen
sus qz recipiat in se spēs cū pñtione māe. p h sensus dñt ab intellectu qz ab
f

Nota qūo
oīm aialū
sint qnqz
sensus.

Inductie
dclarat qd
vñuscul⁹ qz
sensus ex
terioris sit
obz mediū
z organū
Nerū⁹ op
ticus

2º De aus
ditu

3º De olfa
ctu

4º Dgustu

Declarat
qre sensus
cōis dicit
sensus z q
re cōis dñt
cōis.

II. De anima

Arabit a malitate h̄ z nūc. ¶ Sed sensus vocat cōis nō cōitate predicationis. nec ideo qz versatur circa sensibilia cōia. Alias visus esset sensus cōis. Sed vocatur sensus cōis p̄mo ideo qz ipse cōiter iudicat de actibz nō clauditur in obiecto sensus exterioris. sed nullus sensus exterior iudicat de actibus quia actus nō clauditur sub obiecto sensus exterioris. quia actus videndi non est color sed actus clauditur sub obiecto sensus cōis interioris. ¶ Secundo dicitur cōmunis ideo quia ipse cōiter iudicat de sensibus omnium sensuum exteriorum ponēdo cōuenientia z dīam inter ea. Et sic sensus cōis iudicat albedinē lactis esse aliam a dulcedine. Et differunt sensus cōmunis z sensus exterior. ¶ Primo in hoc quia sensus cōis iudicat de actibus omnium sensuum exteriorum. z sic ego video z iudico visionem s̄m sensum cōmunem interiore sed nō iudico me videre qz hoc esset reflexe cognoscere. Et sensus cōmunis iudicat de actibus sensuum exteriorum absqz vlla reflexione. vnde nulla vis materialis potest reflexe cognoscere qz malitas impedit reflexionem. Secundo dīnt qz sensus cōmunis sentit in absentia obiecti s̄ sensus exterior solum in p̄ntia obiecti z si id facit nō tamen diu.

Donit duas differē-
tias inter sen-
sus cōmū z
exteriorem
sensem.

Nō vbi sit
organū sen-
sus cōis

Conclusio

¶ Notādū sc̄do qz diuersitas est inter p̄hos z medicos de organo sensus interioris cōis. quia p̄hi dicunt organum sensus cōmunis esse in corde sicut p̄hs in de sonno z vigilia. Sed medici dicunt qz organum eius sit in anteriori pte cerebri. Sed ille opiniones p̄nt cōcordari. quia iniciatiue z originaliter sensus cōmunis est in corde q̄uis executiue z manifesta eius operatio sit in anteriori parte cerebri. Et ad hoc est signum quia quando homo leditur in capite tunc sentit dolores in corde.

Ratio 2^a

¶ Istis p̄missis. R̄r ad q̄stioz qz p̄ter sensus exteriores ponendus est sensus cōis interior. p̄batur illa r̄sio p p̄hm sc̄do huius. Et ratione tali quia in omni mā que est cōis pluribus oportet esse vnum fontem ex q̄ oriat tal cōmunitas. Sed cognitio sensitua est cōicata quinqz sensibus exterioribus. quare oportet esse vnum cōmunem fontem ad quem omnis sensatio referatur ex quo omnis oriat. Talis enim fons est sensus cōis quia spēs oīuz sensibilibz exteriorz cōfluūt z cōueniunt in sensu cōmuni interiori z ibi sit tunc cōpleta sensatio oīuz sensuum exteriorz. Recte enīz sicut in circulo z centro oriuntur omnes linee que ducuntur ad circumferentiam. Sic etiam ex sensu cōmuni procedunt cōplete sensatōes omnium sensuum exteriorum. Et recte sicut in centro circuli cōueniūt oīis linee z cōfluunt sic etiam omnes sensus exteriores cōfluunt z cōueniūt in sensu cōi interiori in suis iudicijs vbi sit tunc cōpleta sensatio omnium sensuum exteriorum. vnde cōpleta visio non fit in neruo optico sed in sensu cōmuni interiori.

Ratio 2^a

¶ Probat sc̄do mō quia nulla v̄tus sensitua exterior potest cognoscere actum suum. sed sensus cōis cognoscit actum suum omnium sensuum exteriorum. qz nō solū obiecta sensuum exteriorum cognoscit sed etiā act^{us} qz ego video z cognosco visioz. Qz aut nullus sensus exterior possit h̄ facere qz actus nō clauditur sub obiectis sensuum exteriorum nec spēs sensuum exteriorum representant actum sed solum obiectū. S̄z actus clauditur in obiecto sensus interioris z spēs sensus interioris ritant act^{us} a cum hoc obiecta sensuum exteriorum.

Nō an species p̄fectior sit in interiori v̄ exteriori sensu

¶ Ex qbus sequitur correlarie qz spēs q̄ pueniunt ad sensum interiorē cōmunem sunt perfectiores q̄ spēs q̄ sunt in sensu exteriori. quia species dicuntur species v̄ imitationis. modo spēs que perueniunt ad sensum interiorē

Questio. XXII.

perfectius rñtāt q̄ spēs in sensibus exterioribus exñtes q̄ rñtant actum z cū hoc obiectum sensuum exteriorū sed alijs solum obiectum.

CItē nos p̄cipimus q̄litate mediam z dispōnem mediā in organo sub qua sensus exit in actum z s̄m nullū sensum exteriorē ut p̄us patuit quia sensibile positum supra sensum nō facit sensationem. ergo necesse est pōnē aliquem sensum cōmunem interiorē s̄m quēz percipimus illaz qualitatez mediaz z cōsimilem sicut tepiditatem.

CAlucēna sic dicit. Sēsus cōis est vis ordiata in p̄a pte seu p̄cavitē cerebri recipiens p seipsaz om̄s for̄as sensibiliū q̄ ip̄imuntur z representantur.

CAlgazel dat illā dīonem Sēsus cōis est a quo om̄s sensus particulares deriuant z ad quē om̄s ip̄essio terminat z i q̄ oēs sensus p̄ticulares p̄iūgnit.

CSed pōt dari alia dīo z planior. Et est potentia sensitiua interiora iudicans de sensibilibus omniū sensuum exteriorū z sensationibus etiam in absentia z ponens differentias eorundem.

CUnde Sēsus exterior dicit qui apprehendit suū obiectū absq̄ imutatione media alteri sēsus. Sēsus v̄o interior dicit qui apprehendit suū obiectum cum immutatione media alterius sensus.

CArguit p̄pter nullā cām sensus cōis est ponēdus q̄. An̄s p̄bat q̄a nec p̄p cognoscere actus sensuum exteriorū nec p̄pter aliā cām. p̄bat q̄a sensus exteriores p se cognoscunt actus suos. p̄bat q̄a sensus cōis est virtus organica sicut sensus exteriores. s̄ sensus cōis cognoscit actus suos. ergo etiāz sensus exteriores quia nō videtur ratio diuerfitatis.

CRñr cōcedendo q̄ sensus cōis sit v̄tus organica sicut sensus exterior. S̄z tñ sensus cōis iudicat de actib⁹ sensuum exteriorū z nō sensus exterior quia species que pueniunt ad sensuum interiorē rñtant actus z obiecta sensuum exteriorū. Sed spēs que pueniūt ad sensuum exteriorē nō rñtant actus sed solū obiectum. ergo etiāz sensus exterior nō iudicat de actibus.

CArguit Sēsus exterior cognoscit actū suū. p̄bat q̄a q̄cqd per cognitōz recipit se actus suū s̄ cognoscit actū suū. sed sensus exterior recipit in se actū suū p cognitōz. q̄ cognoscit actū suū. minor p̄bat q̄a alias sensus exterior nō ē v̄r cognoscitiua. S̄z maior p̄bat q̄a q̄cqd recipit in se actū suū p cognitōz s̄ cognoscit cognoscibile p cognitōz. q̄ recipit actū ut q̄d cognoscēdi actū.

CRñr Negādo q̄ quicqd recipit in se actū suū p cognitōz hoc cognoscit illum actū. q̄a actus nō venit in cognitōz ut q̄d z ut obiectū s̄ venit ut quo recte sicut cognitio. Sed quicqd recipit aliqd in se p cognitōz tanq̄ obiectū z ut q̄d hoc cognoscit illud. An̄s actus non recipit ut quod per cognitionē sed ut quo z medium cognoscēdi.

CArguit Si sensus cōis esset ponēdus vel q̄ ut vnus sensus tñ vel plures. Nō p̄m q̄a vnus sensus cognoscit solum vnā p̄rietatem. sed sensus cōis cognoscit plures p̄rietates. p̄bat q̄a cognoscit caliditatē frigiditatem humidum z siccū. z ille sunt qualitates plures cōtrarie z diuerse.

CRñr q̄ vnus sensus exterior solū est vnus cōtrarietatis: sed vnus sensus interior potest esse plurium cōtrarietatum.

CArguit Tñ vnus sensus debet h̄re tñ vnū obiectum. sed sensus cōis habet plura obiecta q̄. An̄s p̄bat q̄a oia sensibilia exteriora z om̄s act⁹ sensuum exteriorū sunt obiecta sensus cōis z illa sunt plura.

CRñr cōcedēdo q̄ vnus sensus habet vnū obiectum. sic etiāz sensus cōis

Nō dictuz
Ani.

Sēsus cōis
s̄ Algazel
Dīo sēsus
cōis

Correlariū

II. De anima

munis habet vnum obiectum quod est sensibile.

CArguit Si sensus cōis esset ponēdus vel q̄ in q̄libet animali vel in aliq̄ z in aliq̄ nō. q̄ nō in q̄libet q̄ aliq̄ sunt aialia affixa petris q̄ nō hnt sensum cōmunem interiores. **R**espōdet q̄ utiq̄ aialia affixa petris habēt sensum cōmunem sed tamen nō ita pfecte sic nos q̄ sensus cōmunis in illis anima libus solū iudicat de sensibili sensus tactus. Sed sensus cōis noster iudicat de sensibilibus omnium sensuum exteriorum.

Et vero cū diuersum sit sentire et intelligere: et huius aliud imaginatio aliud existimatio esse videtur. De imaginatione primo: deinde de altero dicamus oportet. 7c.

Questio. XXIII.

Primum

Preter sensum communem interiozem sint ponendū aliq̄ sensus interiores. **N**ota de materia presentis q̄stionis sunt plures opiniones. Una est opinio que ponit q̄ sint quq̄ sensus interiores vt sensus cōmunis vis imaginatiua fantasia elicitiua sue estimatiua z memoratiua. z tales quinq̄ sensus distinguantur s̄m organa. q̄ cōis est anteriori parte cerebri. Sed vis imaginatiua est circa ymportalia. z fantasia est in anteriori parte capitis non longe a sensu cōi. Et vis elicitiua est in medio capitis. s̄ memoratiua est in posteriori parte cerebri quia ibi residet memoria. Et ergo illi qui sunt lesi in occipite male memorant. z vnusquisq̄ sensus interior habet aliud officium. **U**nde officium sensus cōis est iudicare de actibus z sensibilibus omnium sensuum exteriorum. Sed vis imaginatiua cōponit intentiones cum intentionibus z imaginat cū imaginib⁹. q̄ s̄m illā vñ imaginatiua aliq̄ imaginatur aureos montes. Et dīa est inter cōponere ipsius intellectus z inter componere ipsius sensus. p̄ q̄ intellectus cōponit ex cōceptibus vlibus sed sensus solū cōponit ex cognitionib⁹ singularib⁹. **S**ecūda dīa q̄ cōpositio ipsius intellectus est p̄ponalis s̄ cōpositio sensus est real⁹ q̄ est cōpositio partis z p̄is vt resultat totum. **S**ed officii fantasie est reſuare species cessante actuali sensatione in sensu cōi. q̄ cessante actuali sensatione in sensu cōi remanent. quedam spēs q̄ reſuant in fantasia. z sic fantasia nō est vis iudicatiua sed est vis reſuatiua z scrinēū sp̄rum cessante actuali sensatione. Sed vis estimatiua dicit vis elicitiua z cognitīua in hoībus z estimatiua in brutis. Et vis estimatiua est vis qua animalia ex cognitione sensorū veniunt in cognitionem nō sensorū. z sic illa vis est qdam discursus p̄ſeſſiue s̄m quam p̄ſeſſiua discurret ab vno ad aliud. Et sic omis ex figura z dispositione lupi quem videt elicit inimicitia lupi quā nūquam sensit. Sic etiam yruna s̄m illam potentiam discurret q̄ sit nidificandum in loco alto z nō basso vbi est accessus hominum. Sic etiam aranea discurret s̄m illam potentiam q̄ sit ponendum rete in loco vbi sit multitudo muscarum. Et dīa est iter discursum sensus z intellectus q̄ intellectus discurret a singulari ad singulare z etiam ad vñ vel ab vñ ad singulare. Sed sensus solū discurret a singulari ad singulare. z sic discursus ipsius sensus est qdam discursus im p̄ſeſſiue sed

Opio q̄
q̄ sensus
interiores
as
sens

Officiū s̄
sūs cōis
Officiū
Imagiatie
Alī cōpo
nit intelle
ct⁹ z aliter
sensus
Officiū
fantasie

Vis estima
tiua

Dīa ē iter
discursum
sensus z in
tellectus

Questio. XXIII.

discursus intellectus est perfectus. Sed vis memoratiua est quia potest et habet se ad elicitiuam potestatem recte sicut fantasia reuocat species sensus communis et imaginatiue et per illas species reuocatas in memoratiua potestatem producit actus memorandi et secundaria sensatio prout ille species fluunt a memoria in sensum communem interiores. Correlariet sequitur quod inter illos quinque sensus interiores tres iudicant et sunt iudicatiui. quia sensus communis vis imaginatiua et elicitiua sed alij duo sensus sunt reuatiui ut fantasia et memoria. Tertia est opinio de materia presentis questionis. Alberti magni qui ponit quattuor sensus interiores. scilicet sensus communem fantasiam elicitiuam et memoratiuam et vim imaginatiuam non distinguunt a fantasia. Tertia est opinio aristotelis in libro secundo de anima qui ponit duos sensus interiores scilicet sensum communem et fantasiam. Et si obijciat ei de memoria. Respondit quod sit passum sensus communis.

Quibus promissis. Rur ad questionem huiusmodi aristotelis in libro secundo quod sit sensum communem est solum ponendus unus sensus interior. scilicet fantasia. probatur illa ratio auctoritate philosophi in locofato. scilicet 2º de anima. Et probatur ratione. Quia quicunque sensatio que fit post primam sensationem talis fit secundum fantasiam. Et secundum aristotelem capitur fantasia duobus modis. vno modo pro potestati iudicatiua. et sic fantasia claudit in se vim imaginatiuam et elicitiuam. Sed alio modo secundum aristotelem capitur per potentiam reuatiuam et per vim retentiua et sic claudit in se memoriam. Et species que reuocantur in fantasia habent duplicia nomina. quia vno modo vocantur species sensibiles prout enim ex eis nata est huiusmodi secundaria sensatio. alio modo vocantur fantasmatum quia nate sunt inchoare intellectum et prout esse obiectum intellectus. et sic in relatione ad intellectum vocantur fantasmatum.

Arguitur plures sunt potestates et sensus interiores quam quinque. Aliis probatur quod reminiscencia etiam est potestas et tamen non est numerata inter illas.

Rur quod reminiscencia comprehenditur sub memoria. Et dicitur memoria et reminiscencia quia memoria est preteritorum cum tempore preterito in quo preterita acta sunt et sic in vigilia celebratur memoria. Sed reminiscencia est cognitio preteritorum absque tempore. et sic in somnijs celebratur reminiscencia. quia in somno affertur res preterita non cum tempore sed absque tempore preterito.

Arguitur Memoria est potestas intellectiua et non est sensitiva. et per hoc non sunt quinque. Aliis probatur per theologos qui dicunt quod in anima sunt tres partes. scilicet memoria intellectiva et volutiva. Pro illo argumento est notandum quod memoria capitur dupliciter vno modo ut est per se potestatiua intellectus et sic reuocat species intelligibilem et intellectum et talis memoria non est organica sicut nec ipse intellectus. Alio modo capitur memoria pro memoria sensitiva. illo modo est virtus organica et habet organum in posteriori parte cerebri.

Arguitur Potestas irascibilis et concupiscibilis etiam sunt potestates interiores et tamen non comprehenduntur sub illis. igitur sunt plures quam quinque.

Rur quod potestas irascibilis et concupiscibilis non sunt potestates sensitive interiores sed sequuntur iudiciu potestatis sensitive interioris. quia comprehenduntur sub potestate appetitiua. Recte autem sicut illa non est sensus interior sed sequitur iudiciu sensus interioris sic etiam potentia irascibilis.

Arguitur Fantasia non est potestas sensitiva. probatur quia nullus motus vel actus est potestas sensitiva. sed fantasia est motus vel actus. etiam et inferior. minor probatur per dictionem fantasie quia fantasia est motus factus a sensu secundum actum.

Rur quod fantasia capitur dupliciter. vno modo per actum fantasiandi. et sic est motus

Vis memoratiua

Opinio alberti

Opinio arist.

Conclusio

Fantasia secundum aristotelem capitur dupliciter

Memoria Reminiscencia

Memoria capitur dupliciter

Nota

Fantasia capitur dupliciter

III. De anima

factus a sensu exteriori. Alio modo capis p illa poñ resuatiua sp̄um cessan-
te actuali sensatione, z sic capis hic.

CArguit Quilibet sensus est verus de suo obiecto sensibili. sed fantasia qñ
qñ fantasia de aureis montibus z illis nihil corrūdet in re. ē etiam talis fan-
tasia est falsa. maior pz qñ sensus sentit suum sensibile sicut est in re.

CRñr Innegando qñ ois sensus sit verus. qñ sensus qñqñ decipit vel ppter
nimia distantia obi vel idispositionē mediū vel indispositionē organī.

CArguit Si fantasia esset ponēda vel g in qlibet aiali vel in aliq z aliqñ nō.
Sed nullū illoz. Mō scdm qñ dicit phs qñ omnia animalia habent fantasiā.

Mō p^m qñ formica et apes nō hñt fantasiā ut dicit phs in textu.

CRñr qñ aialia affixa petris nō habent fantasiā. sed oia animalia pfecta
hñt fantasiā z nō solū fantasiā sed omnes sensus interiores.

CArguit Quilibet potētia sensitua dñ sentire. sed fantasia nō sentit g mior
pbat qñ est vis retentatiua. **C**Rñr qñ qlibet sensus interior debet ēē cogno-
scitū vel resuatiū sp̄u. z nō oportet qñ vnusqñqñ sensus interior sit cogno-
scitiuus sed sufficit qñ est resuatiū. z sic fantasia equiuocatur s̄m aristotilē.
vno modo capis p vi iudicatiua. alio modo pro vi retentatiua.

CArguit Nulla poñ sensitua interior est resuatiua specierū. pbat qñ nulla
exterior. ē nec interior. quia nō est ratio diuersitatis.

CRñr qñ sensus exterior iniciat ad sensum interiozem. sed interior habz se
vt terminus ergo ipse pōt habere potētiā resuatiuā specierum.

CFinis liber Secundus de anima.

Et sequitur tertius.

Si igitur ipsum intelligere sit vt sentire: aut pati
quoddam erit: aut ab ipso intelligibili: aut aliquid
aliud tale.

Questio. I.

Intra tertium de anima qñ

ritur primo. **C**irum intellectus humanus sit virtus
passiua. **C**illa questio mouetur quia Aristoteles
in hoc tertio de anima vult determinare de tribus
potentijs anime scilicet de intellectiua appetitiua
z s̄m locum motiua. Et sic questio primo querit de
poñia intellectiua. An intellectus sit virtus passiua.

CNotandum qñ intellectus capitur dupliciter.

Uno mō pro illo quo assentim^{us} primis pñcipijs. z sic capis pro hitu primoz
principioz indēmirabiliuz. z sic est vnus hitus de qñqñ habitib^{us} itellectualib^{us}.
Alio mō capitur pro pōa qñ nata est intelligere. z sic capis pro altera parte for-
mali hois z illo mō capis i pposito z est ps pñtiua aie. **C**Itē sciēdū qñ vñ
in pposito nō debet capi pro vñte morali que habentē pñcit z opus eius
laudabile reddit. **C**Sed capitur pro potētia actiua seu passiua seu pro pñ-
actiua vel passiua. **C**Itē notandū est qñ pñter qñ aliqd duplr dñ pati. **U**no mō
pprie vt illud qñ recipit in se cū obiectione alteri. sicut qñ est aqua recipit
in se caliditatē z obijcit frigiditatē. **C**Duplr aut aliquid obijcit aliud vno

Acceptio
intellectus

Virtus

Duplr ali
qd patit

Questio. I.

modo aliquid recipit pueniens et obijcit disconueniens. et sic aqua quicquid obijcit caliditate et recipit frigiditatem. et talis passio est saluatiua. Alio modo aliquid recipit disconueniens et obijcit conueniens ut ipsa aqua recipit caliditatem et obijcit frigiditatem. et illa est passio proprie dicta et corruptiua. Et nulla illarum passionum potest intellectui conuenire vel aie. quia tales passionibus sunt cum quadam transmutatione corporali quia cum obiectione. modo nulla transmutatio corporalis conuenit aie. Illis ergo duobus modis agens et patiens dicitur concicari in materia. Alio modo aliquid patitur conciter ut quicquid aliquid recipit aliud in se non curando an aliquid obijciat siue non. et sic aer patitur per lumen absque obiectione alicuius realis quia tenebra nihil est. Et illa passio vocatur saluatiua et illa passio ne quicquid aliquid obijcitur per receptio alterius scilicet est per accidens ut quando nerat aliquis assensus huius assensui quod prius fuit in subiecto tunc prius obijcit. Quibus premis. Rur ad questionem Intellectus sit virtus passiva communiter dicta. Illa ratio est de mente philosophi in hoc tertio de anima. Et probatur ratione quia intellectus natus est in se recipere species intelligibiles ipsarum rerum intelligibilium seu ideas et per tale receptio nihil obijcitur. et intellectus patitur passio ne conciter dicta. Dicitur notate quod intellectus sit virtus passiva communiter dicta. quia intellectus non est virtus passiva proprie dicta quia passio proprie dicta fit cum transmutatione corporali quod transmutatio corporalis fit per qualitates primas et reales. modo intellectus non patitur per illas qualitates. et etiam non transmutatione corporali reali. et per prius etiam non passione proprie dicta. Item quicquid patitur passione proprie dicta seu corruptiua hoc debet concicari cum agente in materia. quia agens et patiens concicant in materia ex 2° de generatione. modo intellectus non concicatur cum intelligibili in materia quia intellectus est immaterialis ergo. Sed intellectus patitur passione saluatiua per receptio species intelligibilium. quia per illam receptio intellectus perficitur quia per illam receptio intellectus coniungitur actui et secundo videlicet intelligere. quia per species et receptio earundem intellectus existit in actum. Alio modo secundus actus est de perfectione rei et finis rei. Arguitur Intelligere non est pati. et intellectus non est virtus passiva. Hinc probatur quia intellectus est actus remans respectu intellectus. et intellectus concitatur actui tamen ad intellectio et per prius non virtus passiva. prius tenet quia idem non est actui et passiu respectu eiusdem. Rur quod idem sit agens et patiens respectu eiusdem quia intellectus est virtus actiua in hoc quod producit actum intelligendi. scilicet est virtus passiva in hoc quod recipit in se species. nec ergo est inconueniens dum fuerit non adequata. quia adequata idem non potest esse agens et patiens respectu eiusdem scilicet non adequata bene. Sed intellectus una cum speciebus est agens sed sine speciebus est patiens. Arguitur Si intelligere esset pati tunc intelligi esset agere. prius per topicam. sicut propositum sic oppositum in opposito. Sed prius est falsum quia si intelligi esset agere tunc materia prima esset alicuius actiuitatis quia intelligitur. Rur Notando quod intelligere capit dupliciter. uno modo intelligi capit actiue ut est de primo actionis et sic est intellectio producere. Alio modo capit passiu et sic est intellectio in se recipere. illo modo intelligi est pati scilicet intelligi nec est pati. nec agere scilicet intelligi est esse obiectum intellectiois. et ergo intelligi hoc dicit respectu recte sic obijcit intelligi est de relatione. Per hoc ergo ad argumentum dicitur. Negando illam priam intelligere est pati et intelligi est agere. Nec hoc illa thopica hoc locum quia thopicus hoc locum in terminis prius oppositis. Sicut iusticia est virtus ergo iniusticia est vitium. Alio modo hoc capit in terminis relatione oppositis in quibus non est. quia non sequitur

2° aliquid patitur receptie

Conclusio

Nota

Intellectus dicitur virtus actiua ac passiva.

Intelligi accipit dupliciter

Solutio argumenti

tur, pater est dñs ḡ nñus est fñus. Etñā intelligere z̄intelligi nulla specie op-
positionis opponunt q̄a impertinenter hñt se adinuicem sicut termin⁹ de p̄-
dicamento relationis z̄ actionis. Et si essent oppositi etñā p̄te intelligere z̄ in-
telligi tunc nō valeret p̄na q̄ arguit hñt in p̄dicatioe accññi q̄ p̄na nō valet q̄
nō sequitur iustus est albus ergo iniustus est niger.

Circa intellectus patit passione corruptiva ꝯ. Ans pbat qd supponedo
q intellectus heat in se assensum ppōnis dyalectice. z vltm' ponat qd in eo
gñet assensus oppositus uti assensui per argumenta fortiora tunc in tali ca-
su intellectus patit corruptione. pbat qd in eo sunt assensus ꝯij z per illos
patit corruptione intellectus. pbat qñcūq; gñatur alius habitus intellectui
ꝯius pmo tunc h nō pot fieri sine corruptione quia vnus corrumpit alium.
An s' illa argumēta sufficiant ad idem ostendendum.

Ad illo argumento est notandum qd aliqui dupliciter patitur passio corruptiva. vno mō sic quia ipsum recipit in se aliquam dispositionē corrupivam persistentis dispositionis in subiecto & cū hoc ipsius subiecti recipiens in se illā dīspōnem & sic intellectus nō patit. Alio modo patit passio corruptiva qd ipsum recipit in se aliquam qūtatē qd est corruptiva dispositionis persistentis in subo. & sic bñ pcedit qd intellectus humanus sit corruptibilis nō qd ad substantiam sed qd ad dīspōnem accīdem inexistētem intellectu.

[illegible]

minor probat quia intellectus humanus est producibilis de non esse ad esse. igitur generabilis. Cuius propter omne generabile compositum fit corruptibile. modo intellectus non est generabilis compositum sed terminativum quia terminat generatioem. ex eo quia per generationem procedit de non esse ad esse.

¶ Arguit Alia equi et intellectus hominis sunt eiusdem generis. sed aia eg est corruptibilis. & intellect^o hois. pñā t3 q4 qñqñ sunt eiusdem gñis si vñum est corruptibile tñc etiam aliud. quia corruptibile & icorruptibile drñt genere.

compositio est eorum aucta, quia compositio est corruptibile dicitur genere.
 Cuius illo argumento est notandum qd duplex est genus scilicet nāle et loycom.
 Naturale est mā pma subiecta q̄litatibus alteratiuis. Cuius loycom est termi-
 nus gñificus seu cōceptus gñificus. Cuius ad argumentum dicitur ne-
 gando qd aia equi et intellectus hominis sint eiusdē generis saltem natura-
 lis quia nō hñt vnū et idem videlicet māz pma subiecta q̄litatib⁹ rōne cui⁹
 possent in se inuicem resolui vel in aliqd 3^m. sed sunt bñ eiusdē gñis loycar.

¶ Arguitur Adateria z forma habet idē esse. s. mā est corruptibil. g. z foia. mi
nor pbat qā mā est gñabil. g. etiā corruptibilis. qā omne gñabile est corrupti
bile. Aliis pbat qā materia gñatur subiectiue g. gñatur. maior pbat qā mā hz
esse a forma. g. mā z forma hñt idē esse. Aliis est pbi primo phisicor.

¶ Rñr cõcededõ qmã a forma hñt idẽ effe formale z actuale qã forma dat
effe mãe actuale. qz actuat mãm q de se effe in poss. sed nõ hñt idẽz eẽ enitã
tiũ salte intrinsecũ. qã forma nõ dat effe mãe intrinsecũ z entitatiũ sed ex
trinsecũ z actuale. qã mã hz suũ extrinsecum a se z a sua materialitate.

¶ Arguit Omne vatigabile z corruptibile. sed intellectus est vatigabilis & est corruptibilis. maior patet quia ois vatigatio fit cum corruptione. minor probat qd totus homo est vatigabilis. ergo intellectus.

¶ Rñr q intellectus fm se nō fit vatigabilis. sed pōitē defuientes intelle-
ctui sunt vatigabiles vt potentia sensitīua. z sic in talibus potentijs intelle-
ctus est bene vatigabilis sed in se non.

**Duplrali-
qd patitur
passione
corruptiva
Scdo**

Duplex ē
nāle gen?
logicuz

Questio. II.

Quare necesse est ipsum cum vniuersa intelligat
nō mixtum esse sunt Anaxa. dixit.

Questio. II.

Prum Necesse sit intellectū humanū denudatū eē ab oī eo
qđ intelligit. Cū illa qđ mouet ex h' 3° dāia. Intellect'
nihil est eoz qđ intelligit an suū intelligere. Cū notādū est p' nōdē qđ du
plex est intellect'. Sūdepēdēs z depēdēs. Sūdepēdēs z tal' est intellect' diuin'
z qđquid ille intelligit h' p' suā ppriā essentia intelligit. quia deus intelligit
se z in hoc qđ intelligit se tūc intelligit omnia a se vt dicit. xij. meta. quia oīa
relucēt in mente diuina z in essentia diuina. Recte sicut causatū in causa.
Quia intellectus diuinus nō causat a rebus sed est causa rerum adiuncta
voluntate. Et intellectus diuinus habet duplex obiectum. s. primarium z
secđarium. z sunt alia entia qđ relucēt in essentia diuina. Et sic deus primo in
telligit a se z in h' qđ intelligit se tūc inuenit similitudines z ideas oīūz aliarū rerū.
quia essentia diuina est idea oīūm rez. ex eo qđ in causa semper est idea rei
causate. modo essentia diuina est causa omnium aliarū rerū. Talis intellect'
diuinus est denudatus ab omni eo qđ secđarie intelligit sed nō primo.

Cū intellectus depēdēs est duplex. Quidā est angelicus alius est huma
nus. Intellectus angelicus qđquid ille intelligit hoc per species intelligit.
Nō autem per species a rebus receptas sed per species ei cōproductas. Q
intelligit per spēs hoc paret qđ intellectus angelicus ille est in potētia z sic
necesse est qđ per spēs intelligat qđ reducunt ipsum intellectum angelicūz de
potentia ad actum. Quicquid ē in potentia ad intelligendūz hoc idiget
spēbus mediantib' quibus intelligit qđ spēs actuant illud quod est in po
tentia z ducunt ipsum de potētia ad actum. Deus autē seu intellectus diuinus
nō est in potētia ē etiam nō indiget spēbus mediantibus quibus exīt in ac
tum. Q autem intellectus angelicus nō intelligat p' spēs receptas sed per
species ei cōproductas quia inter recipiens z a quo fit receptio debet esse
aliqua similitudo. sed inter rem naturalem z inter intellectum angelicum
nulla est similitudo. ergo etiam intellectus angelicus non potest recipere
spēs a rebus quas intelligit. sed intelligit per spēs ei cōproductas. Et ergo
etiam dicit auctor de causis. Q intellectū sit plena formis. Id est intelle
ctus angelicus est plenus formis. Idem hēt plures spēs mediantib' quib'
intelligit sibi cōproductum. Sed an intellectus angelicus intelligat se p'
propriam essentiam vel per spēs superadditas de illo est dubiū. Unde bea
tus Thomas z egidius sentiunt qđ intellectus angelicus intelligat se p' suāz
propriam essentiam z alia per spēs. Cū illius est intellectus humanus z qđ
quid ille intelligit hoc per spēs intelligit nō autem per spēs ei cōproductas
quia in principio sui esse est tanqđ tabula rasa in qua nihil est depictū. Sed
intelligit per species a rebus receptas.

Cū inter intellectum humanum z rem materialem aliqua est similitu
do. ergo intellectus humanus potest recipere species a rebus per quas in
telligit z exīt in actum. quia intellectus humanus habet potentiam sensiti
uam sibi coniunctam que representat intellectui fantasma quod gerit simili
tudinem rei materialis ad extra z etiam ipsius intellectus. z sic per illud fan

Intellect'
idependēs

Intellect'
diuinus h'z
duplex ob
iectum.

Intellect'
depēdēs
est duplex
Qndit qđ i
tellect' in
telligat p'
spēs nō qđ
receptas a
rebus s' p'
cōcreatas
Q angel'
nō intelligat
p' spēs re
ceptas pul
chre pbat
Nota

Intellect'
humanus

Intellect'
hūan' a re
b' intelligi
bilib' spe
recipit

III. De anima

fantasma tanq̃ per medium intellectus venit ad recipiendum speciem a re materiali. Q̃ aut̃ fantasma sit similitudo seu gerat similitudinē rei materialis et intellectus patet quia hoc fantasma est sub dimensionibus māe videlicet sub longitudine latitudine et profunditate. Recte sicut res ad extra. et sic gerit similitudinem rei materialis. Tale enim fantasma etiam gerit similitudinem intellectus. quia recte sicut intellectus est sine materia sic etiam h̃ fantasma licet nō sit sine cōditionibus māe. et sic ergo inter intellectum humanū et inter rem mālem est aliqua similitudo. hoc q̃ fantasma per qd̃ fantasma intellectus deuenit ad recipiendū specie a re materiali: quia intellectus immēte suscipit suam ab illo fantasmate. Item questio nunc querit de intellectu humano. An ille sit denudatus ab omni eo quod intelligit.

Intellectus
humana. du
p̃r̃ intelligit
Cognitio
intuitiua

Abstractia

Discursiua

Cognitio
reflexa

Conclusio

Ratio

Alia p̃ba
tio p̃conis

Declarat
q̃re i p̃clo
ne dicat in
tuitiue

Sciendum p̃ illo q̃ intellectus humanus dupliciter intelligit. vno mō directe alio mō reflexe. Directe sic tripliciter intelligit. vno mō intuitiue ut qñ intellectus intelligit rem q̃ est in p̃spectu cognoscentis. Et tal̃ cognitio intuitiua sequitur immēte sensitua. sic q̃ intellectus nihil intelligit intuitiue nisi sit per sensum cognitū. et talis cognitio intuitiua est simplex nō autem determinata s̃ vaga. quia est sub h̃ et nūc et sub circūstātijs indiuiduātibz. Recte sicut cognitio sensitua. Alia est cognitio directa et abstractiua ut est cognitio generis vel sp̃ei. et talis cognitio formatur immēte post intuitiuam p̃ abstractionem ab h̃ et nūc. In tali intellectione et cognitione intellectus simpliciter abstrahit ab omni mā et etiam ab omnibus apendētijs materie. Sed in cognitione intuitiua intellectus solum abstrahit ab omni mā s̃ nō a cōditionibus materie. Alia est cognitio directa discursiua. Et est q̃ incedētibz q̃ p̃cedentes due sūt per sp̃es p̃prias rerum sed cognitio discursiua sit per sp̃es alienas et nō p̃prias rerū. Alia est cognitio reflexa et est q̃ intellectus reflectit se super se et super suum actum. et sic intellectus cognitione reflexa duo intelligit se et actū suū q̃ intelligit. l. talis cognitio soli intellectui cōuenit et nulli alteri potentie. quia solus intellectus propter suā immaterialitatem potest se reflectere super se et actum suum. Sed sensus non propter suam materialitatem.

Istis p̃missis. R̃r̃ ad q̃stioz q̃ necesse est intellectum humanum esse denudatū ab oī eo qd̃ intelligit intuitiue directe anteq̃ intelligit. Illa r̃sio est de mente p̃bi in hoc tertio de aia. Intellectus inest eorū q̃ intelligit ante suūz intelligere. Itē intellectus in p̃cipio sui est tanq̃ tabula rasa in q̃ nihil est depictum. Et p̃bat rōne q̃ recipiens semp̃ debet esse denudatus a nā recepti sed q̃ intellectus recipit in se sp̃es rerū intelligibiliū qñ intelligit eas. g̃ anteq̃ intelligit eas tunc nihil ipsarum rerū intelligibiliū habet in se. et per p̃ns est denudatus ab omni eo quod intelligit anteq̃ intelligit hoc.

Probo etiā aliter q̃ intellectus h̃z se ad intelligibile sicut materia ad formā q̃ intellectus est nouū genus māe p̃ cōmentatorē tertio huius. mā aut̃ est denudata a forma quā recipit in se sic q̃ nihil ipsius forme p̃fuit in mā ut p̃ p̃p̃y cor. g̃ etiā intellectus est denudatus a suo intelligibili anteq̃ intelligit ipsum. Dic̃ notat̃ in r̃sione ab omni eo qd̃ intelligit intuitiue directe q̃ intellectus nō est denudatus ab omni eo qd̃ intelligit reflexe abstractiue vel discursiue. quia intellectus intelligit reflexe se et species eius a quibus nō est denudatus. Unde intellectus nō est denudatus a suis spe-

etibus p q̄s intelligit. Recte sic nec sub^m est denudatus a suis accubus. Intellectus etiam intelligit abstractiue se vt cōceptu entis vel sube z tñ a se ipso nō est denudatus. Dicit etia notāter in rñone anteq̄ intelligit quia qñ intellectus intelligit aliquā rem tñ nō est denudatus totaliter ab illa re s; aliqd ip̄i rei habet in se videlicet simpliciter spēs suas. licet nō reat tñ idea liter z intentionaliter. Sed anteq̄ intelligit aliquid tunc est denudat^r totaliter ab eo qd sic. qā nec realiter nec intentionalit^r aliqd ip̄ius rei in se hz. Recte sicut mā anteq̄ recipit formā nihil ip̄ius forme hz in se. z g etiam dicit p̄hs tercio hui^r. Intellectus nihil est eorū q̄ intelligit an^r suū itelligē. Arguit intellect^r diuinus a nullo est denudatus qd intelligit g rñō māla. An̄s pbat qz intellectus diuinus solū intelligit seipsum: mō a seipso nō est denudat^r. An̄s pbat p p̄ma pte autoritate p̄hs. xij. mēce. Deus nihil intelligit extra seipsum. Item dicit ibidem. Melius est deū aliq̄ nō videre q̄ videre. Et tñ per nō videre intelligit intelligibilia alia a deo.

Declarat
q̄re dicat
anteq̄ in
telligat

Cur pcedendo q̄ nihil intelligit extra seipsum recipiēdo species ab eo p q̄s ip̄sum intelligit. Sed deus aliq̄ extra seipsum p suā p̄p̄iā essentia tñ. qz qcquid ip̄se intelligit h p suam p̄p̄iā essentia intelligit q̄ est idea z silitudo diu rerū. Recte sicut cā est idea z silitudo suoz effectuum. Et quicquid p̄ductum est h aliq̄ mō imitat essentiam diuinam. Recte sicut effectus suā cām. Per hoc dicit etia ad alia autoritatem. Melius est deū aliq̄ nō videre q̄ videre h verū est quo ad modū itelligendi videlicet intelligendo per species a rebus receptas qz h arguit ip̄fectioz qz potentia. qz spēs actuāt aliquid z reducunt ip̄sum de potentia ad actum.

Modū
q̄ deus itel
ligit

Solutio.

Arguit Intellectus humanus cognoscit aliqd directe z sine discursu a quo tñ nō est denudat^r g. An̄s pbat qz intellectus cognoscit seipsum nō reflexe z sine discursu z tñ nō est denudatus a seipso. pbat quia cognoscit se directe conceptu entis.

Cur verum est nec hoc est contra responsonem.

Arguit Intellectus humanus semp est denudatus a seipso. g etia semp i telligit seipsum. An̄s pbat qz intellectus itelligēdo recipit seipsum. g est denudat^r a seipso. p̄na tenet qz recipiens est denudatū a nā recepti. An̄s pbat qz q̄libz poñ itellectiua recipit suū itelligibile. s; itellect^r est suū itelligibile g. Cur q̄ q̄libet poñ itellectiua itelligēs aliqd directe recipit ip̄sum in se. sed nō opz q̄ poñ itellectiua q̄ intelligit aliqd reflexe q̄ talis poñ itellectiua recipiat illud intelligibile in se quod intelligit reflexe.

Arguit Intellectus humanus intelligit aliquid p^o z directe sine discursu a q̄ nō est denudatus. pbat qz intellectus human^r intelligit aliqd intuitiue z directe z nihil nisi seipsum. mō a seipso nō est denudat^r. An̄s pbat p p̄ma pte qz intellectus humanus est separatus a mā. mō in separatis a mā idem est itellect^r z itellectū p p̄hs. xij. meta. Cur q̄ p̄hs in illa autoritate. xij. meta. vlt dicit dñm inter mālia z immālia. z vlt q̄ mālia non pñt se reflectere super se z sup actū suū ppter eoz mālitates. s; imālia pñt se reflectē sup se z sup actus suos. g in separatis a mā idēz est itelligēs z itellectū. qz illa q̄ sunt separata a materia possunt se reflectere super se z seipsum cognoscere.

Dñm iter
mālia z im
materiale.

Arguit Intellectus humanus nulla intelligit alia a se. g etia nō est denudat^r ab omni eo qd intelligit intuitiue z directe. An̄s pbat qz itellect^r nō intelligit mālia nec immālia. mō p^m quia oportet q̄ intellectus sit similis

III. De anima

intelligibili quia omnis cognitio fit per assimilationem intelligentis ad intelligibile. Sed intellectus non est similis intelligibili videlicet rei materiali ergo.

Concedendo quod intellectus intelligit materialia et etiam immaterialia. et intellectus est similis omnibus rebus et per intentionem. quia intellectus suscipit in se species et ideas omnium rerum. quod species intentionali de pingunt ipsum intellectus sic quod intellectus erit intentionaliter similis omnibus rebus intelligibilibus. Sed non quo ad entitatem.

Arguit intellectus humanus est omnia intelligibilia. sed a nullo est denudatus quod intelligit. **A**lis probat per primum in textu. Intellectus est quemadmodum omnia. **C**oncedendo quod intellectus secundum mentem philosophi est sic omnia quia potest omnia intelligere et omnium rerum species in se recipere. Recte enim sicut materia potest in se omnes formas mundum recipere sic etiam intellectus potest in se recipere species omnium rerum mundi. quia intellectus est novum genus materie.

Questio III.

Primum Intellectus humanus sit forma substantialis corporis humani. **A**lla questio movetur non propter eius difficultatem sed

diversitate opinionum. **N**otandum per rationem quod maxima pars questionis est opinata. Una est opinio commentatoris qui sensit quod intellectus non esset forma substantialis corporis humani. quia illud est forma corporis humani quod informat corpus. modo intellectus non informat corpus sed coexistit corpori. Recte sic intelligentia coexistit orbi. Primum motum commentatoris fuit hoc quod si intellectus informaret corpus tunc ex intellectu et corpore posset unum tertium resultare. modo hoc est falsum quia quocumque sic se habent ut corporeum et incorporeum ex illis non potest constitui unum tertium. modo intellectus et corpus habent se ut corporeum et incorporeum. et etiam ex eis non potest unum tertium constitui. **S**ecunda ratio commentatoris fuit ista. quia intellectus est infima intelligentiarum. Recte ergo sicut intelligentia habet se ad orbem suum sic etiam intellectus humanus ad corpus quod habet loco orbis. Sed quia intelligentia est appropriata suo orbi et ei coexistit. sic etiam intellectus humanus est appropriatus corpori et ei coexistit. et per primum non est forma corporis. Sed brevis ter illa opinio non est acceptanda.

Alia est opinio de maxima parte questionis que ascribitur alexandro qui dixit quod intellectus humanus sit forma substantialis corporis humanieducta de potentia materie generabilis et corruptibilis.

Alis opinionibus sic statibus. Respondetur ad questionem. Et est nunc terminata opinio secundum quam respondeo ad communem quod intellectus humanus sit forma substantialis corporis humani et noneducta de potentia materie nec generabilis et corruptibilis. **A**lla responsio complectitur in se duas partes. Prima pars probatur auctoritate et ratione. auctoritate philosophi secundo huius ubi dicit quod anima sit actus corporis. modo actus capitur ibi pro forma. ergo in intellectu erit forma corporis.

Et probatur ratione sic. quia illud est forma substantialis corporis humani ratione cuius corpus locat in certam speciem et ratione cuius specificat et essentialiter differt ab alio. sed per intellectum humanum corpus locat ad certam speciem ut ad speciem humanam. et etiam intellectus est forma substantialis corporis. **P**robat secundo quia illud est forma substantialis corporis humani quod corpus vivit et sentit. sed per intellectum humanum corpus vivit et sentit. ergo intellectus ideo est forma corporis maior pars. sed minor probat quod cor

Nota

Comentatoris opinio de intellectu
Ratio prima contra.

2^a Ratio contra.

Opinio alexan.

Secundo opinio etiam et quod cato licet datur conclusio

Præter ptis prima ratio

1^a ratio

Questio. III.

pus vivit p animā vegetativā. z eadē aīa etiā est intellectiva. qz posse aīe nō sunt realiter distincte inter se vt pz scdo huius. Probat 3° qz ppria opatio rei cōvenit rei a sua ppria foīa. qz opatio ppria cōsequit ppria formā sic qz a ppria forma etiā pcedit ppria opatio. s; qz itelligē est ppria opatio hoīs ex pmo ethico. s; et itelligē cōvenit hoī a ppria forma. s; qz itelligere cōvenit hoī ab intellectu. s; etiā intellectus erit forma subalis corpīs humani. Et si intellectus nō esset forma corpīs s; appropriat^o corpi sequerēt qz itelligere cōveniret hoī ab extrinseco z per cōsequēs nō eēt ppria opatio hoīs. qz ppria opatio cōvenit rei a suis principiis intrinsecis: z per pns felicitas nō cōsisteret in ppria operatione hoīs qd est p psm p ethicoz. Item si intellectus esset appropriatus corpīs queadmodū intelligentia oībi tunc hō nō itelligeret recte sicut oīs nō itelligit cui intelligentia est vnita z appropriata. qz nulla forma cōicat denominatōz intrinsecā huic cui est appropriata z extrinseca. z per cōsequens dictum cōmentatoris nullam.

Itē pbat aliter Dīa specifica sumit a ppria forma rei vt pz ex porphirio. sed rōnale est dīa specifica hoīs q sumitur ab ipso intellectu. ergo etiā in intellectu erit forma substantialis hominis.

Quid tūc ad rōnes Cōmentatoris. Ad p^m dicitur cōcedendo q ex corporeo z incorporeo nō pōt vnūz 3^m cōstitui nec corpus z intellectus habēt se vt corporeū z incorporeū. quia recte sicut intellect^o est incorpore^o sic ē corpus est incorporeū quia corpus capit in pposito p mā organizata. z sic ponit in linea sinistra collateralī sub illa dīa incorporeū. Ad scdaz dī pcedendo q intellectus sit infima intelligentiarū q ad pfectiōz. Sed intelligentia dīr ab intellectu quia intellectus informat corp^o intelligentia aut nō iformat orbē qz orbis nō est organizat^o qd tū regref si intelligentia dīr iformare orbē. Probat alia pars rñsonis q intellectus nō sit eductus de potentia materie. qz formā educi de potentis mae est formā gīari in materia. v; tute agentū nālū. mō intellectus humanus nō gīat seu pducit in mā v; tute agentū naturalū. s; etiā nō educit de pōi mae. minor pbat qz agentia nālīa sua vī z vī tute nō pīt ita nobile formā pducē. z nihil pīt agere vltra gādū sue pfectionis. mō si agētia nālīa pducerēt intellectu humanū tūc ipsa agerēt vltra gradū sue pfectionis. Qd pz quia oīa agētia nālīa q agūt pro pductione forme sunt corporea quāta. sed intellectus humanus est incorporeus. modo si corporeū pduceret incorporeū tūc ageret vltra gradū sue pfectionis cūz incorporeū sit perfectius corporeo. Nec agentia naturalia pēdisponunt māz vt intellectus humanus educatur sed pēdisponūt materiā vt intellect^o humanus z etiā humana possit exercere suas operatiōs sibi debitas. qz anima humana pēgrit corpus organū z dispositū ne ipsa sit ex psuati opatōz. qz ipsa est alligata corpi z organo sinō q ad pōtiāz intellecti nā tñ sensitivā z vegetativā. z sic g agentia naturalia pēdisponūt materiā qua pēdisposita forma deforis infunditur ipsi materie.

Itē si intellectus humanus esset eductus de potentis materie tūc etiā esset materialis sicut cetera forme educte de potentia materie. modo hoc est falsum. quia si intellectus esset materialis tūc frustra poneretur in intellectu agens sū philosophum tertio de anima. probatur quia intellect^o agens ponitur ad illuminandum fantasma z irradianum vt descindat speciem intelligibilem immaterialē de se quia intellectus non potest in se reci

3^a Ratio

Quid itel lectū nō eē appz atuz corpon

Ratio 4^a.

Hic pūuz motiū cō mētoris soluit Soluit 2^m

Quid itel lectū nō eē eductū de pō materie

Itē nō nī hil ppa v; tute pducē nobilius se

III. De anima

pere spēm mālem. Si autē fieret intellectus mālis tūc pōt in se recipere spēs materiales a fantasinate. et p̄sequens destruit intellectus agens et officia eius. et per cōsequens processus tertij de anima.

Nota

Item intellectus est in gñabilis et hoc subiectiue. Et incorruptibilis q̄ ois forma q̄ nō est educta de potētis m̄ae. ergo etiam est incorruptibilis.

Arguit Intellectus humanus nō est forma subalis corpis humani. q̄. Aliis pbat q̄ intellectus nō inheret corpori. q̄ nō est forma subalis corpis humani. p̄na tenet q̄ illud qd̄ fm̄ esse suuz nō dependet a corpe. s̄ nō inheret corpi. s̄ intellectus humanus fm̄ suuz esse nō depēdet a corpe. q̄ etiā nō inheret corpi. maior pbat q̄ q̄cqd̄ inheret alteri s̄ fm̄ suū esse dependet ab eo ut p̄ de accidente et formis brutalib⁹. minor pbat q̄ intellectus h̄z ita bñ eē extra māz sicut in mā. q̄ fm̄ suuz esse nō dependet a corpore et a materia.

Respon̄detur q̄ utiq̄ aia intellectiua inheret corpi et est forma corporis. S̄ argu-
mentū tūc pbat q̄ esse aie intellectiue nō solū est inherens sed etiam substa-
tens et h̄ aptitudinaliter. q̄ esse eius nō depēdet a corpe et a materia. Sed
tū actu esse eius est inherens. Illud autem cuius esse solum est inherens s̄
fm̄ suum esse dependet a corpore et a materia.

Arguit Intellectus nō est forma corporis huiusmodi q̄. Aliis pbat q̄ nulla
forma corpis reflectit se sup se et sup suos act⁹. s̄ intellectus human⁹ reflectit
se sup se et sup suos act⁹ q̄. maior p̄ q̄ ois forma corpis est organica talis
aut nō pōt se reflectere super suos actus. pbat aliis ex dione aie. Alia est ac-
tus corporis organici. Respon̄detur q̄ forma corporis q̄ utit corpore et organo pōt
se reflectere super se et sup suos actus q̄ talis est organica. Sed intellectus
nō utitur corpe et organo licet utat utente corpe et organo quia sensu. ergo
etiam pōt se reflectere super se et super suos actus.

Arguit Nulla poīi pura est forma subalis. sed intellectus est pura poīi. q̄
non forma. maior pbat q̄ nulla pura poīi actuatur. sed qlibet forma actuatur. q̄
minor pbat p̄ p̄m dicentē in tertio huius. Intellectus possibilis nō h̄z ali-
am potentiam nisi q̄ possibilis vocatus est.

Respon̄detur Negando q̄ intellectus sit pura poīi q̄ nihil est pura poīi nisi ma-
teria p̄ma. Sed intellectus humanus est pura poīi in respectu q̄ in ordie ad
itelligibile qd̄ nondū intelligit. sed simplr nō est pura poīi sed solum mā p̄.

Arguit Quelibet forma subalis multiplicatur ad multiplicatōz suorum
indiuiduoz. sed intellectus non est huiusmodi ergo. minor est cōmentatoris
qui dicit q̄ intellectus sit vnus in omnibus hominibus.

Respon̄detur q̄ cōmentator ibi nō teneat. quia intellectus humanus multiplica-
tur ad multiplicationem indiuiduozum.

Arguit Nulla forma subalis intelligit simul infinita. sed intellectus huma-
nus itelligit al̄ infinita q̄. minor pbat p̄ cōmentatorē dicentē. Intellectus intelligēdo
p̄pōz vlez intelligit simul infinita. maior pbat q̄ intelligere infinita solū p̄-
net ad formas sep̄atas. Respon̄detur q̄ intelligere simul infinita nō solū p̄tinet ad
formas sep̄atas sed etiā ad alias capiēdo infinita s̄nkāce. quia aia huma-
na etiā pōt infinita intelligere q̄ nō tot qui plura. Sed tū finite solum itel-
ligit infinita. q̄ intellectus itelligit rem fm̄ q̄ rez recipit in se. sed ip̄ se finite
recipit rem in se quia ip̄ se est finite entitatis. sic etiam finite recipit rez in se.
Sed p̄ma cā infinite intelligit rem q̄ intelligit rem fm̄ q̄ rez relucet in ea.
Sed vnaq̄q̄ res idealiter infinite relucet in deo ergo.

**Morabile
pulchrū**

Questio. III.

Questio. III.

¶ **Trum** Circūscripta fide catholica adhuc ratio nālis dictaret intellectum humanum esse formā corporis. Cū dūm q' in clemētia vnica de trinitate z fide catholica In. s. porro determinatū est q' intellect' humanus sit forma subalis corporis humani. z sic ex fide habemus q' intellectus humanus sit forma substantialis corporis humani. Adodo q'rit q'ntio An intellectus humanus sit forma subalis corporis humani circūscripta fide z seclusa fide. An enim adhuc ex mālib' possit haberi q' intellectus sit forma substantialis corporis humani.

¶ Notandū q' ratio nālis est cognitio qua quis ex pprijs naturalibus absq; habitu infuso discurret ad alicuius rei cognitionem. Et talis discursus pōt fieri ex cognitione sensitua vel ex experientia vel ex principijs per se notis vel ex per se notis eductis. Et sic aristotiles ex proprijs naturalibus discurret absq; habitu infuso ad cognitioē oīum eorum que nouit.

¶ Item rō naturalis h' dictat qd ex sensu vel experientia vel ex quodā pncipio per se noto vel ex aliquo euidente educibile. C' Item illa questio ponit tale dubium q' illa q' sunt fidei nō habentur ex ratione naturali. quia illa q' sunt fidei nō subiacent demonstrationi. sed illud subiacet demonstratiōi qd habetur ex ratioe naturali. mō si est fidei q' intellectus est forma corporis q' nō potest haberi ex rōne naturali.

¶ Item pmissis. Rō ad q'ntionē q' si nō esset fides adhuc ratio naturalis dictaret intellectum humanum esse formā substantialem corporis humani. pbat illa rō q' q'cquid potest haberi ex dictis phi h' dictat ratio naturalis. sed si nō esset fides catholica adhuc posset haberi ex dictis phi q' intellect' humanus esset forma substantialis corporis humani. ergo sed nō esset fides sed fide circūscripta adhuc ratio naturalis dictaret zc. maior patet q' dicta phi ex rōne nāli sunt educta. Cūicqd ergo deducit z cōiicitur ex dictis phi h' ē mediate deducit z cōiicit ex rōne nāli. minor pbat q' ex dictis phi hētur q' aia hūana sit foia sbal corporis. q' ex dione aie. mō intellect' hūan' est aia hūana. q' ē h' ex dictis phi q' intellect' hūan' est foia sbal corporis hūani. Et h' ex nālib' h' sit demonstrabile z cōiucibile q' intellect' hūan' sit foia corporis. tū ex nālib' nō pōt cōiucit q' itelligētia sit foia orbis. Probat' duas cās.

¶ Prio q' itelligētia mouet orbē absq; fatiga. mō intellect' itelligit cū fatiga. z h' puenit ex pte corporis z possit' sensitiuaz subseruientiū. C' Scdo id q' itelligētia mouet orbē regulariter sed intellectus mouet corpus irregulariter. immo intellect' mouet corp' ad omnem differentiam positionis. Sed itelligētia mouet corpus solū circulariter z nō aliter.

¶ Itē foia nihil actuat nisi organū z dispositum. q' forma q' est anima solū est actus corporis organici. modo celum nō est corpus organicum ergo.

¶ Arguit Circūscripta fide nō est nāli rōne cōiucibile q' intellect' humanus sit forma subalis corporis q' h' pbat q' q'cquid est cōiucibile h' est de monstrabile. sed circūscripta fide tunc nō est demonstrabile q' intellectus humanus sit forma corporis. minor pbat q' illa q' sunt fidei nō pōt demonstrari. modo ille punctus est fidei. q' nō est demonstrabilis. C' Item quicqd est demonstrabile h' nō est solubile. sed cōmentator soluisset omnes rōnes pbat' intellectum humanum esse formā subalem corporis humani maior patet

Ex clemētia
ua. i. itelle
ctū esse for
mā sbalez
corpis hu
māi oñdit

Rō mālis

Illā q' sunt
fidei n' h' n
tur ratione
naturali

Rōisio

Intellige
tia ē foiaz
orbis nāli
rōne n' pōt
cōiucit dū
b' d' causis

De demō
strabile ne
cessario est
verum

Quicquid
habet esse indi
uisibile h̄ est
indivisibile

Quicquid ē
in mā h̄ est
passibile

Ania ē alia
bit altatōe
itētiōali re
presētat p
qualitates
spirituales
Augmēta
tiōis fieri h̄
ptes foia
les quē sit
itelligēduz

Opio cō
mētatoris
Duplex ē
intellect' h̄
Com.

quia omne demōstrabile est necio verū. modo nullū tale est solubile.
C^Rñr cōcedēdo qd hoc sit demōstrabile videlicet intellectu humanum esse
formā corpis. Et p̄ter dico qd illa q̄ sunt simpliciter fidei illa nō subiacent
demonstrationi. modo ille punctus in proposito est fidei nō tamen sic fidei
sic qd nō sit demōstrabilis. sed est sic fidei sic qd nō est expectanda demonstra
tio sic qd vi demōstrationis nō debem' cogi ad afferendum ei. Item cōmē
tator etiam solūisset om̄s rationes probantes hoc tamen nō solutione vera
sed solutione apparente.

C^Arguit Si intellectus humanus esset forma corporis humani seq̄ret qd
quilibet homo esset indivisibilis qd est falsus. pbat qd qcqd habet esse indi
uisibile hoc est indivisibile. sed si intellectus esset forma inherēs corpori tūc
homo haberet esse indivisibile. minor pbat qd esse hominis est forma substā
tialis. Et si intellect' nō daret esse indivisibile tūc daret aliud esse q̄ habet.

C^Rñr Negādo qd esse hois sit indivisibile. Qñ tūc dic̄t tamen esse homi
nis est a forma. modo si intellectus est forma hominis tūc homo habet esse
indivisibile qd forma illa. Ad hoc dicitur qd esse hominis p̄tiale sit a forma
sed totale esse hominis non est a forma sed a materia z forma. Nec esse di
uisibile vel indivisibile procedit a forma substātiali sed a forma quātitatiua.
quia forma subalis dat esse simpliciter z esse substantiale. Sed forma quan
titatiua dat esse quantitatum.

C^Arguit Quicquid est forma subalis corpis alicuius h̄ est in mā ei'. s̄z intel
ctus humanus nō est in mā hois g. minor pbat qd qcquid est in mā h̄ est pas
sibile. s̄z intellect' nō est passibil'. g nō est i mā. maior pbat qd passio sequitur
māz. S̄z minor pbat p p̄m tertio hui' qd dic̄t intellectu esse impassibilem.

C^Rñr cōcedendo qd intellect' sit passibilis si nō passione propria z corru
ptiua tamen saluatiua z cōter dicta.

C^Arguit Dis forma subal' ē alterabil'. s̄z intellect' human' nō est alterabil' g.
maior p̄z qd est alterabilis p spēs vtutes z scias. minor est p̄bi thopicorum
z 3° huius. C^Responder qd sit alterabilis sed nō alteratione proprie dicta
que est per q̄litates reales z p̄mas tñ est alterabilis alteratione improprie
dicta z intentionalī per q̄litates spūales qz per vtutes z scientias.

C^Arguit Si intellect' esset forma hois seq̄ret qd nullus hō eēt augmētabi
lis. pbat qd augmētatio debet fieri s̄m ptes formales vt p̄z ex p̄ de ḡnatiōe
modo si intellectus esset forma corpis tūc hō nō posset augmētari s̄m intel
lectū. g etiā nō esset augmētabilis. C^Rñr cōcedēdo qd augmentatio sit s̄m
ptes formale. Et ibi p̄ p̄te formale nō intelligit forma q̄ est altera ps rei. sed
itelligunt ptes porose. z in p̄tib' porosis z formalib' sit augmentatio p̄ it' su
sceptiōis. z s̄m ptes māles z offeas augmentatio sit per iuxta positionem.

Questio. V.

Trum

Em vn' sit intellect' quo omnes homines itelligūt.
C^Motādū qd p̄ns q̄stio mouet p̄p opionē cōmētator
q̄ sensit qd tota spēs humana h̄z vnū intellectu ei appropriatū z assistē
tē q̄ intellectu oēs hoies itelligūt. C^Mo qd opione est sciendū qd cōmētator
posuit duplicem intellectu in hoie. vnū agentē z talis intellectus informat
hominem z est plurificatus s̄m plurificatiōis hominum sic qd vnusquisqz
homo habeat vnū p̄p̄itū intellectu agentē ille. intellectus agēs est ḡnabil' z

Questio. V.

corruptibilis. et talis intellectus agens non intelligit sed diuertit se super fantasmatum et elicit spiritum. Alius est intellectus possibilis et talis assistit toti speciei humane ingeniabilis et incorruptibilis plenius spiritibus potentialibus et vltimis quod spiritus non sunt sufficiens per se intellectus. quod intellectus possibilis mentibus illis speciebus non potest intelligere sed ille spiritus in intellectu possibili actuant per spiritus deputatas a fantasmate per intellectum agentem sic quod erit sufficiens per intellectus intellectus. quod tale agens diuertit se super fantasma et abstrahit species actu intelligibiles. quibus speciebus collatis et positus ad intellectum possibile spiritus vltimus qui sunt in intellectu possibili actuant. et tunc intellectus possibilis celebrat intellectus actuantis illis spiritibus vltimis. Et sic commentator vniuocauit intellectum possibilem per plurificauit intellectum agentem. Commentator propter aliquos causas et rationes posuit unum intellectum possibilem assistentem omnibus hominibus quod omnes homines intelligunt. Vnde ratio quod intellectus est infima intelligentiarum. Recte ergo sicut unusquisque orbis habet unam intelligentiam sibi appropriatam sic etiam tota species humana debet habere unum intellectum. quod intellectus habet speciem humanam vice orbis. Secunda ratio quod per se plurificationis indiuiduorum in aliqua specie est materia ex vii. meta. sed intellectus est absque materia. et etiam non sunt plures intellectus sed unus in specie humana. Item indiuidua sumuntur per diuersas portiones materie. Sed breuiter illa opinio non est acceptanda. Et ad rationes illas dicamus. Ad primam dicit concedendo quod intellectus sit infima intelligentiarum et hoc quod ad perfectiores quod est perfectior omnibus formis brutis et minus perfectior intelligentiis. Sed quod ad officia tunc intellectus est non infima intelligentiarum. quia quo ad mouere intellectus excedit omnes intelligentias quia perfectius mouet corpus quam aliqua alia intelligentia. quia intellectus humanus mouet corpus quo ad intelligere sed intelligentia mouet orbem quo ad motum localem. et sic perfectius mouet intellectus humanus hominem quam intelligentia orbem. Ad secundam rationem dicitur concedendo quod plurificatio indiuiduorum in eadem specie fit ex parte materie ut patet. vii. meta. et intellectus habet materiam hoc non ex quo tamen in qua. quia est in materia. et quando est separatus a corpore tunc habet naturalem inclinationem ad corpus et ad materiam. et propter hoc venit malis distinctio et plurificatio inter intellectus humanos. sed intelligentia non habet materiam nec in qua nec ex quo. et etiam non est plurificatio malis inter intelligentias saltem in eadem specie. sed in una specie intelligentiarum est solus una intelligentia. Ad istas premissas Rur ad questionem quod in quolibet homine sit tamen unus intellectus tamen falsum est dicere quod tamen unus intellectus sit omnibus hominibus. Primum per inductionem quod in sorte est tamen unus intellectus in parte est tamen. et in quolibet homine est tamen unus intellectus. Secundum probatur quod si unus intellectus esset in omnibus hominibus sequeretur quod omnes homines essent unus homo. quod sequeretur quod plures homines haberent unum et idem esse. et per hoc etiam plures homines essent unus homo. Aliis probatur quia unus intellectus datur soli vni esse. Si ergo plures homines haberent unum intellectum tunc etiam idem esse. et per hoc essent unus homo. Probatur secundo quia si sic sequeretur quod omnes homines intelligerent una intellectione et viderent una visione quod est falsum. probatur quod quando principale agens est unum et instrumentum etiam est unum tunc actio est etiam una. ut faber vno malleo facit unam actionem et percussionem. Quando autem principale agens est unum et instrumentalia agentia sunt plura tunc agens est unum et actioes sunt plures. Sed quando principalia agentia sunt plura et instrumentale agens est unum tunc actio est una. Si ergo

Comentator
per certas
rationes intel-
lectum possibi-
lem vniuoca-
tur et agere
plurificauit

Solutio^{am}
ratione com.

Solutio^{2a}

Conclusio

III. De anima

omnes homines haberēt vnū intellectū tunc cū hoies intelligerent vna
intellectione qz cause principales agentes essent plures z instrumentū vnū. f.
intellectus. ergo et actio. f. intellectio est vna. Cōmentator solu eret. z di
ceret qz diuersitas intellectionum nō prouenit ex parte intellectus sed par
te diuersorum fantasmatum. Sed hoc nō qz diuersitas fantasmātū non cau
sat diuersitatem intellectionū. qz fantasma nō est immētum instrumentum
intelligendi s; est obiectū a q intellectus scidit spēs intelligibile z itellectioz suaz
Itē si vnus esset intellectus q oēs hoies intelligerent sequeretur qz qñctūqz
vnus homo esset felix ois homo esset felix. qz felicitas inest hoi ab intellu.
Si ergo vnus esset intellectus in oibus hoibus qñ g vnus intellectus esset
felix vel miser qñ vnus homo esset felix vel miser sequeretur etiā q aliquis
esset ignarus z sciens simul.

Euasio cō
mētatoris.
Impugnat
istā euasio
nem

Arguit Nullū ppetuū multiplicat fm multiplicatōz gñabilū z corrupti
bilū. sed intellectus est ppetuus z hō corruptibilis ergo maior pz qz mul
titudine indiuiduoz sub eadē spē ponitur ppter ppetuitatē eiusdem spēi. Si
ergo tale indiuiduū est ppetuū tunc etiam talis spēs erit perpetua fm tale
indiuiduū. ergo nō ppter ppetuitatem spēi opz multiplicari indiuidua.

Mōpulsz

CRñr q nullū ppetuum multiplicat ad multiplicatōz gñabilium z cor
ruptibilium verū est q ad sui duratiōz. S; ppetuū bene multiplicat ad multi
plicatōz corruptibilium q ad cōsuatiōz z duratiōz ipsorum corruptibilium
vt intellectus humanus nō multiplicat ad sui duratiōz sed ad duratiōz z cō
seruatiōz ipsorū hominū. sic intellectus multiplicatur ad ppetuandū spēs
humanam z nō species intellectus humani.

Arguit Multiplicatio indiuiduoz surgit ex pte mae vt patet. vij. meta. z
cōmentatorem q indiuidua sumūt fm diuersas portioz mae. modo in
tellectus humanus nō hz mās. ergo etiā nō multiplicat sed est vnus.

Intellectus
hz mās n in
q s; ex q

CRñr q intellectus heat mās si nō ex q tñ in qua. quia est i corpe z postq
fuerit sepatus a corpore licet nō actualiter habeat mām in qua tñ hz nālez
inclinatiōz ad mās z ad corpus q nālis inclinatio nō est frustra. Et ergo illa
est ratio qre plures intellectus sunt in vna spē z nō plures intelligētie quia
plurificatio indiuiduoz in vna specie fit ppter mām. sed qz intelligētie nō
hnt mām nec in q nec ex q. g etiā nō fit plificatio itelligētiarū in eadem spē.

Arguit Vno intellectu intelligit ois hō ergo et sufficit intellectus vnus
in oibus hoibz. Aliis pbat qz vno intellectu intelligit for z vno intelligit pla
to zē. ergo vno intellectu intelligit omnis hō. pñā tenet ab inducentibz ad
inductam. CRñr q male fiat iductio. qz qñ iducimus sup termino stante
cōfufe distributue respectu termini stātis detinate tunc terminus stans. de
terminante debet restringi p relatiuū idempratis in omnibus inducētibz pōt
qz in p. vt sic in scda inducente z eodē intellectu intelligit plato zē.

Arguit Idē intellectus est pluribz hoibus. ergo idē est itellectus q ples ho
mines intelligūt. Aliis pbat qz idē itellectus est pluribus pñalibus hominibz.

CRñr cōcedēdo q pluribus pñalibus hominibus est bñ vnus itellectus
nec h preiudicat rñsoni qz rñō loquitur de hominibus totalibus.

Arguit Si intellectus multiplicaret ad multiplicatōz hominum seqret
possibile esse multitudinem actu infinitam. qz supponendo eternitatē mudi
qno stante tunc de facto fuerunt infiniti hoies. Sed ex q intellectus multi
plicat ad multiplicatōz hominū tūc iā essent infiniti intellectus distincti. Et

Questio. VI.

per pñs multitudo actu infinita. qđ est cōtra pñm 3º pñicoz z pñmo celi.
 Cñr qđ nō sit incōueniens esse multitudinē actu infinitam rerum spūaliū
 z discontinuatoz. qđ pñs solū reprobāt multitudines infinitam entium cō-
 tinuatoz z pñatoz. qđ talia occupant locū qđ sunt circūscriptiue in loco.

Ea vero: que est potētia in vno pñor est tpe. Ab-
 solute aut neqz tempore: sed non nun c quidē in-
 telligit: nūc aut non intelligit. separatus vero id est
 solū quid est: atqz id solū est immortale ppetuūqz.

Questio VI.

¶ Trum Intellect⁹ human⁹ sit perpetu⁹ a parte post. **¶ Ma-**
 teria pñtis qñtis est opinata. Una est opinio ipñi ale-
 randri de mā pñtis qñtis q sensit q intellect⁹ human⁹ sit forma
 educta de pñtis māe gñabilis z corruptibilis. **¶ Alia** est opinio cōmētato-
 ris z ille sensit q vnus intellect⁹ esset in oib⁹ hoib⁹ igniabil⁹ z icorruptibil⁹ a
 pte añ z a parte post ppetu⁹. qđ cōmētator supposuit mundū esse ppetuū z
 fuisse ab eterno. mō spēs rez etiā sunt eterne z sic ab eterno fuit homo. Et qđ
 nō est nisi vnus intellectus in oib⁹ hoibus tam pñtis qz futuris qz p-
 teritis. g etiā sequitur q intellectus sit ppetuus appn z app⁹.
¶ Itis pñmissis. Rñr ad qñtōz q qlibet intellect⁹ humanus sit perpetuus
 app⁹ qñqz non appn. pbat h autoritate pñi 2º de aia. Sepetur hoc ab hoc
 tanqz ppetuū a corruptibili vbi aristotiles ponit dñam inter pñtis sensituiā
 z intellectuiam. Et dicit q pñtis sensituiā sit corruptibilis z hoc quo ad ac-
 tus z opatōs qz ipsa est alligata corp⁹ z organo. sed potentia intellectuiā est
 incorruptibilis in suis opationibus qz nō est alligata corp⁹ z organo. Si
 ergo pñtis intellectuiā est incorruptibilis q ad actus. g etiā q ad esse qz actus
 presupponit esse. Si g in actib⁹ est ppetua g etiā quo ad esse. Probat rōne
 tali q intellectus nō est corruptibil⁹. g est ppetuus app⁹. **¶ Alis** pbat qz sola
 forma educta de pñtis māe est corruptibilis z corrupit ad corruptionem
 corporis. sed intellectus nō est eductus de pñtis māe. g etiā nō est corru-
 ptibilis. minor pbat qz si intellect⁹ esset eductus de potētijs māe tñc vñte
 agentiu nālū esset pductus in mā. mō h est falsum qz si vñte agentium na-
 turaliū pducere i materia tñc sequerē q materiale pduceret immateriale
 diuisibile indiuisibile corporeū incorpēū z qñtū in qñtū. qz agētia naturalia
 que laborant pro productione forme sunt mālia diuisibilia corruptibilia z
 quanta. sed intellectus est immālis icorporeus indiuisibilis. **¶ Itē** si itelle-
 ctus esset eductus de pñtis māe seqret q intellectus human⁹ esset mālis. qz
 qcqd est eductū de pñtis māe h est māle. modo falsum est q intellect⁹ est mā-
 lis. pbat qz si intellectus esset mālis seqret q frustra poneretur intellectus
 agens z oia officia eius destruerent. pbat qz intellect⁹ agens ponitur ad il-
 luminandū z irradiandū fantasma vt spēs intelligibilis immālis descendit
 mō si intellectus esset mālis tñc posset in se recipere spēs māles. z p pñs fru-
 stra ponit tñc intellectus agēs ad illuminandū z irradiandū fantasma vt
 spēs immāles descendant. **¶ Probat** et aliter rño q nō sit corruptibilis qz
 qcquid corrupit aut corrumpit a suo contrario aut corrumpit ad corrup-

Alexandri
 Opi.

Opio cō.

Conclusio

Nota

Ratio

Oñdit itel-
 lectū nō eē
 eductū de
 pñtis māe

Alia rō cō-
 clusionis

III. De anima

Nota
Intellectus
non corrumpitur
a principio
quod ipse est substantia
cui nihil est
principium nisi ad
corruptionem
substantie nisi ad
corruptionem
nisi substantie

tionem sui subiecti aut per defectum compositionis quia non sunt plures modi corruptionis. sed intellectus humanus nullo illorum modorum corrumpitur. non est corruptibilis. Quod non sit corruptibilis a suo principio probatur quod non habet principium. non est corruptibilis a suo principio. Aliis probatur quod omnia sunt filia intellectus. nulla sunt ei contraria. Aliis probatur quod intellectus intelligit omnia. si omnis intellectus sit per assimilationem. Intellectus est substantia cui nihil est contrarium. Quod etiam intellectus non sit corruptibilis ad corruptibiles subiecti probatur quod intellectus secundum suum esse non dependet a corpore et a subiecto ergo etiam non corrumpitur ad corruptibiles subiecti. Aliis probatur quod secundum suum operari non dependet a materia et a corpore. et etiam nec secundum suum esse. quod unumquodque operatur secundum quod est ens et operari sequitur esse. quod actus secundus sequitur actum primum. Quod etiam non sit corruptibilis per defectum compositionis. quia causa compositionis intellectus est deus qui nunquam deinit esse. propter defectum compositionis intellectus non potest corrumpi. Intellectus si esset corruptibilis ad corruptionem corporis tunc intellectus etiam debilitaretur ad debilitatum corporis. Si potentia visiva debilitatur ad debilitatum corporis.

Arguitur Intellectus humanus est corruptibilis non est perpetuus. Aliis probatur quod nulla forma fatigabilis est incorruptibilis. intellectus humanus est fatigabilis non est incorruptibilis. maior pars quod omnis forma fatigabilis tandem fatigatur sic quod corrumpitur. Sed minor probatur quod si non sequeretur quod intellectus esset tantum resistere sicut deus et per se esset infiniti vigoris et activitatis. Patet sequela quod non posse pati ab aliquo certa potest arguit aliqualem resistantiam. et non posse pati a maiori potentia arguit maiorem resistantiam. ergo a nulla potentia posse pati arguit infinitam resistantiam. Sed intellectus si esset infatigabilis a nulla potentia posset pati. et per se esset infinite resistantis. Respondetur concedendo quod intellectus sit forma infatigabilis. quod nihil est fatigabile nisi habeat materiam. sed intellectus non habet materiam. non est fatigabilis. Nec propterea sequitur quod intellectus sit infinite resistantis. quod resistantia in nullis reperiuntur nisi in materiis et habentibus materiam. modo intellectus non habet materiam. Et contra dicatur quod sic dicitur argui. Intellectus non est fatigabilis ab aliquo potest et habet materiam. est infinite resistantis.

Arguitur Si intellectus non esset fatigabilis sequeretur quod posset omnes suas operationes simul producere quas producit successive. Sed hoc est falsum quod tunc posset infinitas operationes producere. sequela probatur quod ille qui non fatigatur potest ut bene sex portare sicut duos vel tres. Contra quod intellectus non potest omnes suas operationes producere simul. quod hoc est contra naturam operationum et repugnat operationibus quod simul producantur. quod ad plures operationes intellectus requirit plures species modo plures species non possunt esse in intellectu simul. et etiam plures operationes non possunt simul produci ab intellectu. quod species depingunt intentionalem intellectum. Recte ergo sicut unus et idem non potest esse depictum et.

Arguitur Omnis forma complexionalis est corruptibilis. si intellectus est forma complexionalis. est corruptibilis. maior pars quod omnis complexio surgit ex quantitatibus primis que corrumpunt formas complexionales per actum earum ad unum. minor probatur quod intellectus humanus preregit operationem complexionalis. est forma complexionalis. quia tenet quod si non esset forma complexionalis non regerent optimam complexionem sicut patet de angelo et dyabolo. Contra negando quod intellectus sit forma complexionalis formaliter et in se. sed intellectus est forma complexionalis et regit corpus complexionaliter et dispositum ne ipse sit expressus suarum operationum quod licet non fiat corpore ut sit in vite corpore. Illud autem quod formaliter

Questio. VII.

in se est cōplexionatū h̄ est corruptibile. s; nō illud qd̄ est p̄suppositiue.
¶ Arguit Illud cuius p̄p̄iū est corruptibile h̄ est corruptibile. sed p̄p̄iū
 intellectus humani h̄ est corruptibile. ḡ etiā intellectus humanus est corruptibi-
 lis. maior p̄bat q; p̄p̄iū nō sepat ab illo cuius est p̄p̄iū. minor p̄bat q; intelligē
 est p̄p̄iū intelligibilis. z h̄ ē corruptibile. q; intellectus nō intelligit post sepatōz.
¶ R̄r cōcedēdo q; intelligere sit p̄p̄iū intellectus. z p̄ter negādū est q; h̄ sit
 corruptibile. Sed verū est q; intelligē p̄ spēs elicitiuas a fantasmatibus hoc
 est corruptibile. q; intellectus nō intelligit p̄ species elicitiuas z abstractas a
 fantasmatibus post sepatōz. q; tales species q̄remanent in intellectu post
 sepatōz eius a corpe nō sunt sufficiens principii intelligendi. sic q; menti-
 bus illis speciebus nō intelligit. q; ille species nō p̄it principiare aliquem
 actum intelligendi nisi p̄ cōuersiōz intellectus super fantasmatam. quia sicut
 ipse sunt recepte a fantasmatib; sic etiā nō p̄it principiare actum intelligen-
 di nisi intellectus diuertat se super fantasma. Nec ergo intelligere est p̄p̄iū
 sed est bene p̄p̄iū interi q; intellectus est in corpe sed simplr nō est p̄p̄iū.
¶ Arguit Si intellectus humanus esset p̄petuus app̄ segur q; manēt corru-
 pto hoīe. vel ḡ intelligit vel nō. q; nō p̄m p̄z p̄bm 3° huius Alia nō remini-
 scit post mortē. ḡ etiā nō intelligit post mortem. nō 2^m quia tunc frustra po-
 neretur. **¶** R̄r q; intellectus non reminiscit post mortem eo modo quo h̄
 reminiscit. q; h̄ reminiscit p̄ spēs decisas a fantasmate. sed post sepatiōez
 intellectus a corpe nō reminiscit z intelligit p̄ spēs decisas a fantasmate. s;
 post sepatōz intellectus intelligit z reminiscit p̄ spēs q̄s suscipit ex in fluē-
 tia diuini luminis. Sic etiā alie intelligentie z sube separate.
¶ Arguit Si intellectus eēt p̄petuus app̄ tūc seq̄ret q; h̄ esset p̄petuus.
 p̄bat q; hec mā z forma sunt p̄petua. s; h̄ est hec mā z forma. ḡ est p̄petuus.
¶ R̄r q; si ly hec demonstrat cōiuncti māz z formā tūc negādū est q; hec
 mā z forma sunt p̄petua. q; hec mā z forma sunt totū cōiunctiz. s; totū non
 est p̄petui. ḡ etiā nec hec mā z forma. Si aut ly hec demonstrat materiam
 z formā diuīsim tunc maior est vera z minor falsa est.

Questio. VII.

¶ **Trum** Intellectus possibilis sit pura potentia. **¶** Illa q̄stio
 mouet p̄pter opionē cōmētatoris q; sensit q; intellectu
 n̄ sit cōpositus ex actu z poī. Un intellectus h̄m cōmētatores sic est
 cōpositus ex actu z poī q; vnus est intellectus in oībus hoībus plen^o spēs
 vlib^o potētiālib^o q; spēs nō sunt sufficiens p̄m^o intellectionis. q; mētib; Opinio
 illis spēbus intellectus possibilis nō p̄t exire in actū. Sed si debuerit exi- comen.
 re in actū tunc opz q; spēs actu intelligibiles descidātur a fantasmate. q; b;
 repositis ad intellectu possibile spēs in intellectu possibili actuantur z ip̄s
 actuat intellectus exi in actum z celebrat suā intellectiōz. Illo modo ḡ in
 intellectu possibile est cōpositus ex actu z poī. q; ex illis spēbus vniuersalib;
 potentialibus z ex illis spēbus actualibus decisas a fantasmate per intel-
 lectū agentem. Et sic q̄rit q̄stio. An intellectus possibilis sit pura potentia
 vel an sit actus z poī. **¶** Sciendūz q; vnus z idem intellectus in homine
 est passibilis polis z agens. Un intellectus vocat possibilis in ordie ad spēs
 quas nondū h̄z sed aptus natus est habere. z sic intellectus inquātum non
 est formatus speciebus intelligibilibus q;bus tū potest informari d̄r possi- Intellectus qd̄
nis
Intellectus d̄r
possibilis

III. De anima

**Passibilis
dicitur
Agens in
intellectus**

bilis. Sed intellectus vocat passibilis in ordine spēs qbus defacto informa-
tur. Sed intellectus vocatur agens in ordine ad fantasma quia illuminat et
irradiat fantasma ut ipsius possit descidē spēs. S; solū est in pō ad descidēdū
species. sed fantasma actuatum per intellectum agentem descidit de se spe-
cies intelligibiles. sicut color sua vi non potest descindere species nisi sit il-
luminatus per lumen.

Notabile

Correlarie segtur q; diuisio intellectus in agentē et passibilē est diuisio in-
tellectus q ad sua officia et nō est diuisio ipsius q ad essentia et subam. et in-
tellectus passibilis h; sub se duas spēs scilicet intelligentiam et memoriaz.
In illa pte intelligentia intellectus celebrat suam intellectiōz. Aliam habet
ptem sub se intellectus et dicitur memoria in illa pte remanent vestigia et
species cessante actuali intellectiōe. que spēs nō sunt sufficiens p^m intel-
lectionis. S; solū elicitue mouent itellectū ad producendū cōsimiles ope-
rationis ex quibus ipse sunt producte.

Conclusio

His premis. Rur ad qstioz q intellectus passibilis nō est pura pōi s;
etiā est actus. Probat illa rō q; ad purā potētiā p^{ri}net solum pati. mō itel-
lectus passibilis nō solū patit sed etiā agit. q; intellectus nar^o est pducē itel-
lectiōz in illa pte q; intelligentia d^r receptis spēsbus in intellectu. Secundo
probat q; intellectus passibilis sit actus q; intellectus passibilē aia. Alia autē
est actus. Tertio pbat q; si intellectus passibilis esset pura pō se qret q; act^o
intelligēdi esset forma subalis ipsius intellectus hoc autem falsum est. quia
actus intelligēdi est actiō ipsius intellectus. pbat sequela q; illud qd pur-
ra pōi recipit in se est forma subalis. mō intellectus passibilis recipit in se
actū intelligēdi. Si ē esset pura potētia tunc actus intelligēdi esset forma
substantialis que recipitur in intellectu passibilem.

Ratio 4^a

Item nihil est pura pōi nisi mā pma. intellectus autē passibilis nō est mā
pma. Sed verū est q; intellectus passibilis h; cōditōz mae. quia est nouū
genus mae fm cōmētatozem 3° huius. Quia recte sicut mā fm se est indrōis
ad oēm formā et an pductiōz forme in mā nihil est ipsius forme. Sic etiam
intellect^o fm se est indifferens ad recipiendum species vniuscuiusq; rei in
se. et quo ad species recipiendas in se est pura potētia sed simpliciter non
est pura potētia quia etiā natus est pducere intellectiōem.

Arguit Intellectus passibilis est pura pōi. Alis pbat q; intellect^o ē est pō
vel ē est potētia et cū h; actus vel est pōi et nō actus. Si 2^m habetur ppositū.
Sed p^{ri}mū nō pōt dici q; sic se qret q; intellectus esset cōpositus ex actu et
potētia qd est falsum. falsitatem pbo q; nullum indiuisibile est cōpō^m. S; in
tellectus humanus nō est diuisibilis. ē nō est cōpositus ex actu et potētia.

Rur cōcedendo q; intellectus passibilis sit actus et cū h; pōi. et sic etiam
est cōpositus ex actu et potētia. Et nō solū intellectus passibilis est cōpo-
situs ex actu et pōi. et h; quo ad illū itellectū quia vnaque res habet actū
aliqū pfectiōz et caret aliq; pfectione quā pōt hēre. Vel etiam quo ad illum
intellectū q; vnaq; res actu est et pōt nō esse q; depēdet. qū ergo cessat illa
dependentia tunc etiam res cessat esse.

Arguit Intellectus passibilis et agens distinguuntur. ergo dicta an rñsionez
nulla. Alis pbat q; agentia q; pducūt formā sensibile in mā sunt realr distin-
cta a mā. ergo etiā itellectus agens q; pducūt spēm in intellectu passibilem
realiter est distinctus ab itellectu passibili. q; tenet q; intellectus passibilis

Questio. VIII.

habet se vt mā q̄ est nouū genus mae fm cōmētatorē. Aliis pbat. Inductiue q̄ illud qd pducit formā accidentālē in materia est distinctū a materia. Cū R̄r q̄ nō est simile q̄ intellectus est alicuius actiuitatis q̄ nat̄ est pducere intellectū. S; mā nullius est actiuitatis q̄ ois actiuitas a forma pcedit. mā aut̄ p̄scindit a forma saltem p̄is. Inde est q̄ agentia q̄ producant formam distinguantur ab ipsa forma.

Cū Arguit Intellectus possibilis est pura pot̄. Aliis pbat q̄ si nō esset pura pot̄na maxie q̄ esset alicui actiuitatis. Sed h nō pbat q̄ si esset alicuius actiuitatis tūc intellectus possibilis esset agens. z p̄ p̄is nulla dīa esset iter intellectū possibilē z agentē. Cū R̄r cōcedendo q̄ intellectus possibilis sit alicuius actiuitatis q̄ pducit intellectū. Sed p̄pterea nō vocatur intellectus agens. q̄ intellectus nō vocatur agens q̄ producit intellectionem sed quia illuminat z irradiat fantasma.

Cū Arguit Sicut est in rebus corpālibus sic etiam est in rebus spūalib; s; in rebus corpālibus est dare aliqua entia que sunt in actu z aliq̄ q̄ sunt in pō. s; ē in rebus spūalibus est dare aliq̄ entia q̄ sunt in actu z aliq̄ que sunt in potentia. Nilil aut̄ dabit qd est ens in pura potentia nisi intellectus possibilis saltem inter res spūales. Cū R̄r cōcedendo q̄ intellectus possibilis sit pura potentia z hoc in respectu q̄ in relatione ad actum intelligēdi quē nō dum pducit s; natus est pducere. sed tū simplr nō est in pura pō s; ē est alicuius actiuitatis. q̄ pducit actū intelligēdi mētib; sp̄ib; q̄s defacto h; i se. Cū Arguit Intellectus possibilis est pura potentia. Aliis pbat autoritate p̄i tertio huius dicentis. Nec ipsius intellectus possibilis est natura vna nisi q̄ possibilis vocatus est. Cū R̄r cōcedendo q̄ intellectus vocatur possibilis z hoc in ordine ad species q̄s nondū recepit in se s; actus natus est recipere in se. Intellectus tū etiā est alicuius actiuitatis q̄ natus est pducere actū intelligēdi sub illa p̄e potestatiua intellectus q̄ intelligentia vocatur mētib; speciebus decisis a fantasmatē per intellectum agentem.

Cū Arguit Quicquid nō est alicuius actiuitatis h̄ est mā seu pura potentia. Sed intellectus possibilis nō est alicuius actiuitatis. s; est mā. minor pbat q̄ ois actiuitas z opatio pcedit a supposito. s; intellectus possibilis nō ē suppositus s; ē nullius actiuitatis z opationis est. Cū R̄r q̄ ois actiuitas z opatio est supposito tanq̄ p̄ncipiū qd actus tū z opatio pōt esse alterius tanquā p̄ncipij q̄. z sic intellectus opatur tanquam p̄ncipiū quod.

Cū Arguit Intellectus possibilis z agens differunt. pbat q̄ q̄cūq; dr̄nt sicut corruptibile z incorruptibile realr dr̄nt. sed intellectus agēs z possibilis dr̄nt sicut corruptibile z incorruptibile. q̄ postq̄ intellectus fuerit exutus corpore tunc intellectus possibilis manet z tū agens corrumpitur. quia intellectus solum dicitur agēs inquantū illuminat fantasma. mō hoc solū cōuenit intellectui interi q̄ est in corpore. Cū Respondet q̄ intellectus agens sit bñ corruptibilis quo ad officia z actus sed non quo ad substantiam z essentiam.

Atq; quidā est intellectus talis vt oīa fiat: qdā talis vt oīa agat atq; efficiat: qui quidem vt habitus est quidā: p̄inde ac lumē. Nam et lumem colores; qui sunt potentia actu colores quodamō facit.

III. De anima

Questio.

VIII.

Trum

Necesse sit ponere intellectum agentem ad hoc qd homo intelligat. Item Notandum pro rñsione qd in hoc omnes cōcordat qd dandus sit intellectus agens pter intellectu

Qñdit dñz
nō ēē itelle
ctū agentē
hoīs hz acti
ue in opa
tiōz ipius
cōcurrat.
Euasio

Solutio

Concludit
pncipale i
tentum

Opio an i
tells agēs
fit realit a
possibili
distinctus

Opinio 2^a

Conclusio
Auc.
Ratio

ctū in possibilem. Sed dandi intellectum agentem est diuersitas. Unde enī dixerunt intellectum diuinum esse intellectum agentem in intellectione humana. Sed hoc non qd licet deus cōcurrat actiue in intellectione humana. qd cā scda nō pōt agere nisi coagete p^a. Nō tñ ppterea est dicēdū qd de^o fit in intellectus agens. Et rō est ista qd intellectus agēs est nobis cōiunctus. modo deus nō est nobis cōiunctus sed sepat^o a nobis. qd nō pōt esse itellec^o agēs. Qd aut itellec^o agēs sit nobis cōiunct^o p^o qd illud cui^o opatio est in nob^o h est nob^o cōiunctū. hz opatio itellec^o agētis est in nobis qd. Si aut aliqz vellet dicere qd utiqz deus sit intellectus agēs z sit in oibus hoibus fm operatio nem licet sit separatus ab hoibus fm esse. Et sic illi nollent dicē qd in omni bus hoibus sit vn^o intellectus agens nō informās hoiem hz est cōiunctus hoī fm opatiōz sed fm esse est sepat^o ab homine. Recte sicut sol illuminat multa loca z totū aerē z tñ nō est cōiunctus hz esse aeris licet fm operationē Sed h non pōt esse. qd operatio intellectus agentis est illuminare fantasima z abstrahere spēs intelligibiles. modo si intellectus agēs esset sepat^o a nobis tunc species intelligibilis nō esset a nobis abstracta. quod tñ est falsum qd spēs intelligibilis debet esse abstracta a nobis intellectione. Quare qd cōcludit qd intellectus diuinus nō est intellectus agens sed forma hoīs q ifor mat hominē. Cñ aut itellec^o agens z possibilis realiter distinguatur de illo sunt opiniones. Quidā enī dicūt qd intellectus agēs z possibilis sint po tentie realr distincte inter se z ab aia in essentia aie fundate. Patet hoc sic qd sicut se habet mā ad formas sensibiles respectu agentis pducētis eas in mā sic etiā itellec^o possibilis hz se ad formas intelligibiles respectu itellec^o agentis z pducētis eas in mā. Sic etiā intellectus possibilis habet se ad formas intelligibiles respectu intellectus agētis z pducētis eas in itellec^o possibilē. Sed mā nō recipit in se formas reales ab aliq agente nisi agēs sit differens z distinctū a mā ipsa. qd etiā intellectus possibilis nō recipit ali quas spēs intelligibiles in se pductas ab intellectu agente nisi intellectus agens sit distinctus ab intellectu possibili.

Alia est opinio qd dicit qd intellectus agens z possibilis nō realiter distinguūt hz sunt poīe aie i eadē essentia aie idēpñficate ipsi anie z cū hoc iter se. sed intellectus agens z possibilis drūt sub rōne. vocat enī agens iquātū illumi nat z irradiat fantasima vt descindat spēm intelligibilē. Sed vocat possibi lis in ordine ad spēs qd nondum hz sed aptus natus est habere.

Alis sic premisiss. Rñrad qñtiōz qd necesse est ponē itellec^o agentem ad h qd hō intelligat. Illa rñō est de mēte phi in hoc 3°. Et pbatur rōne sic. Illud necesse ponē sine quo impossibile est fieri itellec^oz. ergo necesse est ponē itellec^o agentē ad hoc qd hō itelligat. minor pbatur qd nisi poneret itellec^o agēs tñc nulle spēs possint esse in intellectu possibili. qd etiā sine itel lectu agēte ipossibile est fieri itellec^oz. Alis pbat qd fantasima nō pōt de se descidere spēm intelligibilē sine intellectu agēte. qd fantasima h de se est māle qd sub dīmensionib^o māe est. spēs aut itelligibil^o est spūal. māle aut nūquam

Questio. VIII.

descendit de se immāle. Sic etiā fantasma de se nūquā descendit spēs itel-
ligibilē sine intellectu agente. Recte enī sicut color nō pōt de se descendere
speciem visibilem sic etiā fantasma de se z sua vi nō pōt descendere spēs in-
telligibilē. Sed intellectus agens sua nāli luce illuminat z irradiat fantas-
ma vt ipsum natum sit descendere spēs intelligibiles. Recte enī sicut sol il-
luminat colores vt nati sint descendere spēs visibiles. sic etiā intellectus
agens illuminat fantasma vt natū sit descendere species. Et ad decisioneē
spēs intelligibilis intellectus hz se actiue z etiā fantasma. Intellectus enī hz
se actiue ad hz q spēs vlis descendat. Sed fantasma nō cōcurrit actiue ad hz
q spēs vlis descendat. qz fantasma de se solum descendit spēm singularem
quātumcūqz etiā sit illuminatū. Recte enī sicut color quātumcūqz sit
illuminatus per intellectū agentē tñ solū descendit spēm singularem q est sub
h z nūc. Sed fantasma hz se actiue ad decisioē spēs singularis qz spēm sin-
gularem descendit qñ est illuminatū. Cūqz est fantasma etiā cōcurrit actiue
ad decisioē spēs vlis z hoc q ad esse spēs vlis sed nō q ad rñtationē eius.

Nota pul-
chras filicu-
dines

¶ Quid illo est notādū q spēs intelligibilis vlis dicit duo. Primum est en-
titas sua z illā cāt fantasma: qz fm illā species est singularis. Aliud est quod
dicit species vniuersalis z est representatio eius. quo ad illā representatio-
nem fantasma nō cōcurrit actiue sed solum passiue.

Spēs itel-
ligibilis dīc-
duo

¶ Arguit Si deberet poni intellectus humanus agens tunc ēt intellectui
humano deberent cōuenire cōditōes intellectus agentis ponite in h 3°. Sz
hoc est falsū pbat qz ille cōditōes sunt facere semp intelligere immāle ppe-
tuū z in pmutū. Et ille cōditiones nō cōueniūt intellectui humano. quia
intellectus humanus nō facit omnia nec est omnia.

¶ Rñr cōcedēdo q ille cōditōes facere immāle sepabile vel esse sepatū p-
petuū facere omnia sint cōditōes intellectus agentis. Et intellectus agēs pōt
facere omnia quo ad istum intellectū qz pōt illuminare z illustrare fantasma
oium rerū mundi. Sic etiā intellectus possibilis est oia. qz pōt in se recipe-
re spēs oium rerū mūdī z omīs res mundi intelligere. Et intellectus est sepatū
z hoc fm operationem quia nō est alligatus corpori z organo.

Cōditōes in
intellectus
agentis

¶ Arguit Si intellectus humanus esset ponēdus maxie ppter abstrahere
diuidere z syllogizare. Sz h nō pbat qz intellectus humanus est inuariabilis
perpetuus sed operationes intellectus variantur.

¶ Rñr cōcedēdo q intellectus q ad sui subaz est inuariabilis sed tñ in pñto
qlitatis est variabilis. qz itētiōnālī per spēs quas recipit in se q spēs depin-
gunt intellectū sic q itētiōne similis erit rei a qua species sunt decise.

¶ Arguit Si intellectus humanus esset ponēdus ppter illas opatiōes cōpo-
nere diuidere syllogizare. vñ ergo est liber ad illas opatiōes vñ nō. Nō p^m qz
in demonstratione potissima stante discursu demonstratiuo z hīs q neōio
requirunt ad demonstratiōē tunc intellectus neōio assentit pñtōni z nō po-
test nō assentire. Nō etiā 2^m qz intellectus est pñtō rōnal. vel g in vtrūqz op-
positōz ceteris oibus eodem mō se hñtibz. ¶ Rñr q intellectus possibi-
lis habet tres opatiōes scilicet simplicitū cōprehēsiō cōpositiōis diuisiō z asen-
sus. z q ad scđam z tertiā operationē intellectus est liber libertate pñtōnis
quā libertatē intellectus pñcipat a voluntate qz est adiunctus voluntati.
Sz si nō esset adiunctus voluntati tñc etiā nō esset liber in illis opatiōibus.
Sz in p actu nō est liber. Recte sicut voluntas in p actu eius nō est libera.

Intellectus hu-
manus possi-
bilis hz tres
opationes

III. De anima

CArguitur Intellectus nri nō est intellectus agens q̄ nriō mala. An̄s pbat qz si sic marie q̄ duceret intellectū possibīlē de pō ad actū. S; h nō pbat qz si sic seq̄ret q̄ spēs intelligibiles ēt essent intellectus agēs. pbat qz etiā ducit intellectū possibīlē de pō ad actum. **C**Rñr cōcedendo q̄ intellectus agēs ducit intellectū possibīlē de pō ad actū qz intellectus agens abstrahit speciem intelligibilem a fantasmate. q̄ reposita in intellectum possibīlem intellectus possibīlis ducit de pō ad actū. Et p̄ter dico q̄ species intelligibit etiā ducit intellectū pōlez de pō ad actū. S; hoc est sub dīa qz intellectus agēs ducit intellectū pōlē pñ de pō ad actū. S; spēs itelligibilis instrumentaliter. **C**Arguit Intellectus possibīl ille est receptivus actus intelligēdi. q̄ etiā est pductivus actus intelligēdi. z p pñs nō opz ponē intellectū agentē. vltima pñs t; qz p̄ctm est fieri p plura qd pōt fieri per pauciora. Si q̄ sufficit intellectus possibīlis ad actum intelligēdi tūc nō opz poni intellectum agentem. **C**Rñr cōcedendo q̄ intellectus possibīlis pducit actū intelligēdi p̄pterea intellectus agēs nō male ponit. qz intellectus agēs nō ponit vt pducatur actum intelligēdi s; ponit vt illustrat z irradiat fantasma sic q̄ spēs intelligibilis de scindat. z ergo officia eius sunt intelligere illuminare z irradiare fantasma. **C**Arguit Fantasma z intellectus pñs sufficiunt ad pductiōz actū intelligēdi. q̄ nō est necē ponē intellectū agentē. An̄s pbat qz oē actiūz z passiūz suffi ciū ad pducēdū actū. z ille est actū intelligēdi. ergo nō opz ponē intellectum agentem. pñs tenet quia fantasma z intellectus possibīlis hñt se vt actiūz z passiūm. **C**Rñr n̄legando q̄ fantasma z intellectus possibīlis habeant se vt actiūm z passiūz. qz intellectus possibīlis nō pōt agere in fantasma. s; intellectus agens z fantasma hñt se vt actiūm z passiūz. qz intellectus agens ille agit in fantasma illuminando z irradiando ipsum vt possit descīdere speciem intelligibilem.

Questio.

IX.

Trum

Species intelligibilis. per virtutem intellectus agētis de fantasmate causata: potest remanere post intellectiōem. ab actu intelligēdi z intellectu sit realiter distincta. **C**Al la questio supponit duo z qrit tertium. pmo supponit q̄ spēs intelligibilis pducatur a fantasmate virtute intellectus agentis. 2° presupponit q̄ talis species possit remanere post actualē intellectiōz. 3° qrit vtrū talis spēs sit pducta a fantasmate virtute intellectus agentis sit distincta ab actu intelligēdi. **C**Notādū p rōne q̄ spēs itelligibilis sic describitur est illud quo mēte itellectus format̄ exit in actū intelligēdi. An̄ si intellectus debuerit exire in actū tūc opz q̄ mēte aliq̄ exeat in actū qd actuatur ipsūz z hoc est spēs intelligibilis. qz spēs intelligibilis actuatur intellectum z ducit ipsum de pō ad actū. **C**Allo mō ipēs itelligibilis sic describit̄ est silitudo exis in aia rñtās ipz obm a quo originaliter v̄tute itellecr̄ agētis est abstracta. **A**lia dīo est cālis qz datur p oia gñā causari. Dicif silitudo ibi tangit cā formalis spēi intelligibilis qz spēs intelligibiles sunt pñm z forma actū itelligēdi z hñt se vt forme in intellectu qz depingunt ipsam itellectū sic q̄ itentionat̄ exit similis rei a qua decisa fuerit. Dicif in aia ibi tāgit cā mālīs spēi intelligibilis. z spēs intelligibilis habet cām mālem licet nō ex qua tñ in q̄. s. aiam. Dicif rñtans ipsūz obm rē. **D**io q̄ est notādū q̄ duplex est obz intellectus. s. p̄pinqūz z remq̄

Nō duo p
supponit z
vnu querit

Spēs itel
ligibilis.

Alia dīo
spēi itelli
gibilis.

Questio. IX.

tum. Propter quod est fantasma. quia ab illo intellectus immēte suscipit suas species. Et fantasma dicitur species derelicta in fantasia post actualem sensationem. Aliud est obiectus intellectus remotum et est res a dextra. ab illa mente intellectus suscipit species. quia primo descendit fantasma a re a dextra. et tunc a fantasmate intellectus immēte suscipit suas species. et fantasma et res a dextra intelliguntur simul unica intellectione. Recte sicut imago et imaginatus fit intelliguntur. Sed fantasma seorsum et sub ratione spiritus sensibilis non intelligitur sed sub ratione imaginis quia imago similitudo et spiritus intelligibilis rōtant sibi et fantasma. Dicitur a quo originali virtute intellectus agentis est causa ibi agit efficiens spiritus intelligibilis. quia ipsa est abstracta virtute intellectus agentis a fantasmate.

¶ Notandum secundo quod de illo sunt due opiniones. An spiritus intelligibiles possint remanere post actualem intellectionem. Una est opinio Avicenne qui sensit quod spiritus intelligibiles non possint remanere post actualem intellectionem. pro tanto quod spiritus sensibiles non manent in sensu. nec spiritus intelligibiles manent in intellectu. Secundo per tanto quod illud quod est facile receptivum hoc est diffinibile retentivum sicut aqua facilliter inscribitur figura sed in aqua difficulter retinet. Sed lapis difficulter capit figuram et figura capta tunc etiam retinet eam modo intellectus facilliter recipit species. et etiam difficulter retinet. Sed illa opinio est minus grata quia dictum Avicenne habet solum verum in rebus corporibus ubi est siccitas et humiditas. unde siccitas difficulter recipit sed bene retinet. sed humiditas facilliter recipit et difficulter retinet. Sed intellectus noster nec est corpus nec vis in corpore. ergo non est verum dictum Avicenne de intellectu. ¶ Alia opinio est que distinguit de duplicibus speciebus. scilicet expressis et impressis. Pro quo est Notandum quod duplices sunt species intelligibiles. scilicet expressae et impressae. Species expressae sunt actualis cognitio et mentibus illis intellectus exit in actum et celebrat suam actualem intellectionem. et sic tales species sunt formale principium actus intelligendi. et ille spiritus non remanet in intellectu post actualem intellectionem quia alias intellectus semper actu intelligeret. sed tales species sunt in intellectu per modum velocis transiitionis per commutatores 3° huius. Aliae sunt species impressae et sunt vestigia que remanent in parte memorativa intellectus possibilis cessante actuali intellectione et tales species sunt habitus derelicti post actualem intellectionem et non sunt sufficientes per se intellectionis. quia mentibus illis speciebus intellectus non exit in actum. Sed tales species solum elicitivae movent intellectum ad producendum conformes operationes ex quibus ipse sunt producte. Ille species remanent in intellectu post actualem intellectionem post hoc. quia si tales species non remanerent post actualem intellectionem sequeretur quod non esset ratio quare homo qui semel intelligit aliquam rem post hoc eo facillius intelligeret eandem rem nisi quia species illius rei remanserunt in memoria intellectiva. que species elicitivae movent intellectum ad producendum conformes operationes ex quibus ipse sunt producte.

¶ Item cessante actuali sensatione in sensu communi remanent species et vestigia in fantasia seu in memoria sensitiva. ergo et cessante actuali intellectione in intellectu remanent quedam species et vestigia in memoria intellectiva.

¶ Notandum ultimo per quod per actum intelligendi intelligitur illa actualis operatio ipsius intellectus possibilis que producit per intellectum per se mentibus speciebus intelligibilibus expressis decisum a fantasmate. Pro quo est Notandum quod intellectus et modus intelligendi sunt secundum hunc modum. quia proposito aliquo sensibili habet multiplicat de se species usque ad organum sensus. Speciebus sic multiplicatis per

Obiectum proprium
quod intellectus
Remotum

Similitudo

Utrum spiritus
post actualem
intellectionem
remaneat.

Destruit
Opinionem Avicenne.

Alia opinio
Duplices
sunt species quod
sunt expressae

Species impressae

Declarat
quod species post
intellectionem
remanent

Dupliciter
declarat per
quod modum
actus intellectus
intelligendi fiat

III. De anima

qz ad organū sensus tunc organū sensus aduertēs illas species celebrat actualē sensatiōz. Spēs autē exītes in organo sensuū exteriorūz multiplicāt de se species vsqz ad sensūz cōez interiorē. qz species omnīū sensuū exteriorū cōfluūt z cōueniūt in sensu cōi interiori. qz sensus cōis interior. hz se vt cētum respectu aliorz sensuū. Recte sicut lineę ducte ad circūferentiā circuli cōueniūt z cōfluūt in cētro circuli sic etiā species oīuz sensuū exteriorūz cōfluunt in sensu cōi vbi tunc fit cōpleta sensatio oīum sensuum exteriorūz.

Spēs exītes i fantasia hēnt duplicia nomina

Cessante autē actuali sensatione in sensu cōi remanent qdam spēs in fantasia qz fantasia est poti resuatiua spēs. Ille autē spēs exītes i fantasia sortiunt duplicia noia. dicūtur enī spēs sensibiles z cū h fantasia. dicūtur enī fantasmatata a subō in q sunt. sed dñr spēs sensibiles inquātum nate sunt reitēre scđariam sensatiōz. Illis autē spēbus in fantasia exītibz intellectus agens diuertit se super illas species fantasmatata illuminādo z illustrando ea sua nā li luce vt ista fantasmatata nā sint descindere spēm intelligibilem. Illuminatis g z illustratis illis fantasmatibz tūc illa fantasmatā descindūt de se spēs itelligibilem q species reponūtur ad intellectu potētiālē. Intellectus autē possibilis hz sub se duas ptes potestatiuas scilicet intelligentiā z memoriā. In illa pte q intelligēti dñr intellectus possibilis informatus illis spēbus intelligibilibus q dñr spēs expresse exit in actū z celebrat suā intellectiōz. Cessante autē intellectuali intellectione in illa pte q intelligētiā dñr remanent species z vestigia in pte memoratiua intellectus possibilis. que spēs dicuntur spēs impressę. Et circa inīcia libroz dicuntur habitus.

Intellectus possibilis se hz intelligētiā z memoriā

Cōcō pmi presuppositi

Cōcō pmi sic pmissis Rñr ad qstīōz q species intelligibilis est de fantasmatate cāta vtute intellectus agentis. Probatur h qz fantasmatata de se nō pōt pducē spēs itelligibiles. g spēs intelligibilis nō pducitur a fantasmatate vtute suūpīus sz vtute intellectus agentis. Etis pbatur qz fantasmatata h est māle species autē itelligibilis est immālis. sed māle sua vt nō pducit immāle. g etiā fantasmatata solum in virtute intellectus agentis descindit de se spēm intelligibilem. qui intellectus sua natura illuminat z irradiat fantasmatata vt ipsum descidat de se spēm intelligibilem. z sic fantasmatata in virtute intellectus agentis descindit de se speciem immaterialem.

Cōcō scđi p̄suppositi

Cōcō scđi Rñr q post actualē intellectiōz manēt spēs impressę in intellectu nō autēz species expresse. Probatur q spēs expresse nō maneant. qz si manerent spēs expresse sequeretur q intellectus semp actu itelligeret. qz mediātibus illis spēbus intellectus exit in actū z celebrat suā intellectiōz quia tales species sunt sufficiens principium intellectionis. Si ergo ille species manerent tunc intellectus semp exiret in actum. Qz autem species ipse se maneant h patet qz intellectus est potētiā habitualis ex eo quia potētiā libera est. g indiget speciebus mediantibus qbus habituatur. z sic ergo tales spēs habituant intellectu. g etiā remanēt in intellectu post actualē intellectionē.

Cōcō qstī

Cōcō qstī Respondetur Quāquam vnaqueqz species sit distincta ab intellectu species tamen expresse non est distincta ab actu intelligendi licet species impressa. Primum patet quia vnusquisqz effectus realiter est distinctus a sua causa. sed species est effectus intellectus. ergo etiam est distinctus ab intellectu. Secundum patet quia species expresse z actus intelligendi non differunt realiter sed ratione. quia actus intelligendi solum quandam vitalem immutatioz supaddit vltra spēm intelligibilem que vitalis immutatio

Questio. III.

nō est distincta a spē intelligibili qz spēs intelligibilis se ipsa eleuat in intellectu
 Cū posita spē intelligibili exp̄sa ad intellectū possibile ad h̄ qz fiat intelle-
 ctio requir̄ qdā vitalis immutatio videlicet qz ipsa spēs vitalit̄ immutat in-
 tellectum. z sic ergo actus intelligēdi dicit spēm intelligibilem cū qdā vitali
 imutatione. qz impossibile est actū intelligēdi p̄duci nisi spēs intelligibilis
 vitaliter immutat intellectū. Sed spēs exp̄sa absolute dicit speciem intelli-
 gibilem nō curādo an vitalit̄ immutet siue nō. z sic penes h̄ solū differunt. Qz
 aut spēs imp̄sa sit distincta ab actu intelligēdi. qz illa orit̄ z sunt distincta
 realiter qz orit̄ sicut p̄manēs z transitorio. sed actus intelligēdi est p̄mōz
 velocis transitionis in aia. Sed species impressae sunt p̄manenter in aia g.
 CArguit Spēs intelligibilis nō catur a fantasmate v̄tute intellectus agen-
 tis. pbat quia vel intellectus agēs imprimit aliqd fantasmati vel nō. Nō p̄-
 mū qz recte sicut lūmē nihil imprimit colorē sic intellectus agēs nihil impri-
 mit fantasmati. Nō scdm qz nullū corporeū pōt agē in corporeū nisi aliqd
 imprimat ei scilicet corporeo rōne cuius agat in incorporeū. s̄ fantasma
 hoc est corporeū z intellectus incorporeū. ergo non potest agere in in-
 tellectum nisi aliqd imprimatur ei.

Qñ dicit spe-
 cies exp̄sa
 eē distincta
 ab actu in-
 telligēdi

CRr̄ qz intellectus agēs illuminando z irradiando fantasma nihil ipri-
 mit fantasmati. Recte sicut lūmē nihil imprimit colorē. S̄ intellect⁹ agēs
 solum actuat fantasma ad descidēduz species. qz de se solum est potētia.
 CRecte sic color de se nō est illuminatus sed solum est in pōi ad descidēdu
 species visibiles. Et p̄ter dico qz māle bñ pōt agere in immateriale in v̄-
 tute alicuius superioris.

Nota

CArguit Si species intelligibilis descinderet a fantasmate vel ergo mālis
 vel imālis. Nō mālis nec etiā imālis patet qz tūc intellect⁹ itelligeret rem
 mālem immaterialiter. z p̄ p̄ns false itelligeret rem qz aliter qz esset.

CRr̄ cōcedēdo qz spēs imālis descindit a fantasmate. z p̄ter dico qz i-
 ntellectus vere itelligit rem immaterialiter prout ly imāliter determinat
 modum intelligēdi. Sed argumētum pbat qz intellectus nō pōt rem itel-
 ligere vere immaterialiter put determinat rem intellectam. Et illi termini
 v̄r imāliter dñt determinare modum intelligēdi.

CConfirmat Si spēs descinderet a fantasmate vel ergo fantasma cōcurrit
 actiue vel solum passiue ad descisiōz spēi intelligibilis. Nō actiue qz ad de-
 scisiōnem spēi vniuersalis nō cōcurrit actiue sed solum passiue.

CRr̄ qz ad descisiōnem alicuius spēi intelligibilis fantasma cōcurrit acti-
 ue sicut ad descisiōnem speciei bñtis. Et fantasma ad descisiōnem alicuius
 speciei intelligibilis nō cōcurrit actiue sed solum passiue sicut ad descisiōnē
 speciei vniuersalis. qz q̄tuncūqz fantasma sit illuminatum tñ nunqz de-
 scindit speciem vniuersalem. Recte sicut color quātūcūqz sit illuminatus
 tamen solum descindit speciem sub h̄ic z nunc.

CArguit qz scdāz r̄sionē. In intellectu nō manent spēs post actu alem inte-
 lectiōz ergo. pbat qz sic se h̄z sensus ad sensibile sic intellectus ad intelligib-
 le. sed in sensu nō manēt spēs post actualē sensatiōz. s̄ etiā nec in intellectu
 manēt spēs post actualē intellectiōz. minor pbat qz alias sensus exterior
 iudicaret de suo obiecto post eius absentia qd est p̄ p̄m scdō huius.

CRr̄ cōcedēdo qz sic se h̄z sensus ad sensibile sic intellectus ad intelligibile.
 Et cōsequenter dico qz recte sicut in intellectu remanēt species post actua-

III. De anima

lem intellectus sic etiam in sensu. Si argumentum probat quod in sensu exteriori non manet quod cessante actuali sensatione in sensu cōi tunc remanet spēs i fantasía q̄ fantasía dicunt. C̄ Arguit Intellectus nō reſuat spēs intelligibiles q̄ non manet spēs in intellectu post actuale intellectus. Aliis probat quod nulla potest esse reſuatiua et etiā iudicatiua. mō intellectus est iudicatiu⁹ q̄ nō est reſuatiu⁹. C̄ R̄r q̄ intellectus h̄z duas ptes potestatiuas sub se in vna iudicat et intelligit sed in alia reſuat spēs. et q̄ nō est incōueniens q̄ intellectus fm alia et aliam partem sit iudicatiuus et reſuatiuus.

C̄ Arguit In intellectu nō pnt remanere spēs post actuale intellectionem q̄. Aliis probat quod spēs q̄ remanent in intellectu depingunt intellectū. Intellectus aut nō pōt depingi plurib⁹ spēb⁹. q̄ nullū subm pōt depingi coloribus vel figuris q̄. C̄ R̄r q̄ spēs q̄ remanent in intellectu nō formaliter depingunt sed solum potentialiter. Sed spēs exp̄ſe depingunt formaliter. et q̄ etiā illarum nō plures pnt esse in intellectu.

C̄ Arguit Spēs impressae nō sunt distinctae ab actu intelligendi q̄ r̄no mala. Aliis probat quod spēs impressae sunt actus intelligendi q̄. probat quod q̄cqd est act⁹ in intellectu h̄ est actus intelligendi. sed spēs impressae sunt actus in intellectu. q̄ sunt actus intelligendi. maior probat ex dione quid nois. s̄ minor probat quod omne acc̄s in intellectu est actus intellect⁹. mō tales spēs sunt acc̄s q̄. C̄ R̄r negādo q̄ spēs imp̄ſe sunt actus in intellectu saltē cōpletīue s̄ solū sunt in pōi q̄ nō sufficiunt intellectu actuare et ducere de pōi ad actū intelligēdi.

C̄ Arguit Ois spēs intelligibilis est distincta ab actu intelligēdi q̄. Aliis probat quod omne p̄ncipiū est distinctū a p̄ncipiato. sed spēs intelligibilis et maxie exp̄ſa p̄ncipiat actū intelligendi. q̄ est distincta ab actu intelligendi.

C̄ R̄r q̄ omne p̄ncipiū in ḡie cāe efficientis est distinctū a suo p̄ncipiato quod nihil idē pducit seipsum. sed p̄ncipiū in ḡie cāe formalis nō est distinctū a suo p̄ncipiato. mō spēs est p̄ncipiū in ḡie cāe format ipsius act⁹ intelligēdi.

C̄ Arguit Nulle sunt spēs intelligibiles ponēda in intellectu ergo. Aliis probat quod solū tria sunt ponēda in intellectu. s̄. potentia passio et habit⁹ vt p̄z ex sc̄do ethicorū et nullū illoz est spēs intelligibilis.

C̄ R̄r q̄ solū tria sunt in intellectu rōne quorū intellectus h̄z se bene vel male moraliter. Sed cū hoc stat q̄ plura alia sunt in intellectu ponēda rōne quorū intellectus nō habet se bene vel male moraliter.

Fact⁹ aut vnūq̄q̄ p̄inde atq̄ is qui dicitur actū sciens q̄ quidem tū accidit tū ipse per seipsum operari potest: est quidem et tunc quodammodo potentia. Sed non perinde vt erat antea quam didicisset vel inuenisset: atq̄ tunc seipsum etiam intelligere potest.

Intelliget
directe
reflexe itui
tiue abstra
ctiue discurs
iue

Questio. X.

Trum Intellect⁹ human⁹ posset intelligere seipsum. C̄ Item Notādū p̄nsioe q̄ dupl̄ origi nos intelligē. s̄. directe et reflexe. Directe tripl̄. s̄. ituitiue abstractiue et discursiue.

Questio. X.

Constat sic pmissis. Rur ad q̄stioz q̄ intellectus humanus potest seipsum intelligere et hoc discursive vel reflexe. Probatur illa ratio quia intellectus potest intelligere operationem eius a qua operatione discurrit ad cognitionem intellectus tanquam ad cognitionem cause quia intellectus est causa operationis. ergo potest seipsum intelligere. Secundo probatur quod reflexe possit seipsum intelligere quia potest intellectiva est immaterialis. et virtus immaterialis potest se reflectere super se et super actus suos. quia materialis impedit cognitionem reflexam. et intellectus reflexe intelligit duo scilicet se et actus eius. Sed intellectus humanus non potest seipsum intelligere intuitive. quia omnis intellectio intuitiva presupponit sensum. Quicquid autem non est per sensum cognitum hoc etiam non potest intelligi intuitive. sed quia intellectus non est cognitus per sensum. ergo et non potest intelligi intuitive. Intellectus etiam non potest seipsum intelligere abstractue cognitione abstractiva adeque intellectui sibi convenientem. quia cognitio abstractiva illa presupponit intuitivam. cuius ergo cognitionem intuitivam non habemus illius etiam cognitionem abstractivam adequam non habemus. Clerum est intellectus potest seipsum intelligere cognitione abstractiva sicut conceptu entis vel substantie sed non cognitione abstractiva adequata.

Constat Intellectus humanus non potest seipsum intelligere ergo. Aliis probatur quia nihil est intelligibile nisi sit fantasabile. sed intellectus non est fantasabilis ergo minor probatur quia quicquid est fantasabile hoc est per sensum cognitum. sed intellectus non est fantasabilis per sensum cognitum ergo minor per quod quilibet intellectus fantasma speculari.

Constat quod nihil est intelligibile cognitione intuitiva nisi sit fantasabile. quia cognitio intuitiva formatur immere a fantasmate et sic quilibet intelligentem oportet fantasma speculari. verum est quemlibet intelligentem intuitive.

Constat Quicquid intelligit se hoc agit in se. sed intellectus non agit in se. ergo et non intelligit se. minor patet quia omne obiectum movet potentiam. Sed si intellectus intelligit se tunc est obiectum ipsius. et sic quilibet potentia activa est principium transmutandi aliud. sed intellectus non transmutat seipsum. ergo etiam non intelligit seipsum. **C**onstat concedendo quod intellectus agit in se et nihil agit in se actione adequata sic quod idem sit adequatum agens et adequatum patiens. modo intellectus cum speciebus intelligibilibus potest bene seipsum intelligere et in se agere. Sed intellectus se solo est patiens.

Confirmatur Nullum ens est simul movens et motum et in actu et in potest respectu sui ipsius. ergo etiam intellectus non potest seipsum intelligere.

Constat quod nihil est movens et motum adequatum sed non adequatum idem potest esse movens et motum. sicut intellectus cum speciebus est movens sed se solo est motum. Sic etiam nihil potest adequate esse in actu et in potentia.

Constat Si intelligeret se vel per prius vel posterius. Non prius quia intellectus est maxime sibi ipsi prius. et per prius prius intelligit se quam alia.

Constat quod intellectus prius intelligit alia quam se quia intellectus intelligit se reflexe. In hoc autem quod intelligit se reflexe tunc oportet quod alia intelligat prius directe. quia omnis cognitio directa presupponit reflexam. Sic etiam intellectus potest se intelligere discursive. ergo oportet quod iterum intelligat alia prius a qua cognitione discurrit ad cognitionem sui ipsius. Et licet intellectus sit prius sibi ipsi non tamen est sibi prius per modum intelligibilis et obiecti. sed est bene per essentiam sibi prius.

Constat Quicquid intelligitur hoc habet speciem in intellectu. sed intellectus humanus nulla habet speciem in intellectu. ergo et non intelligit. et per prius nec a seipso intelligitur.

Ubi q̄onē
2^m ibi
tertij

Nota

III. De anima

**Nota cogni-
tio fit p spēs
dupl**

maior claret. minor probat quod nihil habet spem in intellectu nisi sit fantasmatum. quia a fantasmate descendit immensitas species intelligibilis. modo intellectus non est fantasmatum ergo. Respondetur concedendo quod nihil intelligat nisi habeat spem in intellectu. quia omnis nostra cognitio fit per spem. dupliciter autem aliquid potest habere spem in intellectu. uno modo aliquid habet spem propriam sicut illa quae sunt fantasmatum. Alio modo aliquid potest habere spem alienam sicut illa quae cognoscuntur cognitione discursiva et illa non cadunt sub sensu.

Arguitur intellectus non intelligit. et per omnes non intelligit a seipso. probat quod nec in via manendi nec terminandi. Rursum quod intellectus intelligat in via terminandi.

Punctum autem omnisque divisio: et id quod est sic indivisibile perinde atque privatio cognoscitur manifestumque evadit.

Questio.

XI.

**Nota in questione
capituli duplici**

Primum

Intellectus humanus possit intelligere non entia. Notandum primum quod ly non in questionis titulo capituli duobus modis. uno modo negat. Alio modo infinitatem. putat capitulum negat tunc illa est falsa non ens intelligit quod tamen verum. sicut nullum ens intelligit. Et ergo illo modo non debet capi in proposito. Alio modo capitulum infinitatem et sic debet. capi in proposito.

Secundo quod est notandum primum quod ly ens capitulum duobus modis. uno modo participialiter. et sic supponit pro illo pro quo ens nominaliter et ultra hoc importat differentiam temporis seu cum tempore fiat. Secundo modo capitulum nominaliter et tunc ly ens fiat simplicem essentiam sine tempore. Et sic non est realis distinctio inter ens nominaliter et participialiter sumptum. quod ens participialiter sumptum hoc dicit omne illud quod ens nominaliter nisi quod ultra hoc dicit differentiam temporis.

Notandum primum quod ly verbum intelligit est verbum importans actum anime interioris et habet triplex officium in passivo in terminum precedentem quod facit ipsum appellare sua rationem. stare confuse tamen et ampliare per distinctum tempus. Sic etiam in activa voce habet illa officia in terminum sequentem. Secundo illo est notandum quod secundum marfilium verba importantis actum anime interioris ampliant terminum per quinquaginta distinctum tempus. quod marfilium ponit ampliationem ultra possibilium. Sed hoc Buridanum illa verba non ampliant pro quinquaginta distinctum tempus. quia ille non ponit ampliationem ultra possibilium. Ratio Buridani est quia terminus ampliat pro suo significato sicut terminus supponit pro suo significato quia ampliatio est ampla supposito. Alio modo quando terminus ampliat in ordine ad illam copulam imaginat tunc ampliat per alio a suo significato. quia significatum termini hoc solum extendit ad ea quae sunt fuerunt erunt vel prout esse. et non ea quae imaginantur.

Sed breviter hoc non est acceptandum quod utique terminus potest ampliari ultra possibilium. quia ampliatio oritur ex diversis distinctum tempus. modo ultra ly potest esse aliqua distinctio temporis sicut illa differentia imaginatur. Quid tunc ad rationem Buridani. Dicit quod duplex est significatum termini scilicet proprium et accommodatum. proprium est quod convenit termino ex sua suppositione. Sed accommodatum est quod convenit termino propter aliquid ei additum. modo dico quod terminus potest ampliari pro suo significato alieno et accommodato. Et ergo concedendum est quod terminus ampliat pro suo significato quod in ordine ad illam copulam fuit erit potest pro-

**Ens capit
duobus modis**

**Nota hoc verbum
Intelligit in
terminum prece-
dente exercet
tria officia
Nota quod ver-
ba actum anime
importantis ha-
bent ampliare
per distinctum
tempus. et
quod hoc Bur-
idanus**

**Solutio ratio
Buridani.
Duplex est si-
gnificatum**

Questio. XI.

suo significato proprio. Sed in ordine ad illam copulā imaginatur ampliatur pro suo significato alieno. Et sic buridanus sensit qd terminus ad maximum ampliaretur pro illo quod potest esse.

Concedendum ultimo qd illa qstio ponitur in dubium. qd ens est obm nri itellectus et nulla positi potest exire limites sui obiecti. qd et videt qd intellectus non possit intelligere non ens qd non ens est extra limites obiecti nostri intellectus.

Concedendum pmissis. Rñr ad qstionem qd si ly non capit neganter tunc illa semper est falsa. Non ens intelligit qd tñ v3. hñ nullū ens intelligit. Si aut ly non capitur infinitanter tunc illa semper est falsa. Non ens intelligitur stādo in appellatione rōnis. Probat qd tñ v3. Non ens sub cōceptu et rōne non entis intelligit. qd est falsum qd qdqd intelligitur hñ intelligitur sub cōceptu entis vel entii. qd qdqd intelligitur operatione intellectus hñ sub cōceptu entis intelligitur. Sed qdqd operatione hoc sub cōceptu entium. Et qd nihil intelligit sub cōceptu non entis. imo si aliqd intelligeret sub cōceptu non entis tunc potentia intellectiva excederet limites sui obiecti. Prescindendo aut appellatioz rationis et capiendo ly non infinitanter tunc distinguēdo an ly ens capiatur picipialit nō vel nominaliter. Si capitur picipialiter tunc illa est falsa non ens intelligitur qd tñ v3. Qd est non ens vel fuit non ens vel pōt esse non ens vñ intelligitur esse non ens intelligitur. mō hñ totū ampliatur. qd implicat qd aliqd sit non ens vel qd aliqd fuit non ens vel qd aliquid intelligatur non ens qd si aliqd intelligitur esse tunc intelligitur esse ens. Si autem ly ens capitur nominaliter tunc illa est vera non ens intelligit qd tñ v3. qd est non ens vel fuit non ens vel pōt esse non ens vel intelligitur non ens intelligitur. Qd est vna disuncta cui vltima pars est vera qd illa est vera. Qd intelligitur non ens hñ intelligit ens. Probat illa rño qd adā intelligitur et adā est non ens vel fuit non ens vel erit non ens vñ intelligitur non ens. qd non ens intelligitur. Un illa est vera Non ens intelligitur qd ibi nulla appellatio rationis est. Alis esset falsa.

Concedendum Hec est vera chymera intelligit qd illa est vera non ens intelligit. pñā tñ qd chymera est non ens. Alis pbat hec est vā chymera significat qd et hec est vera chymera intelligitur. Alis pbat qd chymera rñat p illū terminū chymera ibi chymera scatur. Rñr cōcedēdo qd chymera intelligatur put ly intelligitur ampliatur p quicqz dñūis tpm et tūc et non ens intelligitur. Sz illa negatur chymera intelligitur prout ponimus ampliatioz vltra possibilia.

Concedendum Impossibile intelligitur qd non ens intelligitur. Alis pbat qd ipse est volitū. qd ipse est itellectū. pñā tñ qd nihil volitū nisi cognitū 3° ethi. Alis pbat qd volūtas est impossibiliū ibidē. Rñr cōcedēdo qd imp'le intelligatur. prout intelligitur dicit intellectioz vltra possibilia. sed hñ solum negatur prout intelligitur non dicit intellectioz vltra possibilia.

Concedendum Rñr qd Non intelligit non intelligitur. pbat qd chymera non intelligit qd non ens non intelligit. Alis pbat qd illa est falsa chymera intelligit pbat qd est vna affirmatiua cui subz p nullo supponit. pbat qd si supponit vñ qd supponit p qlibz ente mūdi vel p aliqz et aliqz nō. Non pñū qd p quocūqz terminū supponit illud scatur. sed ly chymera non scatur qdlibet ens mūdi ergo etiā non supponit p qlibz ente mūdi. minor pbat qd non scatur forte qd si vñficat p forte Rñr cōcedēdo qd ly chymera hñ chymera intelligitur supponat p quolibet ente mūdi et etiā verificatur p quolibet ente mūdi mēte illa copula imaginatur. qd ly intelligitur vel imaginatur ampliatur terminū pcedentē p quicqz

Non cur qd
ponat i du
bium
Cōcto ista
dat sō pul
chra disti
ctione

III. De anima

differentijs tpm z etiā sciat omne ens mūdi. qz terminus semp sciat illud pro q supponit. s; h nō est rōne impōis s; ppter illā extraneā ampliatiōez. CArguit Si ille termin⁹ chymera h chymera intelligit supponeret pro q libet ente mundi sequeretur q esset terminus transcendens. pbat qz terminus transcendens est qui significat omnia entia mundi.

Nota

¶ Rñr Negando q ille terminus chymera ppterea sit transcendens qz significat oia entia mūdi. Qz termin⁹ dicit transcendens q ex sua ppria significatiōe sciat omne ens mūdi. mō ille termin⁹ chymera h chymera intelligitur nō sciat omne ens mundi ex sua ppria significatiōe sed ex sua significatiōe accommodata quā h; ppter illaz extraneā ampliatiōem.

Indivisiibiliū igr intellectio in hisce p̄sistit. Circa que falsitas non est. Et in qbus et falsitas iam et veritas inest in hisce compositio quedam iam est cōceptuū intellectus: quasi ipsi sunt vnum.

Questio. XII.

Cōceptus
Cōceptus
simplex

Cōceptus
cōplexus
Cōceptus
complex⁹
ppōna

Intellect⁹
qōnis
Veritas

Veritas
entis

Veritas in
tentionis

Adeq̄tio

Ca cur qō
dubia sit

Conclusio

Ratiōz

Prum

Omnis cōceptus sit verus. ¶ Notandū p̄missione q cōcept⁹ est similitudo vel actual cognitio rerū in aia

¶ Pro q est Notandū q cōcept⁹ est duplex. Quidā est cōcept⁹ simplex z est qui formatur p̄ p̄mā opatiōz intellectus videlicet p̄ simplicium apprehensionē. Alius est cōceptus cōplexus z est q format p̄ secundaz opatiōz intellectus videlicet p̄ cōpositiōz vel diuisiōz. Et conceptus cōplexus ille est duplex. quidam est ppōnalis alius nō ppōnalis. ppōnal⁹ est vbi cōceptus iungitur mēte actu v̄bali. S; nō ppōnalis vbi cōcept⁹ iunguntur p̄ cōiunctiōz vel alias per determinationē. ¶ Itēz q̄stio q̄rit nō de oī cōceptu qz nō oīs cōceptus est verus qz multi cōceptus ppōnales sunt falsi. Sed que stio q̄rit de cōceptu simplici q formatur p̄ opatiōne intellect⁹. An oīs talis sit verus. ¶ Notandūz p̄nter p̄missione q veritas sic describitur est adequatio intellectus z rei. Et veritas est duplex scilicet entis z intentionis. ¶ Veritas entis est adequatio rei ad intellectū. z p̄ intellectuz intelligimus formā vel speciem intelligibilē. qñ ergo res est adequata intellectui seu speciei intelligibili tūc res dī vera. ¶ S; veritas intentionis est adequatio intellect⁹ ad rē. z sic intentio seu cōcept⁹ dī verus inquantū corripdet rei. z oīs veritas est relatio siue sit veritas rei siue intentionis. quia omnis veritas est adequatio. Adequatio autem quedam relatio est. Et per adeq̄tiōz h̄ intelligitur adeq̄tio corripdentie z nō adeq̄tio q̄ntitativa seu p̄portioni. qz intētiō qñq; est vera z tamen nullam adequatiōz habet ad rem quantitativam. quia ipsa itētiō est diuisibilis z nō quanta. ¶ Itēz illa questio ponitur in dubiū. qz videtur q nulla intellectio sit vera. quia intellectio tunc est vera qñ est adeq̄tio intellectus ad rem. sed nulla intellectio est adeq̄ta rei. qz nulla intellectio representant sic res correspondet. qz vnaqueq; intellectio r̄nat immaterialiter. s; nulla res correspondet immaterialiter.

¶ Itis sic p̄missis. Rñr ad q̄stionē q oīs cōceptus simplex est verus veritate corripdentie. Illa r̄tio est de mēte p̄hi in hoc tercio de aia. Et probatur ratione sic. Omnis cōceptus est verus q habet vel habuit corripdentiam in re

Questio. XII. et XIII.

¶ qua est formatus. q̄ ois cōceptus simplex est verus. minor pbat q̄ cōceptus simplex formatur per p̄mā opatiōz intellectus. In tali aut opatione intellectus immēte intuet fantasma qd̄ fantasma est derelictū in sensatione. S; q̄ omnis sensatio est a re formata z habet vel habuit cōridentia in re q̄ ē ois cōceptus simplex est formatus a re. z per cōsequens hec r̄io vera.

¶ Arguit veritas nō est ponēda in cōceptu simplici q̄. Aliis pbat q̄ veritas z falsitas d̄nt poni in eodem. sed falsitas nō ponitur in cōceptu simplici. q̄ nec veritas. maior pbat q̄ p̄uatiue opposita d̄nt poni in eodē. sed veritas z falsitas sunt p̄uatiue opposita. ergo debent poni in eodem.

¶ R̄r cōcedendo q̄ p̄uatiue opposita sunt in eodē subiecto sic ē veritas z falsitas sunt p̄uatiue opposita z sunt in eodē subiecto q̄ in anima. Sed veritas nō est in cōceptu sicut in subiecto sed est idē p̄ce in subiecto. Sed veritas est in anima sicut in subiecto sic etiam falsitas.

¶ Arguit In nullo simplici est veritas. igitur nullus cōceptus simplex est verus. Aliis pbat p̄ p̄m p̄mo huius dicentem q̄ circa simplicia nō sit veritas.

¶ R̄r q̄ circa simplicia nō est v̄itas p̄p̄nalis sed bene veritas cōridentie.

¶ Arguit Nulla passio entis conuenit cōceptui. sed veritas est passio entis q̄ nō cōuenit cōceptui. minor p̄ p̄m q̄rto meta. maior pbat quia passio entis est in ente. s; illud qd̄ est in ente nō cōuenit cōceptui q̄. minor pbat q̄ ens est extra aia z cōceptus in aia. ¶ R̄r Negādo q̄ nulla passio entis cōuenit cōceptui q̄ passio entis cōuenit cōceptui. q̄ cōceptus in anima etia z est ens. Si non est ens reale extra animam tamen est ens rationis quod ens dependet ab operatione intellectus.

¶ Arguit Cuilibet vero est assentiendum. sed nulli conceptui simplici vero est assentiendum. q̄ etiā nullus cōceptus simplex est verus. minor pbat q̄ assensus est solius p̄p̄nōis. maior pbat q̄ cuilibet falso est dissentiedū. q̄ cuilibet vero assentiendū. ¶ Respondet q̄ vero p̄p̄nali solum est assentiendū. sed verū qd̄ cōuenit cōceptui simplici huic nō est assentiendū nec dissentiedū. assensus enim est solius p̄p̄nōis. sed v̄itas cōceptus nō est p̄p̄nal q̄.

¶ Et nō in omnib⁹ viuētib⁹ necesse est sensum eē.

¶ Et enim ea possunt tactuz habere: quorum corpus est simplex: que non sine materia formarum sunt susceptiuæ: neq; fieri potest vt sine hoc sensu animalium quicquam in rerum sit ratio: animal autem necesse est sensum habere: si nihil facit frustra natura: nam vniuersa que natura conficiuntur gratia sunt alicuius.

Questio. XIII.

¶ Trum Deus z natura producant aliquid frustra. z vtrum.

¶ Natura deficiat in necessarijs z abundet i superfluis. ¶ Trē q̄tio q̄rit duo p̄p̄io vtrū De⁹ z nā pducāt aliqd̄ frustra. Sc̄do querit. Trum Natura deficiat in necessarijs z abundet in superfluis.

Nota quō
vitas sit in
cōceptu z
quō in aia

Nota

Primo s3
p3z absolu
tam
2º fm p3z
ordinatam

Acceptio
nature

Intellect
questionis

Neçium

Supflui3

Conclusio

Rº pº p3is

Rº 1º p3is

Notadũ p rñione q̃ deus dupliciter agit. vno modo fm suam potentiaz absolutam. illo modo agit absq; cõkursu carum secundarum z particulariũ. Illo modo deus agit quãdo creat quia creatio fit fm absolutam poñaz dei. Alio modo deus agit fm suã potetiam ordinatã. Illo mō agit cū cõkursu carũ scđarũ z particulariũ. Illo mō deus nō potest creare sed defectus nō est ex pte eius sed ex pte concurrentiũ. qz cõcurrentia z agentia particularia z mālta agunt per q̃litate defluxã z sup additã z sic regrunt aliqđ subm in qđ agunt. Notandũ q̃ natura capĩ q̃drupliciter. vno mō pro deo siue natura nãte z qñ illa se sola agit tunc nihil producit frustra. quia q̃ aliquid producit frustra hoc surgit ex impotetia cãe pducentis. Deus aut̃ est potentissimus. q̃ etiã nihil pducit frustra. Alio mō capĩ pro aggregato ex causis particularibus cõcernentibus ad effectus pductiõz. z sic capĩ pro itelligentijs scđis z p celis z alijs. Illo modo dī q̃ nã abhorret vacuũ. z illo mō capĩ h in pposito. Tertio capĩ pro vnoquoq; agente particulari seorsum. z sic dī q̃ a deo dependet celum z tota nã. Alio mō capĩ vt est pncipium rei nãlis vt hētur p̃ phycor̃ circa finez. Cũt q̃stio q̃rit An qñ deus in agentia particularia sit agat an tunc pducat aliquid frustra. Unde illud frustra pducit quod ppter nullũ finez pducit vel si pducit ppter finē tñ nūquã attigit istũ finē nec pfectiõz. Cũt illa pte q̃stionis est Notandũ q̃ necessariũ capĩ h p illo fine quo res non pōt bene esse. z sic homo necessario habet formam humanam. quia sine forma humana nō potest bene esse.

Notandũ vltimo q̃ superflui est qđ nulli vtilitatis est z est dare mediũ inter supfluiũ z necessariũ. qz est dare aliqđ qđ nec est neçium nec supfluiũ. qz est dare aliqđ qđ est alicuius vtilitatis z tñ nō necessarium est.

Istis sic premisis. Rñr ad q̃stiones q̃ deus z natura nūquã pducant frustra aliqđ nec deficiunt in necessarijs z abundant in supfluis z hoc q̃ ad totam spēm licet quo ad indiuiduũ z quo ad nos. Probat illa rño p prima pte qz illud pductur frustra qđ ppter nullũ finem pductur. s3 deus z nã q̃cquid pducūt ppter finem pducūt. q̃ etiã nīl pducūt frustra. S3 deus z nã quo ad nos z indiuidua pducant aliqđ frustra. qz aliquis homo pōt pro duci in spēm humanam cum duobus capitib; vel cū sex digitis in vna manu z h est frustra quo ad nos z quo ad indiuidua sed est frustra quo ad spēm humanã. Qz illud qđ est peccatũ in vno indiuiduo hoc declarat pfectiõz in alio indiuiduo. Sic clauditas in aliquo hoīe est frustra quo ad nos s3 tñ fm pñ nō est frustra. qz declarat pfectiõz in alio hoīe vbi non est clauditas.

Probatur etiã p scđa pte q̃ nã nō deficiat in necessarijs nec abundet in supfluis qz dirigitur ab agente infallibili non potēte errare. q̃ etiã nō p̃t de sic in necessarijs z abundare in supfluis. Ergo etiã dicit cõmentator. xij. meta. nã regularissime opatur. S3 verũ est qđ ad indiuiduum nã bene deficit in necessarijs z abundat in supfluis s3 nō quo ad spēm. Etiã nã pōt abundare vel deficere qñtũ est ex pte agentĩz cõcurrentiũ z instrumetoz sed nō qñtũ est ex pte sui. Cũ qñcũq; pducit hō cū sex digitis h est ex parte cõcurrentiũ videlicet ex pte m̃e videlicet q̃ materia est nimis mag̃. Etiam q̃ pducit hō cū capite canino vel cum alio capite h est ex parte cõcurrentiũ videlicet ex pte celi. quia qñq; influit p dispositione m̃e ad recipiendũ aliã formam q̃ agentia naturalia pducant. Et p̃ pñ rño p illa pte vera.

Arguit. Nã pducit aliqđ frustra quo ad totam spēm q̃. Alio pbat quiapo

Questio. XIII.

natur q natura pducatur fenicem monstruosum quo ad vnum mēbrū. Istō
posito nā pducit aliqd frustra quo ad totā spēm. An̄s pbat qz nō sunt pla i
diuidua illius speciei. C Rñr Negando q natura producit aliqd frustra
quo ad totam speciez bene producit fenicem monstruosum qz spēs fenicis
nō cōstitit in fenice qui iam est sed in fenice q est fuit vel erit. Unde species
saluatur in indiuiduis que sunt fuerunt vel erunt.

C Arguit Natura producit frustra res monstruosas quo ad totam speciem.
An̄s pbat quia frustra nō sunt alicuius vniuersalitatis vtilitatis nec ad ali
quem finem ad ordinantur. C Respondetur Negando q nā pducit frustra
res monstruosas quo ad totam spēm. qz monstra in natura pducta sunt pro
pter decorē vniuersi qz totū vniuersum redditur pfectius ex eo q in eo sunt
diuerse species. qz sic vna reddit aliam perfectiorem.

C Arguit Natura facit frustra māmillas in vīris. pbat qz nō ordinantur in
lactandum pueros qui tñ est finis. C Rñr q māmille in vīris nō sunt frustra
qz sunt ppter aliquē finē scilicet decorē corporis. Vel dicamus quo ad nos
sunt frustra qz finē eorū nō attingūt. s. lactare ppter quē sunt producte.

C Arguit Pili z vngues frustra sunt pducti. An̄s pbat qz nullius sunt vtili
tatis. C Rñr q natura ordinavit vngues in extremitatem digitorum ne ani
mal ledat se. qz in extremitatib digitorū cōcurrūt plures vene z sic animal
de facili pōt ledi. Ne ergo animal ledat se tñc nā ordinavit vngues in digi
torum extremitatibus. C Itēz pili sunt in capite z custodiunt cerebrum ab
exteriori frigore qz cerebrū est in se frigidissimum. ne ergo cerebrum in fri
gidatur exteriori frigore tunc natura ordinavit pilos in capite.

C Arguit Natura libera pōt frustra pducere. z natura libera est nā q. An̄s
pbat qz nulla libera pōt mirabilia pducere ad certos fines quē nūquam
attingunt. C Rñr cōcedendo q agens liberum pōt aliqd frustra pducere.
Sed nō loquitur de natura nālter agente quia necessario agit. sed nō lo
quitur de natura libera qz illa non necessario agit.

C Arguit Si deus concurreret ad oēm pductiōz rōne cuius nō sit aliqd
frustra sequeretur q nō cōtingeret diuersos effectus produci in vniuerso.
Sequela probatur quia causis exīstibus eīdem nō pducuntur diuersi effe
ctus. sed deus est manēs idem sūt z corpora celestia manent eadez ergo.

C Rñr Ad h̄ dicit Diuersi effectus in vniuerso pducuntur in istis inferiori
bus qz qz deus semper eodē mō agat. qz diuersitas in istis inferioribus sur
git ex diuersitate cārū pticularium z nō ex alia z alia actione cause vlis.

Videntur igitur duo hec esse mouentia vel ap
petitus vel intellectus: si quis imaginationem vt
quandam intellectionem esse ponat. Nam et homi
nes magis imaginationem qz scientiam plerumqz
sequuntur. et in ecteris animalibus non intellectio
neqz ratio: sed imaginatio in est. Nec igitur ani
mo intellectus et appetitus mouendi motu dicto
principia sunt.

116 de pfr

III. De anima

Questio.

XV.

Trum

mouens ipsum animal sit potentia vegetatiua sensitiua: vel appetitiua siue etiam intellectiua. Cuius ari-
stotiles vult determinare de vltimis duabus potentijs aie videlicet
de positi appetitiua. qrit q qstio de positi motiua. An mouens ipsuz animal.

De qonis
intellectu.
Ad motuz
aialis tria
cōcurrunt

¶ Notandum q animalia perfecta qhnt alimētū distās mouētur localr a q-
dam principio intrinseco. Et sic qrit qstio qd sit illud principiu intrinsecum
qd efficiat motū animalis. Cuius quo est notandū q ad motum animalis
cōcurrunt tria. Primuz est mouēs nō motum z est obiectum. qz tale mouet
potentiam z nō mouet. Un obiectum mouet potētiā qz obiectū h immutat
appetitum. Immutato aut appetitu animal mouet ad ipsum appetibile p-
sequendum vel fugiendū. Scdm quod cōcurrit ibi est motū non mouens
z est ipsum animal quod mouetur. Tertium qd cōcurrit ibi est mouēs z mo-
tū simul z est appetitus. qz appetitus mouet z etiā mouet. Un appetitus mo-
uetur ab obiecto qz obiectū pmo mouet appetituz z tunc moto appetitu ap-
petitus mouet ipsum aial ad psequendū vel fugiendū ipsum obiectum.

Conclusio

¶ Quibus premisiis. Rñr ad qstionē q intrinsecū pncipiū qd mouet anial
iniciatine est fantasia cum appetitu. Illa rñō est de mēte phi hic in textu. z
pro pbatione rñsionis est Notandū q per fantasiā intelligit cognitio siue sit
sensitiua siue intellectiua. Probatur rōne qz ex h q aial cognoscit aliquid
z appetit illud tunc mouet localr ad psequendū illud vel fugiendum il-
lud. ergo fantasia. i. vis cognitiua cū appetitu mouet animal. Aliis pbat qz
qn animal cognoscit aliquid p modū cōuenientis z appetit illud tūc moue-
tur ad psequendū h. Sed qn aial cognoscit aliqd p modū discōuenientis
tunc mouet ad fugiendū illud. z nullū hor se solo mouet animal. Appetit
se solo nō mouet aial qz si aial nō cognosceret aliquid nūquā moueretur ad
psequendū illud. Sic etiam si animal cognosceret aliquid nūquā moueret
ad fugiendū illud. Sic etiā si animal cognosceret aliquid z non appeteret
ipsum tunc nūquā moueret localiter ad psequendū ipsum. z g fantasia se
sola nō mouet z sic g mouens ipsum aial est fantasia. i. vis cognitiua vna cū
appetitu. Cuius probat alr qz nec positi vegetatiua mouet aial nec positi sensitiua
nec intellectiua. ergo fantasia vna cū appetitu. Aliis pbat q nō potentia ve-
getatiua quia si positi vegetatiua moueret animal seqret q qdūqz que habe-
rent potentiam vegetatiuam q illa mouerentur localiter. modo plāte habēt
positi vegetatiuam z tū nō mouētur localiter. qz solum illa mouentur loca-
liter q hnt alimentum distās. modo plante habent alimentum cōiunctū sic
etiā illa animalia q sunt affixa petris. Nec positi intellectiua nec sensitiua
mouet animal. qz alr sequeretur q qdūqz animal sentiret vel intelligeret
q tunc moueretur localiter quod est falsum.

Aliarō

¶ Arguit fantasia z appetitus nō mouēt animal pgressiue ergo. Aliis pbat
qz elementum mouet aial motu pgressiui p pñm pmo celi. Aial mouet ad
motum elementi pñdantis. Cuius respondet p illo argumēto notādo q du-
plex est motus. scilicet aialis z aial seu motus pgressiuius. Motus naturalis est
est q aial mouet deorsum qn ē sursum. z illo motu aial mouet ad mōz elemē-
ti pñdantis. Sed alius est motus aialis pgressiuius z est quo aial pgre-
ditur de loco ad locum. z pncipium illius motus est fantasia cum appetitu.

Notat aial
Nālis
Aialis

Questio. XV. et XVI.

Arguitur fantasia non est principium motus animalis progressivi. **Ans.** probatur quod solus intellectus cum appetitu sunt principia istius motus. **Ans.** probatur per philosophum dicentem. Mouentia sunt hec intellectus et appetitus.

Respondeo quod in dicto philosophi intellectus capitur large per quicquid cognitione siue intellectiva siue sensitiva. modo pro illo capitur etiam fantasia.

Arguitur Aliquid mouetur motu progressivo quod tamen non habet fantasiam sicut fornice apes. quod formice carent fantasia per philosophum tertio huius.

Respondeo quod utique formice et apes habent fantasiam si non perfectam tamen imperfectam. quia habent imperfectam cognitionem obiecti per modum conuenientis vel disconuenientis. Sed animalia affixa perennis non habent fantasiam. quia talia animalia solum sensus tactus habent qui est maxime necessarius animali. quod sensus tactus et vita sunt in eadem proportionem qualitatum primarum. et talia animalia non cognoscunt obiectum.

Arguitur Pars animalis non mouetur motu progressivo a fantasia vel appetitu. **Ans.** probatur de motu cordis quod cor mouetur et non mouetur motu progressivo sed motu dilationis et contractionis et non fantasia cum appetitu. **Respondeo** pro illo argumento est notandum quod cor habet duplicem motum. unum per accitum ad motum totius animalis. et sic mouetur localiter progressiue. Alium habet motum proprium scilicet dilationis et contractionis. et illum habet a potentia vegetatiua.

Arguitur Aliquid est principium motus localis progressivi et tamen non est fantasia cum appetitu. **Ans.** probatur quod obiectum seu appetibile est principium motus localis progressivi et tamen non est fantasia. **Respondeo** quod duplicia sunt mouentia et principia motus localis. Quedam sunt principia intrinseca et sunt fantasia cum appetitu et mouent animal intrinsece in genere cause efficientis. Alia sunt principia extrinseca et sunt obiecta mouentia et sic ergo obiectum mouet extrinsece.

Arguitur fantasia et appetitus non mouet animal progressiue. **Ans.** probatur quod stat quod aliqua habeant fantasiam et appetitum oppositum nihilominus possunt moueri localiter. **Ans.** probatur de hominibus orbatis careribus organibus requisitis ad motum. **Respondeo** quod fantasia et appetitus mouent utique animal et habent inchoatiue quod inchoant motum animalis. sed executiue anima una cum organibus correquisitis mouet animal localiter. et sic **Ans.** probatur argumentum quod executiue fantasia et appetitus non mouet animal sed solum inchoatiue. Sed anima una cum organibus ut pedibus mouent executiue animal. Et ergo possumus motiua que mouent executiue animal non est fantasia cum appetitu. Sed anima una cum organibus correquisitis ad motum progressivum est potentia motiua.

Cum autem appetitiones inter sese contrarie fiant: quod quidem fit: cum ratio cupiditasque contrarie sunt.

Questio. XVI.

Primum Appetitus fit contrarius appetitui. **Item** Notandum pro ratione quod in homine duplex est cognitio. scilicet sensitiva et intellectiva et vnaquaqueque cognitio sequitur aliquem appetitum. Et sic quodammodo An illi appetitus in homine sunt contrarii. Notandum quod nunc quod appetitus sic describitur. Est tendentia rei in bonum extrinsecum vel apparens. Illa dicitur appetitus datur per obiectum eius quod bonum habet obiectum appetitus. Sic etiam bonum diffinitur per oppositum. Et appetitus est duplex. scilicet naturalis et animalis. **Ap-**

Nota

Mouentia
intrinseca
extrinseca

Motabile
pulchrum

Appetitus
quod sit

III. De anima

Appetitus
Malis
Alialis
Appetitus se
sensitivus animal
est duplex intellect
lectivus.

Ratio

Appetitus
sensitivus et i
**ntellectivus i
**n hoie vtruo
que non prius****

Secundum i ho
ic viciss

Idem non
est sibi

petitus naturalis est tendentia rei in bonum exis vel apparens absque cognitione preiua particulariter appetentis. Et sic quod exis sursum appetit naturaliter deorsum esse. Illo modo appetitus convenit rebus inanimatis et etiam animatis tanquam inanimatis. Alius est appetitus animalis et est tendentia rei in bonum exis vel apparens cum preiua cognitione particulariter appetentis. Et ille appetitus est duplex. scilicet sensitivus et intellectivus. Appetitus sensitivus est qui sequitur preiua cognitionem sensitivam. Sed appetitus intellectivus est qui sequitur preiua cognitionem intellectivam. et ille appetitus intellectivus vocatur voluntas.

Item quaestio quaerit de appetitu sensitivo in homine an illi sint contrarii.

Respondetur sic premissa. Ratio quod appetitus sensitivus et intellectivus sepe contrariantur in actibus suis. Probatur illa ratio quia iudicium sensus contrariatur sepe iudicio intellectus et rationis. et etiam appetitus sensitivus prius sepe appetitui intellectivo. Illa premissa tamen quod appetitus intellectivus sequitur iudicium rationis et intellectus et appetitus sensitivus iudicium sensus. Aliis probatur quod sensus sepe iudicat aliquid esse faciendum et tamen ratio et intellectus oppositum dicant.

Item appetitus sensitivus sepe appetit aliquid. scilicet appetitus intellectivus appetit prius et prius in suis actibus. Aliis probatur quod appetitus sensitivus appetit retinere merces in mari tunc tempestatis sed appetitus intellectivus non appetit retinere eas sed eas appetit projicere in mare tunc tempestatis propter saluare vitam ergo.

Obicitur notanter sepe in ratione quod non semper contrariatur appetitus sensitivus et intellectivus quia in hominibus virtuosus non contrariantur. Sic etiam appetitus illi non contrariantur quia in hominibus virtuosus potest inferiores et potentia sensitiva expectant iudicium rationis et obediunt rationi quia operantur secundum dicta mentis recte rationis: cum in illis hominibus ratio et intellectus dominantur. et quia appetitus et intellectus sequitur iudicium rationis tunc etiam appetitus sensitivus obedit et sequitur appetitum intellectivum. Sed in hominibus viciosis et in malis ibi appetitus sensitivus prius appetitui intellectivo quia appetitus sensitivus non expectat iudicium rationis sed prevenit iudicium rationis quia ibi sequitur iudicium appetitus sensitivus quod est contrarium iudicio intellectus et rationis. Sic appetitus sensitivus est contrarius appetitui intellectivo in actibus suis. recte sic potest sensitiva et intellectiva prius in actibus suis.

Item in illis appetitibus potest esse habitus contrarii. et etiam illi appetitus sunt contrarii. Aliis probatur quod stat quod in uno sit virtus et in alio viciu. Item in hominibus pessimis appetitus sensitivus et intellectivus non contrariantur quia ratio non dominatur sed est omnino depressa. Sic ergo solum in hominibus medijs appetitus sensitivus est contrarius intellectivo.

Arguitur Appetitus sensitivus et intellectivus non contrariantur. Aliis probatur quod appetitus sensitivus et intellectivus sunt unus et idem in re. sed idem non contrariatur sibi ipsi. et etiam appetitus non prius. Respondetur quod argumentum tamen probat quod illi appetitus quo ad substantiam eorum non prius quod fundantur in eadem eentia anime. sed quo ad actus eorum sunt contrarii quia habent contrarios actus sepe. quia sicut potentia sensitiva et intellectiva habent contrarios actus sic etiam illi appetitus habent contrarios actus.

Arguitur Appetitus non sunt contrarii. Aliis probatur quod iudicium sensus et intellectus non contrariantur. et etiam appetitus illi non contrariantur. premissa tenet quia illi appetitus sequuntur ista iudicia. Aliis probatur de hominibus virtuosis. quia ibi

Tabula

iudicium sensus et intellectus non contrariantur. quia sensus obedit intellectui. Cuiusmodi appetitus sensitivus et intellectus non semper contrariantur quia in hominibus virtuosus et pessimus illi appetitus non contrariantur. Pro quo notandum quod triplices sunt homines. Quidam sunt virtuosus illi semper operantur absque luctu et resistantia et ipsis simpliciter ratio dñatur sic quod sensualitas omnino est subiecta recte rationi. Alii sunt pessimus et illi semper operantur mala absque luctu et resistantia. ibi sensualitas simpliciter dñatur et ratio omnino est depressa. In illis duobus generibus hominum appetitus sensitivus et intellectus non contrariantur in actibus eorum. Tertij sunt homines medij. et illi sunt in duplici differentia. Quidam sunt continentes et sunt illi qui operantur bona cum luctu et resistantia. quia in illis hominibus sensualitas non est omnino depressa nec etiam appetitus sensitivus est omnino subiectus rationi nihilominus tamen habet dominium et vincit iudicium sensus. Et in illis appetitus sensitivus est contrarius appetitui intellectui. Quidam sunt incontinentes et sunt qui operantur mala cum luctu et resistantia. in illis etiam appetitus sensitivus et intellectus contrariantur. quia in illis ratio non est simpliciter depressa nihilominus sensualitas vincit rationem. et ibi etiam appetitus est contrarius appetitui.

Tres sunt homines quid sunt? Virtuosus pessimus medij quidam sunt continentes

Quidam sunt incontinentes

Sequuntur tituli questionum librorum de anima.

Libri primi.

- Utrum De anima sit scientia tanquam de obiecto proprio et adequato illius scientie.
- Utrum Omnis notitia sit bona.
- Utrum Omnis notitia sit de numero bonorum honorabilium.
- Utrum Scientia de anima excedat omnes alias scientias dignitate et perfectione.
- Utrum Scientia de anima sit de numero difficiliorum.
- Utrum universale sit prius aut posterius suo singulari.
- Utrum Complexe significabilia sint ponenda.
- Utrum Accidentia magnam partem conferant ad cognoscendum quod quid est.

Tituli questionum libri secundi.

- Utrum anima sit substantia.
- Utrum Anima sit actus primus corporis.
- Utrum Diffinitio anime sit bona qua dicitur Anima est actus primus corporis organici phisici vitam habentis in potentia.
- Utrum In eodem homine sint plures forme substantiales ponende.
- Utrum Potentie anime sint tantum quinque ab invicem et ab anima realiter distincte.
- Utrum Potentie anime distinguantur per actus et obiecta.
- Utrum In qualibet parte corporis animati sit tota anima.
- Utrum Generare sibi simile sit naturalissimum operum in viventibus.
- Utrum Potentia nutritiva augmentativa sint potentie anime vegetative.
- Utrum Sensus sit virtus passiva.
- Utrum Ad sentiendum requiratur sensus agens.
- Utrum Sensus possit decipi circa suum proprium obiectum.

Tabula

Utrum Tantum quinque sint sensibilia communia scilicet magnitudo, figura, numerus, motus et quies.

Utrum Lumen multiplicetur per medium successive vel in instanti.

Utrum Color sit per se primo visibilis et sit proprium et adequatum obiectum visus.

Utrum Ad videndum colores requiratur lumen propter medium vel propter colorem.

Utrum Quando campana pulsatur sit idem sonus quem quilibet nostrum audit.

Utrum Odor multiplicetur per medium realiter vel spiritualiter.

Utrum Sensus tactus sit unus sensus vel plures.

Utrum Sensibile positum supra sensum non faciat sensationem.

Utrum Quinque sunt sensus exteriores.

Utrum Preter quinque sensus exteriores sit ponendus sensus communis interior.

Utrum Preter sensum commune interiore sint ponendi alij sensus interiores.

Tituli questionum libri tertij.

Utrum Intellectus humanus sit virtus passiva.

Utrum Necessesse sit intellectui humanum denudatum esse ab omni eo quod intelligit.

Utrum Intellectus humanus sit forma substantialis corporis humani.

Utrum Circumscripserit fide catholica adhuc ratio naturalis dictaret intellectui humanum esse formam corporis.

Utrum Tantum unus sit intellectus quo omnes homines intelligunt.

Utrum Intellectus humanus sit perpetuus a parte post.

Utrum Intellectus possibilis sit pura potentia.

Utrum Necessesse sit ponere intellectum agentem ad hoc quod homo intelligat.

Utrum Species intelligibilis per virtutem intellectus agentis de fantasmatibus causata potest remanere post intellectum, ab actu intelligendi et intellectu sit realiter distincta.

Utrum Intellectus humanus posset intelligere seipsum.

Utrum Intellectus humanus possit intelligere non entia.

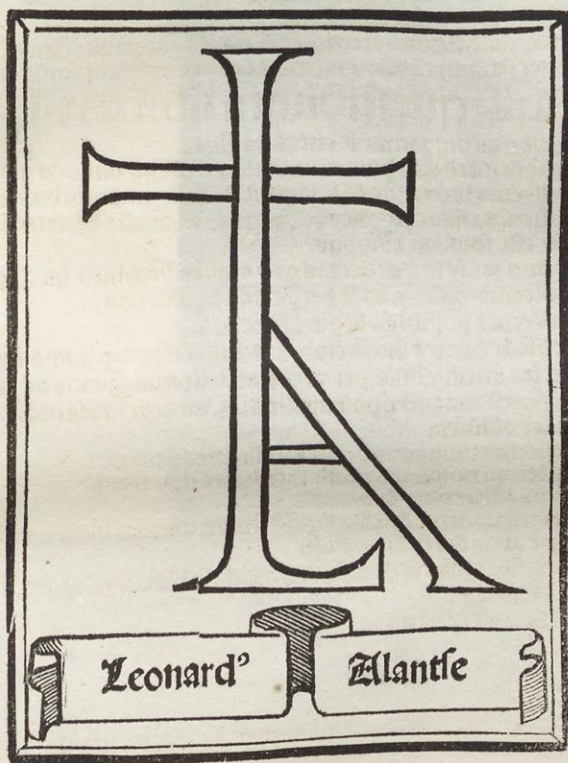
Utrum Omnis conceptus sit verus.

Utrum Deus et natura producat aliquid frustra et utrum natura deficiat in necessariis et abundet in superfluis.

Utrum Adversus ipsam aiam sit potentia vegetativa sensitiva, vel appetitiva sine etiam intellectiva.

Utrum Appetitus sit contrarius appetitui.

Exercitium librorum de anima per Egregium dominum Iulium tree sacre pagine licenciatum collectum et approbatum.
Impressum Venetijs per Jacobum de leuco Impensis vero Leonardi Alantise civis Viennensis Anno. 1508.
die. 21. Januarij.

ditions

monfranco in o

[illegible]

...um quoque demonstrat
...queque demonstrat
...um quoque demonstrat
...queque demonstrat

...il homo est animal
...estigitur rationale.
...per cuius est comōi
...tina terra ad eam rament
...tanta via est una scilicet
...triale per demonstrationē

[illegible]

...diciere q' d'isti
...a. aliqua effigie co-
...monstrano. Et post

